

รายงานฉบับสมบูรณ์
Final Report

โครงการ CLMVT+Plus ยกระดับการค้า
และการลงทุนเพื่ออนาคต

เสนอต่อ

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

โดย

บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

กันยายน 2564

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ส-1
Executive Summary	S-1
บทที่ 1 บทนำ.....	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	1-2
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	1-3
บทที่ 2 กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา และแผนการดำเนินงาน	2-1
2.1 กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา	2-1
2.1.1 การจัดทำแผนการดำเนินโครงการ.....	2-1
2.1.2 การศึกษา ทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์และรวบรวมข้อมูล	2-4
2.1.3 การจัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่าย ผู้ประกอบการ	2-15
2.1.4 ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วม	2-26
2.1.5 การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน	2-29
2.1.6 จัดหาวัสดุ/อุปกรณ์/ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ	2-29
2.2 แผนการดำเนินงาน	2-31
2.3 โครงร่างรายงาน.....	2-32
บทที่ 3 แนวโน้มสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจใน CLMVT	3-1
3.1 กระแสโลก (megatrends) ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT	3-1
3.1.1 แรงขับเคลื่อนกระแสโลก	3-1
3.1.2 กระแสโลกด้านการค้าและการลงทุน	3-6
3.2 แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจาก โควิด-19	3-10
3.2.1 ภาพรวมมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงวิกฤตโควิด-19.....	3-10
3.2.2 มาตรการทางการคลัง และมาตรการทางการเงินของ CLMVT	3-12
3.3 นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือใน ภูมิภาค CLMVT	3-20

สารบัญ (ต่อ)

3.3.1	ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS).....	3-20
3.3.2	ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS)	3-24
3.3.3	นโยบายของประเทศ CLMVT ที่สนับสนุนความร่วมมือในอนุภูมิภาค	3-26
3.4	การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) และเพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock).....	3-30
3.4.1	Roadmap for Digital Cooperation	3-30
3.4.2	การสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลง	3-37
3.4.3	จำแนกธุรกิจตามความเสี่ยงและการปรับตัวภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) ด้วยดิจิทัล	3-41
3.5	ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT.....	3-52
3.5.1	ผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) จากโควิด-19	3-52
3.5.2	แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค	3-59
3.6	สถานการณ์และเครือข่ายสตาร์ทอัพที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT	3-62
3.6.1	สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ในกลุ่มประเทศ CLMVT	3-62
3.6.2	ความท้าทายของเครือข่ายธุรกิจใหม่ในกลุ่มประเทศ CLMVT	3-72
บทที่ 4 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนายกระดับการค้า และเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT		4-1
4.1	ภาพรวมสถานการณ์ปัจจุบันของ CLMVT	4-1
4.1.1	สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ	4-1
4.2	สถานการณ์ด้านวัคซีน	4-10
4.3	สถานการณ์ด้านประชากร	4-12
4.4	แนวทางการพัฒนายกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT	4-15

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 แนวคิดในการจัดกิจกรรม	5-1
5.1 แนวคิดการออกแบบด้าน artwork สำหรับการจัดกิจกรรม	5-1
5.2 แนวคิดในการจัดทำเนื้อหาด้านวิชาการสำหรับกิจกรรม	5-6
บทที่ 6 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	1
6.1 การยกระดับการค้าของภูมิภาค CLMVT ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจการค้าโลก.....	2
6.2 การสร้างประเด็นความร่วมมือทางการค้าระดับภูมิภาคที่บูรณาการระหว่าง CLMVT	5
6.3 มาตรการในการเชื่อมโยงการค้าและการผลิต และขยายโอกาสสู่ตลาดโลก	8
ภาคผนวก 1 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	ผ 1-1
ภาคผนวก 2 สรุปผลการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ และการประชุมระดมความคิดเห็น	ผ 2-1
ภาคผนวก 3 สรุปผลการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ	ผ 3-1
ภาคผนวก 4 รายงานผลการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	ผ 4-1

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2-1 ปฏิทินกิจกรรม.....	2-3
ภาพที่ 2-2 กรอบการดำเนินโครงการ.....	2-4
ภาพที่ 2-3 แนวโน้มสำคัญ (Mega trends) ของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่.....	2-7
ภาพที่ 2-4 แนวคิดการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation Initiative)	2-8
ภาพที่ 2-5 ตัวอย่างแนวคิดการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation Initiative) สำหรับธุรกิจการบริโภค	2-9
ภาพที่ 2-6 ตัวอย่างการจำแนกธุรกิจตามความเสี่ยงและการปรับตัวต่อการระบาดของโรค COVID-19	2-10
ภาพที่ 2-7 การเติบโตของธุรกิจ Startups ทั่วโลกในยุคดิจิทัล.....	2-11
ภาพที่ 2-8 ระบบนิเวศของธุรกิจ Startups ในประเทศไทย.....	2-12
ภาพที่ 2-9 ผู้ประกอบการ Startups ในประเทศไทย	2-12
ภาพที่ 2-10 ตัวเร่ง Startups (Accelerators).....	2-13
ภาพที่ 2-11 ตัวอย่างองค์กรที่สนับสนุน Startups	2-13
ภาพที่ 2-12 แนวคิดในการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการ	2-15
ภาพที่ 2-13 แผนงานจัดกิจกรรมภายใต้โครงการ	2-15
ภาพที่ 2-14 ตัวอย่างการออกแบบพื้นที่บริเวณหน้าห้องสัมมนา	2-16
ภาพที่ 2-15 ตัวอย่างการออกแบบเวทีสัมมนา	2-19
ภาพที่ 2-16 ตัวอย่างการจัดสัมมนาในรูปแบบออนไลน์.....	2-19
ภาพที่ 2-17 ตัวอย่างการจัดสถานที่สำหรับการประชุมกลุ่มย่อย	2-21
ภาพที่ 2-18 ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการระดมความคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์	2-21
ภาพที่ 2-19 ตัวอย่างการออกแบบพื้นที่นิทรรศการกิจกรรมสร้างเครือข่าย ผู้ประกอบการรุ่นใหม่	2-23
ภาพที่ 2-20 ตัวอย่างสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ	2-23
ภาพที่ 2-21 สื่อประชาสัมพันธ์สcoop (Scoop).....	2-26

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 2-22 สื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่สโปตวิทยุหรือการให้สัมภาษณ์.....	2-27
ภาพที่ 2-23 สื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลลัพธ์ในหนังสือพิมพ์ด้านธุรกิจ.....	2-27
ภาพที่ 2-24 ช่องทางการประชาสัมพันธ์/การลงทะเบียนของ โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี	2-28
ภาพที่ 3-1 ข้อมูลด้านประชากรเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนา	3-5
ภาพที่ 3-2 มาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อชดเชยรายได้ของประเทศทั่วโลก	3-11
ภาพที่ 3-3 อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเปรียบเทียบในแต่ละพื้นที่ทั่วโลก.....	3-32
ภาพที่ 3-4 อัตราเปรียบเทียบการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างผู้ชายต่อผู้หญิง	3-34
ภาพที่ 3-5 การจำแนกธุรกิจตามความเสี่ยงและการปรับตัวต่อการระบาด	3-41
ภาพที่ 3-6 รูปแบบห่วงโซ่อุปทานที่เปลี่ยนไปตามการจำกัดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	3-54
ภาพที่ 3-7 คาดการณ์มูลค่าการค้าสินค้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการแพร่ระบาดของโควิด	3-55
ภาพที่ 3-8 ภาพรวม RVC and GVC Participations ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย	3-57
ภาพที่ 3-9 Participation Rate ในภูมิภาค ASEAN+4 ของห่วงโซ่อุปทาน.....	3-59
ภาพที่ 3-10 จำนวนเงินลงทุนและการตกลงทางธุรกิจของสตาร์ทอัพ ที่เกิดขึ้นใน CLMVT	3-63
ภาพที่ 3-11 ภูมิทัศน์ทางธุรกิจของสตาร์ทอัพในกัมพูชา	3-64
ภาพที่ 3-12 ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในประเทศไทย.....	3-70
ภาพที่ 3-13 ตัวอย่างองค์กรที่สนับสนุนสตาร์ทอัพ	3-71
ภาพที่ 3-14 สัดส่วนการเข้าถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ให้บริการในแต่ละช่วงความถี่ของกลุ่มประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปี 2563	3-73
ภาพที่ 4-1 ร้อยละของประชากรในประเทศ CLMVT ที่ได้รับวัคซีนอย่างน้อย 1 เข็ม	4-11
ภาพที่ 4-2 ร้อยละของประชากรที่ได้รับวัคซีนครบแล้วในประเทศ CLMVT.....	4-11
ภาพที่ 4-3 พีระมิดประชากรของกัมพูชาในปี 2024	4-13
ภาพที่ 4-4 พีระมิดประชากรของ สปป.ลาว ในปี 2024	4-13
ภาพที่ 4-5 พีระมิดประชากรของเมียนมาในปี 2024	4-14
ภาพที่ 4-6 พีระมิดประชากรของเวียดนามในปี 2024	4-14

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 4-7 พีระมิดประชากรของไทยในปี 2024.....	4-15
ภาพที่ 5-1 กรอบแนวคิดในการดำเนินโครงการ.....	5-1
ภาพที่ 5-2 การออกแบบภายใต้แนวคิด OPEN THE GATE.....	5-2
ภาพที่ 5-3 การออกแบบภายใต้แนวคิด MOVE TO FUTURE.....	5-3
ภาพที่ 5-4 การออกแบบภายใต้แนวคิด LIGHT IN THE DARK	5-4
ภาพที่ 5-5 ตัวอย่างการออกแบบสื่อเผยแพร่กิจกรรม	5-5
ภาพที่ 5-6 ตัวอย่างการออกแบบพื้นที่บริเวณหน้าห้องสัมมนา	5-6
ภาพที่ 5-7 ตัวอย่างการออกแบบพื้นที่นิทรรศการกิจกรรมสร้างเครือข่าย ผู้ประกอบการรุ่นใหม่	5-9

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2-1 รายชื่อคณะที่ปรึกษา	2-2
ตารางที่ 2-2 แผนการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ	2-14
ตารางที่ 2-3 ร่างกำหนดการงานสัมมนาวิชาการ	2-17
ตารางที่ 2-4 ร่างกำหนดการกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่	2-24
ตารางที่ 2-5 โครงร่างรายงานความคืบหน้า (progress report)	2-32
ตารางที่ 2-6 โครงร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (final report)	2-33
ตารางที่ 3-1 มาตรการหลักเพื่อลดผลกระทบจากโควิด-19 ของประเทศ CLMVT	3-20
ตารางที่ 3-2 แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุน ภายใต้ความร่วมมือ ACMECS	3-22
ตารางที่ 3-3 การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Resilience) โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ	3-38
ตารางที่ 3-4 การปรับตัวต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงด้วยการทำให้เป็นดิจิทัล	3-40
ตารางที่ 3-5 ผลกระทบของการแพร่ระบาดโควิด-19 ต่อภาคส่วนต่างๆ ในห่วงโซ่อุปทาน.....	3-53
ตารางที่ 5-1 ร่างกำหนดการงานสัมมนาวิชาการ และการระดมความเห็น	5-7
ตารางที่ 5-2 ร่างกำหนดการกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่	5-10

บทสรุปผู้บริหาร

1. การศึกษาแนวโน้มสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจใน CLMVT

1.1 แนวโน้มสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อโลก

ทิศทางของกระแสโลกได้ถูกขับเคลื่อนด้วยกระแสของเทคโนโลยี โลกาภิวัตน์ และประชากร ซึ่งนับว่าเป็นแรงขับเคลื่อนที่จะกำหนดทิศทางการค้าและการลงทุน ประกอบด้วย (1) การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการรับรู้ของมนุษย์ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยานยนต์ไร้คนขับ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีเสมือนจริง เป็นต้น ทำให้ การเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล (digital transformation) เข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานและการใช้ชีวิตของมนุษย์ (2) **คลื่นลูกใหม่ของโลกาภิวัตน์** อาจทำให้ห่วงโซ่อุปทานอาจต้องแยกส่วน กระแสการค้าและการลงทุนจะกลายเป็นภูมิภาคมากขึ้น และ (3) **การเติบโตของประชากร Gen Z** ที่มีแนวโน้มทางความคิดอนุรักษ์นิยมทางสังคม มีความไว้วางใจในธุรกิจมากขึ้น มีความรู้สึกกดดันที่จะต้องทำให้ตนเองประสบความสำเร็จ ความมุ่งมั่นในการสร้างโลกที่ยั่งยืนของคนกลุ่มนี้ นำมาซึ่งความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ประชากร Gen Z ทุกคนเกิดในยุคที่มีอินเทอร์เน็ตแล้ว ท่ามกลางสถานการณ์ที่ประเทศพัฒนาแล้วกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัย แต่ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนายังคงมีกลุ่มประชากรอายุน้อยในสัดส่วนที่สูง

แรงขับเคลื่อนเหล่านี้ จะนำมาซึ่งผลกระทบต่อทิศทางของการค้าและการลงทุน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล การทำงานทางไกล บริการทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การค้าปลีกออนไลน์ และการศึกษาออนไลน์ กำลังเติบโตอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน กิจกรรมเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะยังคงอยู่ต่อไปหลังวิกฤต และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของการค้าโลกในระยะยาว การลงทุนเพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทาน การหยุดชะงักของการค้าทั่วโลกทำให้หลายบริษัทไม่สามารถจัดหาสินค้าและบริการที่สำคัญที่มีแนวโน้มว่าผู้ประกอบการเหล่านี้จะมองหาทางเลือกสำหรับฐานการผลิตเพิ่มเติม เพื่อให้ห่วงโซ่อุปทานกระจายตัวมากยิ่งขึ้น

1.2 แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19

ในระยะสั้น แต่ละประเทศทั่วโลกต่างมีการดำเนินมาตรการเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนของภาคธุรกิจ รายได้ครัวเรือน และการจ้างงาน ผ่านนโยบายทางการเงินและการคลัง การตอบสนองทางนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลหลายประเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มาตรการทางการคลังได้มุ่งเป้าไปที่การลดผลกระทบจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลงอย่างกะทันหัน ทั้งระดับบริษัทและครัวเรือน เพื่อรักษาขีดความสามารถในการผลิตของประเทศ

โดยมาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อช่วยให้ธุรกิจมีเงินทุนหมุนเวียน ครอบคลุมการขยายกำหนดเวลาในการยื่นภาษี การเลื่อนการชำระภาษี การให้การคืนเงินภาษีที่เร็วขึ้น และการยกเว้นภาษีบางอย่าง เช่น เงินสมทบประกันสังคม ภาษีเงินเดือน หรือภาษีทรัพย์สิน นอกจากนี้ประเทศต่างๆ ยังได้ใช้มาตรการที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ธุรกิจต่างๆ มีเงินทุนและสภาพคล่องเพียงพอเพื่อดำเนินธุรกิจและรักษาการจ้างงานต่อไปได้ โดยใช้แผนสนับสนุนระยะสั้น หรือการอุดหนุนค่าจ้าง

1.3 นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในภูมิภาค CLMVT

ในภูมิภาค CLMVT แต่ละประเทศต่างมีความร่วมมือในระดับต่างๆ ที่แตกต่างกัน และมีเป้าหมายในการผลักดันความร่วมมือที่แตกต่างกัน โดยความร่วมมือหลักที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในอนุภูมิภาคนี้ ประกอบด้วย ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) และ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) โดยจะมุ่งเน้นการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และในระยะหลังมีการผลักดันความร่วมมือในประเด็นด้านการค้าการลงทุนที่ทันสมัยมากขึ้น เช่น การส่งเสริมให้มีแพลตฟอร์มความร่วมมือพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งมีนโยบายเฉพาะกิจเพื่อตอบสนองต่อผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19

1.4 การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ และเพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง

สหประชาชาติ (United Nations) ได้จัดทำข้อเสนอแนะแก่ประเทศสมาชิกว่าด้วยการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศด้านดิจิทัล ซึ่งมีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางของการดำเนินนโยบายในระดับโลกและภูมิภาค ที่จะเอื้อต่อการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ ข้อเสนอแนะดังกล่าวให้ความสำคัญด้านความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงในระดับสากล การร่วมพัฒนาสินค้าสาธารณะดิจิทัล การใช้ประโยชน์จากดิจิทัลโดยไม่ละเลยคนกลุ่มใดในสังคม การสร้างศักยภาพด้านดิจิทัล การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการใช้ดิจิทัล และการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์

ในภาพรวม ทิศทางความร่วมมือของภาครัฐตามข้อเสนอแนะของสหประชาชาติจะช่วยสนับสนุนการปรับตัวต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงของภาคธุรกิจ ที่เน้นการส่งเสริมให้เกิดการทำให้เป็นดิจิทัลในองค์กร เพื่อปรับปรุงการทำงานขององค์กรและการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (respond) ระยะฟื้นฟูจากวิกฤต (recover) และระยะคิดใหม่ทำใหม่ (reimagine)

1.5 ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT

การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทานที่สำคัญ โดยห่วงโซ่อุปทานสินค้าและบริการจะให้ความสำคัญกับคุณค่าของวัตถุดิบและมูลค่าเพิ่มภายในภูมิภาคหรือในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น (regionalized or glocalized supply chain) เพื่อให้ใกล้กับตลาดหรือแหล่งวัตถุดิบในภูมิภาค CLMVT มากขึ้น ทำให้ห่วงโซ่อุปทานมีแนวโน้มสั้นลง และกระจายตัวในภูมิภาคมากขึ้นเพื่อกระจายความเสี่ยงต่อสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง

ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT ที่จำเป็นได้แก่

- ปรับกระบวนการทัศน์ในการวางโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานของภาคเอกชนใหม่ – ห่วงโซ่อุปทานในอนาคตจะต้องยืดหยุ่น และคล่องตัวมากขึ้น แต่ละประเทศอาจพิจารณา

การใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีใหม่ๆ การมุ่งใจด้านภาษีและกระบวนการดำเนินธุรกิจของแต่ละประเทศ และเร่งรัดการใช้ช่องทางทางการขายที่หลากหลาย (omnichannel)

- สร้างความโปร่งใสและความสามารถในการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วของห่วงโซ่อุปทาน (transparency and resiliency)
- สร้างความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของห่วงโซ่อุปทานด้วยปัจจัยด้านความยั่งยืน
- ขับเคลื่อนห่วงโซ่อุปทานให้มีความคล่องตัวและพร้อมรับโอกาสทางธุรกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

1.6 สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ (startups) ที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT

ในภูมิภาค CLMVT มีปัจจัยด้านอุปสงค์ และอุปทานที่สนับสนุนให้ธุรกิจใหม่เติบโตได้แก่ จำนวนประชากรขนาดใหญ่ สัดส่วนวัยแรงงานสูง อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายและแผนนโยบายส่งเสริมสตาร์ทอัพในแต่ละประเทศที่ชัดเจนมากขึ้น และเงินทุนที่ไหลเข้ามายังภูมิภาคมากขึ้น ทำให้สตาร์ทอัพใน CLMVT เริ่มมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม รูปแบบธุรกิจของสตาร์ทอัพในภูมิภาค CLMVT ส่วนใหญ่จะเป็นไปในรูปแบบการสร้างนวัตกรรมให้กับรูปแบบธุรกิจ หรือ Business Model Innovation ในขณะที่สัดส่วนของธุรกิจสตาร์ทอัพที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (deep tech) ในภูมิภาคยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความท้าทายในหลายประเด็น ดังนี้

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลรองรับการเติบโตของสตาร์ทอัพให้มีความเสถียรภาพในภูมิภาค
- นโยบายการสนับสนุนหรือช่วยเหลือสตาร์ทอัพในช่วงวิกฤตที่ไม่เพียงพอ
- การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภูมิภาคยังขาดความต่อเนื่อง
- การเข้าถึงแหล่งเงินทุน - ทั้งในด้านการปรับปรุงกฎระเบียบการเข้าถึงเงินทุนจากสถาบันทางการเงิน และการขอรับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนต่างๆ
- การสร้างและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ (talent) รวมถึงการสร้างผู้ประกอบการนวัตกรรมตั้งแต่วัยเรียน

2. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT

2.1 ภาพรวมสถานการณ์ปัจจุบันของ CLMVT

ภาวะถดถอยของเศรษฐกิจทั่วโลกและการระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างหนักต่อเศรษฐกิจ CLMVT ในปี 2563 โดยเศรษฐกิจของเวียดนาม ไทย และกัมพูชามีการชะลอตัวลงอย่างชัดเจน ในขณะที่เศรษฐกิจลาวและเมียนมาเผชิญการหดตัวจากปัจจัยด้านลบรายประเทศเพิ่มเติม กล่าวคือ ความเสี่ยงการผิถนัดชำระหนี้ของรัฐบาลลาว และสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางการเมืองในเมียนมาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งหากเปรียบเทียบกันในกลุ่มภูมิภาคแล้วนั้นเศรษฐกิจของเวียดนามมีโอกาสจะขยายตัวได้เร็วที่สุดซึ่งเป็นผลมาจากภาคการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ยังคงขยายตัว และอุปสงค์ภายในประเทศที่ฟื้นตัวได้ดี

การฟื้นตัวในภาพรวมจะยังคงเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและไม่ทั่วถึง โดยจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมการระบาดของโควิด-19 และความคืบหน้าของการกระจายวัคซีนอย่างทั่วถึง การฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศจะต้องอาศัยขนาดและประสิทธิภาพของมาตรการภาครัฐในการบรรเทาผลกระทบจากแผลเป็นทางเศรษฐกิจ (scarring effects) ระหว่างที่รอการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ภายในภูมิภาค (herd immunity)

2.2 แนวทางการพัฒนาระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT

แนวทางในการยกระดับการค้าและการลงทุนในอนาคตจำเป็นต้องเริ่มจากการฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในอนุภูมิภาค จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่าเศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะต้องมาจากการยกระดับการเชื่อมโยงข้ามการค้าพรมแดน เพื่อเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพด้วยดิจิทัล ที่ช่วยเพิ่มความสามารถด้านการแข่งขันให้กับภาคเอกชน การควบคุมและกฎระเบียบที่สอดคล้องกันจะช่วยลดต้นทุนทางการค้า การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน ผ่านการส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกกระชับความร่วมมือภายใต้การค้าเสรีระดับภูมิภาค ข้อตกลงต่าง ๆ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน และ RCEP เพื่อขจัดกำแพงด้านภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี และที่สำคัญ ภาครัฐจำเป็นต้องสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของ MSMEs ในยุคการค้าดิจิทัล โดยเริ่มจากความช่วยเหลือทางการเงินแบบเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนให้ MSMEs สามารถเริ่มต้นใหม่ และดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล (upskill) และ

การเข้าถึงตลาดในภูมิภาค ทั้งนี้ การส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพ และระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง จะช่วยเปิดมิติใหม่ของเศรษฐกิจใน CLMVT จากการเป็นเพียงแค่โรงงานผลิตสู่การเป็นดินแดนแห่งการลงทุนด้านนวัตกรรม ประเด็นที่ทำนายสำหรับอนุภูมิภาคแห่งนี้ การสร้างวิถีการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดเหล่านี้ยังขาดหายในอนุภูมิภาคนี้ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้คนในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น และส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้การขนส่งสินค้าที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แนวคิดที่เป็นฐานสำคัญของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ การสร้างความสมดุลระหว่างการตอบสนองสถานการณ์โควิด-19 และการค้าการลงทุนในระยะยาวอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับกลุ่มประเทศ CLMVT เพื่อการฟื้นฟูหลังวิกฤติโควิด-19 คือ การใช้จุดแข็งด้านความหลากหลายและความแข็งแกร่งของห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค แม้หลายภาคส่วนจะมีความกังวลต่อความความขัดแย้งที่ยืดเยื้อของประเทศมหาอำนาจ แต่ความซับซ้อนของภูมิรัฐศาสตร์นี้ อาจเป็นประโยชน์ต่อประเทศ CLMVT ในการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติเข้ามาได้ผ่านการร่วมมือของการขับเคลื่อนในฐานะภูมิภาค

3.1 การยกระดับการค้าของภูมิภาค CLMVT ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจการค้าโลก

- การบูรณาการด้านการควบคุมและกฎระเบียบให้สอดคล้องกัน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนทางการค้า ผ่านการปรับปรุงกระบวนการค้าข้ามพรมแดนและสร้างมาตรฐานกฎระเบียบที่สามารถทำงานร่วมกัน
- ปรับปรุงระบบการขนส่งและการอำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อให้การค้าขายข้ามพรมแดนสามารถกลับเข้าสู่ภาวะปกติได้ สร้างเศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจากการเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมการลงทุนด้านการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ผ่านการลดข้อจำกัดต่างๆ และอำนวยความสะดวกในการลงทุนข้ามประเทศ เพื่อช่วยกระตุ้นให้การลงทุนภายในภูมิภาคเติบโตได้เร็ว

- แบ่งปันข้อมูลในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อช่วยให้บริษัทในห่วงโซ่การผลิตเดียวกันสามารถจัดการการผลิตและเครือข่ายได้ อันจะช่วยยกระดับความสามารถในการฟื้นตัวของห่วงโซ่อุปทาน
- ส่งเสริมความร่วมมือภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาค เพื่อขจัดกำแพงด้านภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี อำนาจความสะดวก และส่งเสริมการไหลเวียนของสินค้าและบริการอย่างเสรี

3.2 การสร้างประเด็นความร่วมมือทางการค้าระดับภูมิภาคที่บูรณาการระหว่าง CLMVT

- สนับสนุน MSMEs ให้สามารถฟื้นฟูได้อย่างเข้มแข็ง เพื่อลดอุปสรรคในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางการเงิน รวมทั้งมีการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโอกาสในการระดมทุนใหม่และความช่วยเหลือทางการเงินอย่างทั่วถึง
- ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ นำมาซึ่งประสิทธิภาพและการเพิ่มผลผลิตโดยช่วยขยายขนาดและขอบเขตการดำเนินงาน ช่วยให้เข้าถึงลูกค้าและตลาดใหม่ๆ และยังสามารถลดอุปสรรคในการเข้าถึงการเงิน
- ส่งเสริมบทบาทด้านการทูตนวัตกรรม (innovation diplomacy) เพื่อการสร้างเครือข่ายธุรกิจสตาร์ทอัพแลภาพลักษณ์ของการเป็นภูมิภาคแห่งเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม
- อำนาจความสะดวกด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพ เพื่อการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของนวัตกรรม ผ่านการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมผู้ประกอบการและผู้ลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพ

3.3 มาตรการในการเชื่อมโยงการค้าและการผลิต และขยายโอกาสสู่ตลาดโลก

- สร้างจุดยืนที่สมดุลในการเป็นพันธมิตรทางการค้ากับประเทศมหาอำนาจ เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานโลก โดย CLMVT ต้องหาจุดสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย
- พัฒนาความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมโดยการมองหาพันธมิตรที่หลากหลาย เพื่อกระจายความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทาน และช่วยเพิ่มความสามารถในการเชื่อมกับห่วงโซ่อุปทานโลก (global supply chain)

Executive Summary

1. Major Trends for CLMVT Economies

1.1 Global Megatrends

The world is being reshaped by technological forces, globalization and global population which are considered the primary force and the next development wave that will have an impact on the international trade and investment. These trends are comprised of (1) **Human Augmentation Technology** which covers technological advancement such as 5G internet, edge computing, next-generation battery, precision sensor and quantum computing; (2) **Factors beyond globalization** which encompasses non-tariff barriers such as technological Cold War, populism, nationalism and protectionism as a result of widening economic inequality as well as regionalization as seen in the cases of China and India focusing on the policy of self-reliance; and (3) **the Power of Gen Z** who tends to be socially conservative, more trusting in business, under pressure to succeed, committed to global sustainability, concerned about environmental challenges while having commonality in the digital age, amid the broader global context of aging demographic in developed economies and young demographic in developing economies.

These driving forces will galvanize changes in the global trade and investment trends in the post-pandemic world. They have accelerated the global **digital transformation** which enables a large part of economic activities to shift from physical to virtual platform, leading to boom of telework, telehealth, online retail, online education, and online entertainment industries. The pace of digital transformation was also turbocharged by the COVID-19 pandemic, resulting in developments which should have taken a decade to succeed happening in just a few months. In addition, the pandemic has highlighted the importance of **investment to improve the resilience of supply chains**, as the global trade disruption results in failure of many companies in sourcing essential goods and services. As countries rebuild their supply chains, they will be looking for new options which can provide more security and reliability to their economies.

1.2 Economic Stimulation Measures

Economies across the globe have introduced prompt fiscal and monetary measures to support cashflow of their business sectors, household income and employment in the short term. They have quickly responded to the impacts of the pandemic due to constraints of economic activities at the corporate and household levels, to rescue supply chains of their economies.

Among the economic measures aimed at supporting cashflow of the private sector are extension of tax submission deadline, acceleration of tax refunds and waivers for expenses employees such as contribution to the Social Security Fund, personal income tax or asset-based tax. Moreover, many countries have introduced measures to bolster cashflow of the private sector to maintain business operation and employment with short-term measures or salary subsidies.

1.3 Government's Measures Aiming at Promotion of Trade and Cooperation in the CLMVT Region

Countries in the CLMVT region have pushed forward various cooperation programs. The existing cooperation frameworks that directly address regional trade and cooperation are the Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS) and the Greater Mekong Subregion (GMS). To date, most of the regional cooperation frameworks adopted by the CLMVT region are aimed at the development of basic infrastructure. Nevertheless, the CLMVT region have recently shifted the focus of their regional cooperation towards the new trends in trade and investment such as promoting e-commerce platforms among member countries and devising measures to help the members mitigate economic impacts from the pandemic.

1.4 Technology Adoption for the New Normal and Preparedness for Disaster and Other Shocks

The United Nations recommended countries to promote digital economy as a part of international cooperation framework. To promote the digital technology adoption in the “New Normal” way of life, the UN encourages cooperation in the areas such as **global connectivity, digital public goods, digital inclusion, digital capacity building, digital human rights and Artificial Intelligence.**

Overall, promoting digital transformation in organizations is a common strategy among the private sector to address the global business disruption during the pandemic. The approach will improve business operations and preparedness for unexpected events throughout the three modes of Responding, Recovering, and Reimagining.

1.5 Constraints and Impacts on the Supply Chain from the COVID-19 Pandemic and the Guidelines for Promotion and Support of CLMVT’s Supply Chain

The COVID-19 pandemic has pushed supply chains in CLMVT to shift towards regionalization or localization to enhance economic value within the region. As a result, the supply chain in the CLMVT region is likely to be shorter and more concentrated within the region to diversify risks stemming from future shocks.

Therefore, the framework for measures aiming to promote and support regionalization of the supply chains in the CLMVT region include

- A paradigm shift of the private sector’s supply chain to be more flexible and agile. Each country might need to consider participating or utilizing new free trade agreements, promoting tax incentives and ease of doing business along with developing omnichannel platforms for distribution of their products and services.
- Developing transparency and resiliency of the supply chain.
- Improving edges of the supply chains through sustainability measures.

- Improving the supply chains' agility and readiness for the adoption of the digital technology.

1.6 Potential from Startup and Network Development in the CLMVT Region

The CLMVT region offers both demand and supply conditions for Startups to grow, stemming from large population, young demographic, high and rapid increase of the internet penetration, concrete support for Startups from the public sector in each country and capital inflows to the region. Consequently, the Startup sector in CLMVT has continued to develop.

Nevertheless, the growth for the Startup sector in the CLMVT region has been driven by business model innovation, whereas innovations based on deep tech in CLMVT has remained low. The challenges for the Startup sector in the CLMVT region include

- Development of digital infrastructure to support sustainable growth of the Startup sector
- Inadequate support or assistance for Startups during crisis
- Lack of continuity in development of regional cooperation
- Limited access to finance due to lack of accommodative laws and regulations and availability of financial resources
- Upskilling and retention of talents as well as developing new talents since school years

2. Analysis on Development Framework to Upgrade Trade and New Economy in the CLMVT Region

2.1 Current Economic Situation in CLMVT

The global economic downturn and fallouts from the COVID-19 pandemic has taken a heavy toll on the CLMVT economies in 2020. The economies of Vietnam, Thailand and Cambodia have slowed down remarkably, meanwhile underlying weaknesses of the economies of Laos and Myanmar have compounded the impacts from the pandemic. In Myanmar, the political unrest has dampened investor confidence. Comparatively, in CLMVT, Vietnam's economy has the highest potential for growth, as driven by expansion of exports of electronic goods and robust recovery of the country's domestic demand.

Economic recovery in CLMVT region will happen gradually and unevenly across sectors, depending on the efficiency of their actions to contain the COVID-19 pandemic and the progress of vaccination program in each country. The recovery of domestic economy will rely on scale and efficiency the government's policy in mitigating the scarring effects on the economy which have happened while each country is trying to achieve herd immunity.

2.2 The Approach to Enhance Development in Trade and New Economy in CLMVT

The approach to upgrading trade and investment in the CLMVT region will begin with broad-based economic revival across the region. Based on an analysis, we found that a robust new economy will be derived from **upgrade of cross-border trade** through adoption of digital technology to enhance competitiveness of the private sector and ensure standardization of rule and regulations which will reduce the operating cost. In addition, the CLMVT region must move forward the **facilitation of trade and investment** through closer cooperation between each country under regional agreements such as ASEAN Free Trade Area and Regional Comprehensive Economic Partnership to eliminate tariff and non-tariff barriers.

Importantly, CLMVT must introduce comprehensive measures to create **sustainable growth of Micro-entrepreneurs, Small and Medium-sized Enterprises (MSMEs)** in the growing e-commerce market. These measures can range from providing short-term financial support to help MSMEs recover to upskilling the workforce and providing support for their operations in new markets.

Moreover, measures to **promote growth of the Startups and their ecosystems** will unlock the potential of economies in the CLMVT region to progress from manufacturing-based to become an innovation-based investment hub. A challenge for this sub-region in this respect is to boost the growth of **environment-friendly investment** which has been underrepresented in this region, thus there is a need to educate the workforce and promote decarbonized means of transportation and logistics.

3. Policy Recommendations

These policy recommendations aim to balance the response to the COVID-19 situation with sustainable long-term trade and investment. A key strategy for CLMVT for post-COVID-19 economic recovery is to leverage the strengths of diversity and regional supply chains. Although many have expressed concerns about the prolonged conflicts of the superpowers and their influences on the region, the complexity of this geopolitical situation may pose as a key proponent for CLMVT in attracting investment and gain traction for a robust post-COVID-19 economy.

3.1 Elevating CLMVT Trade in line with Global Trade Economy's Trajectory

- **Cross-border regulatory coherence** will reduce trade costs through improving cross-border trade processes and establishing interoperable regulatory standards.
- **Improve transportation system and trade facilitation** to allow cross-border trade to return to normal and rebuild a more efficient and new robust economy through effective regional links.

- **Promote direct investment in infrastructure development** through reducing restrictions and easing cross-country investment to stimulate regional growth.
- **Information sharing within the supply chain** can help companies in the same production chain manage production and network, which will enhance ability and aid in the recovery of the regional supply chain.
- **Encourage cooperation under regional free trade agreements** to remove limitations and ultimately ease barriers to entry by removing tax and non-tax barriers, which will facilitate convenience and promotion of the flows goods and services.

3.2 Establishing Integrated Regional Trade Cooperation between CLMVT

- **Revitalise MSMEs vigor through support and consultation** to ease access to funding acquisition and improve communications in order to promote awareness on financial assistance and fundraising opportunities.
- **Promotion of digital technology in business operations** will improve efficiency and productivity by expanding the scale and scope of operations. It helps to reach new customers and markets whilst also reducing barriers to financial access.
- **Promote the role of innovation diplomacy** to build a network of startup businesses and the image of an innovation-driven economy region.
- **Consider easing regulations related to startups** to facilitate the growth of innovation by developing and improving upon appropriate policies that will support entrepreneurs and encourage investors in startup businesses.

3.3 Measures for Integration of Trade and Production and Expanding Global Market Opportunities

- **Balance the formation of trade alliances with major powers** to increase participation in the global supply chain through maintaining CLMVT's position of middle power enhancing cooperation with all parties.

- **Develop industries' strength through partnership with with different alliances** in order to mitigate supply chain risks and enhance capacity to link with global supply chain.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในระบบเศรษฐกิจโลกและการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจในวงกว้าง โดยเฉพาะต่อห่วงโซ่อุปทานโลกจากข้อจำกัดด้านโลจิสติกส์ที่เกิดขึ้น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องตระหนักถึงระบบเศรษฐกิจการดำเนินงานแบบใหม่ ตลอดจนแนวทางการปรับตัวเข้าสู่วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) รองรับโอกาสและความท้าทายที่เกิดขึ้นเพื่อพลิกฟื้นเศรษฐกิจและใช้ประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจการดำเนินงานแบบใหม่ในการลดความเหลื่อมล้ำ เสริมสร้างโอกาสให้แก่ประชาชนทุกระดับ ผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneur) ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจเริ่มต้น (Startup) ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต และพัฒนาการค้าของประเทศและระหว่างประเทศให้สามารถเติบโตและเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่คุณค่าโลก (Global Value Chain: GVC) ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน และทั่วถึง

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ในฐานะหน่วยงานที่มุ่งเน้นการบูรณาการทิศทางการค้าจากตลาดถึงห่วงโซ่การผลิตทุกระดับ และผลักดันแนวทางการขับเคลื่อนการค้าในอนาคต เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าในภูมิภาค CLMVT (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย) จึงได้ริเริ่มจัดงาน CLMVT Forum มาตั้งแต่ปี 2559 เพื่อเป็นเวทีหารือร่วมกันระหว่างผู้แทนระดับสูงของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการในภูมิภาค และได้มีข้อเสนอหลายประการ อาทิ การพัฒนาทุนมนุษย์ของภูมิภาค CLMVT เพื่อให้มีทักษะและความสามารถพร้อมสำหรับเศรษฐกิจการค้ายุคดิจิทัล การบ่มเพาะและสร้างผู้ประกอบการสตาร์ทอัพกลุ่มประเทศ CLMVT เพื่อให้เป็นศูนย์กลางห่วงโซ่คุณค่าแห่งโลกใหม่ การเชื่อมโยงและรักษาเครือข่ายผู้ประกอบการ นักวิชาการ ภาครัฐ และเอกชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาค เป็นต้น

สนค. จึงได้จัดทำโครงการ CLMVT+Plus ยุกระดับการค้าและการลงทุนเพื่ออนาคต เพื่อต่อยอดผลลัพธ์จากการจัดงานดังกล่าว และจัดทำข้อเสนอแนวทางการผลักดันการค้าระดับภูมิภาคที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจการดำเนินงานแบบใหม่ของโลก ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงไปสู่ตลาดที่มีศักยภาพและช่วยให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจตกอยู่กับผู้ประกอบการใน

ภูมิภาค CLMVT ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่ให้ความสำคัญกับ CLMVT ในฐานะตลาดภายในประเทศ (Extended Nation) และระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ยึดโยงกันเสมือนผ้าผืนเดียวกัน และเป้าหมายของประชาคมโลกที่มุ่งจะลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ รวมทั้งช่วยฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจการค้าซึ่งได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อศึกษา รวบรวมข้อมูล และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ (1) การยกระดับการค้าของภูมิภาค CLMVT ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจการค้าโลก (2) สร้างประเด็นความร่วมมือทางการค้าระดับภูมิภาคที่บูรณาการระหว่าง CLMVT และ (3) วางมาตรการในการเชื่อมโยงการค้าและการผลิต และยกระดับการขยายโอกาสไปสู่ตลาดโลกที่กว้างขึ้นเป็นลำดับ
- ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อให้ผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศ CLMVT สามารถปรับการดำเนินธุรกิจเข้าสู่วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) และมีขีดความสามารถในการปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้คล่องตัวมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อภาวะเศรษฐกิจการค้าซึ่งได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
- ส่งเสริมให้เกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างนักธุรกิจในกลุ่มประเทศ CLMVT ในด้านการร่วมทุนทางธุรกิจทั้งในการขยายธุรกิจเดิมและการสร้างธุรกิจใหม่ร่วมกัน เพื่อยกระดับห่วงโซ่คุณค่าของภูมิภาค ให้เชื่อมโยงในเครือข่ายการผลิตโลกได้อย่างเข้มแข็งยิ่งขึ้น
- เพื่อต่อยอดงาน CLMVT Forum และ World Economic Forum ด้านการพัฒนาทุนมนุษย์โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพ และสร้างเครือข่ายระหว่างบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และผู้ประกอบการในภูมิภาค CLMVT ในการเตรียมรับมือต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการจ้างงานของโลก โดยเฉพาะผลต่อเนื่องจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 และการระบาดของโรคโควิด-19

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

ดำเนินโครงการที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ได้แก่ (1) การศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการค้าของภูมิภาค CLMVT (2) จัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการระดมความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ผ่านการจับคู่และนำเสนอธุรกิจ (3) ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ และ (4) จัดทำฐานข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ รวมทั้งผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ที่ปรึกษาและบุคคลที่รับผิดชอบจะดำเนินการดังต่อไปนี้

1.3.1 จัดทำผลการดำเนินโครงการโดยละเอียด

1.3.1.1 กำหนดรายชื่อคณะที่ปรึกษา โดยระบุชื่อบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) การจัดทำแผนการศึกษาโดยละเอียดให้ครอบคลุมถึงเรื่องการจัดทำแนวทางการทบทวนวรรณกรรม วิธีการจัดเก็บข้อมูลสำคัญ และแนวคิดการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูล การจัดทำบททบทวนวรรณกรรมปริทัศน์และวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ การกำหนดหัวข้อคำถามและเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประมวลผลและสรุปผลเพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (2) การกำหนดแนวคิดและการจัดกิจกรรมสัมมนาวิชาการ/การระดมความคิดเห็น / การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ (3) การจัดทำสรุปผลการดำเนินการและผลลัพธ์สำคัญ (4) การประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมทั้งก่อนและหลังการสัมมนา (5) การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ และ (6) การประสานนัดหมายและเก็บข้อมูลรายละเอียดของผู้เกี่ยวข้อง (เช่น รายชื่อ ที่อยู่ ฯลฯ) รวมทั้งการจัดหาสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และข้อมูลที่เป็นต่อการดำเนินโครงการ

1.3.1.2 จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการโดยละเอียด (เช่น แผนงานประชาสัมพันธ์) ตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ

1.3.2 ศึกษารวบรวมข้อมูล

1.3.2.1 จัดทำบททบทวนวรรณกรรมปริทัศน์ และวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจในภูมิภาค CLMVT ที่ครอบคลุมอย่างน้อย 6 แนวคิดดังต่อไปนี้

- 1) กระแสโลก (Mega Trends) ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT
- 2) แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19
- 3) นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในภูมิภาค CLMVT
- 4) ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT
- 5) สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ (Startups) ที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT
- 6) การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) และเพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock)

ทั้งนี้ ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำบทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์ดังกล่าว ต้องรวบรวมข้อมูลที่มีความทันสมัย ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง ทันสมัย ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ และต้องมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มเป้าหมายทั้งในประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ด้วยการสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์และวิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำแนวคิดการจัดกิจกรรมและการดำเนินการขั้นตอนอื่นต่อไป โดยใช้คำถามที่ครอบคลุมแนวคิดตามที่ได้ศึกษาข้างต้น และประเด็นต่อไปนี้

- แนวทางการเพิ่มมูลค่าการค้าของผู้ประกอบการในภูมิภาคและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจในภูมิภาค CLMVT
- ผลกระทบของนโยบายภาครัฐทั้งที่เป็นการสนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ
- สถานการณ์ของธุรกิจใหม่และโอกาสในการขยายธุรกิจในภูมิภาค
- ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อกำหนดหรือปรับปรุงแนวทางการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมด้านเศรษฐกิจการค้าขององค์กรภาครัฐและเอกชน
- ประเด็นที่น่าสนใจอื่น ๆ

1.3.2.2 ประสาน นัดหมาย บริหารจัดการ รวมถึงจัดหาอุปกรณ์ สถานที่ และจัดเตรียมบุคลากรรับผิดชอบการดำเนินการ พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินการตามข้อ 1.3.2.1 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลเพื่อจัดทำข้อเสนอการพัฒนาระดับการคำและเศรษฐกิจใหม่ของภูมิภาค CLMVT เบื้องต้น และนำมากำหนดแนวคิดการจัดกิจกรรมสัมมนาวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการให้มีความสอดคล้องกัน

1.3.3 จัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ

ที่ปรึกษาจะต้องจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดที่ได้จากการศึกษาตามข้อ 1.3.2 สำหรับกลุ่มเป้าหมาย (ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และผู้ประกอบการในภูมิภาค CLMVT (กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา เวียดนาม ไทย) ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ และประเทศคู่ค้าที่สำคัญของอาเซียน รวม 3 กิจกรรมดังต่อไปนี้ โดยให้มีระยะเวลาจัดกิจกรรมรวมไม่น้อยกว่า 2 วัน

1.3.3.1 กิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ ในรูปแบบออฟไลน์ร่วมกับรูปแบบออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาตามแนวคิดข้อ 1.3.2.1 และประเด็นเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ผ่านการบรรยายให้ความรู้ และแบ่งปันประสบการณ์จากผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ โดยประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

- 1) จัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ ณ กรุงเทพมหานคร โดยให้มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 200 คน และประกอบด้วยผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคเอกชน จากประเทศ CLMVT อาเซียน และประเทศคู่ค้าที่สำคัญของอาเซียน (เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) ทั้งนี้ ให้ผู้เข้าร่วมงานที่พำนักอยู่ในต่างประเทศเข้าร่วมงานผ่านระบบออนไลน์
- 2) เผยแพร่ผลการศึกษาตามข้อ 1.3.2.1 และประเด็นเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ของที่ปรึกษา
- 3) จัดหาวิทยากรชาวไทยและต่างชาติ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ โดยต้องรวมถึงวิทยากรที่เป็นนักธุรกิจรุ่นใหม่ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่อง Mega Trends ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซา ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19 รวมทั้งโอกาสและความท้าทายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 4 คน ทั้งนี้ ให้วิทยากรชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในต่างประเทศเข้าร่วมงานผ่านระบบออนไลน์

- 4) จัดหาและจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สำหรับการนัดสัมมนา ในรูปแบบออฟไลน์ ณ กรุงเทพมหานคร โดยจัดหาห้องสัมมนา ที่สามารถรองรับคนจำนวนไม่น้อยกว่า 80 คน และบริหารจัดการการลงทะเบียน การต้อนรับผู้เข้าร่วมพิธีเปิด การออกแบบ และการจัดหาเวที พื้นหลังที่มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม รวมทั้งจัดหาและบริหารจัดการระบบโสตทัศนูปกรณ์ อาทิ ระบบไฟ แสง เสียง จัดชุดโซฟาที่นั่งสำหรับรับรองประธานเปิดงาน ผู้มีเกียรติในพิธีเปิด และผู้เข้าร่วมงาน ตลอดจนการตกแต่งบริเวณงานให้มีบรรยากาศสอดคล้องกับแนวคิดการจัดงาน และจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน พร้อมรับผิดชอบค่าดำเนินการขนส่ง ติดตั้ง รื้อถอน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 5) จัดให้มีการสัมมนาในรูปแบบออนไลน์ สำหรับผู้เข้าร่วมจากทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่เทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญและจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการ ระบบการสัมมนา ผ่านโปรแกรมการจัดสัมมนาออนไลน์ รวมทั้งบริหารจัดการระบบลงทะเบียนออนไลน์ การยืนยันการลงทะเบียน การเข้าร่วมสัมมนา การแจ้งเตือนผู้เข้าร่วมสัมมนาล่วงหน้า ตลอดจนรายงานผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมสัมมนา และรายงานผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมงานโดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับการติดต่อหรือประสานงานที่มีความรวดเร็วและถูกต้อง ได้แก่ รายชื่อ หน่วยงาน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล
- 6) จัดหาและเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่ม และอาหารกลางวันให้ประธานเปิดงาน ผู้เข้าร่วมงาน ผู้มีเกียรติ สื่อมวลชน และเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ที่เข้าร่วมการสัมมนา ในรูปแบบออฟไลน์ จำนวนไม่น้อยกว่า 80 ชุด
- 7) อำนวยความสะดวกด้านการเดินทางให้แก่วิทยากร พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

1.3.3.2 กิจกรรมการระดมความคิดเห็นโดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ในรูปแบบออฟไลน์ร่วมกับรูปแบบออนไลน์ เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นในข้อ 1.3.2.1 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในกลุ่มประเทศ CLMVT ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19 การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) และเพื่อเตรียมพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock) และประเด็นเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ โดยประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

- 1) จัดให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อระดมความคิดเห็นตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 60 คน และให้ประกอบด้วยผู้ประกอบการ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคเอกชน จากประเทศ CLMVT อาเซียน และประเทศคู่ค้าสำคัญของอาเซียน (เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) ทั้งนี้ ให้ผู้เข้าร่วมงานที่พำนักอยู่ในต่างประเทศเข้าร่วมงานผ่านระบบออนไลน์
- 2) จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในกลุ่มประเทศ CLMVT ที่สำคัญ ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT และแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19 รวมทั้งวิทยากรผู้ดำเนินการระดมความคิดเห็นในการประชุมของแต่ละกลุ่มย่อยรวมไม่น้อยกว่า 3 คน
- 3) จัดหาและจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สำหรับการจัดสัมมนา ในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ โดยจัดให้มีสถานที่ดำเนินกิจกรรมสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า วิทยากร และผู้ดำเนินการระดมความคิดเห็นแยกในกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่เหมาะสมตามแนวคิด ข้อ 1.3.2.1 ที่สามารถรองรับคนจำนวนไม่น้อยกว่า 60 คน รวมทั้งจัดหาและบริหารจัดการระบบโสตทัศนูปกรณ์ อาทิ ระบบไฟ แสง เสียง ระบบเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็น และจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน พร้อมรับผิดชอบค่าดำเนินการขนส่ง ติดตั้ง รื้อถอน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4) จัดกิจกรรมการระดมความคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์ สำหรับผู้เข้าร่วมจากทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่เทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญ และจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการระบบ รวมทั้งการลงทะเบียนออนไลน์ การยืนยันการลงทะเบียน การแจ้งเตือนผู้เข้าร่วมกิจกรรมล่วงหน้า ตลอดจนรายงานผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม และรายงานผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยให้ระบุรายละเอียดในการติดต่อหรือประสานงานที่มีความรวดเร็วและถูกต้อง ได้แก่ รายชื่อ หน่วยงาน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล
- 5) จัดหาและจัดเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่ม และอาหารกลางวันให้วิทยากร ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ที่เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยในรูปแบบออฟไลน์ จำนวนไม่น้อยกว่า 60 ชุด
- 6) อำนวยความสะดวกด้านการเดินทางให้แก่วิทยากร พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

1.3.3.3 กิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (Young Entrepreneur) ผ่านการจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ (Pitching) ณ กรุงเทพมหานคร ในรูปแบบออฟไลน์ร่วมกับรูปแบบออนไลน์ เพื่อยกระดับการประกอบธุรกิจยุคใหม่ใน CLMVT ที่มีศักยภาพ และเป็นเวทีประชาสัมพันธ์ธุรกิจของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ตามแนวคิดข้อ 1.3.2.1 และประเด็นเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ประกอบด้วยการจับคู่ธุรกิจและนำเสนอธุรกิจ โดยประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

- 1) จัดให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 60 คน และให้ประกอบด้วยผู้ประกอบการ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคเอกชน จากประเทศ CLMVT อาเซียน และประเทศคู่ค้าสำคัญของอาเซียน (เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) ทั้งนี้ ให้ผู้เข้าร่วมงานที่พำนักอยู่ในต่างประเทศเข้าร่วมงานผ่านระบบออนไลน์
- 2) จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ในการดำเนินกิจกรรมจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ เพื่อยกระดับความพร้อม ผลักดันหุ้นส่วนเศรษฐกิจไปสู่ตลาดโลก และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการยุคใหม่ใน CLMVT รวมทั้งการปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อวิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) และเพื่อการเตรียมพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock) รวมทั้งวิทยากรผู้ดำเนินกิจกรรม รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน
- 3) จัดหาและจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สำหรับกิจกรรมการสร้างเครือข่ายในรูปแบบออฟไลน์ที่สามารถรองรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ได้ด้วย โดยจัดให้มีสถานที่ดำเนินกิจกรรมสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงาน นโยบายและยุทธศาสตร์การค้า วิทยากร และผู้ดำเนินกิจกรรมสร้างเครือข่ายที่สามารถรองรับคนจำนวนไม่น้อยกว่า 60 คน รวมทั้งจัดหาและบริหารจัดการระบบโสตทัศนูปกรณ์ อาทิ ระบบไฟ แสง เสียง ระบบเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็น และจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน พร้อมรับผิดชอบค่าดำเนินการขนส่ง ติดตั้ง รั้วถอน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4) จัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ผ่านการจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ สำหรับผู้เข้าร่วมจากทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่เทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญและจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการระบบ รวมทั้งการลงทะเบียนออนไลน์ การยืนยันการลงทะเบียนการเข้าร่วมกิจกรรม การแจ้งเตือนผู้เข้าร่วมกิจกรรมล่วงหน้า ตลอดจนรายงานผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรมและรายงานผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมงาน โดยให้ระบุ

รายละเอียดในการติดต่อหรือประสานงานที่มีความรวดเร็วและถูกต้อง ได้แก่ รายชื่อหน่วยงาน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล

- 5) จัดหาและจัดเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่ม และอาหารกลางวันให้วิทยากร ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ที่เข้าร่วมกิจกรรม ในรูปแบบออฟไลน์ จำนวนไม่น้อยกว่า 60 ชุด
- 6) อำนวยความสะดวกด้านการเดินทางให้แก่วิทยากรพร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

1.3.4 จัดทำสรุปผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมตามข้อ 1.3.3 และนำไปวิเคราะห์ร่วมกับบทวรรณกรรมปริทัศน์ตามข้อ 1.3.2 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจใหม่ของภูมิภาค CLMVT

1.3.5 ด้านการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.3.5.1 ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ

ออกแบบ จัดทำ ผลิต และเผยแพร่ผลลัพธ์การดำเนินงาน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

- จัดทำสคู๊ป (scoop) สรุปประเด็นสำคัญ เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาลงในวารสารภาคเอกชน (ขนาดไม่ต่ำกว่า A4) และ/หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสม (ขนาดไม่ต่ำกว่า 6*10 นิ้ว) เพื่อประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 4 ครั้ง และลงสื่อออนไลน์อย่างน้อย 10 ครั้ง
- จัดทำและเผยแพร่สโปตวิทยุหรือการให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อวิทยุเพื่อประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ อย่างน้อย 2 ครั้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมผลการศึกษาและการประชาสัมพันธ์โครงการ
- ออกแบบเนื้อหาและจัดทำอินโฟกราฟิกส์ (Infographic) ในรูปแบบไฟล์ AI และคลิปวิดีโอ เพื่อใช้ประกอบการจัดประชุม/สัมมนา/เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

1.3.5.2 หลังการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ

- เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลลัพธ์ลงในหนังสือพิมพ์ด้านธุรกิจ ขนาดไม่ต่ำกว่า 6*10 นิ้ว เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 2 ฉบับ และลง

ในเว็บไซต์หรือสื่อโซเชียลมีเดียด้านธุรกิจออนไลน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 2 แห่ง

1.3.5.3 ทั้งนี้ ประเด็นการรับรู้ เนื้อหาบทความ บทสัมภาษณ์ และสิ่งเผยแพร่ต่างๆ ตลอดจนกำหนดการเผยแพร่ทั้งก่อนและหลังการจัดงานสัมมนา จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการตรวจรับวัสดุในงานจ้างที่ปรึกษาก่อนเผยแพร่

1.3.6 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน

1.3.6.1 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ที่ประกอบด้วย (ก) รายงานผลการดำเนินการตามข้อ 1.3.1-1.3.3 ที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการทบทวนวรรณกรรม การเก็บข้อมูลเชิงลึก และผลจากการ จัดกิจกรรมสัมมนาวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายพัฒนาผู้ประกอบการ และ (ข) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ (1) การยกระดับการค้าของภูมิภาค CLMVT ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจการค้าโลก (2) สร้างประเด็นความร่วมมือทางการค้าระดับ ภูมิภาคที่บูรณาการระหว่าง CLMVT และ (3) วางมาตรการในการเชื่อมโยงการค้าการผลิต และยกระดับการขยายโอกาสไปสู่ตลาดโลกที่กว้างขึ้นเป็นลำดับ

1.3.6.2 จัดทำรายงานผลการประชาสัมพันธ์ โดยมีหลักฐานประกอบการเผยแพร่ผลลัพธ์ ของโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ในการสร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมตามข้อ 1.3.5

1.3.7 จัดหาวัสดุ/อุปกรณ์/ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของ การใช้งาน และความเหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์เป็นสำคัญ อาทิ

1.3.7.1 จัดให้มีระบบโสตทัศนูปกรณ์เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรม อาทิ ชุดเครื่องเสียง ไมโครโฟน คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะหรือพกพา (desktop/laptop computer) เครือข่ายอินเทอร์เน็ต แบบใช้สาย (Lan) หรือไร้สาย (Wireless) เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ จอฉายภาพ (screen projector) เครื่องพิมพ์เอกสาร (printer) เครื่องถ่ายเอกสาร สายสัญญาณเชื่อมต่อเครื่องฉายกับคอมพิวเตอร์ ระบบการเชื่อมต่อต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเสนอ เช่น Remote Projector เป็นต้น

1.3.7.2 จัดให้มีระบบ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเชิงเทคนิคอื่นๆ ที่จำเป็น ต่อการจัดให้มีบริการประชุม/สัมมนาในรูปแบบออนไลน์ อาทิ โปรแกรมการประชุมทางไกล ชุด

เครื่องเสียงไมโครโฟน คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะหรือพกพา (desktop/laptop computer) เครื่องข่าย อินเทอร์เน็ตแบบใช้สาย (Lan) หรือไร้สาย (Wireless) เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ จอฉายภาพ (screen projector) เครื่องพิมพ์เอกสาร (printer) เครื่องถ่ายเอกสาร สายสัญญาณเชื่อมต่อเครื่องฉายกับคอมพิวเตอร์ ระบบการเชื่อมต่อต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเสนอ เช่น Remote Projector เป็นต้น

1.3.7.3 จัดหาและจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม โดยมีจำนวนเพียงพอกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม อุปกรณ์เพื่อการประชุมและการนำเสนอ อุปกรณ์เครื่องเขียน และอุปกรณ์จัดเก็บเอกสาร กระดาษ ฯลฯ

บทที่ 2

กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา และแผนการดำเนินงาน

2.1 กรอบแนวคิด วิธีการศึกษา และแนวคิดการจัดกิจกรรมสัมมนาวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายพัฒนาผู้ประกอบการ

จากวัตถุประสงค์ของโครงการ และขอบเขตการดำเนินงานข้างต้น คณะผู้วิจัยได้แบ่ง
กรอบการดำเนินงานดังต่อไปนี้

- การจัดทำแผนการดำเนินโครงการ
- การศึกษา ทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์และรวบรวมข้อมูล
- การจัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่าย
ผู้ประกอบการ
- การประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วม
- การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน
- จัดหาวัสดุ/อุปกรณ์/ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ

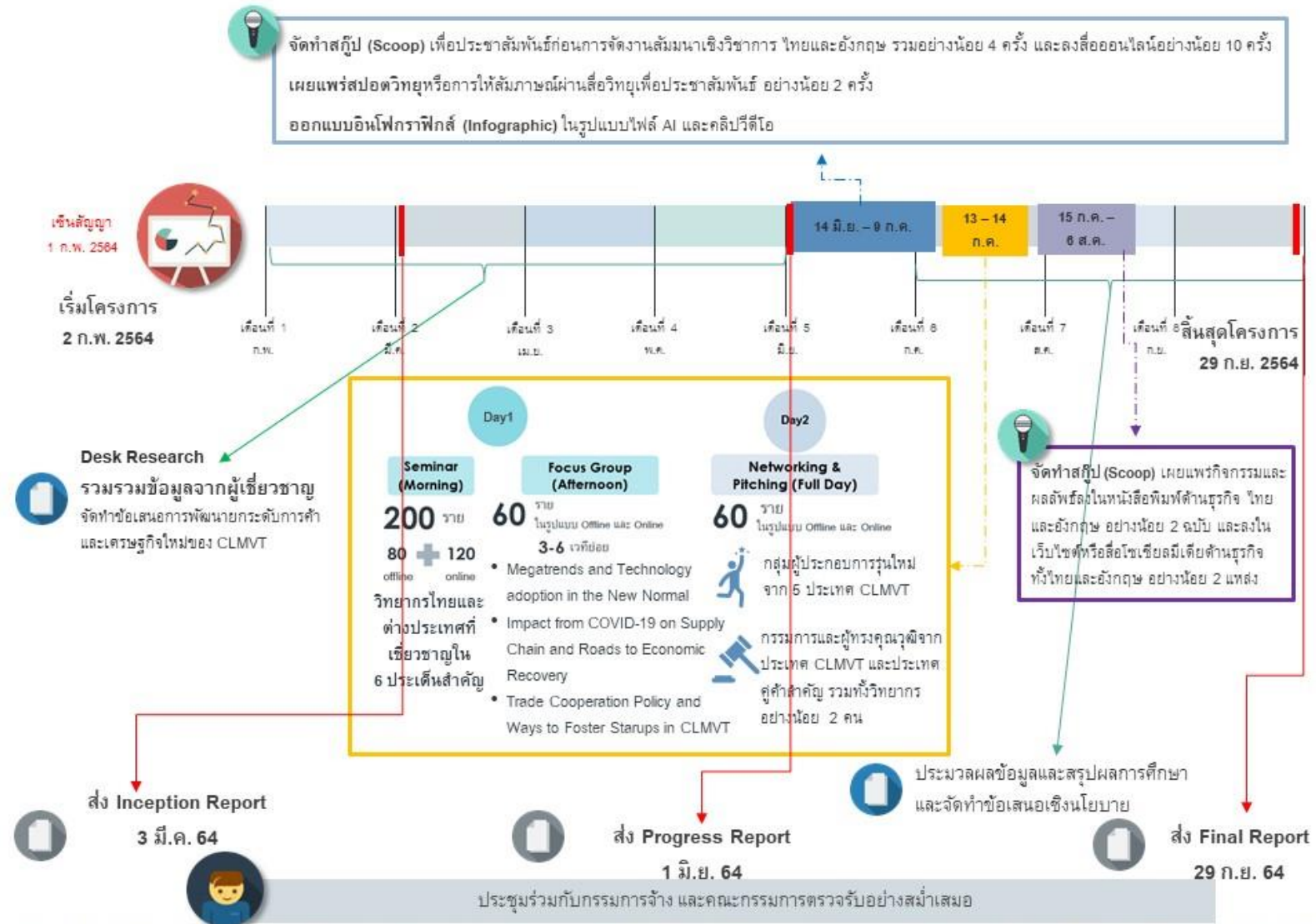
2.1.1 การจัดทำแผนการดำเนินโครงการ

คณะผู้วิจัยกำหนดรายชื่อผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังแสดงในตารางที่ 2-1 และได้จัดทำปฏิทินกิจกรรมโดยละเอียดตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ดังแสดง
ในภาพที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 รายชื่อคณะที่ปรึกษา

ลำดับ	รายการ	รายชื่อ	หน้าที่รับผิดชอบ	จำนวนเดือน
บุคลากรหลัก				
1	หัวหน้าโครงการ	ดร. รัชดา เจียสกุล	<ul style="list-style-type: none"> วางแผนการดำเนินโครงการ จัดสรรงานและกำลังคน และดูแลความเรียบร้อยโดยรวม วางแผนและกำหนดหัวข้อหลักในการจัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ และการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ ตรวจสอบผลงานและรายงานฉบับต่าง ๆ ที่จะส่งมอบให้สนค. เรียบเรียงเนื้อหารายงานและจัดทำเอกสารประกอบการนำเสนอขั้นสุดท้าย 	6 เดือน
2	นักวิจัย	นายจิรเทพ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา	<ul style="list-style-type: none"> ประมวลผลข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยการท้าวรณกรรมปริทัศน์ รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ติดต่อและทาบตามวิทยากรเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ และการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ รับฟังและรวบรวมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการระดมความคิดเห็นผ่าน Focus Group 	8 เดือน
3	ผู้ช่วยนักวิจัย	นายชานน วุฒิจรรยารักษ์	<ul style="list-style-type: none"> จัดระเบียบ วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจหรือช่องทางอื่น ๆ ลงพื้นที่เพื่อสำรวจภาคสนามตามความเหมาะสม และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ เรียบเรียงเนื้อหารายงานและจัดทำเอกสารประกอบการนำเสนอ ช่วยเหลือนักวิจัยและที่ปรึกษาท่านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย 	8 เดือน
4	เลขานุการโครงการ	นางสาววรลักษณ์ ทองมาก	<ul style="list-style-type: none"> ประสานงานระหว่างบุคลากรโครงการและสนค. และประสานงานในการจัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการและสร้างเครือข่าย ผู้ประกอบการ ดูแลความเรียบร้อยของการจัดการประชุม และการจัดทำเอกสารต่าง ๆ จัดทำเอกสารราชการและหนังสือต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ 	8 เดือน
บุคลากรสมทบเพิ่มเติม *				
5	ที่ปรึกษาโครงการ	ดร. วัชรศรัณย์ ลีละวัฒน์	<ul style="list-style-type: none"> ให้ความเห็นด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาค CLMVT ให้คำแนะนำแก่แก่นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยในการจัดทำวรรณกรรมปริทัศน์ ให้คำแนะนำในการประมวลผลข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ 	6 เดือน
6	ที่ปรึกษาโครงการ	นายเจษฎา ด่านปาน	<ul style="list-style-type: none"> ให้คำปรึกษาด้านการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ และการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ ให้คำปรึกษาด้านการจัดทำวีดิทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และการสื่อสาร ให้คำปรึกษาด้าน Digital Marketing 	6 เดือน

ภาพที่ 2-1 ปฏิทินกิจกรรม

โดยคณะผู้วิจัย มีกรอบแนวทางในการดำเนินงานโครงการเป็นดังแสดงในภาพที่ 2-2

ภาพที่ 2-2 กรอบการดำเนินโครงการ

กรอบแนวคิดในการดำเนินโครงการ

2.1.2 การศึกษา ทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์ และรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจาก CLMVT

ในการศึกษาภายใต้โครงการศึกษานี้ คณะผู้วิจัยมีเครื่องมือและแนวทางการศึกษาเพื่อจัดทำกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

- **การศึกษาวรรณกรรมปริทัศน์ (literature review)** โดยจะศึกษาเอกสารเผยแพร่บทวิเคราะห์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งที่เชื่อถือได้ทั้งในและนอกประเทศ เช่น World Economic Forum ธนาคารโลก องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) สถาบันวิจัยเอ็กซน และมหาวิทยาลัย เป็นต้น เพื่อนำมาทบทวน ปรับปรุงแนวทางและวิธีการศึกษาที่มีอยู่ให้มีความเหมาะสม

- **การรวบรวมข้อมูล (data collecting)** โดยจะรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ และกรณีศึกษาต่างๆ ทั้งกรณีศึกษาภายในประเทศไทย และต่างประเทศ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับธุรกิจ
- **การรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder engagement)** โดยจะใช้เครือข่ายในกลุ่มประเทศ CLMVT ที่มีอยู่ในการเข้าถึงข้อมูลด้านธุรกิจทั้งที่อยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม เพื่อระดมความคิดเห็นอันจะนำมาซึ่งการจัดทำการวิเคราะห์รูปแบบธุรกิจสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative analysis)** โดยจะมีการอธิบายพรรณนา และวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์แบบตรรกะ (Analytical induction) ในประเด็นที่ไม่สามารถวิเคราะห์เชิงปริมาณได้ เช่น นโยบายของภาครัฐ ระเบียบและกฎหมายต่างๆ เป็นต้น โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และจากงานศึกษาที่มีความเกี่ยวข้อง ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจัดประชุมระดมสมองกับผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มประเทศ CLMV และประเทศคู่ค้าสำคัญของอาเซียน

คณะผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูล จัดทำบทวรรณกรรมปริทัศน์ และวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจในภูมิภาค CLMVT ที่ครอบคลุมอย่างน้อย 6 แนวคิดดังต่อไปนี้

- กระแสโลก (Mega trends) ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT
- แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19
- นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในภูมิภาค CLMVT
- ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT
- สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ (Startups) ที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT
- การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) และเพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock)

โดยคณะผู้วิจัย จะใช้คำถามที่ครอบคลุมแนวคิดตามที่ได้ศึกษาข้างต้น รวมถึงประเด็น อย่างน้อยต่อไปนี้

- แนวทางการเพิ่มมูลค่าการค้าของผู้ประกอบการในภูมิภาคและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจในภูมิภาค CLMVT
- ผลกระทบของนโยบายภาครัฐทั้งที่เป็นการสนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ
- สถานการณ์ของธุรกิจใหม่และโอกาสในการขยายธุรกิจในภูมิภาค
- ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อกำหนดหรือปรับปรุงแนวทางการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมด้านเศรษฐกิจการค้าขององค์กรภาครัฐและเอกชน
- ประเด็นที่น่าสนใจอื่น ๆ

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมตัวอย่างแนวทางการศึกษารวบรวมข้อมูล และบททวนวรรณกรรมปริทัศน์ที่ครอบคลุมทั้ง 6 แนวคิด ดังต่อไปนี้

➤ การศึกษากระแสโลก (Mega trends) ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT

คณะผู้วิจัยจะเริ่มต้นจากการศึกษาแนวโน้มสำคัญต่างๆ ในระดับประเทศและระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT เช่น การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ เพื่อวิเคราะห์เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับโอกาสในการปรับตัวของธุรกิจไทยในภูมิภาค

การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ ได้ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรกในการประชุม World Economic Forum 2016 (WEF 2016) ซึ่งการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่จะเป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการผลิต ผสมผสานเทคโนโลยีเชิงกายภาพ เชิงดิจิทัล และเชิงชีวภาพเพื่ออุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลให้วิธีการทำธุรกิจเปลี่ยนแปลงไป ความยืดหยุ่นในการทำงานมากขึ้น และบทบาทของธุรกิจบริการเพิ่มมากขึ้น โดยนาย Klaus Schwab ผู้ก่อตั้ง WEF ได้ระบุเทคโนโลยี 23 เทคโนโลยีที่สำคัญต่อการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ ดังแสดงในภาพที่ 2-3

ภาพที่ 2-3 แนวโน้มสำคัญ (Mega trends) ของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่

ตัวอย่างแนวโน้มของเทคโนโลยีที่สำคัญที่เกี่ยวข้องหรือประยุกต์ใช้กับการปรับตัวของธุรกิจ ได้แก่

The Internet of and for things – เป็นเทคโนโลยีการติดตั้งเซนเซอร์ต่างๆ บนผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ที่สามารถส่งข้อมูลการใช้งานของผลิตภัณฑ์และสื่อสารระหว่างเซนเซอร์ประเภทต่างๆ ได้อย่างทันที ซึ่งในอนาคต ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทุกชนิดจะสามารถเชื่อมต่อกับโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถสื่อสารระหว่างกันได้ และเซนเซอร์จะอยู่ในทุกที่เพื่อช่วยให้ผู้คนรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้ โดยในปัจจุบัน มีเทคโนโลยีทางด้านสุขภาพหลายผลิตภัณฑ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการเก็บข้อมูล และเชื่อมต่อหรืออำนวยความสะดวกระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เช่น อุปกรณ์บันทึกข้อมูลสุขภาพและเชื่อมต่อระหว่างผู้สูงอายุ ผู้ดูแล และสถานพยาบาล หรือรีโมตคอนโทรลสำหรับเปิด-ปิดไฟ อุปกรณ์ไฟฟ้า และติดตั้งปุ่มฉุกเฉินที่เชื่อมกับไซเรน

เมืองอัจฉริยะ (Smart cities) – เป็นแนวโน้มที่เมืองหลายๆ เมืองในโลกจะเชื่อมต่อการให้บริการ ระบบสาธารณูปโภคและถนนกับอินเทอร์เน็ต โดยเมืองอัจฉริยะเหล่านี้จะสามารถบริหารจัดการพลังงาน การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ การขนส่ง และการจราจรได้ด้วยตนเอง ดังเห็นได้

จากการพัฒนาเมืองอัจฉริยะต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก เช่น กรณีของประเทศไทย ในตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ที่สร้าง Smart city สำหรับผู้สูงอายุ ผ่านการพัฒนาสาธารณูปโภคที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ การจัดการสิ่งแวดล้อม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีรีโมทคอนโทรลด้านความปลอดภัยภายในบ้านและปุ่มฉุกเฉินที่เชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต

หุ่นยนต์และการให้บริการ (Robotics and services) – แนวโน้มการผ่าตัดหรือวินิจฉัยโรคด้วยระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ ได้เริ่มเข้ามาเปลี่ยนแปลงระบบการแพทย์ หรือบริการทางการแพทย์ที่มีอยู่เดิม เช่น เทคโนโลยีหุ่นยนต์เพื่อดูแลผู้สูงอายุจากประเทศญี่ปุ่น โดยหุ่นยนต์กำลังทดแทนหรือทำงานร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์ที่มีอย่างจำกัด และช่วยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่แม่นยำมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ที่คาดว่าจะมีการใช้บริการสถานพยาบาลมากกว่าคนหนุ่มสาว

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษารวมรวมแนวคิดการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมสู่ยุคดิจิทัล หรือ Digital transformation ในแต่ละมิติ ซึ่งจัดทำโดย WEF อีกด้วย

ภาพที่ 2-4 แนวคิดการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation Initiative)

บริบทการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับเศรษฐกิจดิจิทัลในรายอุตสาหกรรมสำคัญของโลก

Digital Transformation Initiative (DTI)

การมุ่งสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล อันเป็นผลจากการพัฒนาของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้ปรับเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ และการดำเนินชีวิตของผู้คน และภาคธุรกิจ ด้วยเหตุนี้ ภาคอุตสาหกรรมจึงต้องปรับตัวเพื่อรองรับโอกาสทางธุรกิจและความท้าทายที่เกิดขึ้น และภาครัฐต้องสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจ รวมถึงสร้างความร่วมมือที่จะก่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลอย่างยั่งยืน

ที่มา: World Economic Forum

ภาพที่ 2-5 ตัวอย่างแนวคิดการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation Initiative) สำหรับธุรกิจการบริโภค

Digital Transformation Initiative (DTI): Consumer Industry

อุตสาหกรรมผู้บริโภคมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคซื้อสินค้าและใช้บริการต่างๆของผู้บริโภคในทั่วทุกมุมโลก

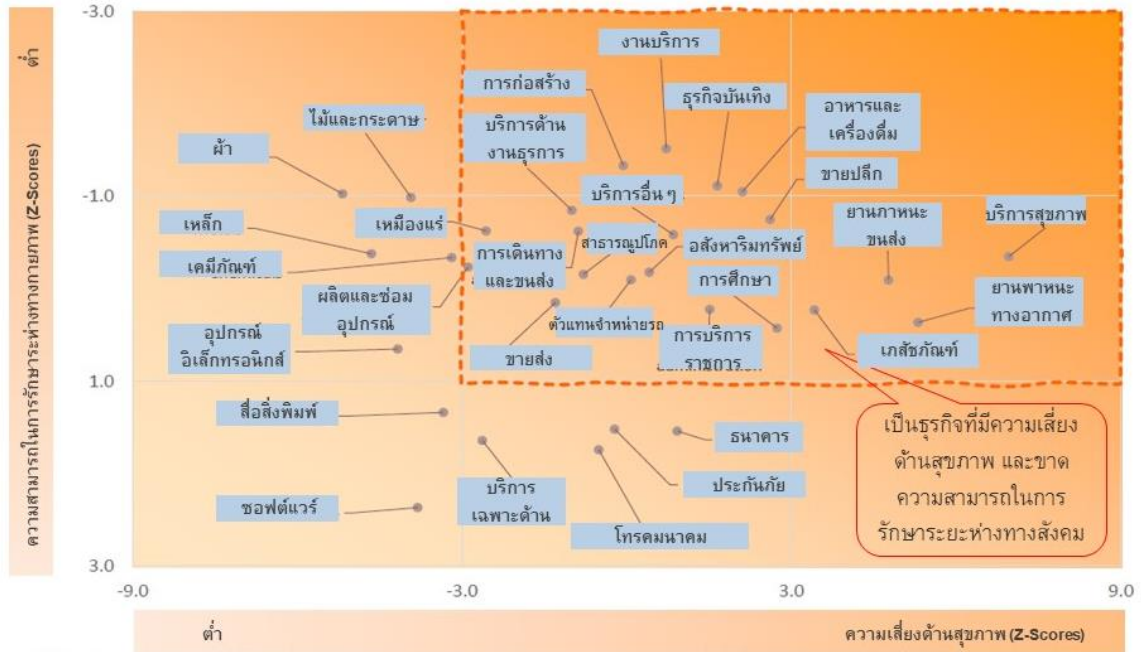
Future Horizon	Digital Initiatives for Consumer Industry
<p>1 Consumer Data Flow and Value Capture โอกาสสำหรับผู้ประกอบการในการเข้าถึงข้อมูลลูกค้า และลดความล่าช้าในกระบวนการเข้าถึง</p> <p>2 The Experience Economy ประสบการณ์ที่ลูกค้าได้รับ มีแนวโน้มเป็นปัจจัยหลักของการแข่งขัน รวมทั้งความผูกพันระหว่างสินค้าและผู้บริโภค</p> <p>3 Omni-Channel Retail ส่งเสริมการเป็นธุรกิจ E-Commerce ของร้านค้าปลีกรายย่อยให้สอดคล้องพฤติกรรมผู้บริโภคซื้อขายออนไลน์</p> <p>4 Digital Operating Model ขับเคลื่อนห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ โรงงานอัจฉริยะ และบริหารจัดการกับประสบการณ์ที่ได้รับของลูกค้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> • การสร้างฐานข้อมูลลูกค้าที่เป็นปัจจุบัน และการเพิ่มความสามารถในการบริหารทั้งภายในและภายนอกองค์กร • การส่งเสริมร้านค้าปลีกรายย่อยสู่การค้าออนไลน์ • การลงทุนและพัฒนาการดำเนินงานของห่วงโซ่อุปทานที่มีความเป็นอัตโนมัติและซับซ้อนมากขึ้น • การให้ความสำคัญต่อแรงงานฝีมือเพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงของธุรกิจดิจิทัล <div style="text-align: right; margin-top: 10px;"> </div>

ที่มา: World Economic Forum

➤ แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลกซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19

ในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยจะวิเคราะห์แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะซบเซาจากโควิด-19 เริ่มจากการจำแนกธุรกิจตามความเสี่ยงและการปรับตัวต่อการระบาดของโรคเป็นลำดับแรก ดังแสดงในภาพที่ 2-6

ภาพที่ 2-6 ตัวอย่างการจำแนกธุรกิจตามความเสี่ยงและการปรับตัวต่อการระบาดของโรค COVID-19

หมายเหตุ: อ้างอิงจากข้อมูลการสำรวจของ US BLS โดยลำดับ Health Risks จะคำนวณจากค่าเฉลี่ยของคะแนนมาตรฐานใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1. แรงงานมีความใกล้ชิดกันในการทำงาน 2. แรงงานต้องติดต่อกับผู้อื่นสม่ำเสมอ 3. มีการแสดงอาการของโรคหรือติดเชื้อบ่อยแค่ไหน
ที่มา: U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS), Mckinsey, Goldman Sachs, Visual Capitalist, Krungsri Research

อุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพและมีความสามารถในการปรับตัวต่อการระบาดของโรค COVID-19 ต่ำ เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติดังกล่าวอย่างรุนแรง ตัวอย่างเช่น งานบริการ การก่อสร้าง ธุรกิจบันเทิง และอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น โดยคณะผู้วิจัยจะจัดลำดับธุรกิจที่จำเป็นต้องมีมาตรการรับมืออย่างเร่งด่วน เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลกซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19

จากการศึกษาในเมืองต้นพบว่า ความเชื่อมั่นและความปลอดภัยจากไวรัสของผู้บริโภคจำเป็นต่อการฟื้นตัวของอุตสาหกรรม แม้ว่าวัคซีนจะเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด แต่ก็ยังไม่พร้อมใช้งาน ดังนั้น เทคโนโลยีจะช่วยให้อุตสาหกรรมฟื้นตัวได้มากขึ้นในช่วงของการระบาด ควบคู่ไปกับการช่วยให้ธุรกิจดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยตัวอย่างของทางออกสำหรับอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบรุนแรง เช่น การซื้อสินค้าออนไลน์ การขนส่งด้วยหุ่นยนต์ การจ่ายเงินด้วยช่องทางดิจิทัล การเรียนการสอนออนไลน์ การใช้ระบบการแพทย์ทางไกล เป็นต้น

➤ สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ (Startups) ที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT

จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่าการปฏิวัติ Startups ในระดับโลกยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีการร่วมลงทุน Startups พุ่งสูงในปี 2560 ด้วยการลงทุนกว่า 140 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้การสร้างมูลค่ารวมของ Startups ในปี 2558-2560 มีมูลค่ารวมถึง 2.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีตัวเลขการเติบโตดังปรากฏในภาพที่ 2-7

ภาพที่ 2-7 การเติบโตของธุรกิจ Startups ทั่วโลกในยุคดิจิทัล

ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startups) เติบโตได้ดีในยุคดิจิทัล

การปฏิวัติสตาร์ทอัพในระดับโลกยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีการร่วมลงทุนสตาร์ทอัพพุ่งสูงในรอบทศวรรษในปี 2560 ด้วยการลงทุนกว่า 140 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

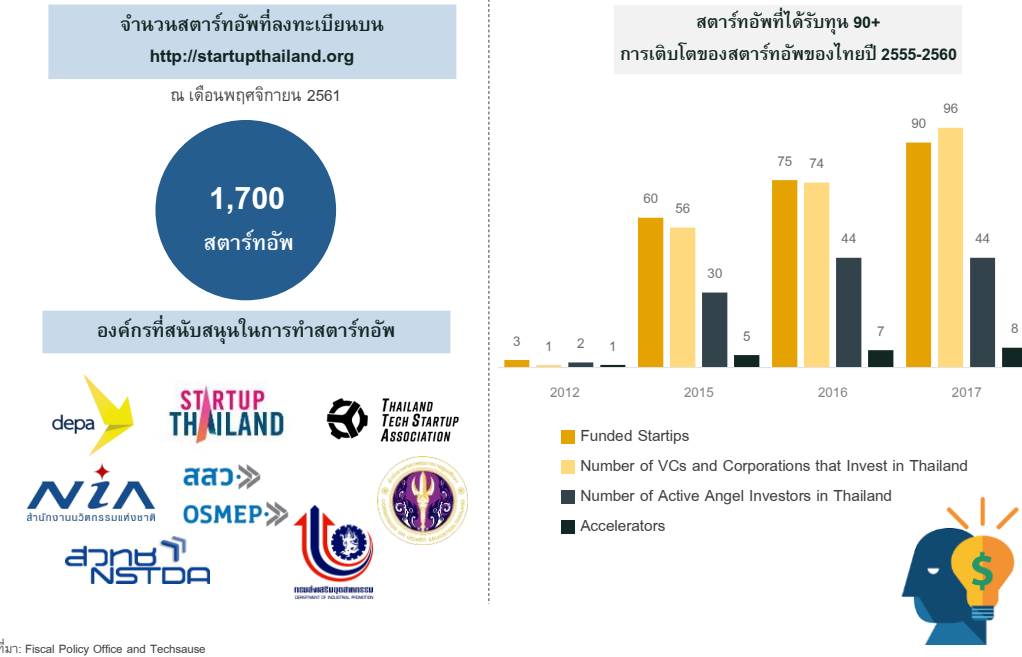

Source: Global Startup Ecosystem Report 2018

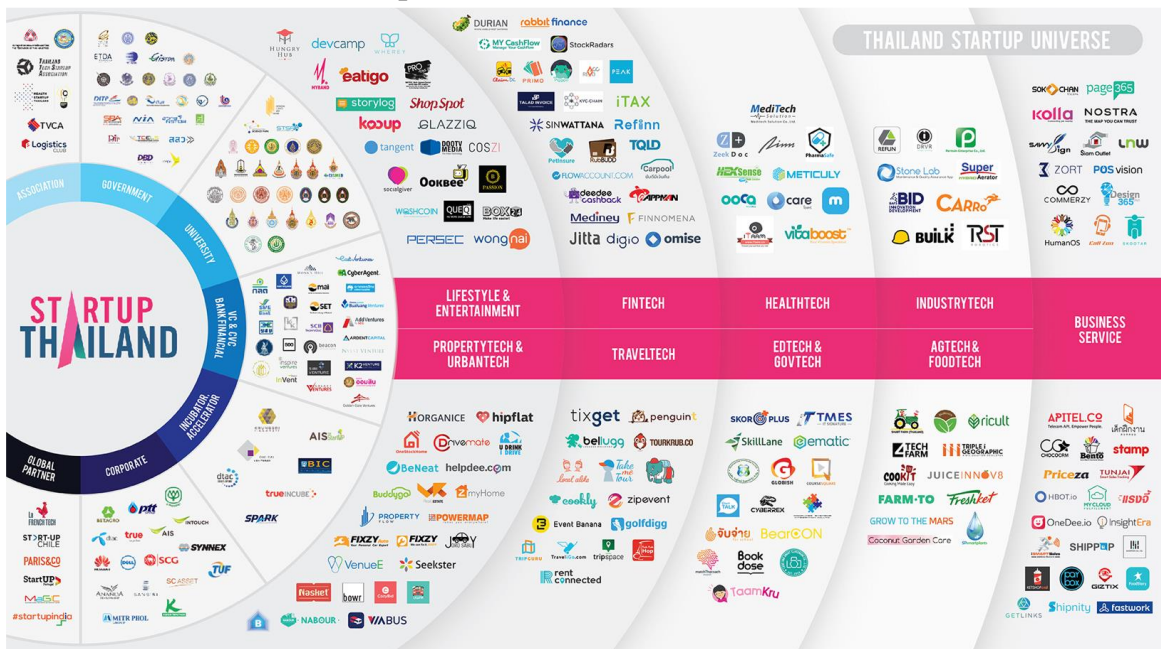
นอกจากการศึกษาแนวโน้มที่เกิดขึ้นในระดับโลก คณะผู้วิจัยจะทำการศึกษาระบบนิเวศของธุรกิจ Startups ในประเทศ CLMVT ทั้งนี้ ภาพที่ 2-8 แสดงตัวอย่างการศึกษาระบบนิเวศของธุรกิจ Startups ในประเทศไทย

ภาพที่ 2-8 ระบบนิเวศของธุรกิจ Startups ในประเทศไทย

Startup Ecosystem ของประเทศไทย

ภาพที่ 2-9 ผู้ประกอบการ Startups ในประเทศไทย

ที่มา: Startup Thailand Center สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

ภาพที่ 2-10 ตัวเร่ง Startups (Accelerators)

	<p>Digital Ventures เป็นบริษัทในเครือของธนาคารไทยพาณิชย์ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ภาคการเงินและเทคโนโลยีเป็นหลัก สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จมีโอกาสเข้าถึงเงินช่วยเหลือ 300,000 บาทและเงินทุนระดับ seed funding ที่ตามมาอีก 1,000,000 บาท สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จในอดีต ได้แก่ Chomchob, OneStockhome และ PetInsure</p>
	<p>โครงการ AIS The Startup CONNECT ช่วยให้สตาร์ทอัพสามารถนำเสนอแนวคิดและโครงการสำหรับการทำงานร่วมกันที่มีศักยภาพและเป็นพันธมิตรกับ AIS สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จมีชื่อเสียง ได้แก่ Food Story, Stock Radar และ QueQ</p>
	<p>Dtac accelerate ให้การสนับสนุนสตาร์ทอัพในช่วงหกปีที่ผ่านมา ในช่วงเวลานี้มีการลงทุนใน 46 ทีมจาก 5 กลุ่มของสตาร์ทอัพ ซึ่ง Dtac มีความสนใจในสตาร์ทอัพทุกประเภทรวมถึง Agritech, Edtech และ Deeptech Dtac โดย Dtac accelerate ที่ประสบความสำเร็จก่อนหน้านี้ ได้แก่ Claim Di, Ricult และ Somjai Loan</p>
	<p>True Incube เป็นโปรแกรมการเร่งจาก True Cooperation โดยมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนสตาร์ทอัพอย่างสร้างสรรค์ด้วยการระดมทุนและการฝึกที่เหมาะสม นับเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจในการเป็นพันธมิตรกับ True Cooperation และรับการสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง ด้านการตลาด สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จก่อนหน้านี้ ได้แก่ ARINCAE และ Sellsuki</p>
	<p>FinLab เป็นตัวเร่งธุรกิจที่สนับสนุนบริษัทเทคโนโลยีเป็นหลัก ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2558 โดยกำลังค้นหาคณะบริษัท เทคโนโลยีที่ให้บริการที่เป็นนวัตกรรมสำหรับ SMEs ซึ่งรุ่นที่ผ่านมา ได้แก่ Siam Express และ HelloGold</p>
	<p>ImpacTech เสนอโปรแกรมการเร่งแบบ private และการฝึกอบรมทักษะสำหรับผู้สมัครที่ประสบความสำเร็จ โดยปกติการฝึกนี้จะใช้เวลาสามเดือน ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดสองคน ได้แก่ weeboon.com และ ChiWii</p>

ภาพที่ 2-11 ตัวอย่างองค์กรที่สนับสนุน Startups

	<p>สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล มีการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจดิจิทัลเริ่มต้น (Digital Startup Institute) มุ่งเน้นความเป็นเลิศด้านการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นครบวงจร และพัฒนาระบบนิเวศที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจดิจิทัลเริ่มต้น (Digital Startups) ให้เป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไทยสู่เศรษฐกิจดิจิทัล</p>
	<p>ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดสรรทรัพยากรแก่ผู้ลงทุน Startup และส่งเสริมระบบนิเวศของวิสาหกิจเริ่มต้น โดยกระทรวงการคลังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพิจารณาความเหมาะสมของแหล่งเงินทุนจากกองทุนพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจ โดยให้มีหน่วยบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการส่งเสริมดำเนินธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้น (Idea Stage) จนถึงเริ่มการค้า (Commercialization)</p>
	<p>สวทช. จะลงทุนในธุรกิจที่มีผลประโยชน์แก่การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ ได้แก่ ธุรกิจที่บุกเบิกทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งอาจจะใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมจาก สวทช. หรือเอกชน หรือรับถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เน้นการลงทุนในธุรกิจ Startup ที่มีศักยภาพในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ (Early commercialized stage)</p>
	<p>ดำเนินโครงการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ (Startup) ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความแข็งแกร่งในการจัดตั้งธุรกิจให้ยั่งยืนได้ในระยะยาวโดยทำธุรกิจอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ที่ใหม่เป้าหมาย และมีความชัดเจนในการสร้างธุรกิจพัฒนาผู้ประกอบการ SME อย่างเหมาะสมและเป็นระบบขั้นตอน โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อบ่มเพาะและพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่</p>
	<p>สนับสนุนการสร้างชุมชน Startup และเป็นกลไกขับเคลื่อนระบบนิเวศที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจดิจิทัลเริ่มต้น ผ่านการดำเนินกิจกรรม อาทิ Public Hearing, White Paper, Educational Event & Workshop Online Startup Course: Startup 101, และ Meetup & Networking Event เป็นต้น</p>

นอกจากนั้น ในส่วนของการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจาก CLMVT คณะผู้วิจัยได้มีการวางแผนการดำเนินงานเบื้องต้น ดังนี้

ตารางที่ 2-2 แผนการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ

หัวข้อ	ประเด็นการสัมภาษณ์	ตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์	ช่วงเวลาเก็บข้อมูล
กระแสโลก (Mega trends) ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT	<ul style="list-style-type: none"> ทิศทางของกระแสโลกหลังโควิด-19 แนวทางการปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้แทนจากสถาบันอนาคตศึกษาไทยศึกษา ผู้แทนจาก Mekong Institute 	สัปดาห์ที่ 1 ของเดือนเมษายน
แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19	<ul style="list-style-type: none"> ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจในภูมิภาค CLMVT ความต้องการของผู้ประกอบการจากภาครัฐเพื่อช่วยกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> ดร.สมประวิณ มันประเสริฐ ผู้บริหารสายงานวิจัยและหัวหน้าทีมเศรษฐกิจธนาคารกรุงศรีอยุธยา 	สัปดาห์ที่ 3 ของเดือนเมษายน
นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในภูมิภาค CLMVT	<ul style="list-style-type: none"> ผลกระทบของนโยบายภาครัฐทั้งที่เป็นการสนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ แนวทางการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมด้านเศรษฐกิจการค้าขององค์กรภาครัฐและเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้แทนสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการการค้าและการพัฒนา ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ 	สัปดาห์ที่ 4 ของเดือนเมษายน
ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19	<ul style="list-style-type: none"> แนวทางการเพิ่มมูลค่าการค้าของผู้ประกอบการในภูมิภาค แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้แทนสภาหอการค้าไทย ผู้แทนสภาธุรกิจไทย-เวียดนาม 	สัปดาห์ที่ 1 ของเดือนพฤษภาคม
สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ (Startups) ที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT	<ul style="list-style-type: none"> สถานการณ์ของธุรกิจใหม่และโอกาสในการขยายธุรกิจในภูมิภาค ทิศทางการเติบโตของ Startups และแนวโน้มความต้องการตลาด CLMVT 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้แทนจาก Thailand Tech Startup Association 	สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤษภาคม
การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) และเพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock)	<ul style="list-style-type: none"> แนวโน้มของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ การเกิดขึ้นของ economy platform และทิศทางการเติบโตภายหลังโควิด 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้แทนองค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น 	สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤษภาคม

โดยรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญอาจมีการปรับปรุง/ เปลี่ยนแปลง ตามความเหมาะสมภายหลังการหารือระหว่างคณะผู้วิจัยร่วมกับ สนค. ต่อไป

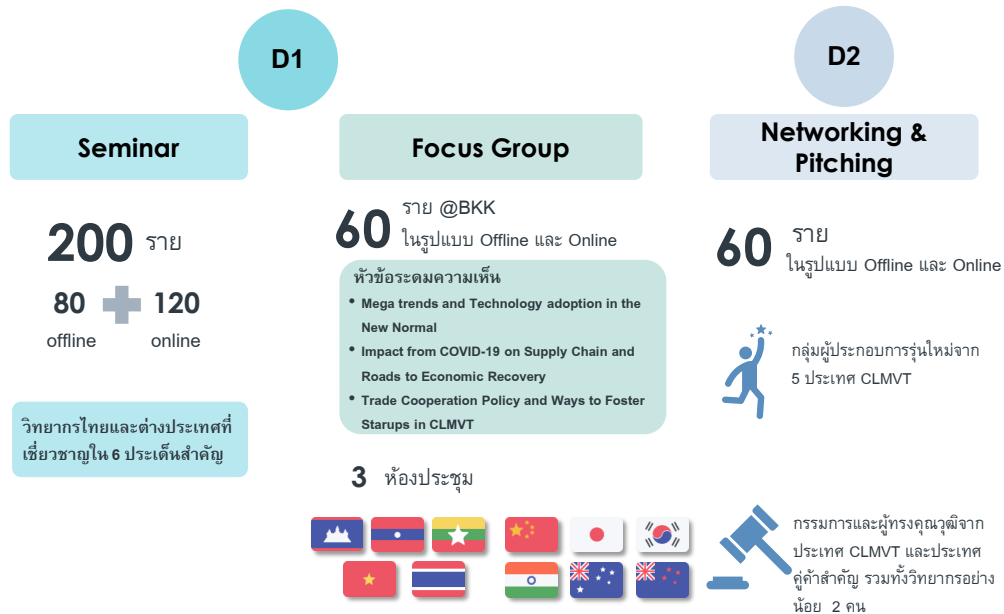
2.1.3 การจัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ

คณะผู้วิจัยจะวางแผนในการดำเนินการจัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ โดยมีรายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2-12 และแนวคิดหลักในการจัดกิจกรรมในภาพที่ 2-13

ภาพที่ 2-12 แนวคิดในการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการ

ภาพที่ 2-13 แผนงานจัดกิจกรรมภายใต้โครงการ

กิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการและการระดมความคิดเห็น (Focus group) จะจัดขึ้นภายใต้แนวคิด **“Open the Gate”** โดยเน้นไปที่การเปิดประตูการค้าและการลงทุน เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคหลังสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ผ่านการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยภูมิหลังด้านเนื้อหาในการจัดสัมมนาจะถูกพัฒนามาจากการศึกษาครอบคลุม 6 แนวคิดสำคัญตาม TOR ข้อ 4.2.1 และหัวข้อการจัด Focus group ประกอบด้วย

- Megatrends and Technology adoption in the New Normal (จากการรวมหัวข้อ 4.2.1 (1) และ 4.2.1 (6) ตาม TOR)
- Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery (จากการรวมหัวข้อ 4.2.1 (2) และ 4.2.1 (4) ตาม TOR)
- Trade Cooperation Policy and Ways to Foster Startups in CLMVT (จากการรวมหัวข้อ 4.2.1 (3) และ 4.2.1 (5) ตาม TOR)

โดยมีแผนในการจัดกิจกรรม ณ โรงแรมคอนราด กรุงเทพฯ ช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 และมีร่างกำหนดการและรายชื่อวิทยากรซึ่งเป็นนักวิชาการและ นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง 6 แนวคิดสำคัญของโครงการฯ ในเบื้องต้น ดังปรากฏในตารางที่ 2-3

ภาพที่ 2-14 ตัวอย่างการออกแบบพื้นที่บริเวณหน้าห้องสัมมนา

ตารางที่ 2-3 ร่างกำหนดการงานสัมมนาวิชาการ และการระดมความเห็น

Time	Activities	Speaker/Panelist	Moderator
09.00 - 09.15	Opening Ceremony: Opening Remarks	H.E. General Prayuth Chan-o-cha, Prime Minister of Thailand	
09.15 - 11.30	Panel Session: Setting the Scene: Open the Gate: CLMVT after Covid-19 <i>(This session provides scope of discussion for the focus group session in the afternoon)</i>	Dr. Tanai Charinsarn , Strategic Management Professional and Strategic Consultant Jonathan Wong , Chief of Technology & Innovation, UNESCAP Manop Sangiambut , Senior Executive Vice President, Chief Financial Officer, Siam Commercial Bank Hideaki Iwasaki , Country Director, Thailand Resident Mission, Asian Development Bank Dr. Pongtorn Kietdumrongwong , Bangkok Hospital Representative (TBD) , New Zealand Trade and Enterprise office in Bangkok	
11.30 – 13.00	Luncheon Keynote: The challenge and the promise of the post-Covid-19 economy	Dr. Prasarn Trairatvorakul , Chairman, Stock Exchange of Thailand	
13.00 – 14.30	Focus Group Discussion: Topic A: Megatrends and Technology adoption in the New Normal Topic B: Trade Cooperation Policy and Ways to Foster Starups in CLMVT	1) Jonathan Wong, 2) Representative from New Zealand Trade and Enterprise office in Bangkok and 3) Dr. Pongtorn Kietdumrongwong	Dr. Watcharas Leelawath, Honorary Advisors, Bolliger & Company
		1) Dr. Tanai Charinsarn, 2) Hideaki Iwasaki, and 3) Manop Sangiambut	Chirathep Seniwong Na Ayutthaya, Managing Director, Bolliger & Company
14.30 – 14.45	<i>Coffee Break</i>		
14.45 16.15	Plenary Session: Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery	All panelist above 1) – 6)	Chirathep Seniwong Na Ayutthaya and Dr. Watcharas Leelawath
16.15 – 16.30	Conclusion	Phusit Ratanakul Sereroengrit , Director General, Trade Policy and Strategy Office, Ministry of Commerce	

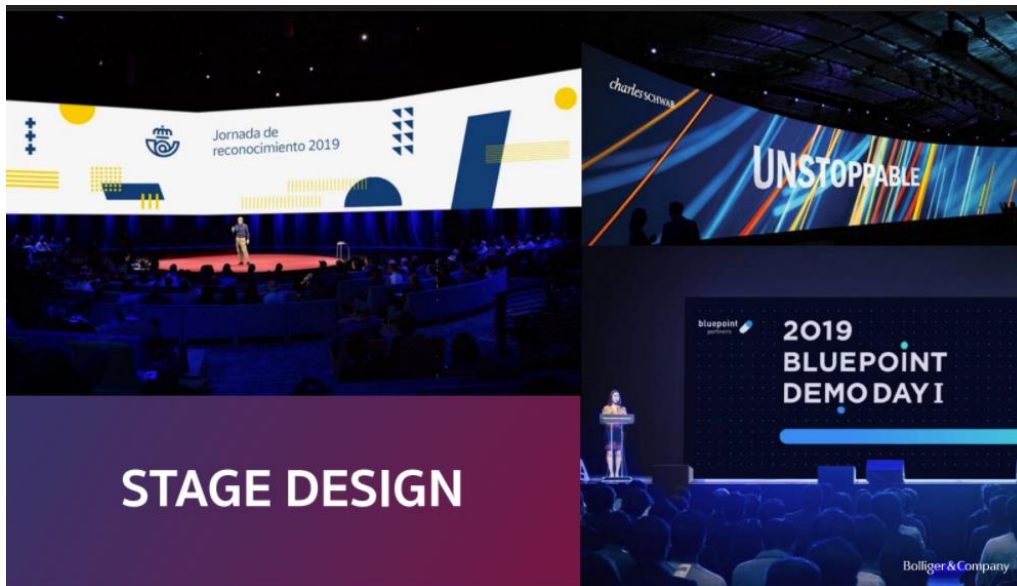
คณะผู้วิจัยจะจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดที่ได้จากการศึกษาตามข้อ 2.1.2 สำหรับกลุ่มเป้าหมาย (ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และผู้ประกอบการในภูมิภาค CLMVT (กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา เวียดนาม ไทย) ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ และประเทศคู่ค้าที่สำคัญของอาเซียน รวม 3 กิจกรรม ในลักษณะของการจัดกิจกรรม 2 วันติดต่อกัน โดยในแต่ละกิจกรรมมีแผนการดำเนินงานโดยสังเขป ดังนี้

➤ กิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ

จัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

- จัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ ณ กรุงเทพมหานคร โดยให้มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 200 คน และประกอบด้วยผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคเอกชน จากประเทศ CLMVT อาเซียน และประเทศคู่ค้าที่สำคัญของอาเซียน (เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) ทั้งนี้ ให้ผู้เข้าร่วมงานที่พำนักอยู่ในต่างประเทศเข้าร่วมงานผ่านระบบออนไลน์
- เผยแพร่ผลการศึกษาตามข้อ 2.1.2 และประเด็นเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ
- จัดหาวิทยากรชาวไทยและต่างชาติ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ โดยต้องรวมถึงวิทยากรที่เป็นนักธุรกิจรุ่นใหม่ที่เหมาะสมความสำเร็จ เพื่อนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่อง Mega trends ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจขบเซา ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19 รวมทั้งโอกาสและความท้าทายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 4 คน ทั้งนี้ ให้วิทยากรชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในต่างประเทศเข้าร่วมงานผ่านระบบออนไลน์
- จัดหาและจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สำหรับการจัดสัมมนา ในรูปแบบออฟไลน์ ณ กรุงเทพมหานคร โดยจัดหาห้องสัมมนา ที่สามารถรองรับคนจำนวนไม่น้อยกว่า 80 คน และบริหารจัดการการลงทะเบียน การต้อนรับผู้เข้าร่วมพิธีเปิด การออกแบบและการจัดหาเวที พื้นหลังที่มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม รวมทั้งจัดหาและบริหารจัดการระบบโสตทัศนอุปกรณ์ อาทิ ระบบไฟ แสง เสียง จัดชุดโซฟาที่นั่งสำหรับรับรองประธานเปิดงาน ผู้มีเกียรติในพิธีเปิด และผู้เข้าร่วมงาน ตลอดจนการตกแต่งบริเวณงานให้มีบรรยากาศสอดคล้องกับแนวคิดการจัดงาน และจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน พร้อมรับผิดชอบค่าดำเนินการขนส่ง ติดตั้ง รื้อถอน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2-15 ตัวอย่างการออกแบบเวทีสัมมนา

- จัดให้มีบริการสัมมนาในรูปแบบออนไลน์ สำหรับผู้เข้าร่วมจากทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่เทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญและจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการระบบการสัมมนาฯ ผ่านโปรแกรมการจัดการจัดสัมมนาออนไลน์ รวมทั้งบริหารจัดการระบบลงทะเบียนออนไลน์ การยืนยันการลงทะเบียน การเข้าร่วมสัมมนา การแจ้งเตือนผู้เข้าร่วมสัมมนาล่วงหน้า ตลอดจนรายงานผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมสัมมนา และรายงานผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมงานโดยให้รายละเอียดในการติดต่อหรือประสานงานที่มีความรวดเร็วและถูกต้อง ได้แก่ รายชื่อ หน่วยงาน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล

ภาพที่ 2-16 ตัวอย่างการจัดสัมมนาในรูปแบบออนไลน์

- จัดหาและเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่ม และอาหารกลางวันให้ประธานเปิดงาน ผู้เข้าร่วมงาน ผู้มีเกียรติ สื่อมวลชน และเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ที่เข้าร่วมการสัมมนา ในรูปแบบออนไลน์ จำนวนไม่น้อยกว่า 80 ชุด
- อำนวยความสะดวกด้านการเดินทางให้แก่วิทยากร พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

➤ กิจกรรมการระดมความคิดเห็นโดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

จัดกิจกรรมระดมความคิดเห็น โดยครอบคลุมรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

- จัดให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อระดมความคิดเห็นตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 60 คน และให้ประกอบด้วยผู้ประกอบการ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคเอกชน จากประเทศ CLMVT อาเซียน และประเทศคู่ค้าสำคัญของอาเซียน (เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) ทั้งนี้ ให้ผู้เข้าร่วมงานที่พำนักอยู่ในต่างประเทศเข้าร่วมงานผ่านระบบออนไลน์
- จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในกลุ่มประเทศ CLMVT ที่สำคัญ ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT และแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19 รวมทั้งวิทยากรผู้ดำเนินการระดมความคิดเห็นในการประชุมของแต่ละกลุ่มย่อยรวมไม่น้อยกว่า 3 คน
- จัดหาและจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สำหรับการจัดสัมมนา ในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ โดยจัดให้มีสถานที่ดำเนินกิจกรรมสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า วิทยากร และผู้ดำเนินการระดมความคิดเห็นแยกในกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่เหมาะสมตามแนวคิด ข้อ 2.1.2 ที่สามารถรองรับคนจำนวนไม่น้อยกว่า 60 คน รวมทั้งจัดหาและบริหารจัดการระบบโสตทัศนูปกรณ์ อาทิ ระบบไฟ แสง เสียง ระบบเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็น และจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน พร้อมรับผิดชอบค่าดำเนินการขนส่ง ติดตั้ง รื้อถอน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2-17 ตัวอย่างการจัดสถานที่สำหรับการประชุมกลุ่มย่อย

STAGE DESIGN FOCUS GROUP: DAY 1

- จัดกิจกรรมการระดมความคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์ สำหรับผู้เข้าร่วมจากทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่เทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญ และจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการระบบ รวมทั้งการลงทะเบียนออนไลน์ ยืนยันการลงทะเบียน แจ้งเตือนผู้เข้าร่วม กิจกรรมล่วงหน้า ตลอดจนรายงานผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม และรายงานผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยให้ระบุรายละเอียดการติดต่อหรือ ประสานงานที่รวดเร็วและถูกต้อง ได้แก่ รายชื่อ หน่วยงาน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล

ภาพที่ 2-18 ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการระดมความคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์

VIRTUAL CONFERENCE (OPTION)

- จัดหาและจัดเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่ม และอาหารกลางวันให้วิทยากร ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ที่เข้าร่วม การกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยในรูปแบบออนไลน์ จำนวนไม่น้อยกว่า 60 ชุด
- อำนวยความสะดวกด้านการเดินทางให้แก่วิทยากร พร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่าย

ทั้งนี้ในกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ และกิจกรรมระดมความเห็น จะจัดงานในวันเดียวกัน โดยเป็น การสัมมนาเชิงวิชาการในช่วงเช้า จัดงานในรูปแบบของการเสวนาจากวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้ง 6 ประเด็น

และจัดกิจกรรมระดมความเห็นแบ่งเป็น 3 ห้องในช่วงบ่าย โดยแบ่งออก เป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) Megatrends and Technology adoption in the New Normal 2) Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery และ 3) Trade Cooperation Policy and Ways to Foster Startups in CLMVT ซึ่งครอบคลุมทั้ง 6 ประเด็นในการศึกษาของโครงการ นี้ โดยมีวัตถุประสงค์ของกิจกรรมคือ เพื่อจุดประกายความคิดการพัฒนาการค้าการลงทุน เพื่อต่อยอดความร่วมมือเรื่องการพัฒนาห่วงโซ่การค้าของภูมิภาค (Regional Value Chain) ให้สามารถ แข่งขันได้ในโลกยุคปกติใหม่ รวมทั้งเป็นการกระชับความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของประเทศสมาชิก

โดยกลุ่มเป้าหมายของกิจกรรมในวันแรก จะเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนและด้านสาธารณสุข ผู้บริหารผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศ CLMVT (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย) หน่วยงานจากภาคการศึกษาและวิชาการ เป็นต้น

➤ กิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (young entrepreneur) ผ่านการจับคู่ ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ (pitching)

แนวคิดในการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ สอดคล้องกับแนวคิด Open the Gate โดยจะดำเนินไปในรูปแบบของการจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ (pitching) ของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพจากประเทศ CLMVT โดยรูปแบบกิจกรรมในช่วงเช้าเป็น ลักษณะของการสร้างเครือข่าย (networking) ระหว่างกลุ่ม Startups และหน่วยงานสนับสนุน Startups เช่น กลุ่ม Venture capital, Incubator และ Accelerator โดยจะมีพื้นที่ให้ Startups ได้ จัดบูธนิทรรศการเพื่อแนะนำแนวคิดและรูปแบบธุรกิจ ดังปรากฏในภาพที่ 2-19

ภาพที่ 2-19 ตัวอย่างการออกแบบพื้นที่นิทรรศการกิจกรรมสร้างเครือข่าย
ผู้ประกอบการรุ่นใหม่

สำหรับในช่วงบ่าย จะเป็นกิจกรรมแข่งขันการนำเสนอธุรกิจ (pitching) ของกลุ่ม Startups ที่มีศักยภาพในประเทศไทย CLMVT ดังปรากฏในภาพที่ 2-20 โดยจะมีผู้เข้าร่วมประมาณ 12 – 15 ทีม นำเสนอแนวคิดและรูปแบบธุรกิจทีมละ 12 – 15 นาที จากนั้นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้แทนจาก CLMVT และประเทศคู่ค้าอาจมีคำถามหรือความเห็นภายหลังจากการนำเสนอ รายละเอียดของกิจกรรมปรากฏในตารางที่ 2-4

ภาพที่ 2-20 ตัวอย่างสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ

ตารางที่ 2-4 ร่างกำหนดการกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่

Time	Session	Details	Moderator/ Judges
9.30 – 11.30	Networking Session for Emerging Startups in CLMVT	Brief presentation by 12 - 15 Startups from CLMVT countries	Facilitator: Dr. Wit Sittivaekin, CEO, DC Consultants and Marketing Communications
11.30 – 13.00	Lunch		
13.00 – 16.00	Pitching Session	Presenting ideas by 12 - 15 Startups from CLMVT countries (each team will be given 12-15 mins including Q&A session)	Facilitator: Dr. Wit Sittivaekin, CEO, DC Consultants and Marketing Communications
16.00 – 17.00	Results and Awards	Decision will be made by representatives from support organizations for startups in CLMVT countries and their trade partners	Judges: KT Venture Krunsri RISE AIS The StartUp New Zealand Trade and Enterprise office in Bangkok The Japan External Trade Organization (JETRO)

การจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่โดยครอบคลุมรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

- จัดให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 60 คน และให้ประกอบด้วยผู้ประกอบการ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคเอกชน จากประเทศ CLMVT อาเซียน และประเทศคู่ค้าสำคัญของอาเซียน (เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) ทั้งนี้ ให้ผู้เข้าร่วมงานที่พำนักอยู่ในต่างประเทศเข้าร่วมงานผ่านระบบออนไลน์
- จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ในการดำเนินกิจกรรมจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ เพื่อยกระดับความพร้อม ผลักดันหุ้นส่วนเศรษฐกิจไปสู่ตลาดโลก และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการยุคใหม่ใน CLMVT รวมทั้งการปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อวิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New

normal) และเพื่อการเตรียมพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock) รวมทั้งวิทยากรผู้ดำเนินกิจกรรม รวมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน

- จัดหาและจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สำหรับกิจกรรมการสร้างเครือข่ายในรูปแบบออนไลน์ที่สามารถรองรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ได้ด้วย โดยจัดให้มีสถานที่ดำเนินกิจกรรมสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า วิทยากร และผู้ดำเนินกิจกรรมสร้างเครือข่ายที่สามารถรองรับคนจำนวนไม่น้อยกว่า 60 คน รวมทั้งจัดหาและบริหารจัดการระบบโสตทัศนูปกรณ์ อาทิ ระบบไฟ แสง เสียง ระบบเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็น และจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน พร้อมรับผิดชอบค่าดำเนินการขนส่ง ติดตั้ง รื้อถอน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- จัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ผ่านการจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ สำหรับผู้เข้าร่วมจากทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่เทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญและจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการระบบ รวมทั้งการลงทะเบียนออนไลน์ การยืนยันการลงทะเบียนการเข้าร่วมกิจกรรม การแจ้งเตือนผู้เข้าร่วมกิจกรรมล่วงหน้า ตลอดจนรายงานผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม และรายงานผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมงาน โดยให้ระบุรายละเอียดในการติดต่อหรือประสานงานที่มีความรวดเร็วและถูกต้อง ได้แก่ รายชื่อ หน่วยงาน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล
- จัดหาและจัดเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่ม และอาหารกลางวันให้วิทยากรผู้เข้าร่วมกิจกรรม และเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ที่เข้าร่วมกิจกรรม ในรูปแบบออนไลน์ จำนวนไม่น้อยกว่า 60 ชุด
- อำนวยความสะดวกด้านการเดินทางให้แก่วิทยากรพร้อมรับผิดชอบค่าใช้จ่าย

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะจัดเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการประชุมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้เข้าร่วมการประชุมที่สะดวกในการเข้าร่วมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อขอจัดข้อจำกัดด้านการเดินทาง รวมถึงป้องกันความเสี่ยงด้านสุขภาพในกรณีที่มีเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดประชุมแบบปกติ และจะเข้าหารือกับ สนค. เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นการหารือสำหรับการประชุม ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาให้เหมาะสมกับการประชุมแต่ละครั้ง

➤ ข้อเสนออื่น ๆ เพิ่มเติม

ทั้งนี้ ในกิจกรรมการ pitching คณะผู้วิจัยจะประสานขอการสนับสนุนจากผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (รัฐ/ เอกชน) ของประเทศคู่ค้าสำคัญของอาเซียน (เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) เพื่อมอบเงินรางวัล pitching มูลค่ารวมไม่ต่ำกว่า 100,000 บาท

2.1.4 ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วม

คณะผู้วิจัยจะทำสื่อประชาสัมพันธ์ ทั้งการประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ และหลังการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ ออกแบบ จัดทำ ผลิต และเผยแพร่ผลลัพธ์การดำเนินงาน โดยดำเนินการอย่างน้อยดังต่อไปนี้

ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ (ช่วงวันที่ 14 มิถุนายน – 9 กรกฎาคม)

- จัดทำสcoop (scoop) สรุปประเด็นสำคัญ เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาลงในวารสารภาคเอกชน (ขนาดไม่ต่ำกว่า A4) และ/หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสม (ขนาดไม่ต่ำกว่า 6*10 นิ้ว) เพื่อประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 4 ครั้ง และลงสื่อออนไลน์อย่างน้อย 10 ครั้ง โดยมีแผนในการประชาสัมพันธ์ 7 – 10 วันล่วงหน้าก่อนวันจัดกิจกรรม รายชื่อสื่อที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมดังนี้

ภาพที่ 2-21 สื่อประชาสัมพันธ์สcoop (Scoop)

หมายเหตุ: เป็นเพียงรูปแบบในการนำเสนอ สามารถปรับเปลี่ยนได้

- จัดทำและเผยแพร่สโปตวิทยุหรือการให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อวิทยุเพื่อประชาสัมพันธ์ ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ อย่างน้อย 2 ครั้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมผล การศึกษาและการประชาสัมพันธ์โครงการโดยมีแผนในการประชาสัมพันธ์ 7 – 10 วันล่วงหน้าก่อนวันจัดกิจกรรม รายชื่อสื่อที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมดังนี้

ภาพที่ 2-22 สื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่สโปตวิทยุหรือการให้สัมภาษณ์

- ออกแบบเนื้อหาและจัดทำอินโฟกราฟิกส์ (infographic) ในรูปแบบไฟล์ AI และคลิป วิดีโอ เพื่อใช้ประกอบการจัดประชุม/สัมมนา/เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ของสำนักงาน นโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยจะส่งมอบให้ทาง สนค. 10 วันล่วงหน้าก่อนวันจัดกิจกรรม

หลังการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ (ช่วงวันที่ 15 กรกฎาคม – 6 สิงหาคม)

- เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลลัพธ์ลงในหนังสือพิมพ์ด้านธุรกิจ ขนาด ไม่ต่ำกว่า 6*10 นิ้ว เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 2 ฉบับ และลง ในเว็บไซต์หรือสื่อโซเชียลมีเดียด้านธุรกิจออนไลน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 2 แหล่ง โดยมีแผนในการประชาสัมพันธ์ภายใน 7-10 วันหลังการจัด กิจกรรม รายชื่อสื่อที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมดังนี้

ภาพที่ 2-23 สื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลลัพธ์ในหนังสือพิมพ์ด้านธุรกิจ

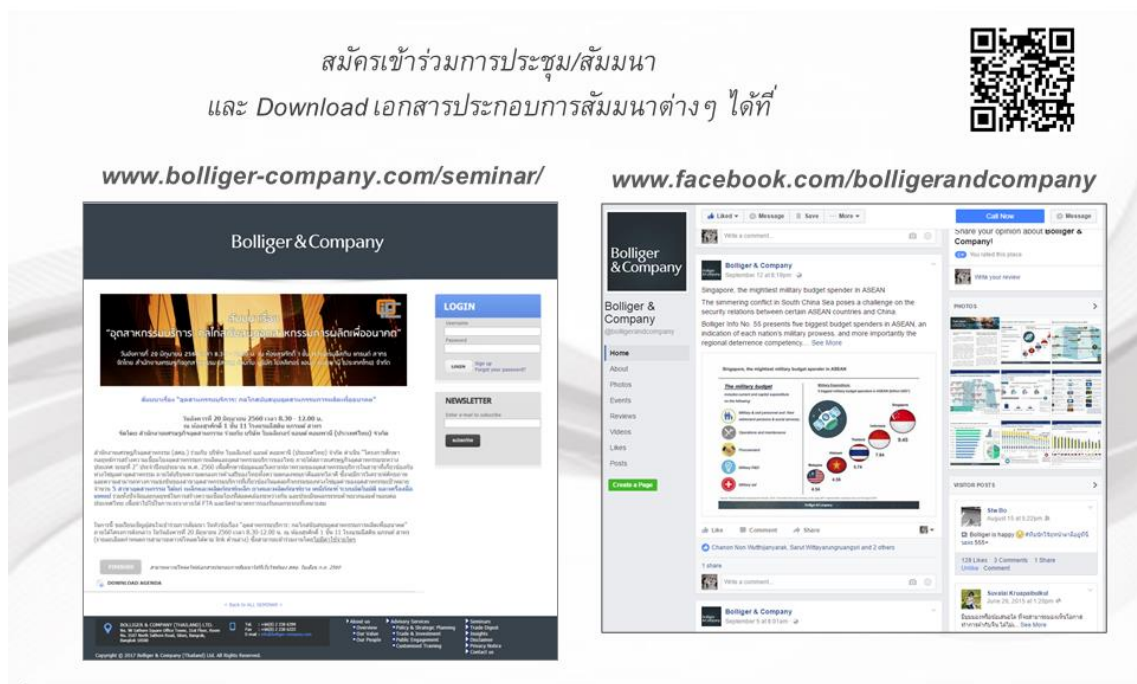

หมายเหตุ : เป็นเพียงรูปแบบในการนำเสนอ สามารถปรับเปลี่ยนได้

นอกจากนี้ ยังมีช่องทางการประชาสัมพันธ์อื่นเพื่อช่วยเผยแพร่ผลการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่สาธารณชนได้รับทราบ ทั้งการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ (www.bolliger-company.com) การเผยแพร่ผ่านทาง Facebook (www.facebook.com/bolligerandcompany) และการจัดส่งทางอีเมล ซึ่งช่องทางเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานฯ ในแง่ของการขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มเติมจากเดิมที่ระบุไว้ โดยจากประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยมีฐานข้อมูลขององค์กร/หน่วยงานทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนต่างๆ อย่างกว้างขวาง และจะนำมาซึ่งการประชาสัมพันธ์รายงานดังกล่าวที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของสำนักงานฯ ได้อย่างมากที่สุด

ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์ของช่องทางการประชาสัมพันธ์ เป็นดังที่แสดงในภาพที่ 2-24

ภาพที่ 2-24 ช่องทางการประชาสัมพันธ์/การลงทะเบียนของ โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี
ช่องทางการลงทะเบียนและนำเสนอผลงานของบริษัทผ่านเว็บไซต์ และ Social Media

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

2.1.5 การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน

คณะผู้วิจัยจะจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ที่ประกอบด้วย (ก) รายงานผลการดำเนินการตามข้อ 2.1.1-2.1.3 ที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการทบทวนวรรณกรรม การเก็บข้อมูลเชิงลึก และผลจากการจัดกิจกรรมสัมมนาวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายพัฒนาผู้ประกอบการ และ (ข) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ (1) การยกระดับการค้าของภูมิภาค CLMVT ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจการค้าโลก (2) สร้างประเด็นความร่วมมือทางการค้าระดับภูมิภาคที่บูรณาการระหว่าง CLMVT และ (3) วางมาตรการในการเชื่อมโยงการค้าการผลิต และยกระดับการขยายโอกาสไปสู่ตลาดโลกที่กว้างขึ้นเป็นลำดับ

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยจะจัดทำรายงานผลการประชาสัมพันธ์ โดยมีหลักฐานประกอบการเผยแพร่ผลลัพธ์ของโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ในการสร้างการรับรู้ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมตามข้อ 2.1.4

2.1.6 จัดหาวัสดุ/อุปกรณ์/ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ

คณะผู้วิจัยจะจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์/ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ อาทิ

- จัดให้มีระบบโสตทัศนูปกรณ์เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรม อาทิ ชุดเครื่องเสียง ไมโครโฟน คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะหรือพกพา (desktop/laptop computer) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบใช้สาย (Lan) หรือไร้สาย (Wireless) เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ จอฉายภาพ (screen projector) เครื่องพิมพ์เอกสาร (printer) เครื่องถ่ายเอกสาร สายสัญญาณเชื่อมต่อเครื่องฉายกับคอมพิวเตอร์ ระบบการเชื่อมต่อต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเสนอ เช่น remote projector เป็นต้น
- จัดให้มีระบบ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเชิงเทคนิคอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดให้มีบริการประชุม/สัมมนาในรูปแบบออนไลน์ อาทิ โปรแกรมการประชุมทางไกล ชุดเครื่องเสียงไมโครโฟน คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะหรือพกพา (desktop/laptop computer) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบใช้สาย (Lan) หรือไร้สาย (wireless) เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ จอฉายภาพ (screen projector) เครื่องพิมพ์เอกสาร (printer) เครื่องถ่ายเอกสาร สายสัญญาณเชื่อมต่อเครื่องฉายกับคอมพิวเตอร์ ระบบการเชื่อมต่อต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเสนอ เช่น Remote projector เป็นต้น

- จัดหาและจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม โดยมีจำนวนเพียงพอกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม อุปกรณ์เพื่อการประชุม และการนำเสนอ อุปกรณ์เครื่องเขียน และอุปกรณ์จัดเก็บเอกสาร กระดาษ ฯลฯ

2.3 โครงร่างรายงาน

โครงร่างรายงานแต่ละฉบับมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ โครงร่างรายงานดังกล่าว อาจมีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือตัดทอน เนื้อหาหรือหัวข้อและประเด็นการศึกษา ตามความเหมาะสมของข้อมูลที่ได้รับระหว่างการศึกษา

ตารางที่ 2-5 โครงร่างรายงานความคืบหน้า (progress report)

บท	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	เนื้อหา
1			บทนำ
	1.1		หลักการและเหตุผล
	1.2		วัตถุประสงค์ของโครงการ
	1.3		ขอบเขตการดำเนินงาน
2			กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา และแผนการดำเนินงาน
	2.1		กรอบแนวคิด วิธีการศึกษา และแนวคิดการจัดกิจกรรมสัมมนาวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายพัฒนาผู้ประกอบการ
	2.2		แผนการดำเนินงาน
	2.3		โครงร่างรายงาน
3			แนวโน้มสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจใน CLMVT
	3.1		กระแสโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT
	3.2		แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19
	3.3		นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในภูมิภาค CLMVT
	3.4		ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT
	3.5		สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ (Startups) ที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT
	3.6		การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) และเพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock)
	3.7		สรุป
4			การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการยกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT
	4.1		ภาพรวมสถานการณ์ปัจจุบันของ CLMVT
	4.2		จุดแข็ง
	4.3		จุดอ่อน
	4.4		โอกาส
	4.5		ความท้าทาย
	4.6		แนวทางการพัฒนาการยกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT
	บรรณานุกรม		
	ภาคผนวก 1		สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตารางที่ 2-6 โครงร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (final report)

บท	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	เนื้อหา
1			บทนำ
	1.1		หลักการและเหตุผล
	1.2		วัตถุประสงค์ของโครงการ
	1.3		ขอบเขตการดำเนินงาน
2			กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา และแผนการดำเนินงาน
	2.1		กรอบแนวคิด วิธีการศึกษา และแนวคิดการจัดกิจกรรมสัมมนาวิชาการ ระดมความเห็น และสร้างเครือข่ายพัฒนาผู้ประกอบการ
	2.2		แผนการดำเนินงาน
	2.3		โครงร่างรายงาน
3			แนวโน้มสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจใน CLMVT
	3.1		กระแสโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT
	3.2		แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19
	3.3		นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในภูมิภาค CLMVT
	3.4		ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT
	3.5		สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ (Startups) ที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT
	3.6		การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) และเพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock)
	3.7		สรุป
4			การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนายกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT
	4.1		ภาพรวมสถานการณ์ปัจจุบันของ CLMVT
	4.2		จุดแข็ง
	4.3		จุดอ่อน
	4.4		โอกาส
	4.5		ความท้าทาย
	4.6		แนวทางการพัฒนายกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT
5			ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
	5.1		การยกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT
	5.2		การสร้างความร่วมมือทางการค้าระดับภูมิภาคที่บูรณาการระหว่าง CLMVT
	5.3		มาตรการในการเชื่อมโยงการค้าและการผลิต และการขยายโอกาสสู่ตลาดโลก
	5.4		สรุป
บรรณานุกรม			
	ภาคผนวก 1		สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
	ภาคผนวก 2		สรุปผลการสัมมนาเชิงวิชาการ
	ภาคผนวก 3		สรุปการประชุมกลุ่มย่อย
	ภาคผนวก 4		สรุปผลกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่

บทที่ 3

แนวโน้มสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจใน CLMVT

3.1 กระแสโลก (megatrends) ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค CLMVT

3.1.1 แรงขับเคลื่อนกระแสโลก

การคาดการณ์ทิศทางของกระแสโลก หรือ Mega trends ในระยะ 5-10 ปี ขึ้นอยู่กับแรงขับเคลื่อนใน 3 มิติ ประกอบด้วย เทคโนโลยี โลกาภิวัตน์ และประชากร ปัจจัยเหล่านี้จะมีวิวัฒนาการไปตามคลื่นการเปลี่ยนแปลงของโลก จากการศึกษารายงาน Megatrends 2020 and beyond EYQ 3rd edition¹ ของบริษัทที่ปรึกษา EY Consulting พบว่า แรงขับเคลื่อนกระแสโลกที่เป็นตัวกำหนด Mega trends ในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังนี้

➤ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการรับรู้ของมนุษย์

การปฏิบัติของมนุษยชาติถูกขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีที่เพิ่มการรับรู้ของมนุษย์ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยานยนต์ไร้คนขับ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีเสมือนจริง เป็นต้น การปฏิบัติครั้งนี้จำเป็นต้องมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะด้าน ทั้งนี้ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เกิดความต้องการในทรัพยากรและเครือข่ายดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น โดย 5 เทคโนโลยีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรับรู้ของมนุษย์ และมีแนวโน้มที่จะกระตุ้นการวิจัยและพัฒนา และการระดมทุน หลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 ประกอบด้วย

- **5G** เป็นรุ่นที่ 5 ของการเชื่อมโยงเพื่อติดต่อสื่อสาร ทำให้มีประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโครงข่ายเพิ่มขึ้น และอัตราการส่งข้อมูลสูงสุดต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น 100 เท่า ในขณะที่ใช้พลังงานเพียง 1 ใน 10 โดยความเร็ว ปริมาณข้อมูล และหน่วงเวลาที่ต่ำของ 5G ทำให้อุปกรณ์สามารถเชื่อมต่อได้หลายล้านเครื่อง และปรับการตอบสนองต่อพลวัตในสิ่งแวดล้อมเพื่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง เมื่อระบบการทำงานควบคุมโดยไม่ต้องใช้มนุษย์ เช่น โดรน และหุ่นยนต์ ถูกนำไปใช้เพื่อลดการแพร่กระจายของโควิด-19 มากขึ้น 5G จะมีความสำคัญต่อการรับมือกับ

¹ https://www.ey.com/en_gl/megatrends

ความต้องการความเร็วในการสื่อสารและเชื่อมต่อจากอุปกรณ์ในระบบที่เพิ่มมากขึ้น มีการคาดการณ์ว่าประชากรโลก 1,400 ล้านคน จะสามารถเข้าถึง 5G ได้ ในปี 2568

- **Edge computing** หรือ การประมวลผลข้อมูลให้แสดงผลเร็วใกล้เคียงกับความเร็วของเครือข่ายมากที่สุด ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้รถยนต์ไร้คนขับและโดรน สามารถทำการประมวลผลในพื้นที่โดยไม่ต้องสื่อสารไปยังคลาวด์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเมื่อชีวิตตกอยู่ในความเสี่ยง ในอนาคตหลังวิกฤตโรคระบาด ความต้องการอุปกรณ์อัจฉริยะที่สามารถทดแทนความสามารถบางส่วนของมนุษย์มีแนวโน้มที่จะดำเนินต่อไป
- **Next-generation batteries** หรือ แบตเตอรี่รุ่นต่อไป การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการรับรู้ของมนุษย์จำเป็นต้องมีแหล่งพลังงานที่มีประสิทธิภาพสูงในขณะที่ราคาถูกลง มีการคาดการณ์ว่าแบตเตอรี่รุ่นต่อไปจะมีราคาเพียง 1 ใน 6 ของราคาในปัจจุบัน แต่มีอายุการใช้งานยาวนานถึง 20 เท่า และตลาดของแบตเตอรี่ในอนาคตจะเติบโตขึ้นสูงถึง 120 เท่า ในช่วงปี 2563 – ปี 2583
- **Precision sensors** ที่รวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้งานและประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีขั้นสูง และความสามารถในการตอบสนองอย่างชาญฉลาด นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัสดุใหม่ เช่น เซ็นเซอร์กราฟีนและควอนตัม ทำให้เกิดการใช้งานในมิติใหม่ ๆ เช่น การตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในร่างกายมนุษย์ต่อเนื่องด้วยระบบที่สามารถรายงานผลได้ทันที หรือการตรวจหาเชื้อโรคในสิ่งแวดล้อม
- **Quantum computing** จะเป็นตัวช่วยให้ระบบคอมพิวเตอร์สามารถประมวลชุดข้อมูลขนาดใหญ่แบบเรียลไทม์ ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่า supercomputer ในปัจจุบัน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ที่มีความซับซ้อนโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการแพทย์ เช่น การค้นคว้าด้านยารักษาโรค

➤ คลื่นลูกใหม่ของโลกาภิวัตน์

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาทั่วโลกต่างคุ้นชินกับกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งในมิติของการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศ และการไหลเวียนข้ามพรมแดนของทุนและแรงงาน อย่างไรก็ตามทิศทางของการพัฒนาในช่วงหลังที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงแนวคิดประชานิยมและชาตินิยม ที่นำมาซึ่ง การดำเนินนโยบายปกป้องทางการค้า (protectionism) เช่น การที่สหรัฐอเมริกาและจีน กำหนดขึ้นภาษีศุลกากรระหว่างกัน ซึ่งขัดต่อหลักการขององค์การการค้าโลกและส่งผลกระทบต่อระเบียบโลกยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น การแข่งขันเพื่อครอบครองความเป็นผู้นำเทคโนโลยีรุ่นต่อไป เช่น AI และ เครือข่าย 5G หรือสิ่งที่เรียกว่า **Techonomic cold war**

กระแสที่เกิดขึ้นหลังจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจของโลก (Global Recession) มีผลกระทบที่เป็นรูปธรรมต่อปริมาณการค้าระหว่างประเทศข้ามพรมแดน การไหลเวียนของเงินทุน และห่วงโซ่อุปทานทั่วโลก อีกทั้งยังส่งผลต่อการต่อต้านการอพยพและการย้ายถิ่นทุกหนแห่ง ทั้งสหรัฐอเมริกา ยุโรปและอินเดีย ซึ่งในระยะยาวอาจก่อให้เกิดทิศทางของโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนไป ดังนี้

- **กระแสประชานิยมและชาตินิยม (populism and nationalism)** มีแนวโน้มที่จะคงอยู่ต่อไป ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นความท้าทายในระยะยาวที่ไม่มีวิธีแก้ปัญหาง่ายๆ และจะทำให้โลกเข้าสู่การดำเนินนโยบายปกป้องทางการค้าชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- **ภูมิภาคาภิวัตน์ (regionalization)** จะเป็นตัวกำหนดอนาคตของทิศทางโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจในจีนและอินเดียสามารถพึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น และกำลังขยับตำแหน่งของห่วงโซ่มูลค่าให้เป็นมากกว่าแค่ฐานการผลิตของประเทศตะวันตก ความแตกต่างในบรรทัดฐานทางสังคม โครงสร้างทางกฎหมาย และมาตรการด้านกฎระเบียบ จะเป็นตัวเร่งให้กระแสภูมิภาคนิยมขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและจริยธรรมของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ เมื่อพิจารณาพร้อมกับการดำเนินนโยบายปกป้องทางการค้าที่เพิ่มขึ้นในบริบทของสงครามเย็นทางเทคโนโลยี ความแตกต่างดังกล่าวอาจหนุนการสร้างอิทธิพลที่แตกต่างกัน ตามแนวภูมิภาค เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้น บริษัทข้ามชาติต่างๆ ไม่อาจดำเนินธุรกิจในระดับโลกจากแห่งแห่งเดียว และห่วงโซ่อุปทานอาจต้องแยกส่วน กระแสการค้าและการลงทุนจะกลายเป็นภูมิภาคมากขึ้น

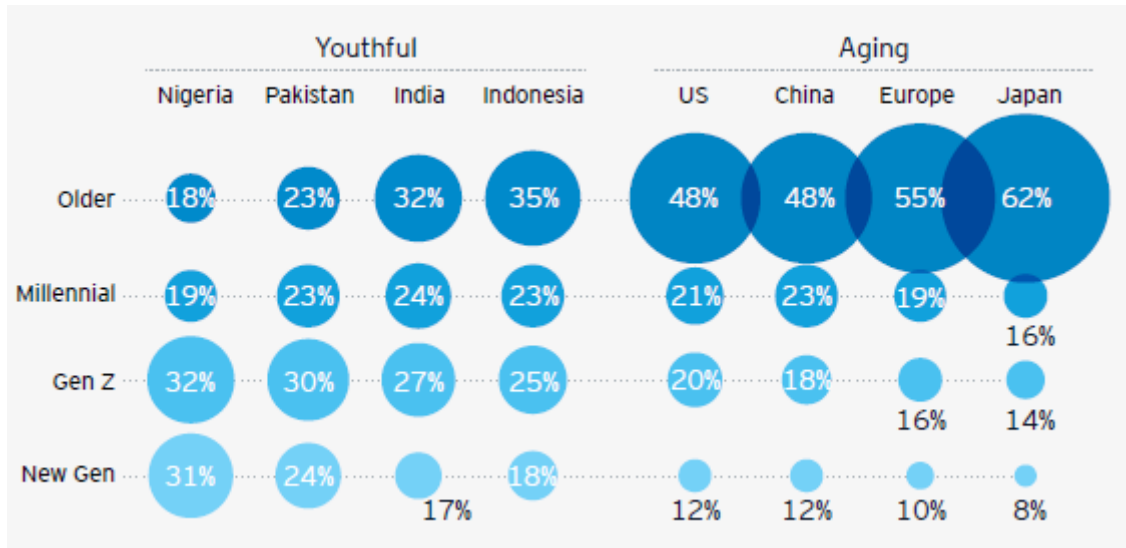
เทคโนโลยีจะสร้างอนาคตที่ถูกทำให้เป็นภูมิภาคมากยิ่งขึ้น อุตสาหกรรมจะกลายเป็นการผลิตแบบ **distributed manufacturing** ซึ่งเป็นเครือข่ายการผลิตขนาดเล็กทำงานร่วมกันด้วยเทคโนโลยี เช่น การพิมพ์ 3 มิติ ส่งผลให้ห่วงโซ่อุปทานหดตัวลงและกระจายตัวไปยังระดับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ในที่สุดความท้าทายโดยรวมทั่วโลกจะกำหนดการพัฒนาเหล่านี้ ตัวอย่างเช่นการระบาดของโรคโควิด-19 สามารถเร่งแนวโน้มเหล่านี้ได้หลายประการ การแพร่ระบาดทำให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ และเกิดภาระทางเศรษฐกิจสำหรับคนยากจน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของความไม่สงบในสังคมและการเรียกร้องนโยบายประชานิยมมากขึ้น วิกฤตดังกล่าวเผยให้เห็นความเปราะบางของห่วงโซ่อุปทานทั่วโลกซึ่งกระตุ้นให้บริษัทข้ามชาติเริ่มสำรวจพื้นที่ใกล้เคียงอย่างจริงจังมากขึ้น ในทางกลับกัน แม้โรคระบาดจะขยายรอยแยกระหว่างประเทศที่นำไปสู่การพึ่งพาตนเองมากขึ้น แต่ก็นำมาซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างไม่เคยมีมาก่อน

➤ การเติบโตของกลุ่มประชากร Gen Z

จากการวิเคราะห์ของ EY Consulting กลุ่มคนที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 24 ปี จะมีจำนวน 1,800 ล้านคนคิดเป็น 24% ของคนทั่วโลก ในอีก 10 ปีข้างหน้า อนาคต Gen Z ไม่ได้กระจายอย่างเท่าเทียมกันเพราะประชากรผู้สูงอายุของประเทศเศรษฐกิจชั้นนำของโลกกำลังเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนามีจำนวนเยาวชนมากขึ้นเรื่อย ๆ อินเดียมีประชากรรวม 375 ล้านคน โดยร้อยละ 27 ของทั้งหมด เป็นกลุ่ม Gen Z (เกิดระหว่างปี 2538 - 2558) ในขณะที่ญี่ปุ่นมีประชากร Gen Z คิดเป็นเพียงร้อยละ 14

ความแตกต่างด้านแรงจูงใจ (imperatives) ระหว่างประเทศที่จำนวนประชากรอายุน้อยมีสัดส่วนมาก (แนวโน้มในการใช้ทักษะและการพัฒนา) กับประเทศที่ประชากรสูงวัยมีจำนวนมาก (แนวโน้มการจัดการรายจ่ายทางสังคมและวิถีชีวิต) จะเป็นตัวกำหนดทิศทางภูมิรัฐศาสตร์ โดยที่การเมืองภายในประเทศมีอิทธิพลต่อนโยบายเศรษฐกิจ การค้า และการต่างประเทศ

ภาพที่ 3-1 ข้อมูลด้านประชากรเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนา

ที่มา: รายงาน Megatrends 2020 and beyond EYQ 3rd edition, EY Consulting

ประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน เป็นตัวกำหนดทิศทางของประชากรรุ่นนี้ ในประเทศที่กำลังพัฒนา ประชากร Gen Z ส่วนใหญ่จะมีภาพจำของการเติบโตทางเศรษฐกิจ การสะสมความมั่งคั่ง และการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทางตรงกันข้ามสำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วจะเป็นภาพของการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ช้าลงและการบริโภคที่ชะลอตัว ส่งผลให้เกิดทัศนคติของการเติบโตที่ดีในตลาดที่กำลังพัฒนา

ในขณะที่ Gen Z มีความก้าวหน้าในประเด็นทางสังคมมากกว่าคนรุ่นก่อนหน้า ความแตกต่างที่สำคัญในด้านทัศนคติเกิดขึ้นทั่วทุกภูมิภาค Gen Z ในประเทศกำลังพัฒนามีแนวคิดอนุรักษ์นิยมทางสังคมมากกว่า มีความไว้วางใจในธุรกิจมากขึ้น และรู้สึกกดดันมากขึ้นที่จะต้องประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายในครัวเรือนมากกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มประชากรรุ่นเดียวกันในประเทศพัฒนาแล้ว

Gen Z เป็นคนรุ่นที่เกิดในยุคอินเทอร์เน็ต มีอัตราการเข้าถึงโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเกือบทั้งหมดทั่วโลก และยังมีบัญชีโซเชียลมีเดียและใช้เวลาบนโลกออนไลน์มากกว่าคนรุ่นอื่น การเดินทางที่เพิ่มขึ้นยังช่วยให้ Gen Z เข้าใจแนวโน้มของโลกมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้คนรุ่นนี้มุ่งมั่นที่จะสร้างความยั่งยืนระดับโลก และมีความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น มลพิษและการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ กว่าร้อยละ 60 ของประชากรกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่กลับมีความพร้อมในการรับมือกับความเสียดังกล่าวในระดับที่ต่ำ

3.1.2 กระแสโลกด้านการค้าและการลงทุน

จากหัวข้อที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับแรงขับเคลื่อนที่จะเป็นตัวกำหนดกระแสโลก (Megatrends) โดยเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 มิติที่กล่าวข้างต้น มีผลกระทบต่อทิศทางของการค้าและการลงทุน นำมาซึ่งโอกาสและความเสี่ยงทั้งต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภค

Megatrends มีแนวโน้มที่จะค่อยๆ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อปี 2559 ที่ประชุม World Economic Forum 2016 ได้กล่าวถึง การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ที่นำมาซึ่งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการผลิต ด้วยการผสมผสานเทคโนโลยีเชิงกายภาพ เชิงดิจิทัล และเชิงชีวภาพเพื่ออุตสาหกรรม ดังที่กล่าวถึงเทคโนโลยีทั้ง 23 ด้านในบทที่ 2 แนวโน้มเหล่านี้ส่งผลให้วิธีการทำธุรกิจเปลี่ยนแปลงไป ความยืดหยุ่นในการทำงานมากขึ้น และบทบาทของธุรกิจบริการเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้ถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มการรับรู้ของมนุษย์ และได้กลายเป็นแรงผลักดันให้ภาคธุรกิจเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล

แต่ในขณะเดียวกัน Megatrends ก็สามารถเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (shock) ดังเช่นการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้เน้นย้ำภาพของโลกาภิวัตน์ในทิศทางใหม่ที่อาจกระตุ้นให้เกิดนโยบายประชานิยมในแต่ละประเทศมากขึ้น และการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานในช่วงเวลาดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ผลิตหวนกลับมาลงทุนเพื่อผลิตในประเทศมากขึ้น

➤ การเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล (digital transformation)

ในภาพรวมวิกฤตโควิด-19 ได้เร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี เช่น การใช้ AI ในธุรกิจอีคอมเมิร์ซ ธุรกิจทางการเงิน และการผลิตขั้นสูง รวมทั้งการแปลงเป็นดิจิทัลเร็วกว่าที่คาดการณ์ไว้ก่อนหน้านี้เป็นเวลาหลายปี โดยเฉพาะในทวีปเอเชีย² โดยสังเกตได้จากจำนวนบริษัทเทคโนโลยีดิจิทัลกำลังเพิ่มขึ้น โดยมีหลายธุรกิจสามารถฟื้นตัวได้เร็ว และบางส่วนสามารถเติบโตฝ่าวิกฤตไปได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางวิกฤตเกี่ยวกับสินเชื่อและการเงิน บริษัทเทคโนโลยีหลายแห่งกำลังลงทุนจำนวนมหาศาลเพื่อความสามารถในการเติบโตหลังโควิด-19 ทั้งในด้านการสรรหาบุคลากรและเงินทุน อย่างไรก็ตาม การทำงานทางไกล เช่น บริการทางการแพทย์ผ่าน

² Laura LaBerge, Clayton O'Toole, Jeremy Schneider, and Kate Smaje "How COVID-19 has pushed companies over the technology tipping point—and transformed business forever," October 2020.

ระบบอินเทอร์เน็ต การค้าปลีกออนไลน์ และการศึกษาออนไลน์ กำลังเติบโตอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน กิจกรรมเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะยังคงอยู่ต่อไปหลังวิกฤตโควิด-19 และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของการค้าโลกในระยะยาว

ในขณะที่ช่องทางบริการทางการแพทย์ออนไลน์ จะกลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ของธุรกิจบริการด้านสุขภาพ ซึ่งได้อานิสงส์จากแนวโน้มของการใช้อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง หรือ Internet of things ด้วยเทคโนโลยีการติดตั้งเซนเซอร์ต่างๆ บนผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งข้อมูลการใช้งานและสื่อสารระหว่างเซนเซอร์ประเภทต่างๆ ได้อย่างทันที โดยในปัจจุบัน มีเทคโนโลยีทางด้านสุขภาพหลายผลิตภัณฑ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการเก็บข้อมูลและเชื่อมต่อระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เช่น อุปกรณ์บันทึกข้อมูลสุขภาพและเชื่อมต่อระหว่างคนไข้ ผู้ดูแล และสถานพยาบาล และการติดตั้งปั๊มฉุดเงินที่เชื่อมกับไซเรน การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 นำมาซึ่งแนวโน้มของหุ่นยนต์และการให้บริการ (robotics and services) โดยหุ่นยนต์กำลังทดแทนหรือทำงานร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์ที่มีอย่างจำกัด และช่วยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่แม่นยำมาก ตัวอย่างเช่น แนวโน้มการผ่าตัดหรือวินิจฉัยโรคด้วยระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์

สำหรับธุรกิจค้าปลีก จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบธุรกิจให้เป็นดิจิทัลและเพิ่มช่องทางการค้าออนไลน์ เทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นตัวช่วยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการทำธุรกิจและปรับปรุงกระบวนการขาย เช่น เครื่องมือทำแผนการตลาดออนไลน์ เครื่องมือค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต แพลตฟอร์มที่ใช้ AI เป็นต้น สำหรับธุรกิจประกันภัยจะเน้นการสร้างประสบการณ์ของลูกค้าแบบเฉพาะตัว และอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์จะเน้นการลงทุนในผลิตภัณฑ์รุ่นใหม่

นอกจากนี้ การเชื่อมต่อแบบดิจิทัลยังส่งผลต่อตลาดอสังหาริมทรัพย์และการขยายตัวของเมือง มีการคาดการณ์ว่าดิจิทัลและเทคโนโลยีจะทำให้ชีวิตการทำงานไม่ต้องพึ่งพาสถานที่ทำงานเฉพาะ โดยจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานและการเคลื่อนย้ายของประชากร ซึ่งสถานการณ์โควิด-19 จะเป็นตัวเร่งให้สิ่งเหล่านี้เกิดเร็วขึ้น การวิเคราะห์ของบริษัทอสังหาริมทรัพย์ CoreLogic ระบุว่า ในช่วงที่ผ่านมา ราคาบ้านขยับขึ้นในอัตราที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับราคาอพาร์ทเมนต์ และแนวโน้มในการซื้ออสังหาริมทรัพย์เกิดขึ้นในพื้นที่ไกลออกไปมากกว่าในเมือง³ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความไม่แน่นอนในตลาดอสังหาริมทรัพย์อยู่เสมอ สถานการณ์โควิดไม่สามารถนำมาซึ่งบทสรุปของทิศทางของตลาดนี้ได้ แต่สิ่งที่น่าสนใจคือ แรงขับเคลื่อนที่เป็นไปได้สองประการ คือ การลือคตาวนและอัตรารว่างงานที่เพิ่มสูงขึ้นอาจเกี่ยวข้องกับการที่คนอยากจะ

³ Harling, J. 2020. Housing values edge lower in May, while transaction activity partially recovers from a sharp drop in April CoreLogic, 1 June.

เกษียณเร็วขึ้นและมองหาพื้นที่นอกเมืองที่มีราคาถูกลงกว่า และสามารถมีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากเมืองใหญ่ ประการที่สอง ความสามารถในการใช้ telework telehealth การค้าปลีกออนไลน์ การศึกษาออนไลน์ และการเชื่อมต่อแบบดิจิทัล อำนวยความสะดวกให้คนสามารถเลือกที่จะใช้ชีวิตในพื้นที่ห่างไกลเมืองอย่างมีคุณภาพ จึงมีความเป็นไปได้ที่การทำงานผ่านการเชื่อมต่อออนไลน์จะส่งผลให้รูปแบบการตั้งถิ่นฐานและการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงไปหลังจากนี้

สำหรับภาครัฐเองก็ได้รับผลกระทบของกระแสการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล การกำกับดูแลข้อมูลที่ยังขาดความชัดเจนของภาครัฐ รวมถึงการตัดสินใจในระดับนโยบายที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล การระบาดใหญ่ของโควิด-19 ได้สร้างสภาพแวดล้อมที่การตัดสินใจเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนและต้องกระทำอย่างรวดเร็วด้วยการพึ่งพาข้อมูลที่รายงานอย่างทันที วิกฤตดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล ความสามารถในการเชื่อมต่อข้อมูล การรักษาความปลอดภัย และการใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรม

➤ การลงทุนเพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทาน

การเปลี่ยนรูปแบบการค้าสำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นมีผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน โดยในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา จีนกลายเป็น "โรงงานของโลก" และในปี 2556 ได้กลายเป็นประเทศการค้าที่ใหญ่ที่สุดในโลก สถาบัน McKinsey Global Institute ได้ระบุว่าการค้าของจีนเติบโตอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2543 แต่การเติบโตได้ลดลงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเศรษฐกิจจีนในขณะนี้เน้นไปที่การบริโภคภายในประเทศด้วยพร้อมกับการนำเข้าที่ลดลง⁴ การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานของจีนในช่วงต้นปี 2563 ก่อปรกับสถานการณ์ความขัดแย้งทางการค้า แสดงให้เห็นถึงปัญหาของการพึ่งพาการนำเข้า อย่างไรก็ตาม ความไม่แน่นอนทางภูมิรัฐศาสตร์ในอนาคตอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการซื้อขาย และอาจเป็นโอกาสที่ประเทศต่างๆ จะมองหาฐานการผลิตทดแทน เช่น เวียดนาม ไทย และเม็กซิโก

การแพร่ระบาดของโควิด -19 ก่อให้เกิดความสนใจในการแก้ปัญหาห่วงโซ่อุปทานในระดับท้องถิ่น ผู้นำนโยบายจากสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการดูแลการผลิตในระดับท้องถิ่น และลดการพึ่งพาสินค้านำเข้า⁵ ในเดือน

⁴ McKinsey. 2019. China and the world: Inside the dynamics of a changing relationship. McKinsey Global Institute.

⁵ Strange, R. 2020. The 2020 Covid-19 pandemic and global value chains. Journal of Industrial and Business Economics 47:455-465.

พฤษภาคม 2563 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ของออสเตรเลีย ประกาศว่ารัฐบาลจะมุ่งเน้นไปที่การสร้างภาคการผลิตของประเทศให้เข้มแข็ง และเสริมสร้างความยืดหยุ่นของออสเตรเลียต่อการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานทั่วโลก⁶ ตัวอย่างเช่น การตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของหน้ากาก PPE และแอลกอฮอล์ล้างมือ ซึ่งผู้ผลิตในออสเตรเลียสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ

ประโยชน์ (และต้นทุน) ของการหวนกลับมาลงทุนเพื่อผลิตในประเทศ ครอบคลุม การลดความซับซ้อนของห่วงโซ่อุปทาน การขนส่ง ค่าใช้จ่าย ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และความเสียหายโดยรวม การกลับมาผลิตในประเทศทำให้บริษัทต่างๆ เข้าใจและตอบสนองความต้องการในท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การย้ายการผลิตกลับประเทศอาจส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และเพิ่มความเสี่ยงจากการหยุดชะงักของตลาดในประเทศ หลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นแนวโน้มที่บริษัทต่างๆ จะประเมินห่วงโซ่อุปทานอีกครั้ง บริษัทที่มีมูลค่าเพิ่มสูงอาจเปลี่ยนกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรจาก "China-Plus-One" เป็น "Plus China" กล่าวคือ จากที่เคยพยายามเพียงแค่อัดฉีดส่วนการผลิตที่พึ่งพาจีน (โดยผู้ผลิตยังคงพึ่งพาการผลิตในจีน) เป็นการพึ่งพาห่วงโซ่อุปทานการผลิตในประเทศเป็นหลักแต่กระจายบางส่วนไปยังจีน แต่ทั้งนี้ การวิเคราะห์จากหลายภาคส่วนยังคงมองว่าขนาด ความหลากหลาย คุณภาพ และประสิทธิภาพด้านต้นทุนของภาคการผลิต อาจทำให้จีนยังคงเป็นแหล่งนำเข้าที่สำคัญสำหรับบริษัทและประเทศส่วนใหญ่ในอนาคตอันใกล้

การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานในช่วงที่ผ่านมา ทำให้หลายภาคส่วนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้วิทยาศาสตร์ข้อมูล (data science) เพื่อยกระดับคุณภาพของ ความคุ้มค่า และความยืดหยุ่นของห่วงโซ่อุปทาน หลายบริษัทกำลังมองหาแนวทางการพัฒนาและการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งการกระจายห่วงโซ่อุปทานให้มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ การเกิดขึ้นใหม่ของข้อมูลและเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคม เช่น ปัญญาประดิษฐ์ การผลิตแบบเพิ่มเนื้อวัสดุ (additive manufacturing) หรือที่คุ้นกันในลักษณะของการพิมพ์ 3 มิติ โทรคมนาคม 5G บล็อกเชน และแอปพลิเคชัน Internet of things จะมีส่วนในการปรับปรุงให้ห่วงโซ่อุปทานสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น หลังจากนั้น วิทยาศาสตร์ข้อมูล การเรียนรู้ของเครื่อง (machine learning) การวิเคราะห์เชิงคาดการณ์ (predictive analytics) ระบบวิเคราะห์การตัดสินใจแบบพิจารณาหลายเกณฑ์ (multiple-criteria decision analysis) จะถูกนำมาใช้ในการจัดการความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทานในอนาคต

⁶ Andrews, K. 2020. National Press Club address, 20 May. Australian Government. Canberra, Australia.

3.2 แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งเป็นผลมาจากโควิด-19

3.2.1 ภาพรวมมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงวิกฤตโควิด-19

ในช่วงวิกฤตโควิด-19 ที่ผ่านมา มีการดำเนินมาตรการเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนของภาคธุรกิจ รายได้ครัวเรือน และการจ้างงาน ผ่านนโยบายทางการเงินและการคลัง การตอบสนองทางนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลหลายประเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มาตรการทางการเงินคลังได้มุ่งเป้าไปที่การลดผลกระทบจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลงอย่างกะทันหัน ทั้งระดับบริษัทและครัวเรือน เพื่อรักษาขีดความสามารถในการผลิตของประเทศ บางประเทศก็ดำเนินนโยบายอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน แม้ว่าการใช้มาตรการเพื่อเยียวยาจะสามารถแก้ปัญหาเร่งด่วนได้ตรงจุด โดยเฉพาะสามารถช่วยเหลือ SMEs ได้จำนวนมาก แต่ก็นำมาซึ่งความท้าทายด้านการบริหารของประเทศ

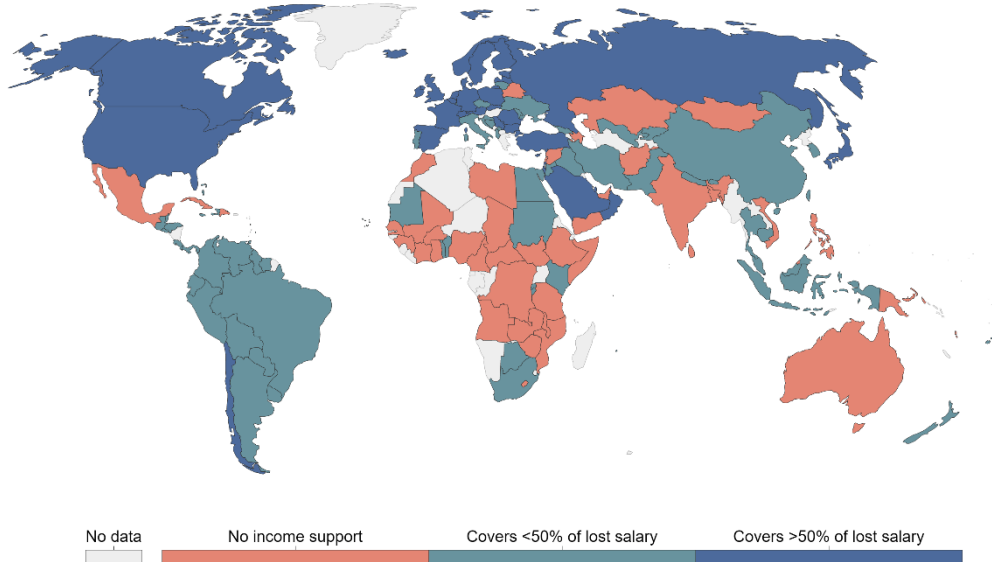
มาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อช่วยให้ธุรกิจมีเงินทุนหมุนเวียน ครอบคลุมการขยายกำหนดเวลาในการยื่นภาษี การเลื่อนการชำระภาษี การให้การคืนเงินภาษีที่เร็วขึ้น และการยกเว้นภาษีบางอย่าง เช่น เงินสมทบประกันสังคม ภาษีเงินเดือน หรือภาษีทรัพย์สิน นอกจากนี้ประเทศต่างๆ ยังได้ใช้มาตรการที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ธุรกิจต่างๆ มีเงินทุนและสภาพคล่องเพียงพอเพื่อดำเนินธุรกิจและรักษาการจ้างงานต่อไปได้ โดยใช้แผนสนับสนุนระยะสั้นหรือการอุดหนุนค่าจ้าง บทเรียนจากในช่วงวิกฤตการเงินโลกที่ผ่านมา ทำให้หลายประเทศเลือกที่จะใช้นโยบายชดเชยรายได้ และสนับสนุนให้การจ้างงานดำเนินต่อไปได้ ผ่านมาตรการช่วยเหลือเยียวยาต่างๆ เพราะเป็นวิธีที่ได้ผลตรงจุดและหลีกเลี่ยงต้นทุนของการหางานและจ้างงานแรงงานใหม่ในช่วงวิกฤตได้ หลายประเทศเลือกใช้มาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อชดเชยรายได้ของครัวเรือนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายเงินสดมากกว่าการลดภาษี ดังข้อมูลปรากฏในภาพที่ 3-2 นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มความยืดหยุ่นในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆ เมื่อมีการใช้สิทธิ์ลาป่วย รวมถึงการขยายสิทธิประโยชน์จากการว่างงาน และสำหรับผู้ที่ทำงานอิสระด้วย

ภาพที่ 3-2 มาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อชดเชยรายได้ของประเทศทั่วโลก

Income support during the COVID-19 pandemic, May 11, 2021

Income support captures if the government is covering the salaries or providing direct cash payments, universal basic income, or similar, of people who lose their jobs or cannot work.

Our World
in Data

Source: Hale, Angrist, Goldszmidt, Kira, Petherick, Phillips, Webster, Cameron-Blake, Hallas, Majumdar, and Tatlow (2021). "A global panel database of pandemic policies (Oxford COVID-19 Government Response Tracker)." *Nature Human Behaviour*. – Last updated 12 May, 10:22 (London time)
Note: This income support may not apply to workers in all sectors, and may vary at the sub-national level.
OurWorldInData.org/coronavirus • CC BY

ภาพที่ 3-2 ด้านบน แสดงมาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อชดเชยรายได้ของประเทศทั่วโลกสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ผ่านทั้งการให้เงินสดโดยตรงแก่ผู้ที่ตกงานและไม่สามารถทำงานได้ การให้เงินสดเป็นรายได้พื้นฐานถ้วนหน้า (Universal Basic Income) สำหรับประชากรทุกๆ คน โดยพื้นที่สีแดงในภาพ หมายถึง ประเทศที่ไม่มีมาตรการช่วยเหลือเพื่อชดเชยรายได้ พื้นที่สีเขียวในภาพ หมายถึง ประเทศที่มีมาตรการช่วยเหลือเพื่อชดเชยน้อยกว่าร้อยละ 50 ของรายได้ และพื้นที่สีน้ำเงินในภาพ หมายถึง ประเทศที่มีมาตรการช่วยเหลือเพื่อชดเชยมากกว่าร้อยละ 50 ของรายได้

3.2.2 มาตรการทางการคลัง และมาตรการทางการเงินของ CLMVT

➤ กัมพูชา⁷

มาตรการทางการคลัง

มีการจัดสรรงบประมาณ 60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการตรวจหาเชื้อโควิด-19 การกักตัว และการรักษา นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางสังคมผ่านงบประมาณมากกว่า 760 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แบ่งเป็น 502 ล้านดอลลาร์สหรัฐสำหรับโครงการชดเชยรายได้ครัวเรือนสำหรับครอบครัวที่ยากจน และเงินสด 260 ล้านดอลลาร์สหรัฐอัดฉีดในโครงการจ้างงานต่างๆ มีการขยายมาตรการที่มุ่งช่วยเหลือครัวเรือนที่มีฐานะยากจนด้วยการเพิ่มบัญชีบัตรคนจน อันเป็นผลกระทบจากจำนวนแรงงานนอกระบบและแรงงานที่ต้องเดินทางกลับมายังประเทศ รัฐบาลยังมีโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนการจ้างงานและโครงการฝึกอบรมทักษะสำหรับคนงาน / ลูกจ้างที่ถูกพักงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าและการท่องเที่ยว ผ่านงบประมาณกว่า 123 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สำหรับด้านการใช้จ่ายอื่นๆ ในปีงบประมาณ 2563 ประกอบด้วย การลงทุนภาครัฐประมาณ 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีการใช้มาตรการลดหย่อนภาษีมูลค่าประมาณ 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ยกเว้นการจัดเก็บรายได้อื่น ๆ ของรัฐบาลที่คาดว่าจะได้รับเกือบ 13 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ รัฐบาลได้จัดสรรเงิน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อค้ำประกันสินเชื่อสำหรับธุรกิจภายใต้ โครงการรับประกันการฟื้นฟูธุรกิจมีการให้เงินช่วยเหลือ SMEs ในภาคการผลิต (50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และ SMEs ในภาคเกษตร (80 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และเงินสำรอง 270 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อเป็นแหล่งเงินกู้เพิ่มเติมสำหรับโครงการช่วยเหลือด้านการเงินเหล่านี้ โดยในเดือนมีนาคม 2564 รัฐบาลได้ประกาศขยายเวลาสำหรับ 1) เงินช่วยเหลืออุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าและการท่องเที่ยว 2) การยกเว้นภาษีสำหรับภาคการท่องเที่ยวและการบิน และ 3) โครงการช่วยเหลือเงินเยียวยาสำหรับครอบครัวที่ยากจน ออกไปจนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน 2564

⁷ ข้อมูล ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2564 จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

<https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>

มาตรการทางการเงิน

ธนาคารแห่งชาติกัมพูชา (NBC) ดำเนินมาตรการ 4 ประการ เพื่อปรับปรุงสภาพคล่องในระบบธนาคารในช่วงต้นของวิกฤต

- ชะลอการเพิ่มเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับผลขาดทุนในภาวะวิกฤต (Conservation buffer)
- ลดอัตราดอกเบี้ยของ Liquidity Providing Collateralized Operations ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทำให้ธนาคารกลางสามารถให้เงินกู้ยืมแก่สถาบันทางการเงินด้วยเงินสกุลท้องถิ่น และยังมีมาตรการลดต้นทุนการระดมทุนของธนาคารในสกุลเงินในประเทศ
- ลดอัตราดอกเบี้ยของใบรับรองเงินฝากที่สามารถเจรจาต่อรองได้ (หลักประกันสำหรับ LPCO) เพื่อส่งเสริมให้ธนาคารเบิกจ่ายเงินกู้
- ลดทุนสำรองที่ธนาคารและสถาบันการเงินต้องรักษาไว้ที่ NBC ทั้งสำหรับสกุลเงินท้องถิ่น และสกุลเงินต่างประเทศ (USD) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2564 กำหนดเงินสำรองไว้ที่ร้อยละ 7 ทั้งสำหรับเงินเรียลกัมพูชาและดอลลาร์สหรัฐจนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน 2564

ธนาคารแห่งชาติกัมพูชา ยังได้ออกแนวปฏิบัติเพื่อให้สถาบันการเงินสามารถปรับโครงสร้างเงินกู้สำหรับผู้ที่มีปัญหาทางการเงิน (แต่ยังคงดำเนินการ) ในสาขาที่มีลำดับความสำคัญ (การท่องเที่ยว เสื้อผ้า การก่อสร้าง การขนส่ง และโลจิสติกส์) เป็นการชั่วคราวภายในสิ้นปี 2564 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2563 ธนาคารแห่งชาติกัมพูชา ประกาศขยายเวลาการผ่อนผันหนี้ระยะสั้น (forbearance) ออกไปอีก 6 เดือนจนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน 2564

➤ สปป.ลาว⁸

มาตรการทางการคลัง

นโยบายเพื่อบรรเทาผลกระทบจากโควิด-19 ได้แก่ การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับข้าราชการและลูกจ้างของภาคเอกชนที่มีรายได้น้อยกว่า 5 ล้านกีบต่อเดือน เป็นเวลาสามเดือน การยกเว้นภาษีกำไรสำหรับองค์กรขนาดเล็กที่มีรายได้ต่อปีระหว่าง 50-400 ล้านกีบ เป็นเวลาสาม

⁸ ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤษภาคม 2564 จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

<https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>

เดือน การยกเว้นภาษีอากรนำเข้าสำหรับการนำเข้าสินค้าที่จำเป็นเพื่อรับมือกับการระบาดของโรค การเลื่อนการจัดเก็บภาษีจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นเวลาสามเดือน การเลื่อนการบริจาคภาคบังคับในการประกันสังคมโดยธุรกิจที่ได้รับผลกระทบเป็นเวลาสามเดือน และขยายการส่งรายงานทางการเงินประจำปี 2562 (การยื่นภาษีประจำปี) ออกไปสองเดือน และการชำระภาษี ณหนภายในสามเดือน นอกจากนี้ รัฐบาลยังจ่ายเงินชดเชยร้อยละ 60 ของเงินเดือนของลูกจ้างที่เข้าร่วมโครงการประกันสังคมและถูกพักงานระหว่างเดือนพฤษภาคมและมีมิถุนายน 2563 มีผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้จำนวนเกือบ 80,000 คน จากสมาชิกทั้งหมด 170,000 คน จนถึงเดือนมิถุนายน

รัฐบาลมีนโยบาย ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารลงอย่างน้อยร้อยละ 30 ของงบประมาณประจำปีสำหรับกระทรวงและองค์กรกลาง และร้อยละ 10 สำหรับหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ตามสัดส่วนการขาดรายได้ของประเทศที่ถูกคาดการณ์ไว้ก่อนหน้านี้

มาตรการทางการเงิน

ธนาคารแห่งสปป.ลาว (BOL) ลดข้อกำหนดทุนสำรองที่ธนาคารและสถาบันการเงินต้องรักษาไว้จากร้อยละ 10 เป็น 8 สำหรับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และจากร้อยละ 5 เป็น 4 สำหรับสกุลเงินท้องถิ่น มีผลตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน 2563 มีการออกนโยบายสินเชื่อใหม่โดยขอให้ธนาคารและสถาบันการเงินปรับโครงสร้างเงินกู้และให้เงินกู้ใหม่สำหรับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบภายใต้ต้นนโยบายนี้ ธนาคารและสถาบันการเงินที่ดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้และอนุมัติเงินกู้ใหม่จะได้รับประโยชน์ผ่านการผ่อนผันการชำระหนี้ นอกจากนี้ BOL ยังปรับลดอัตราดอกเบี้ยจากร้อยละ 4 เป็น 3 สำหรับเงินกู้ 1 สัปดาห์; จากร้อยละ 5 เป็น 4 สำหรับเงินกู้ 1-2 สัปดาห์ และร้อยละ 10 เป็น 9 สำหรับเงินกู้ 2 สัปดาห์ - 1 ปี มีการจัดทำคำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายสินเชื่อของสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร รวมถึงสถาบันการเงินรายย่อย สหภาพการออมและเครดิต บริษัทเช่าซื้อ และโรงรับจำนำ

BOL ให้ความช่วยเหลือ SMEs โดยอนุมัติสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำผ่านธนาคารพาณิชย์ สองแสนล้านกีบ และเตรียมจัดสรรเงิน 1.8 ล้านล้านกีบ ให้เป็นเงินกู้ธนาคารดอกเบี้ยต่ำสำหรับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและภาคธุรกิจหลังโควิด -19 นอกจากนี้ รัฐบาลได้เปิดตัวโครงการเงินสนับสนุนฉุกเฉินมูลค่า 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากธนาคารโลก ทำให้ธนาคารและสถาบันการเงินในท้องถิ่นสามารถให้เงินกู้แก่ SMEs ที่ได้รับผลกระทบจากการปิดพรมแดนและการค้าที่ลดลงในปีที่ผ่านมา

➤ **เมียนมา⁹**

มาตรการทางการคลัง

มาตรการด้านรายได้ ประกอบด้วย (1) ยกเว้นและลดค่าไฟฟ้าในครัวเรือนเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563 และขยายไปถึงมีนาคม 2564 (2) เลื่อนการชำระรายได้และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในไตรมาสที่ 2 3 และ 4 ของปีงบประมาณ 19/20 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2564 (3) ยกเว้นภาษีเงินได้ล่วงหน้าร้อยละ 2 สำหรับการส่งออกในช่วงครึ่งหลังของปีงบประมาณ 19/20 และตุลาคม 2563 ถึงเมษายน 2564 ของปีงบประมาณ 21/21 (4) การยกเว้นภาษีศุลกากรและภาษีการค้าสำหรับเวชภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ที่สำคัญต่อการป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคโควิด-19 (5) การยกเว้นค่าธรรมเนียมในการต่ออายุใบอนุญาตของโรงแรมและธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นเวลาหนึ่งปีจนถึงสิ้นเดือนมีนาคม 2564 และลดภาษีศุลกากรสำหรับธุรกิจที่ดำเนินการด้วยระบบพิธีการขนส่งสินค้าอัตโนมัติของประเทศ (Automated Cargo Clearance System)

มาตรการด้านรายจ่าย (1) ค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ การจัดซื้อยา อุปกรณ์ทางการแพทย์ และการปรับปรุงโรงพยาบาล (268,000 ล้านดอลลาร์เมียนมา) (2) การสนับสนุนรายได้ในครัวเรือนผ่านการให้สิ่งของและเงินสดแก่กลุ่มประชากรที่เปราะบางที่สุด (404,000 ล้านดอลลาร์เมียนมา) (3) โครงการใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนภาคชนบทและเกษตรกรรม (93,000 พันล้านจ๊าดเมียนมา)

มาตรการให้กู้ยืม (1) จัดสรรเงิน 400,000 ล้านดอลลาร์เมียนมา ไปยังธนาคารเศรษฐกิจเมียนมาเพื่อจัดตั้งกองทุนโควิด-19 สำหรับเงินกู้แก่ภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเสื้อผ้า การท่องเที่ยว และ SMEs) ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 เป็นเวลาหนึ่งปี รวมทั้งขยายระยะเวลาการชำระหนี้ออกไป 6 เดือน (2) อนุมัติเงินกู้ 600,000 ล้านดอลลาร์เมียนมาแก่เกษตรกร นอกจากนี้ รัฐบาลได้ประกาศว่าจะรับประกันร้อยละ 50 ของเงินกู้ใหม่ที่ทำโดยธนาคารเอกชนให้กับผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนโควิด-19 ของรัฐบาล

กองทุนประกันตนสำหรับแรงงาน: คณะกรรมการประกันสังคม ภายใต้กระทรวงแรงงาน การตรวจคนเข้าเมือง และประชากร ประกาศจ่ายเงินร้อยละ 40 ของเงินเดือนให้กับผู้ประกันตนเป็นทุนช่วยเหลือครอบครัวตามกฎหมายประกันสังคม ผู้ที่ทำงานจากที่บ้านตามประกาศของรัฐบาล ลูกจ้างของบริษัท และพนักงานโรงงาน จะได้รับสิทธิประโยชน์ส่วนนี้

⁹ ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤษภาคม 2564 จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

<https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>

มาตรการทางการเงิน

ธนาคารกลางแห่งเมียนมา (CBM) ปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงร้อยละ 1.5 มีผลในวันที่ 1 พฤษภาคม 2564 และได้ประกาศลดอัตราส่วนเงินสำรองของธนาคารจากร้อยละ 5 เป็น 3.5 ของเงินฝาก ขยายไปถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 นอกจากนี้ ยังมีการปรับการคำนวณอัตราส่วนสภาพคล่องโดยเพิ่มน้ำหนักของพันธบัตรรัฐบาลที่มีอายุคงเหลือมากกว่า 1 ปี จากเดิมร้อยละ 50 เป็น 90 และได้ขยายเวลาออกไปจนถึงวันที่ 30 กันยายน 2563

➤ เวียดนาม

มาตรการทางการคลัง

มีการขยายกำหนดการชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และค่าเช่าที่ดินออกไป 5 เดือน รวมถึงขยายระยะเวลาการจับเก็บสัดส่วนเข้ากองทุนเงินบำนาญ และกองทุนสวัสดิการเมื่อเสียชีวิตสำหรับทั้งบริษัทและพนักงานออกไประยะเวลา 12 เดือน รวมทั้งมีการยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรคโควิด-19 และให้ภาษีนำเข้าอัตราพิเศษสำหรับธุรกิจในอุตสาหกรรมสำคัญ ครอบคลุมอุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และการเกษตร มีมาตรการช่วยเหลือมูลค่า 36 ล้านล้านดอง สำหรับครัวเรือนยากจนและผู้ว่างงานหรือผู้มีรายได้น้อยในช่วงระหว่างวิกฤตโรคระบาด

รัฐบาลลดค่าธรรมเนียมที่เก็บกับธนาคาร สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร และบริษัทหลักทรัพย์ลงร้อยละ 15 รวมทั้งประกันเงินกู้ที่ออกให้แก่ภาคธุรกิจที่มียอดค้าง ณ สิ้นปี 2562 รวมถึงการลดค่าเช่าลงร้อยละ 15 สำหรับอสังหาริมทรัพย์ที่เช่าโดยหน่วยงานของรัฐ เพิ่มสิทธิการลดหย่อนภาษีส่วนบุคคลสำหรับเงินสงเคราะห์ครอบครัว 4.4 ล้านดองต่อเดือน ต่อผู้พึ่งพา (สิทธิลดหย่อนบุตร/บิดา/มารดา) และลดค่าธรรมเนียมสำหรับธุรกิจในหลายอุตสาหกรรม รวมถึงค่าธรรมเนียมจดทะเบียนบริษัทค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนธุรกรรมแรงงานถึงเดือนมิถุนายน 2564

มาตรการทางการเงิน

ธนาคารกลางเวียดนามเตรียมเพิ่มสภาพคล่องในระบบ และแทรกแซงตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพภาคการเงิน ลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเหลือร้อยละ 4

(รวมลดลง 200 basis points¹⁰ (bps) ในปี 2564) เพิ่มเติมจากลดดอกเบี้ยนโยบายอื่นๆ มีการลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกระยะสั้นลง 25-30 bps และเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้นสำหรับอุตสาหกรรมสำคัญลง 50 bps รัฐบาลสนับสนุนให้สถาบันการเงิน ปรับโครงสร้างเงินกู้ ลดต้นทุนลดดอกเบี้ย และพิจารณาเลื่อนการจ่ายเงินปันผล สำหรับมาตรการในการสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม มีการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 2 จากกองทุนส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และตั้งวงเงินสินเชื่อมูลค่า 3 แสนล้านบาทสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้และการลดค่าธรรมเนียมนิยม

➤ ไทย¹¹

มาตรการทางการคลัง

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติงบประมาณทางการเงินโดยมีระยะที่ 1 2 และ 3 เป็นจำนวนเงินอย่างน้อยร้อยละ 9.6 GDP หรือ 1.5 ล้านล้านบาท ครอบคลุม (1) การใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพ (2) การช่วยเหลือแรงงานเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 (ให้เงินเยียวยา 5,000 บาท/เดือน/คน เป็นเวลาสามเดือน ผู้ได้รับประโยชน์ประกอบด้วยผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกรแต่อยู่นอกระบบประกันสังคม ประมาณ 14 ล้านคน และเกษตรกร 10 ล้านคน) (3) การให้ความช่วยเหลือบุคคลและธุรกิจ ผ่านการให้กู้ยืมเงินและการลดหย่อนภาษี (4) การลดค่าน้ำ-ค่าไฟ และเงินสมทบประกันสังคม และ (5) มาตรการสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วยเงินอุดหนุนนักท่องเที่ยว 22,000 ล้านบาท และสินเชื่อให้กู้ยืมสำหรับ SMEs จำนวน 100,000 ล้านบาท โดยคณะรัฐมนตรีได้ขยายโครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำหลายโครงการ จนถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2564 ซึ่งรวมถึงโครงการที่ส่งเสริมภาคธุรกิจขนาดเล็กให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวและห่วงโซ่อุปทาน

นอกจากนี้ ยังมีแพ็คเกจเงินอุดหนุนการท่องเที่ยว “เราเที่ยวด้วยกัน” ครอบคลุมค่าเดินทางมากถึงร้อยละ 40 สำหรับนักท่องเที่ยวในประเทศไม่เกิน 5 ล้านคนที่ต้องลงทะเบียนขณะนี้ผู้ลงทะเบียนแล้ว 4.65 ล้านคน เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2563 รัฐบาลได้ส่งมอบแพ็คเกจเงินอุดหนุนสำหรับผู้ถือบัตรสวัสดิการรัฐมูลค่า 51,000 ล้านบาท ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากการกู้ยืมเพิ่มเติมของรัฐบาล รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชนผ่านโครงการ

¹⁰ basis points (bps) หมายถึง หน่วยวัดทั่วไปสำหรับอัตราดอกเบี้ยและเปอร์เซ็นต์ทางการเงินอื่น ๆ 1 bps เท่ากับ 0.01%

¹¹ ข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤษภาคม 2564 จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

<https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>

ลดหย่อนภาษีเงินได้ (เพื่อคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม) จากการซื้อสินค้าและบริการสูงสุด 30,000 บาทต่อคน ตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคมถึง 31 ธันวาคม 2563

อย่างไรก็ดี เม็ดเงินจากภาครัฐเป็นปัจจัยหลักสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ผ่านการใช้จ่ายทั้งในส่วนของงบประมาณ และเม็ดเงินจาก พรก. กู้เงิน 1 ล้านล้านบาท โดยภาครัฐมีการช่วยเหลือเศรษฐกิจเพิ่มเติมผ่านมาตรการลดภาระค่าครองชีพและฟื้นฟูเศรษฐกิจจากผลกระทบของโควิด-19 ดังเช่น โครงการคนละครึ่ง¹² ที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงในการส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศ และฟื้นฟูเศรษฐกิจจนถึงระดับฐานรากทั่วประเทศ โดยความคืบหน้าล่าสุดของโครงการคนละครึ่ง ณ วันที่ 21 มีนาคม 2564 มีร้านค้าลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการกว่า 1.5 ล้านร้านค้า และมีผู้ใช้สิทธิจำนวน 14,793,502 คน ยอดการใช้จ่ายสะสม 98,860 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 50,610.3 ล้านบาท และภาครัฐร่วมจ่ายอีก 48,249.7 ล้านบาท โดยจังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี สมุทรปราการ สงขลา และเชียงใหม่ ทั้งนี้ รัฐบาล มีแผนดำเนินโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 3 โดยประชาชนที่เข้าร่วมโครงการไม่เกิน 31 ล้านคน จะได้รับสิทธิภาครัฐร่วมจ่ายร้อยละ 50 สำหรับค่าอาหาร เครื่องดื่ม สินค้าทั่วไป และค่าบริการ (นวด สปา ทำผม ทำเล็บ ค่าเดินทางโดยบริการขนส่งสาธารณะหรือขนส่งมวลชนสาธารณะ) ไม่เกิน 3,000 บาทต่อคนตลอดระยะเวลาโครงการเป็นวงเงินรวม 93,000 ล้านบาท ซึ่งการร่วมจ่ายคนละครึ่งนี้จะช่วยเติมกำลังซื้อของประชาชน โดยคาดว่าจะมีเม็ดเงินลงสู่ระบบเศรษฐกิจเป็นเงิน 186,000 ล้านบาท

มาตรการทางการเงิน

มาตรการสินเชื่อสู้ภัยโควิด-19 วงเงินรวม 20,000 ล้านบาท เน้นไปที่การเสริมสภาพคล่องทั้งผู้ที่มีรายได้ประจำ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการรายย่อย รวมไปถึงเกษตรกรรายย่อยและผู้ประกอบการร้านอาหารรายย่อย โดยธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้สินเชื่อแก่ประชาชนรายละ 10,000 บาท ด้วยหลักเกณฑ์ที่ผ่อนปรนกว่าสินเชื่อปกติ ดอกเบี้ยร้อยละ 0.35 ต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 ปี ปลอดชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยใน 6 เดือนแรก

¹² เงื่อนไขของมาตรการคือ รัฐบาลช่วยสนับสนุนการใช้จ่ายของประชาชนร้อยละ 50 และผู้ได้รับสิทธิจ่ายเองร้อยละ 50 โดยใช้สิทธิผ่านแอปฯ เป๋าตัง จำกัดเงินสนับสนุนไม่เกิน 150 บาท/วัน โดยที่ยอดรวมการใช้สิทธิ "คนละครึ่ง" ไม่เกิน 3,500 บาท ตลอดโครงการ และใช้สิทธิได้ที่ร้านค้าที่ร่วมโครงการฯ เท่านั้น

มาตรการพักชำระหนี้ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ขยายระยะเวลาพักชำระหนี้ โดยการพักชำระเงินต้นให้แก่ลูกหนี้ตามความสมัครใจของลูกหนี้ ออกไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2564 เพื่อลดภาระการชำระหนี้เป็นการชั่วคราวให้แก่ลูกหนี้ หรือนำเงินที่จะต้องชำระหนี้ไปเป็นสภาพคล่องเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือประกอบธุรกิจในช่วงที่มีความไม่แน่นอนสูง

นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ออกพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประกอบการ ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2564 ประกอบด้วย 2 มาตรการ ดังนี้

- 1) มาตรการสนับสนุนการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ หรือมาตรการสินเชื่อฟื้นฟู วงเงิน 250,000 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี ในช่วง 2 ปีแรก เฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 5 ต่อปีตลอดระยะเวลามาตรการ โดยรัฐบาลรับภาระ ดอกเบี้ยแทนผู้ประกอบการเป็นระยะเวลา 6 เดือน และมีการประกันสินเชื่อ เพื่อลดความเสี่ยงด้านเครดิตของผู้ประกอบการธุรกิจ
- 2) มาตรการสนับสนุนการรับโอนทรัพย์สินหลักประกันเพื่อชำระหนี้ หรือมาตรการ พักทรัพย์ พักหนี้ วงเงิน 100,000 ล้านบาท โดยการช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการ ธุรกิจไม่ต้องรับภาระต้นทุนทางการเงินเป็นการชั่วคราว และมีโอกาสกลับมา ดำเนินธุรกิจโดยใช้ทรัพย์สินหลักประกันเดิมได้หลังสถานการณ์การระบาดของ โควิด-19 คลี่คลายลง โดยผู้ประกอบการสามารถยื่นขอโอนทรัพย์สิน หลักประกันเพื่อชำระหนี้โดยมีสิทธิเช่าทรัพย์สินเพื่อประกอบธุรกิจต่อไป และมี สิทธิซื้อทรัพย์สินนั้นคืนได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันโอนหรือ ระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ตารางที่ 3-1 มาตรการหลักเพื่อลดผลกระทบจากโควิด-19 ของประเทศ CLMVT

มาตรการ	เงินกู้จากภาครัฐหรือสินเชื่อค้ำประกันให้แก่บริษัทเอกชน	เงินชดเชยรายได้ให้แก่ลูกจ้างที่ได้รับผลกระทบ (รวมถึงเงินช่วยเหลือรายเดือนแก่ผู้มีรายได้น้อย)	การเลื่อนระยะเวลาการชำระภาษี	การเลื่อนระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบเงินประกันสังคม	การพักชำระหนี้	ธนาคารกลางลดอัตราดอกเบี้ย
กัมพูชา	✓	✓		✓	✓	✓
สปป.ลาว	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เมียนมา	✓	✓	✓		✓	✓
เวียดนาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ไทย	✓	✓	✓	✓	✓	✓

3.3 นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในภูมิภาค CLMVT

3.3.1 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอียรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS)

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอียรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง หรือ ACMECS ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย มีจุดมุ่งหมายในการบูรณาการความร่วมมือด้านโครงสร้างพื้นฐานและวิชาการ มุ่งเน้นการนำความเจริญไปสู่แนวชายแดน เพื่อปูทางไปสู่การการค้าและการลงทุน ซึ่งจะช่วยในการสร้างงาน สร้างรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำ/ช่องว่างการพัฒนา

ในการจัดประชุมผู้นำ ACMECS ครั้งที่ 8 ในวันที่ 16 มิถุนายน 2561 ได้มีการผลักดันให้เกิดการปฏิรูป ACMECS ผ่านการจัดทำแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี (ค.ศ. 2019-2023) เพื่อเพิ่มพลวัตและประสิทธิภาพการทำงานภายใต้ความร่วมมือ และกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือที่สำคัญต่อประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกับความท้าทายในโลกปัจจุบัน รวมถึงจัดการกับความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคที่ซ้ำซ้อนกัน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการความร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนที่มีอยู่หลายกรอบได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยรักษาพลวัตการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาค และตอบสนองผลประโยชน์ รวมทั้งความต้องการในการพัฒนาของประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาคที่มีเอกภาพร่วมกันมากยิ่งขึ้น

➤ เป้าประสงค์ภายใต้แผนแม่บท ACMECS

แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี (ค.ศ. 2019-2023) ประกอบด้วย 3 เสาหลักหรือเป้าประสงค์ ประกอบด้วย

- การเสริมสร้างความเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อในอนุภูมิภาค (Seamless Connectivity) โดยเน้นการเติมเต็มโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคมทางกายภาพ (Hardware) รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และความเชื่อมโยงทางพลังงานที่ยังขาดหายในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
- การสอดประสานด้านเศรษฐกิจ (Synchronized ACMCS Economies) ซึ่งเน้นการเชื่อมโยงทางด้านระบบและกฎระเบียบ (Software) และการระดมทุนเพื่อการพัฒนาในมิติต่างๆ ของแผนแม่บท ซึ่งรวมถึงนวัตกรรมทางการระดมทุน ได้แก่ กองทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ACMECS (ACMECS Infrastructure Fund and Trust)
- การพัฒนาภูมิภาคในลักษณะยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS) ในสาขาที่ประเทศสมาชิกมีศักยภาพและให้ความสำคัญ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

ภายใต้เป้าประสงค์ที่ 1 การเสริมสร้างความเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อในอนุภูมิภาค (Seamless Connectivity) ได้แบ่งความเชื่อมโยงออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ความเชื่อมโยงทางการคมนาคมขนส่ง ความเชื่อมโยงทางดิจิทัล และความเชื่อมโยงทางโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน

ภายใต้ความเชื่อมโยงด้านดิจิทัล โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลถูกนิยามให้หมายถึงโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงผ่านระบบดิจิทัล และระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการพัฒนาเครือข่ายการสื่อสาร อินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ การพัฒนาเคเบิลใต้น้ำ รวมไปถึงซอฟต์แวร์ที่ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างระบบและรักษาความปลอดภัย การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ การเชื่อมโยงผู้คน และการส่งผ่านบริการที่ช่วยลดต้นทุนการดำเนินงาน ทำให้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการค้าการลงทุน และการขยายตลาดได้เป็นอย่างดี

นอกเหนือจากเป้าหมายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลภายใต้เป้าประสงค์ที่ 1 แล้ว ในเป้าประสงค์ที่ 2 การสอดประสานด้านเศรษฐกิจ (Synchronized ACMCS Economies) ยังได้

เน้นย้ำการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันหรือองค์กรผ่านการบูรณาการด้านกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเคลื่อนย้ายคน สินค้า บริการ และการลงทุน แผนฉบับนี้ยังได้ส่งเสริมการเชื่อมโยงของภาคการเงินระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายให้การทำธุรกรรมทางการเงินข้ามพรมแดนมีความสะดวกสบาย และมีต้นทุนการดำเนินงานลดลง นอกจากนี้ ยังได้ระบุความสำคัญของเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) ในฐานะนวัตกรรมที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรม และการเข้าถึงการทำธุรกรรมทางการเงินของประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุน เป็นดังแสดงในตารางที่ 3-2

**ตารางที่ 3-2 แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุน
ภายใต้ความร่วมมือ ACMECS**

ประเด็นหลักด้าน	กิจกรรมการดำเนินงาน
เป้าประสงค์ที่ 1 การเสริมสร้างความเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อในอนุภูมิภาค (Seamless Connectivity)	
อินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์	ผลักดันระเบียบบรอดแบนด์ ACMECS โดยการกำหนดและพัฒนาพื้นที่ในประเทศสมาชิกเพื่อยกระดับคุณภาพการเชื่อมโยงบรอดแบนด์ พร้อมกระตุ้นการเชื่อมโยงไร้รอยต่อของบริการบรอดแบนด์ระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อให้สามารถลดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและลดช่องว่างการพัฒนา ระหว่างประเทศภายในปี 2566
กฎระเบียบและมาตรฐาน	พัฒนากรอบกฎระเบียบและแนวปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ของเครือข่าย ความปลอดภัยของข้อมูล และการป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ รวมถึงพัฒนามาตรการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศภายในประเทศสมาชิก
เครือข่ายการสื่อสาร	ศึกษาความเป็นไปได้ในการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายสื่อสาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multi-modal Transport System) และระบบข้อมูลโลจิสติกส์สำหรับการนำเข้าและส่งออก (Import and Export Logistic Information System)
เคเบิลใต้น้ำ	ผลักดันการเชื่อมโยงของเคเบิลใต้น้ำระหว่างประเทศสมาชิก ACMECS กับเคเบิลใต้น้ำของประเทศอื่นๆ ที่ไม่ใช่สมาชิก รวมถึงระบบสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศไทย
วงแหวนดิจิทัล (Digital Ring)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ จัดตั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศสมาชิก ACMECS เพื่อควบคุมการจราจรทางอินเทอร์เน็ต (Internet Traffic) ของประเทศในภูมิภาค ▪ เชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสมาชิก ACMECS และสร้างเครือข่ายเสมือนจริง (Virtual Data Network) เพื่อสนับสนุนการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการสื่อสารข้อมูลระหว่างกัน
เป้าประสงค์ที่ 2 การสอดประสานด้านเศรษฐกิจ (Synchronized ACMECS Economies)	

ประเด็นหลักด้าน	กิจกรรมการดำเนินงาน
เทคโนโลยีการเงิน (FinTech)	กระตุ้นการลงทุนและพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล รวมถึงเครื่องมือเชื่อมโยงสารสนเทศร่วมกัน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน รวมถึงการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศ

ที่มา: แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี (ค.ศ. 2019-2023)

➤ ความคืบหน้าของการทำงานภายใต้กรอบ ACMECS

ในระยะแรกของแผนแม่บทฯ จะมุ่งเน้นโครงการส่งเสริมความเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor: EWEC) และแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ทั้งโครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งดิจิทัล และพลังงาน (Hardware Connectivity) โครงการเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ การค้า และการลงทุน (Software Connectivity) และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เป้าหมายของ ACMECS มีความชัดเจนยิ่งขึ้น สะท้อนศักยภาพในการเป็นสะพานเชื่อมมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก และไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมืออื่น ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของ ACMECS ในอนาคตมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ จะสร้างผลประโยชน์แก่ไทย โดยสนับสนุนนโยบายระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) การส่งเสริม 12 อุตสาหกรรมเป้าหมาย และนโยบายประเทศไทย 4.0 ด้วย

ในปัจจุบันความร่วมมือ ACMECS ได้มีการแบ่งการดำเนินการออกเป็น 8 สาขา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรมและพลังงาน ความเชื่อมโยงทางคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ความคืบหน้าในสาขาความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลหรือการใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการพัฒนา มีดังต่อไปนี้

- สาขาการอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน มีการผลักดันโครงการความร่วมมือด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เสนอให้มีการสนับสนุนการดำเนินโครงการในลักษณะนี้ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน
- สาขาการเกษตร มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับประเทศสมาชิก ได้แก่ Soil Resource and Technology Transfer และ Soil Survey and Land Use Planning นอกจากนี้ ไทยยังมีโครงการอาสาสมัครให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกรในประเทศสมาชิกด้วย

- สาขาการเชื่อมโยงคมนาคม มีข้อริเริ่ม ACMECS Single Window Transportation Cooperation เพื่อจัดทำข้อตกลงและกฎระเบียบการขนส่งข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกัน

ทั้งนี้ ผลการประชุมล่าสุดจากที่ประชุมผู้นำยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (ACMECS) ครั้งที่ 9 ภายใต้หัวข้อ “หุ้นส่วนเพื่อความเชื่อมโยงและความยืดหยุ่น” ได้มีการทบทวนความคืบหน้าการดำเนินการภายใต้ 3 เสาของแผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี และรับรองเอกสารผลลัพธ์ของการประชุม คือ ปฏิญญาพนมเปญของการประชุมผู้นำยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง ครั้งที่ 9 ซึ่งสะท้อนพัฒนาการที่สำคัญในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะการตกลงแนวทางการขับเคลื่อนกรอบความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ (1) ตกลงขอบเขตการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนา ACMECS (2) ตกลงกลไกการทำงานของคณะกรรมการประสานงาน ๓ เสา (3) ตกลงรายชื่อโครงการจำเป็นเร่งด่วนที่จะดำเนินการต่อไป (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก 1) และ (4) รับผิดชอบเพื่อการพัฒนากลุ่มแรก ได้แก่ จีน สหรัฐฯ เกาหลีใต้ อินเดีย และออสเตรเลีย รวมทั้งกลุ่มที่สองที่เพิ่งรับในปีนี้ได้แก่ นิวซีแลนด์ และอิสราเอล

นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกยังสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนา ACMECS ให้เป็นรูปธรรม ซึ่งไทยยืนยันเจตนารมณ์ที่จะสนับสนุนเงินจำนวน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และกัมพูชาเสนอเพิ่มเติมอีก 7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อใช้ขับเคลื่อนการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้มีความคืบหน้า อีกทั้งประเทศสมาชิกเห็นชอบให้ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ACMECS เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนโครงการ และประสานการทำงานร่วมกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.2 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS)

กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงของ 6 ประเทศ คือ ไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (มณฑลยูนนาน และเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง) เกิดขึ้นก่อนตั้งแต่ปี 2535 ด้วยความร่วมมือของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank หรือ ADB) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม พลังงาน การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ภายใต้โครงการด้าน ICT ได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับ information superhighway, GMS Cross-Border E-Commerce Cooperation

Platform และ GMS E-Commerce Business Alliance เพื่อเป้าหมายในการส่งเสริมการค้าระดับภูมิภาคผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนด้านนโยบาย และความร่วมมือกับเอกชน

ในปี 2558 ได้มีการริเริ่มโครงการแพลตฟอร์มความร่วมมือพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน GMS (GMS Cross-border E-commerce Cooperation Platform) โดยครอบคลุม

- การจัดตั้งเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ (Business Alliance) เพื่อแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับมาตรฐานอุตสาหกรรม กระบวนการทำธุรกรรม ระบบข้อมูล โลจิสติกส์
- การพัฒนาระบบสนับสนุนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การชำระเงินและธนาคารอิเล็กทรอนิกส์
- การจัดประชุมเพื่อให้ภาครัฐหรือภาคเอกชนมาหารือร่วมกันเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในกระบวนการทางศุลกากร
- โครงการฝึกอบรมการสร้างศักยภาพของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

➤ ความคืบหน้าของการทำงานภายใต้กรอบ GMS

ผลการประชุมระดับรัฐมนตรีแผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจประเทศกลุ่มแม่โขง ครั้งที่ 24 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2563 ภายใต้หัวข้อหลัก “มุ่งปูทางเพื่อการบูรณาการที่เพิ่มขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อความยั่งยืนและความเจริญมั่งคั่ง ในอนุภูมิภาค GMS” โดยที่ประชุมให้ความเห็นชอบในหลักการร่างเอกสารจำนวน 2 ฉบับเพื่อนำเสนอต่อการประชุมสุดยอดผู้นำ แผนงาน GMS ครั้งที่ 7 (7th GMS Summit) ได้แก่

- ร่างกรอบยุทธศาสตร์ระยะยาวของแผนการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่โขง ค.ศ. 2030 (The Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program Strategic Framework 2030) ซึ่งได้รวบรวมแผนการดำเนินการและมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค โควิด-19 และมีความสอดคล้องกับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทยด้วยแล้ว
- ร่างเอกสารแผนการฟื้นฟูและตอบสนองต่อผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค โควิด - 19 (Greater Mekong Subregion Covid-19 Response and Recovery Plan 2021-2023) ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565 โดยสนับสนุนให้คณะทำงานด้านสุขภาพ (Health Cooperation Sector) ภายใต้

แผนงาน GMS เป็นตัวหลักในการทำหน้าที่ดูแล และติดตามการได้มาของวัคซีน
ทั้งนี้ เพื่อการกระจายวัคซีนใน GMS อย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

3.3.3 นโยบายของประเทศ CLMVT ที่สนับสนุนความร่วมมือในอนุภูมิภาค

➤ กัมพูชา

กัมพูชาได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การทูตเชิงเศรษฐกิจ 3 ปี (**Economic Diplomacy strategy 2021-2023**)¹³ เพื่อยกระดับความสัมพันธ์ด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและวัฒนธรรมกับต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ 2) ดึงดูดการลงทุนทางตรงจากนักลงทุนต่างชาติ 3) ส่งเสริมภาคการท่องเที่ยว และ 4) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ซึ่งครอบคลุมถึงการผลักดันให้อาหารกัมพูชาเป็นที่รู้จักของคนต่างชาติ ทั้งนี้ รัฐบาลกัมพูชาคาดว่าการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ ของโควิด-19 อีกด้วย

นอกจากนั้น กระทรวงพาณิชย์ของกัมพูชา ได้จัดทำยุทธศาสตร์การบูรณาการทางการค้าหรือ **Cambodia Trade Integration Strategy 2019-2023**¹⁴ โดยให้ความสำคัญกับประเด็นการอำนวยความสะดวกทางการค้า ปรากฏอยู่ในแผนที่ 4 ของยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยที่รัฐบาลมุ่งเน้นการจัดอุปสรรคด้านกฎระเบียบทางการค้าการลงทุน เน้นการพัฒนาระบบพิธีการศุลกากรและภาษีสรรพสามิตอัตโนมัติ และยังคงลงนามใน Cross-border paperless trade agreement for Asia ภายใต้ UNESCAP อีกด้วย

¹³ <https://data.opendatacambodia.net/dataset/economic-diplomacy-strategy-2021-2023/resource/5d93d38d-88c0-4233-96ce-9c2aac029797>

¹⁴ <https://cambodiancorner.files.wordpress.com/2019/12/cambodia-trade-integratio-strategy-2019-2023-1.pdf>

➤ สปป.ลาว

กระทรวงการวางแผนและการลงทุนของสปป.ลาวได้จัดทำเอกสารวิสัยทัศน์สู่ปี 2573 และยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568)¹⁵ ซึ่งกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ว่าด้วยการบูรณาการระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ มุ่งเน้นการสร้างพันธมิตรระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี การมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและสากล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการผลิตและการแข่งขัน ผ่านแนวทางดังต่อไปนี้

- ยึดมั่นในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศและยกระดับบทบาททางการเมืองและเศรษฐกิจของสปป.ลาว สร้างมาตรการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการผ่านการเจรจาโต้เถียงกับประเทศพันธมิตร องค์กรระหว่างประเทศ และสถาบันการเงิน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งระดมเงินทุนจากพันธมิตรด้านการพัฒนาที่สำคัญ
- มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อาเซียน+6 (จีน เกาหลี ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย และอินเดีย) อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) และองค์การการค้าโลก ด้วยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านการลงทุนในประเทศอย่างต่อเนื่อง คัดเลือกโครงการลงทุนคุณภาพจากต่างประเทศที่สามารถถ่ายทอดการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีความสามารถในการขยายตลาดส่งออก
- ดำเนินการยกระดับและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟ และทางอากาศอย่างต่อเนื่อง เพื่อเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล รวมทั้งปรับปรุงระบบบริการด้านโลจิสติกส์ให้สะดวก ปลอดภัย และทันสมัยยิ่งขึ้น

¹⁵ https://data.opendevelopmentmekong.net/dataset/vision-2030-and-tenyear-socioeconomic-development-strategy-20162025/resource/a7e114b2-468c-4a75-9119-4b2d52b7fa94?view_id=b7c6eb79-2a0c-4f25-99e8-4dccc9cc42c7

➤ เมียนมา

รัฐบาลเมียนมาได้รับรองการศึกษาว่าด้วยการบูรณาการการค้า (Myanmar Diagnostic Trade Integration Study-DTIS) อย่างเป็นทางการ ซึ่งจัดทำโดยธนาคารโลกในปี 2559 รายงานดังกล่าวได้ระบุถึงข้อจำกัดที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เมียนมากำลังเผชิญในระหว่างที่ประเทศกำลังดำเนินนโยบายยกระดับการบูรณาการการค้าระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อการเติบโตที่เน้นการส่งออกที่ครอบคลุม DTIS ให้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างการค้าและความยากจน เน้นย้ำถึงขั้นตอนสำคัญในการขจัดปัญหาคอขวดในนโยบายการค้าและการอำนวยความสะดวกทางการค้า และเปรียบเทียบกรอบการดำเนินงานสำหรับการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการค้า ทั้งนี้ การปรับปรุงกรอบการดำเนินงาน DTIS คาดว่าจะเริ่มในต้นปี 2564 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนากลยุทธ์การค้าที่ครอบคลุม ด้วยมาตรการแทรกแซงที่ช่วยส่งเสริมการค้า การขยายตลาดระหว่างประเทศ และการกระจายความเสี่ยงในยุคหลังการระบาดของโควิด-19¹⁶ นอกจากนี้ รัฐบาลมีแผนทบทวนนโยบายด้านอุตสาหกรรมปี 2559 และ ทิศทางเชิงกลยุทธ์ปี 2560 (Strategic Directions 2017) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดลำดับความสำคัญของสามอุตสาหกรรม ได้แก่ การแปรรูปอาหาร สิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และเครื่องจักร รวมถึงพัฒนาแผนนโยบายที่เป็นรูปธรรมสำหรับอุตสาหกรรมเหล่านี้¹⁷

เมียนมาให้ความสำคัญในการยกระดับความเชื่อมโยงในภูมิภาค CLMVT ความคืบหน้าล่าสุด ได้แก่ ความคืบหน้าด้านการพัฒนาการขนส่งข้ามพรมแดนกับประเทศไทย (Myanmar-Thailand Initial Implementation of the Cross-Border Transport Facilitation Agreement - IICBTA) เมื่อต้นปี 2563 และได้มีแผนสรุปการก่อสร้างระเบียงเศรษฐกิจจีน-เมียนมา (China-Myanmar Economic Corridor-CMEC) ที่พัฒนาขึ้นในบริบทของโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (The Belt and Road Initiative) ต่อยอดจากความพยายามที่จะพัฒนาความร่วมมือทวิภาคีสำหรับการขนส่งข้ามพรมแดนกับจีน สปป. ลาว และอินเดีย

¹⁶ https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/g405_e.pdf

¹⁷ ข้อมูล ณ วันที่ 21 ธันวาคม 2563 ซึ่งอ้างอิงแผนการดำเนินงานของรัฐบาล ณ เวลานั้น ก่อนเกิดการรัฐประหารเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564

➤ เวียดนาม

เวียดนามได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศ ในช่วงปี 2564-2568 (the Socio-economic Development Plan for 2021-2025)¹⁸ เน้นการปฏิบัติตามข้อตกลงการค้าเสรีเพื่อดึงดูดบริษัทเทคโนโลยีระดับโลกให้มาตั้งโรงงานในเวียดนาม เร่งการพัฒนาให้กลายเป็นศูนย์กลางการผลิตของเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ จากการเป็นประเทศที่ได้รับความเลือกลงทุนเพราะที่มีอัตราค่าจ้างแรงงานถูก ให้กลายเป็นจุดมุ่งหมายใหม่ของธุรกิจและอุตสาหกรรมด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

ด้านนโยบายรัฐบาลเวียดนามในการส่งเสริมความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค เน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ (strategic partnership) กับประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อกระชับความเชื่อมโยงมิติการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว ระหว่างกัน (ASEAN connectivity) ส่งเสริมพัฒนาและขยายการส่งออกเชิงรุกด้วยกลยุทธ์เจาะลึกตลาดอาเซียน (Deepening ASEAN) และยังคงเน้นจุดแข็งในด้านการมีเสถียรภาพทางการเมือง รัฐบาลมีนโยบายอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นรูปธรรม และมีแผนระยะยาวเพื่อผู้ประกอบการสามารถวางแผนการลงทุนได้อย่างมั่นใจ

กระทรวงการวางแผนและการลงทุนของเวียดนาม ได้ร่วมกับธนาคารโลก (World Bank) จัดทำเอกสาร Vietnam 2035 : Toward Prosperity, Creativity, Equity, and Democracy กล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาประเทศของเวียดนามที่ต้องการเป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับบน (upper middle-income country) และเป็นสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ มีระบบเศรษฐกิจบนพื้นฐานความรู้ โดยในปี 2578 เวียดนามจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ทันสมัย มีประชากรที่มีคุณภาพชีวิตสูงขึ้นเวียดนามได้มีการผลักดันประเทศสู่การเป็น “ผู้นำด้านเทคโนโลยีแห่งภูมิภาค” ทั้งในแง่ของการเป็นฐานการผลิตสินค้าด้านเทคโนโลยี และนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยเวียดนามวางแผนพัฒนาใน 3 เมืองใหญ่ คือ ฮานอย นครโฮจิมินห์ และดานัง ให้เป็นเมืองอัจฉริยะ (smart city) และนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้กับระบบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พลเมือง และภาคธุรกิจในประเทศ ด้านการค้าและการลงทุน กระทรวงการวางแผนและการลงทุนเวียดนาม อยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้ง International Financial Center เพื่อให้ให้นักลงทุนต่างประเทศสามารถระดมทุนขนาดใหญ่ในเวียดนามได้สะดวก และทำให้ภาครัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นจากค่าธรรมเนียม การทำธุรกรรมทางการเงิน

¹⁸ <https://vietnamtimes.org.vn/vietnamese-government-issues-resolutions-on-socio-economic-development-27069.html>

➤ ไทย

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ของไทยมีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก เพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน และเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและรุนแรง โครงสร้างพื้นฐานจะครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก

ซึ่งยุทธศาสตร์ของกระทรวงพาณิชย์ระยะ 20 ปี พ.ศ.2559 – 2579 สอดคล้องกันในประเด็นดังกล่าวภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบูรณาการกับระบบการค้าโลก เพื่อใช้ประโยชน์จากภายนอก ผ่านการประสานเศรษฐกิจการค้าการลงทุนกับอาเซียนโดยเฉพาะ CLMV ด้วยการเจรจาเปิดเสรี สร้างมาตรฐานร่วม และเชื่อมโยงระบบขนส่ง และการประสานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยอำนวยความสะดวกการค้าของไทยในต่างประเทศ

3.4 การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) และเพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับต่อภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (Shock)

3.4.1 Roadmap for Digital Cooperation

แม้ว่าหลายภาคส่วนจะมีการตระหนักถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้อย่างเห็นได้ชัดในช่วงวิกฤตโควิด-19 ที่ผ่านมา แต่ความริเริ่มและจำเป็นของการดำเนินนโยบายดังกล่าว เป็นทิศทางที่โลกได้มุ่งสู่มาอย่างต่อเนื่อง โดยรายงาน Roadmap for Digital Cooperation ของสหประชาชาติ (United Nations) ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ประเทศต่างๆ ในการขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ ด้านดิจิทัลภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศ แม้ว่าประเด็นเหล่านี้จะไม่ได้เป็นบทบาทที่ถูกขับเคลื่อนหลักโดยภาคธุรกิจ แต่ก็จะเป็นปัจจัยกำหนดทิศทางของนโยบายในระดับโลกและภูมิภาคที่จะเอื้อต่อการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) โดยสหประชาชาติได้ระแหนทางความร่วมมือดังต่อไปนี้

➤ การเชื่อมโยงในระดับสากล (Global Connectivity)

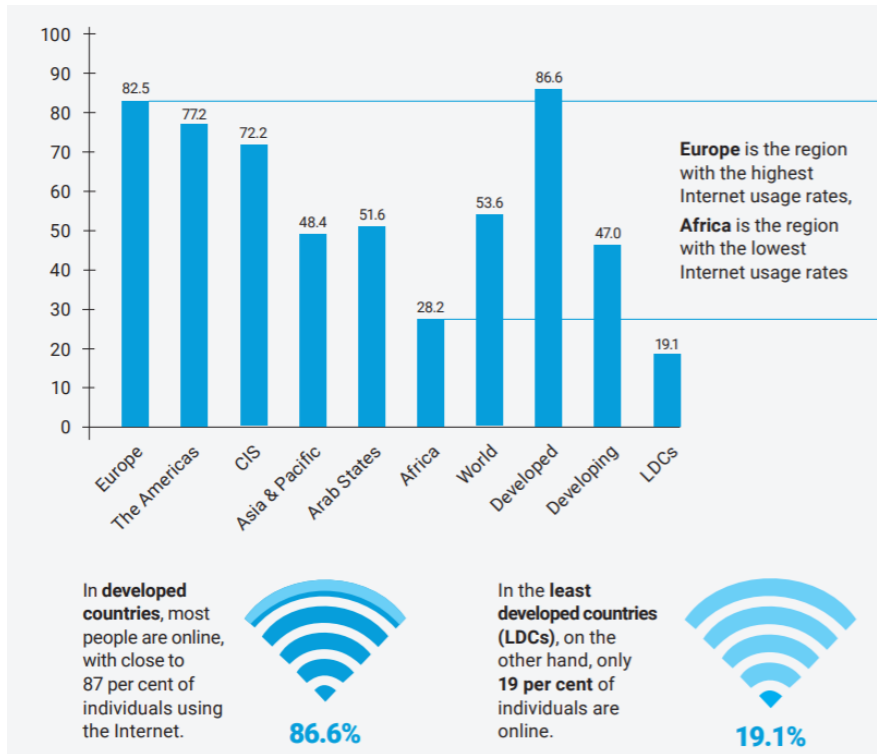
การเชื่อมโยงในระดับสากลยังเป็นประเด็นที่ประชาคมระหว่างประเทศให้ความสำคัญ เพราะเป็นรากฐานของการพัฒนาด้านดิจิทัลในมิติอื่นๆ ในเรื่องนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นโครงสร้างพื้นฐานและความเหลื่อมล้ำทางสารสนเทศของประเทศต่างๆ รายงาน Roadmap for Digital Cooperation ระบุว่า ร้อยละ 93 ของประชากรทั่วโลกอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสายโทรศัพท์เข้าถึงและสามารถเชื่อมต่อกับบริการอินเทอร์เน็ตได้ แต่มีประชากรเพียงร้อยละ 53.6 ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต ทำให้ประชากรกว่า 3.6 พันล้านคนทั่วโลกไม่ได้มีการใช้อินเทอร์เน็ต

การยกระดับการเชื่อมโยงในระดับสากลกลายเป็นวาระที่ได้รับความสนใจอย่างทวีคูณ ในช่วงที่โลกกำลังเผชิญวิกฤตโควิด-19 ที่การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารและรับข้อมูลอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชน นอกจากนี้ การเชื่อมโยงในระดับสากลยังมีมิติที่เกี่ยวกับการสร้างเศรษฐกิจดิจิทัลที่ครอบคลุม ซึ่งต้องเริ่มจากกำหนดฐานการคิดค่าบริการเพื่อให้มั่นใจว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีกำลังซื้อเพียงพอ โดยที่ค่าบริการอินเทอร์เน็ต 1 GB บนมือถือจะต้องมีราคาไม่เกินร้อยละ 2 ของรายได้เฉลี่ยของประชากรต่อเดือน ซึ่งการกำหนดฐานการคิดบริการนี้จะช่วยให้สามารถคำนวณต้นทุนงบประมาณและการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาได้

ทิศทางความร่วมมือด้านที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเป้าหมายในการเชื่อมโยงในระดับสากลคือการรวมกลุ่มนักลงทุนและผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการพัฒนาแพลตฟอร์มด้านการเงินและหารูปแบบการลงทุนลักษณะใหม่ด้านการเชื่อมโยง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เข้าถึงยาก รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกฎระเบียบที่เอื้อต่อการลงทุนของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เช่น มาตรการจูงใจทางภาษี รวมถึงการส่งเสริมให้มีการประเมินระดับภูมิภาคเกี่ยวกับความต้องการด้านการเชื่อมโยง

ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นตัวอย่างความสำเร็จในด้านการส่งเสริมการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประชาชนในประเทศ ผ่านโครงการเน็ตประชารัฐ ที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาคได้

ภาพที่ 3-3 อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเปรียบเทียบในแต่ละพื้นที่ทั่วโลก

ที่มา: UN Roadmap for Digital Cooperation

➤ สินค้าสาธารณะด้านดิจิทัล (Digital Public Goods)

การสร้างสินค้าสาธารณะด้านดิจิทัลที่ทุกคนสามารถเข้าถึงอย่างเท่าเทียมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมดิจิทัลที่ยั่งยืน โดยต้องเริ่มต้นจากความร่วมมือที่ช่วยให้ประเทศสมาชิกสามารถพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานด้านดิจิทัลได้อย่างเพียงพอที่จะเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล จากนั้นนำไปสู่ความร่วมมือในการสร้างแพลตฟอร์ม Digital Public Goods เพื่อแบ่งปันสินค้าสาธารณะดิจิทัล ทั้งซอฟต์แวร์ ชุดข้อมูลเปิด อัลกอริทึมที่ใช้ในการขับเคลื่อน ต้นแบบปัญญาประดิษฐ์ และมาตรฐานในการดำเนินนโยบายด้านดิจิทัลและการจัดการข้อมูลที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศและภายในประเทศ ทั้งในภาคส่วนการศึกษา การเงิน และบริการด้านสุขภาพ เพื่อสนับสนุนนโยบายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในยุคดิจิทัล

Digital Public Goods Alliance เป็นตัวอย่างของผลจากความร่วมมือระหว่างประเทศด้านดิจิทัล นำโดยรัฐบาลนอร์เวย์ รัฐบาลเชียร์ราลีโอน UNICEF และ iSPIRT นำมาซึ่งแพลตฟอร์มสินค้าสาธารณะด้านดิจิทัล ที่เปิดให้กับทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแบ่งปันข้อมูล เช่นเดียวกับการเปิดให้ทุกภาคส่วนสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูล

เหล่านี้ได้ ความก้าวหน้าล่าสุดของพันธมิตรด้านดิจิทัลนี้ คือการพัฒนา Global Data Access Framework ด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ Big data และ AI นำโดย Global Pulse initiative ของสหประชาชาติ The Future Society บริษัท McKinsey และบริษัทเอกชนด้านเทคโนโลยีรายใหญ่ รวมถึงภาควิชาการ หน่วยงานภายใต้สหประชาชาติอื่นๆ รวมกว่า 70 องค์กร ร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีที่ช่วยขยายการแบ่งปันข้อมูลในทุกรูปแบบ และช่วยให้การพัฒนาสินค้าสาธารณะด้านดิจิทัลที่มีคุณภาพเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว เพื่อนำไปสู่การสร้างมาตรฐานร่วมกันในด้านข้อมูลเปิด เป็นแนวทางให้กับภาครัฐและเอกชนในการให้เข้าถึงชุดข้อมูลี่ควรเป็นสินค้าสาธารณะด้านดิจิทัล ในขณะที่ยังคำนึงถึงการเคารพความเป็นส่วนตัว และการเก็บรักษาเป็นความลับ

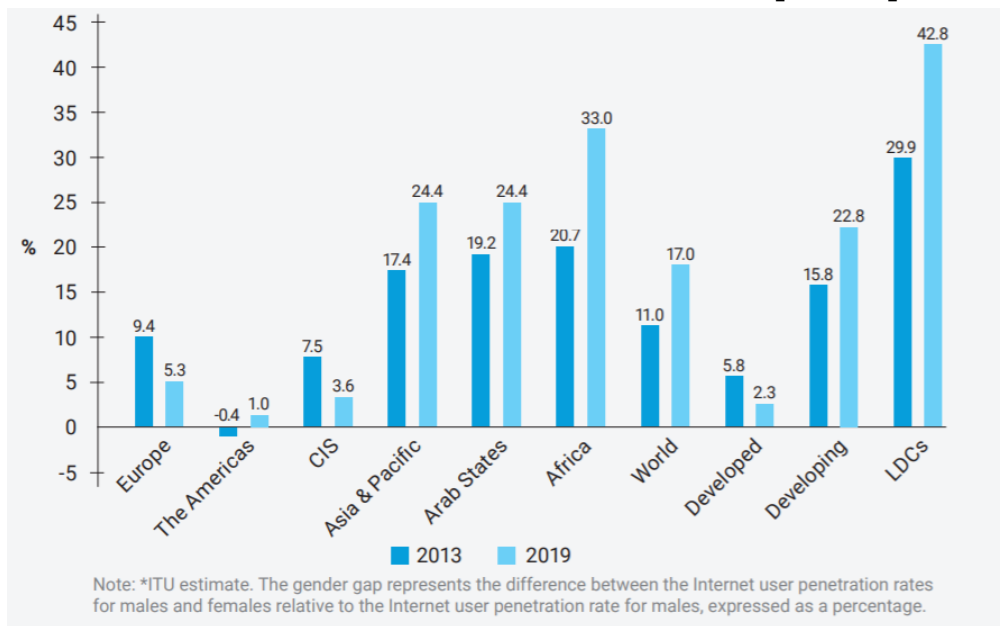
สินค้าสาธารณะด้านดิจิทัลที่ทุกคนสามารถเข้าถึงอย่างเท่าเทียม เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนด้านดิจิทัลและธรรมาภิบาลและความเชื่อมั่น ที่เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่ครอบคลุม ไทยสามารถศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มดังกล่าว รวมถึงการพิจารณาบทบาทการเป็นผู้ให้ ทั้งการแบ่งปันประสบการณ์และตัวอย่างความสำเร็จของไทย รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทนำในแพลตฟอร์มดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในเวทีระหว่างประเทศ

➤ การใช้ประโยชน์จากดิจิทัลโดยไม่ละเลยคนกลุ่มใดในสังคม (Digital Inclusion)

ความเหลื่อมล้ำทางในด้านการใช้ประโยชน์จากดิจิทัล คือภาพสะท้อนของปัญหาด้านความไม่เท่าเทียมทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่ยังคงมีอยู่ในสังคม สิ่งเหล่านี้คือวาระสำคัญที่จะถูกผลักดันเป็นอันดับต้นๆ ในเวทีความร่วมมือด้านดิจิทัลระหว่างประเทศ ข้อมูลจากสหประชาชาติระบุว่า สองในสามของประเทศทั่วโลกยังอยู่ในสถานการณ์ที่ผู้ชายสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากกว่าผู้หญิง ความท้าทายในลักษณะเดียวกันยิ่งพบมากขึ้นในกลุ่มคนที่เปราะบางของสังคม ทั้งผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ประชากรในพื้นที่ห่างไกล และชนกลุ่มน้อย ซึ่งการสร้างสังคมที่สามารถใช้ประโยชน์จากดิจิทัลโดยไม่ละเลยคนกลุ่มใดในสังคมไม่เพียงแต่เน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน แต่สิ่งสำคัญคือการสร้างโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้และทักษะด้านดิจิทัล ที่สอดคล้องต่อความต้องการของคนแต่ละกลุ่ม ขจัดบรรทัดฐานทางสังคมเดิมที่ก่อให้เกิดการกีดกันทางสังคม อุปสรรคทางด้านภาษา ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญในการรวบรวมข้อมูลข้ามกลุ่มประชากร

ทิศทางความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นจะเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้และตัวอย่างการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จในการลดช่องว่างในการเข้าถึงโอกาสทางดิจิทัล การร่วมพัฒนาแนวทางด้านการกำหนดนโยบายที่ช่วยสร้างสังคมดิจิทัลที่ครอบคลุม รวมถึงการจัดทำดัชนีชี้วัดความสำเร็จและกลไกในการประเมินด้านการพัฒนาดิจิทัลอย่างครอบคลุม โดยมีผู้แทนขององค์การสหประชาชาติประจำภูมิภาครับผิดชอบการทำงานร่วมกับรัฐบาลของประเทศสมาชิก

ภาพที่ 3-4 อัตราเปรียบเทียบการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างผู้ชายต่อผู้หญิง

➤ การสร้างศักยภาพด้านดิจิทัล (Digital Capacity Building)

การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านดิจิทัลเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญของการก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัลอย่างยั่งยืนและปลอดภัย และส่งเสริมความสามารถในการใช้ประโยชน์สูงสุดจากเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังเป็นพื้นฐานของการสร้างเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง ตัวอย่างเช่น สหประชาชาติคาดการณ์ว่า ภายในปี 2573 จะมีงานที่ต้องใช้ทักษะดิจิทัลเกิดขึ้นกว่า 230 ล้านตำแหน่งในทวีปแอฟริกา สร้างรายได้มากกว่าแสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งการที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานดิจิทัลได้นั้น ต้องอาศัยโอกาสในการเข้าถึงการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ (Training) ซึ่งความท้าทายที่ประเทศกำลังพัฒนากำลังเผชิญอยู่นั้น คือ การที่โปรแกรมพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันมาจากการขับเคลื่อนของฝั่งอุปทาน และไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากร รวมถึงการลงทุนในกิจกรรมเหล่านี้ยังมีไม่เพียงพอ การเสริมสร้างศักยภาพที่มีประสิทธิภาพจะต้องถูกออกแบบให้เหมาะสมกับปัจเจกและสถานการณ์ของประเทศนั้นๆ โดยคำนึงถึงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

การรับมือกับความท้าทายดังกล่าว ต้องอาศัยการประสานงานอย่างเข้มแข็งระหว่างประเทศสมาชิกและองค์กรของสหประชาชาติที่ทำหน้าที่ในการเสริมสร้างศักยภาพและทักษะด้านดิจิทัล ทั้งในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค และความช่วยเหลือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ความริเริ่มที่มีอยู่ในปัจจุบันนำโดยองค์การระหว่างประเทศ ITU และ UNDP ภายใต้แนวคิด “Digital Help Desk” ซึ่งได้เริ่มการประเมินภูมิภาคที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาทักษะอย่างเร่งด่วน และพัฒนาแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่นั้นๆ การประเมินจะช่วยให้ผู้ทำหน้าที่พัฒนาทักษะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนและสามารถให้บริการที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สหประชาชาติพร้อมมอบหมายให้ผู้ประสานงานหลักที่ประจำอยู่ในแต่ละภูมิภาคทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์กลางความร่วมมือด้านดิจิทัลและสนับสนุนผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในการใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด ประเทศไทยสามารถพิจารณาการต่อยอดจากความริเริ่มที่นำโดยองค์การระหว่างประเทศ ITU และ UNDP ในการสร้างแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านดิจิทัลให้กับผู้ให้บริการหรือผู้ฝึกอบรม รวมถึงการประเมินความพร้อมและความต้องการด้านดิจิทัลภายในไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โครงการฝึกอบรมในลักษณะ Training of the Trainers รวมถึงการสร้างแพลตฟอร์มกลางในการเรียนรู้ ที่เกิดจากความร่วมมือของภาคเอกชนในการร่วมออกแบบหลักสูตรพัฒนาทักษะที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด

➤ สิทธิมนุษยชนด้านดิจิทัล (Digital Human Rights)

ประเด็นสิทธิมนุษยชนด้านดิจิทัลเป็นความกังวลที่ทำให้การพัฒนาด้านดิจิทัลเปรียบเสมือนดาบสองคม และหากไม่มีกลไกในการกำกับดูแลที่ชัดเจน อาจกลายเป็นอุปสรรคที่ชะลอการพัฒนาด้านดิจิทัล โดยประเด็นย่อยที่ประชาคมระหว่างประเทศให้ความสำคัญคือเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data protection and privacy) ด้วยมิติของการส่งเสริมการค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ของโลก นำมาซึ่งแนวโน้มในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ทางพาณิชย์ ประชาคมระหว่างประเทศเห็นพ้องร่วมกันว่า รัฐบาลประเทศสมาชิกจำเป็นต้องมีนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของบุคคลอันสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ รวมถึงมีกลไกในการบังคับใช้ที่เป็นธรรม มีการตรวจสอบความชอบธรรมด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย มีองค์กรด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นอิสระเรื่องอัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital identity) เป็นวาระที่เวทีระหว่างประเทศส่งเสริมให้ทุกรัฐบาลประเทศสมาชิกพัฒนานโยบายดังกล่าวเพื่อที่ประชาชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียม โดยที่ยังคำนึงถึงการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของบุคคล โดยสหประชาชาติมีการจัดตั้งคณะทำงานด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล (Identification for Development and the United Nations Legal Identity Task Force) เพื่อให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการพัฒนาระบบที่มี

ประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของความโปร่งใสในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของทั้งภาครัฐและเอกชน และการรับรู้และยินยอมของเจ้าของข้อมูล เรื่องเทคโนโลยีในการตรวจตรา ซึ่งรวมถึงระบบจดจำใบหน้า (Surveillance technologies, including facial recognition) จะต้องไม่ถูกนำไปใช้เพื่อการจับกุมโดยพลการหรือคุมขังและละเมิดสิทธิในการประท้วงอย่างสันติ และเรื่อง การล่วงละเมิดและใช้ความรุนแรงในโลกออนไลน์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลความเหมาะสมของเนื้อหา โดยประเทศสมาชิกเห็นตรงกันว่าภาครัฐและภาคธุรกิจควรสนับสนุนการพัฒนารอบนโยบายธรรมาภิบาลด้านเนื้อหาออนไลน์และข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อปกป้องอิสรภาพในการแสดงความคิดเห็นของคนในสังคม

สหประชาชาติได้เรียกร้องให้การพัฒนาเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตยึดตามหลักการเคารพสิทธิมนุษยชน และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนดำเนินงานด้านดิจิทัลอย่างสอดคล้องกับหลักการที่ได้ระบุไว้ใน UN Guiding Principles on Business and Human Rights นอกจากนี้ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) มีแผนพัฒนาแนวทางหลักการตรวจสอบและประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคม ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก และผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

➤ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence)

ประชาคมระหว่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือและการประสานงานของทุกภาคส่วน ที่จะต้องทำให้มั่นใจว่าการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นไปเพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติและไม่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ประชาคมระหว่างประเทศยังคงมีความกังวลในสถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศกำลังพัฒนามีส่วนร่วมในการเจรจาและหารือเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวไม่มากนัก แม้ว่าประเทศเหล่านั้นมีโอกาที่จะได้รับประโยชน์จากการใช้ AI เพื่อพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ ยังมีประเด็นของการขาดการประสานงานภาพรวมในโครงการริเริ่มที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา AI ส่งผลให้ประเทศที่อยู่นอกการรวมกลุ่มในปัจจุบัน รวมถึงหน่วยงานของสหประชาชาติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ในปัจจุบันมีหลักการด้านธรรมาภิบาลและจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ทั้งในระดับชาติ ระดับสากล และขององค์กร มากกว่า 180 ฉบับทั่วโลก แต่ทว่ายังขาดแพลตฟอร์มร่วมในการทำงานร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม ภาครัฐจะได้รับประโยชน์จากความสามารถและความเชี่ยวชาญเพิ่มเติมในการนำเทคโนโลยี AI ไปใช้ในการควบคุมหรือกำกับดูแลระดับชาติ จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการใช้ AI เพื่อสนับสนุนการบรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นำมา

ซึ่งการจัด Artificial Intelligence for Good Global Summit ทุกปีโดย ITU ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ของสหประชาชาติ และในโอกาสอันใกล้ เลขาธิการสหประชาชาติมีนโยบายจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษาด้านความร่วมมือเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ระดับโลก โดยผู้มีส่วนได้เสียจากหลายภาคส่วนทั้งประเทศสมาชิก หน่วยงานของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน หน่วยงานวิชาการ รวมถึงภาคประชาสังคม ซึ่งจะเป็นเวทีแบ่งปันและส่งเสริมการปฏิบัติที่ดี อีกทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ AI จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่ไทยจะพิจารณาสนับสนุนและมีบทบาทที่เข้มแข็งในเวทีนี้ เพื่อที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากเครือข่ายและข้อมูลสำคัญในโอกาสแรก

3.4.2 การสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลง

วิกฤตโควิด-19 เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้ธุรกิจจำเป็นต้องสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Resilience) ช่วงเวลาที่ท้าทายนี้ได้กลายเป็นปัจจัยเร่งนำไปสู่การตระหนักรู้ที่เพิ่มมากขึ้น อนาคตของการทำงานและชีวิตจะเป็นดิจิทัลมากขึ้น เกือบทุกองค์กรต้องพึ่งพิงข้อมูล การวิเคราะห์ เครื่องมือดิจิทัล และระบบอัตโนมัติ ทั้งนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจในอนาคต

➤ ขั้นตอนของการสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัว

มีการพูดถึงความยืดหยุ่นในช่วงเวลาที่ผ่านมา แต่คนส่วนใหญ่มักนึกถึงความสามารถในการฟื้นตัวกลับมาสู่สภาวะปกติหลังจากวิกฤตผ่านพ้นไป แต่ทว่าภาคธุรกิจสามารถพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส และใช้เวลาที่ยากลำบากนี้เป็นการเปลี่ยนผ่านสู่อนาคต

จากการศึกษาของบริษัทที่ปรึกษา Boston Consulting Group แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (**respond**) ได้ทันที เพื่อปกป้องตัวเองจากภาวะฉุกเฉิน และ **ฟื้นฟูจากวิกฤต (recover)** เพื่อให้สามารถอยู่ในตำแหน่งที่ดีกว่าเมื่อเทียบกับบริษัทอื่น และ **คิดใหม่ ทำใหม่ (reimagine)** ผ่านการลองนึกภาพธุรกิจใหม่ให้สามารถนำหน้าคู่แข่งในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การรับมือวิกฤตโควิด-19 ทำให้บริษัท ต่างๆ ต้องวางแผนสำหรับ 3 ระยะ ดังแสดงในตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Resilience) โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ

	Respond	Recover	Reimagine
สภาวะตลาด (Market conditions)	มีการปิดประเทศและปิดเมืองเพื่อลดอัตราการระบาดของโควิด-19	ประเทศต่าง ๆ ออกมาตรการรับมือกับการระบาดของไวรัส และเริ่มมีการคลายล็อกดาวน์ตามความเหมาะสม โดยความเสี่ยงในการปิดเมืองอีกครั้งยังคงมีอยู่	ในอนาคตการรักษาและวัคซีนสำหรับป้องกันโรคจะถูกพัฒนาขึ้น แต่ยังคงมีความไม่แน่นอนและความผันผวนในตลาดอยู่
ประเด็นที่ธุรกิจควรพิจารณา (Business focus)	ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและความสามารถในการดำรงอยู่ของธุรกิจ คำนึงถึงความปลอดภัยและความมั่นคงทั้งทางด้านสุขภาพและการประกอบอาชีพของลูกค้าอย่างเป็นอันดับแรก	เตรียมตัวสำหรับการกลับมาเริ่มดำเนินงานใหม่หลังสถานการณ์การระบาดดีขึ้น ธุรกิจควรเตรียมความพร้อมสำหรับการเติบโตในตลาดและระยะเวลาที่เหมาะสม	ลงทุนในสิ่งที่สร้างผลประโยชน์ต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอย่างยั่งยืน ปรับเปลี่ยนธุรกิจให้มีความยืดหยุ่น ทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงและพร้อมกับการก้าวไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน

ที่มา: The Digital Path to Business Resilience, The Boston Consulting Group (2020)

➤ การปรับตัวต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงด้วย Digital Transformation

ความสามารถทางเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวของธุรกิจ บริษัทที่ประสบความสำเร็จมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามรูปแบบการดำเนินงานที่บูรณาการความสัมพันธ์ระหว่างคนและเทคโนโลยี หรือที่เรียกว่า **bionic** ซึ่งอาจสร้างการเติบโตของรายได้เพิ่มขึ้นเกือบสองเท่า¹⁹ digital transformation เป็นตัวช่วยสำคัญในการสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวและเพิ่มกำไรให้กับธุรกิจ ผ่าน 4 ประเด็นสำคัญ จากการวิจัยของ บริษัทที่ปรึกษา Boston Consulting Group พบว่าการทำให้เป็นดิจิทัลนำมาซึ่งศักยภาพของธุรกิจที่เพิ่มดังนี้

- ประสิทธิภาพการทำงาน (performance) กำไรหลังหักต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (EBIT) เพิ่มขึ้น 12% - 20% (บรรลุครึ่งหนึ่งของเป้าหมายภายใน 12 เดือน)

¹⁹ Boston Consulting Group.2020. The Digital Path to Business Resilience

- ความคล่องตัว (agility) ความรวดเร็วในการเข้าถึงตลาดเพิ่มขึ้น 40% - 50% (บรรลุเป้าหมายภายใน 3 เดือน)
- เสริมความพร้อม (enablement) ประสิทธิภาพของแรงงาน เพิ่มขึ้น 20% - 30% (บรรลุครึ่งหนึ่งของเป้าหมายภายใน 6 เดือน)
- ความมีเสถียรภาพ (stability) ความผิดพลาดทาง IT ลดลงสูงสุดถึง 60% (บรรลุเป้าหมายภายใน 6-9 เดือน)

บริษัทต่างๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวด้วยดิจิทัล หลายที่มีการลงทุนเพื่อปรับรูปแบบการทำงานทางไกลได้ในระยะยาว รวมทั้งลดรายจ่ายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เร่งด่วน บริษัทต่างๆ ยังคงลงทุนในเครื่องมือดิจิทัลที่จะช่วยให้พวกเขาเติบโตในระหว่างการฟื้นฟูจากวิกฤต สร้างความมั่นใจในความต่อเนื่องของห่วงโซ่อุปทาน โดยสามารถจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วนตามแนวทาง 3 ขั้นตอน ดังแสดงในตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4 การปรับตัวต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงด้วยการทำให้เป็นดิจิทัล

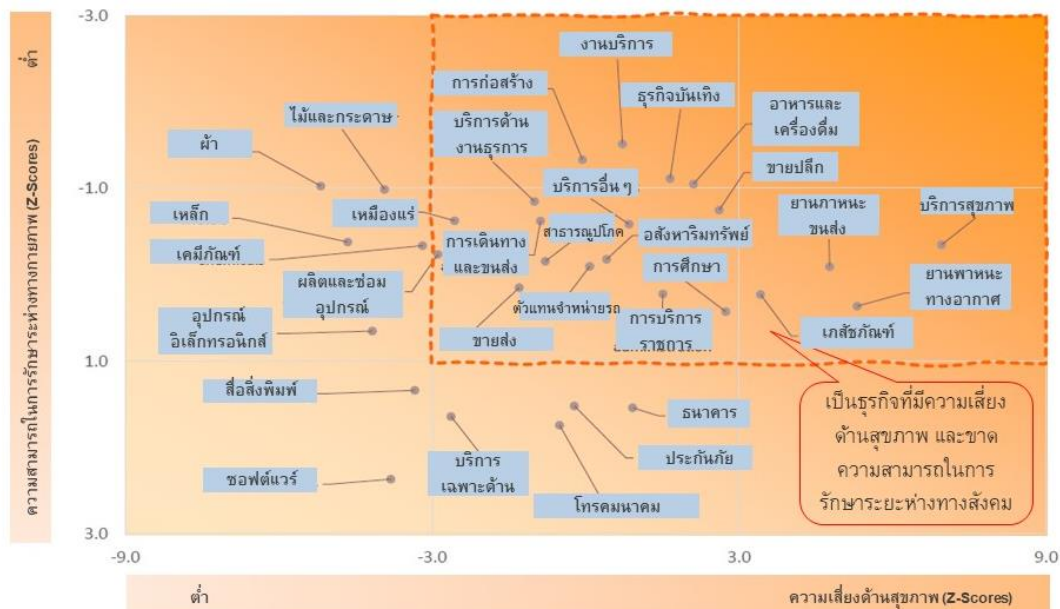
	ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (respond)	ฟื้นฟูจากวิกฤต (recover)	คิดใหม่ทำใหม่ (reimagine)		
			Exposed	Viable	Future-ready
รักษาความสามารถของการเป็น Top line	ส่งเสริมให้มีการใช้ช่องทางดิจิทัลหรือเพิ่มช่องทางการขายตามหลักการเดิม	ใช้เครื่องมือทางการโฆษณาให้ตรงกับตลาดและระยะเวลาที่เหมาะสม	ข้อจำกัดของการขายออนไลน์และการขายระยะทางไกล, การตลาดที่มีเป้าหมายง่าย ๆ ไม่มีระบบประมวลผลที่ทันสมัย	เปิดช่องทางการขายที่มากขึ้น โดยเฉพาะทางออนไลน์ โดยใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและมีระบบอัตโนมัติร่วมด้วย	ใช้ Customer Journey หรือทฤษฎีในการเข้าใจลูกค้ากับหลายๆ ช่องทาง, ให้บริการคำแนะนำส่วนบุคคลและพัฒนาระบบอัตโนมัติ
พัฒนาการดำเนินงานที่มีความคล่องตัว	รักษาเสถียรภาพของการดำเนินการธุรกิจเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการในช่วงวิกฤต	เพิ่มความรวดเร็วและการดำเนินงานแบบอัตโนมัติโดยรักษาสมดุลระหว่างความเร็ว ต้นทุน คุณภาพ และความปลอดภัย	การดำเนินงานแบบดั้งเดิมที่มีความสามารถเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลยในการตอบสนองต่อความต้องการรูปแบบใหม่หรือ Disruption ต่าง ๆ	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตได้อย่างรวดเร็วขึ้น	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบอัตโนมัติอย่างเต็มรูปแบบ, ใช้ IoT และ E2E visibility ตั้งแต่ห่วงโซ่อุปทานจนถึงกระบวนการทำงานต่าง ๆ
การมีส่วนร่วมของลูกค้า	อนุญาตให้พนักงานสามารถทำงานและประสานงานกันผ่านเทคโนโลยีสื่อสารระยะไกลได้	ทบทวนทักษะความสามารถและโมเดลของการทำงานใหม่เพื่อให้สามารถสร้างคุณค่ากับธุรกิจในยุคที่เปลี่ยนแปลงไป	พนักงานมีขีดจำกัด ด้าน IT, คนงานทำงานในสายงานแบบดั้งเดิม	พนักงานมีความยืดหยุ่น สามารถทำงานร่วมกันได้ทุกสถานการณ์, ค้นหาแรงงานที่มีความสามารถ, มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้	พนักงานที่มีความรู้ ความสามารถ คล่องตัวสามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานได้ ให้ความร่วมมือและมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
เร่งการใช้ข้อมูลและพัฒนา Digital platforms	ให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานทาง IT การใช้แอปพลิเคชัน ข้อมูล และ end-user services	ปรับปรุงโครงสร้างทางเทคโนโลยีและต้นทุนสำหรับการสร้างมูลค่าอย่างสูงสุด	แพลตฟอร์มที่ล้ำสมัยและข้อมูลกระจาย รวมถึงธุรกิจและงาน IT มีความคล่องตัวต่ำ	พัฒนาข้อมูลและแพลตฟอร์มให้สามารถใช้ได้อย่างต่อเนื่องและไม่เกิดความผิดพลาดโดยใช้ระบบคลาวด์เป็นโครงสร้างพื้นฐาน	ออกแบบโครงสร้างแพลตฟอร์มโดยมีพื้นฐานตาม APIs และ microservices เพื่อส่งเสริมการใช้ข้อมูลและนวัตกรรมอย่างเต็มที่
เพิ่มศักยภาพของ Cybersecurity	ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านความปลอดภัยเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการใช้เทคโนโลยีสื่อสารระยะไกล	ปรับเพิ่มขีดความสามารถของระบบ cybersecurity และขยายไปสู่ห่วงโซ่อุปทานและ หุ่นส่วนธุรกิจ E-commerce	ระบบ Cybersecurity ไม่ได้ถูกประสานงานจากส่วนกลาง โดยเฉพาะในห่วงโซ่อุปทานและในการทำงานระยะไกล	จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญทางด้าน Cybersecurity เทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการทำงานระยะไกลต้องมีการป้องกัน ตรวจสอบภัยคุกคาม และผู้คืนได้	ให้ความสำคัญกับ Cybersecurity เป็นอันดับแรกๆ มีศูนย์ปฏิบัติการ โดยเฉพาะ ครอบคลุมห่วงโซ่อุปทานและ E-commerce platforms
เสริมความแข็งแกร่งทางการเงิน	ลดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมเพื่อรักษาสภาพคล่องและความมั่นคงทางการเงิน	ประเมินโครงสร้างต้นทุนสม่ำเสมอเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ Asset portfolios และเงินหมุนเวียน	ความสามารถในการบริหารจัดการเงินสดที่ต่ำส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของธุรกิจ, กระบวนการที่ล่าช้า ขาดความคล่องตัวจากการไม่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	มีกระบวนการกำกับดูแลด้านการบริหารเงินสดอย่างเข้มงวด และใช้กระบวนการ RPA และ AI-optimized ช่วยเพิ่มความรวดเร็วและแม่นยำในการคาดการณ์	มีระบบแจ้งเตือนสำหรับสภาพคล่องของธุรกิจใช้กลยุทธ์ Asset light ในการบริหารธุรกิจ ใช้เทคโนโลยีในการควบคุม ตรวจสอบและการวางแผนทางการเงิน

3.4.3 จำแนกรูกริจตามความเสี่ยงและการปรับตัวภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) ด้วยดิจิทัล

➤ จำแนกรูกริจตามความเสี่ยงของธุรกิจ

แน่นอนว่าแต่ละประเภทธุรกิจย่อมมีความจำเป็นและความเร่งด่วนในการสร้างความยืดหยุ่นด้วยเทคโนโลยีดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ในระดับที่ต่างกัน อุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพและมีความสามารถในการปรับตัวต่อการระบาดของโรคโควิด-19 ต่ำ เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตดังกล่าวอย่างรุนแรง ตัวอย่างเช่น งานบริการ การก่อสร้าง ธุรกิจบันเทิง และอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น ทั้งนี้ ความเชื่อมั่นและความปลอดภัยจากไวรัสของผู้บริโภคจำเป็นต่อการฟื้นตัวของอุตสาหกรรม แม้ว่าวัคซีนจะเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด แต่ก็ยังไม่พร้อมใช้งาน ดังนั้นเทคโนโลยีจะช่วยให้สังคมฟื้นตัวได้มากขึ้นในช่วงของการระบาด ควบคู่ไปกับการช่วยให้ธุรกิจดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยตัวอย่างของทางออกสำหรับอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบรุนแรง เช่น การซื้อสินค้าออนไลน์ การขนส่งด้วยหุ่นยนต์ การจ่ายเงินด้วยช่องทางดิจิทัล การเรียนการสอนออนไลน์ การใช้ระบบการแพทย์ทางไกล เป็นต้น

ภาพที่ 3-5 การจำแนกรูกริจตามความเสี่ยงและการปรับตัวต่อการระบาดของโรคโควิด-19

หมายเหตุ: อ้างอิงจากข้อมูลการสำรวจของ US BLS โดยลำดับ Health Risks จะคำนวณจากค่าเฉลี่ยของคะแนนมาตรฐานใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1. แรงงานมีความใกล้ชิดกันในการทำงาน 2. แรงงานต้องติดต่อกับผู้อื่นสม่ำเสมอ 3. มีการแสดงอาการของโรคหรือติดเชือบ่อยแค่ไหน

ที่มา: U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS), Mckinsey, Goldman Sachs, Visual Capitalist, Krungsri Research

➤ ตัวอย่างการปรับตัวภายใต้วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New normal) ด้วยดิจิทัล

การแพทย์: เดินหน้าสู่ระบบนิเวศทางการแพทย์แบบดิจิทัล

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- การให้บริการการแพทย์ทางไกล (Telemedicine and Teleconsultation)
- การใช้เทคโนโลยีตรวจสอบผู้ป่วยระยะไกล (Remote patient monitoring, RPM)
- การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อสุขภาพ ตัวอย่างเช่น ธนาคารสามารถสร้างแอปพลิเคชันที่เพิ่มเรื่องสุขภาพ ที่จะช่วยส่งเสริมสินค้าสุขภาพและบริการโดยร่วมมือกับคู่ค้าที่ทำธุรกิจการแพทย์ ให้บริการคำแนะนำ (เช่น โรงพยาบาล ยา) ผลลัพธ์ (เช่น อาหารสุขภาพ สถานออกกำลังกาย คลินิกเสริมความงาม) และแพลตฟอร์มขนส่ง
- การผ่าตัดและช่วยเหลือฉุกเฉินทางไกล
- หุ่นยนต์อัจฉริยะที่ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เช่น การเสิร์ฟอาหารและยาให้ผู้ป่วย ช่วยการลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ ลดการสัมผัสกับเชื้อโควิด-19 และลดความต้องการของอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (PPE)
- ในประเทศจีน อุปกรณ์อัจฉริยะถูกพัฒนาขึ้นเพื่อช่วยตรวจสอบการติดเชื้อ เช่น การใช้อุปกรณ์ตรวจวัดความอุณหภูมิ 5G ที่เชื่อมต่ออัลกอริทึมข้อมูลสภาพแวดล้อม สามารถติดตามผู้ที่มีความเสี่ยงได้
- เครื่อง CT scan ถูกใช้ตรวจจับผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในประเทศจีน
- ในไต้หวัน มีการพัฒนาแอปพลิเคชันเสมือนจริงเพื่อฝึกแพทย์ในการรักษาผู้ป่วยโควิด-19 โดยไม่ต้องมีการสัมผัสกับผู้ป่วยจริง

การทดแทน

- โรงแรมและรีสอร์ทที่เปลี่ยนมาให้บริการเป็นสถานดูแล (care homes)
- ตู้อ AI ที่สามารถวินิจฉัยโรคและจ่ายยาได้ภายในหนึ่งนาที (เช่น Ping An Good Doctor²⁰)

²⁰ แอปพลิเคชันบนมือถือที่ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถค้นหาแพทย์ ปรึกษา และนัดหมายแพทย์ออนไลน์ได้ อีกทั้งยังให้คำปรึกษาเบื้องต้นง่ายๆ ผ่านการตอบคำถามด้วย AI (Artificial intelligence) และเมื่อผู้ป่วยต้องการได้รับยาหรือเวชภัณฑ์ต่างๆ ก็สามารถคลิกสั่งซื้อยาส่งถึงบ้านได้

วิถีใหม่

- ผู้ประกอบการพัฒนาการเชื่อมต่อผ่านแพลตฟอร์มด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (เช่น หุ่นยนต์ IoT AI และ big data) และสร้างหุ้นส่วนกับธุรกิจอื่น (เช่น อสังหาริมทรัพย์ IT บริการและการประกัน

การขนส่งทางอากาศ: เพิ่มมาตรฐานสาธารณสุขและการท่องเที่ยวแบบไร้รอยต่อ

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- การท่องเที่ยวแบบไร้สัมผัส: รวมถึงการพิมพ์ลายนิ้วมือแบบไร้สัมผัส การจดจำใบหน้า และม่านตา การควบคุมด้วยท่าทาง การสแกนเอกสารแบบไร้สัมผัส และการสั่งการด้วยเสียง
- หนังสือเดินทางสุขภาพ: การตรวจโควิด-19 ถึงที่ เสนอแนวทางการคัดกรองสุขภาพของผู้โดยสาร การใช้กล้องตรวจจับความร้อน แอปพลิเคชันวิเคราะห์อาการและตรวจสอบการพบปะ

การทดแทน

- ใช้ระบบออนไลน์หรือการสื่อสารระยะไกลแทนการเดินทาง
- การใช้เที่ยวบินส่วนบุคคล-เช่าเหมาลำ แทนเที่ยวบินพาณิชย์
- การเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวแบบเสมือนจริง

วิถีใหม่

- การระบาดทำให้เกิดเทรนด์ใหม่ขึ้นมา 1. การท่องเที่ยวแบบไร้รอยต่อ (Seamless Travel) และ 2. การเก็บข้อมูลประจำตัวแบบกระจายศูนย์²¹ (Decentralization of Identity)
- มาตรการเพื่อรับรองสุขภาพและความปลอดภัยของผู้โดยสาร จะเริ่มตั้งแต่ก่อนการเดินทาง ระหว่างเที่ยวบิน และเมื่อถึงที่หมาย เกี่ยวโยงกับการใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อตรวจสอบสุขภาพและการพบปะของผู้โดยสาร
- สายการบินอาจพัฒนารายได้ช่องทางใหม่จากการขายอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ และหน้ากากอนามัย

²¹ ตัวอย่างเช่น บุคคลสามารถควบคุมข้อมูลประจำตัวดิจิทัลของตนได้โดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนเพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัว

โรงแรม: มุ่งสู่ “โรงแรมอัจฉริยะ” เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยว Gen Y และ Z

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- การให้บริการโรงแรมและห้องพักอัจฉริยะ ที่รวมไปถึงการสำรองห้องพักออนไลน์ การใช้สมาร์ทโฟนเพื่อควบคุมเครื่องใช้ไฟฟ้าในห้อง เช่น การเปลี่ยนอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศ การเปิดและปิดประตู การสื่อสารกับพนักงาน ส่งบริการและเช็คเที่ยวบิน
- การใช้จ่ายผ่านโทรศัพท์มือถือที่สะดวกกว่าการใช้เงินสด สะอาด ปลอดภัย และลดความเสี่ยงจากการติดต่อโควิด-19
- ในอนาคต โรงแรมอาจให้บริการลงทะเบียนเข้าพัก (check-in) และยุติการเข้าพัก (check-out) แบบอัตโนมัติและใช้หุ่นยนต์แทนพนักงานขนสัมภาระ

การทดแทน

- Airbnb แยกส่วนแบ่งการตลาดจากโรงแรม และเพิ่มมาตรฐานสาธารณสุขเพื่อดึงดูดผู้บริโภค
- เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (AR) และความเป็นจริงเสมือน (VR) จะช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเสมือนจริงในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีนี้อาจช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แต่ทำให้ผู้ให้บริการที่พักท้องถิ่นมีรายได้ลดลง
- การพักผ่อนที่บ้านจะได้รับความนิยมมากขึ้นผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยในอนาคต และเพิ่มการใช้จ่ายเกี่ยวกับระบบความบันเทิงภายในบ้าน แทนการออกไปท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยผู้คน (อ้างจากรายงานของ “The Future of Free Time” และ “Future Foundation”)

วิถีใหม่

- จัดทำระเบียบท่องเที่ยว (Travel Bubble) ระหว่างประเทศที่มีความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโควิด-19 ต่ำ หรือควบคุมการระบาดได้ โดยไม่ต้องมีการกักตัว (เช่น ระเบียบท่องเที่ยวจีน-สิงคโปร์) แต่อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวอาจจำเป็นต้องยื่นหนังสือเดินทางสุขภาพ (digital health passport application-DHP) ผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน
- การรับรองสถานที่ท่องเที่ยว โรงแรม และร้านอาหารที่ผ่านมาตรฐานสาธารณสุข ผ่านโครงการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) ของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

- การท่องเที่ยวแบบ Solomo (social-local-mobile) ที่สื่อถึงการใช้เทคโนโลยีสมาร์ทโฟนในการหาข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่สนใจผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยวคนเดียวและเป็นกลุ่มเล็ก

ร้านอาหาร: เพิ่มบริการธุรกิจดิจิทัล

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- การให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือ เว็บไซต์ของร้านอาหาร จะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถสื่อสารกับผู้บริโภคได้อย่างง่ายดาย สะดวก และรวดเร็ว
- พัฒนาผลิตภัณฑ์แบบกลับบ้านเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น
- ให้บริการระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ เช่น QR code และการทำธุรกรรมออนไลน์ จะมีความสำคัญมากขึ้น
- ร้านอาหารมีการทำหุ้นส่วนกับบริการส่งอาหารบนสมาร์ทโฟน เช่น Line Man Grabfood Food Panda และ Get Food เพื่อโอกาสเพิ่มรายได้ในช่วงการระบาดของโควิด-19 โดยปัจจุบันร้อยละ 63 ของผู้บริโภคเชื่อว่าการใช้บริการส่งอาหารมีความสะดวกกว่าการนั่งทานที่ร้านอาหาร

การทดแทน

- อาหารพร้อมทานแบบแช่เย็นและแช่แข็ง
- การทำอาหารที่บ้าน

วิถีใหม่

- แอปพลิเคชันส่งอาหารช่วยตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าด้วยความสะดวกรวดเร็ว และความปลอดภัย (ที่มีความสำคัญมากขึ้นในช่วงการระบาดของโควิด-19)
- ความต้องการอาหารสุขภาพและมีสารอาหารสูงที่เพิ่มมากขึ้น
- ร้านอาหารสามารถใช้เทคโนโลยีห้องครัวที่ทันสมัยเพื่อเตรียมอาหารสำหรับส่งถึงบ้านผ่านคำสั่งซื้อจากแอปพลิเคชัน เช่น Freshket (แอปพลิเคชันสั่งผักและผลไม้สด)

การค้าปลีกสมัยใหม่: พัฒนาแพลตฟอร์มที่มีหลายช่องทาง และจับมือร่วมกับธุรกิจประเภทอื่น

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- การพัฒนาแอปพลิเคชัน และการใช้ช่องทางการกระจายสินค้าที่หลายหลายผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์

Mobile commerce apps: ผู้ค้าปลีกสามารถใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและการเรียนรู้ของจักรกล เพื่อใช้ตัดสินใจทางธุรกิจที่สำคัญ

In-store catalogue apps: ผู้ค้าปลีกนำเสนอการใช้แอปพลิเคชันให้แก่ผู้บริโภคผ่านสมาร์ทโฟนเพื่อดูแคตตาล็อกสินค้าในร้านค้าได้

Location-based marketing apps: ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสาขาที่ใกล้ที่สุดได้ในทันทีผ่านแอปพลิเคชัน

Price list apps: ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ครบถ้วน เพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้า

การทดแทน

- แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์: ประกอบไปด้วยผู้ซื้อและผู้ขายจำนวนมาก ทำให้ผู้ให้บริการสามารถติดตามพฤติกรรมของผู้บริโภคและความชอบได้ เพื่อนำมาสร้างแบรนด์ส่วนบุคคลที่มีราคาถูก แต่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ โดยช่องทางการขายที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย คือ

เครือข่ายสังคมออนไลน์: Line, Facebook และ Instagram

ตลาดอิเล็กทรอนิกส์: Lazada, Shopee และ JD Central

ผู้ค้าปลีกออนไลน์ (E-trailers)/เว็บประจำแบรนด์ (brand.com): Central, Tesco Lotus, King Power, JIB, TVD, etc.

วิธีใหม่

- การกระจายสินค้าผ่านหลากหลายช่องทางมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้บริโภคสะดวกสบายในการซื้อสินค้าออนไลน์
- ผู้ค้าปลีกเพิ่มการขายสินค้าออนไลน์มากขึ้น เป็นการสร้างให้เกิดการแข่งขัน
- ผู้ค้าปลีกวางบรรทัดฐานใหม่ให้แก่สินค้าและบริการ โดยเน้นมาตรฐานสุขภาพและความปลอดภัย

- การเปลี่ยนแปลงกำลังซื้อและพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค ผลักดันให้ผู้ค้าปลีกต้องพัฒนากลยุทธ์ให้สินค้าและบริการมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับราคาที่ต้องจ่าย อันจะนำไปสู่การเติบโตของ ฉลากส่วนตัว (Private Label)
- การเติบโตอย่างรวดเร็วของตลาดออนไลน์และความต้องการบริการส่งสินค้า กัดดันให้ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ต้องสร้างหุ้นส่วนทางธุรกิจ และขยายช่องทางออนไลน์เพื่อรักษาลูกค้าปัจจุบันและดึงดูดลูกค้าใหม่

อสังหาริมทรัพย์สำหรับขาย: เดินหน้าสู่การขายออนไลน์และการใช้ VR

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- ให้บริการชมห้องตัวอย่างด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง เดินชมสดแบบออนไลน์ และวิดีโอที่เปิดให้ผู้ซื้อสามารถชมห้องผ่านเว็บไซต์ หรือช่องทางออนไลน์ เสมือนว่าไปชมด้วยตนเอง โดยที่ไม่ต้องออกจากบ้าน
- การใช้เครื่องมือดิจิทัล ลูกค้าสามารถทำการจองห้อง ชำระเงินและโอนกรรมสิทธิ์ จากที่บ้านได้อย่างรวดเร็ว
- การซื้ออสังหาริมทรัพย์ผ่านช่องทาง Line Official Account ที่เปิดโอกาสให้ลูกค้าสามารถจองอสังหาริมทรัพย์ เช่นสัญญา ตรวจสอบห้อง โอนโฉนดที่ดิน และรับประกันข้อเสนอที่มีความน่าสนใจมากกว่าช่องทางอื่น
- ผู้บริโภคสามารถจองอสังหาริมทรัพย์และชำระเงินผ่านตลาดอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Lazada และ Shopee ได้

วิถีใหม่

- จากมาตรการ Lockdown และเว้นระยะห่างทางสังคม และเทคโนโลยีใหม่ที่ช่วยสนับสนุนพนักงานขาย ทำให้การขายผ่านช่องทางออนไลน์และการใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงมีความสำคัญมากขึ้น นำไปสู่การซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคไม่จำเป็นต้องเดินทางมาด้วยตนเอง

ขนส่งและโลจิสติกส์: ปรับใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลครั้งใหญ่

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- การใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนในการสนับสนุนการจัดเก็บและการจัดการขนส่ง

- การใช้ระบบตรวจสอบภายในยานพาหนะ (In-vehicle monitoring systems: IVMSs) ที่จะช่วยลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บบนของสินค้าที่ส่ง
- เทคโนโลยี iSpot Solution และระบบติดตามตู้สินค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic container tracking systems: ECTSs) ที่จะช่วยในการติดตามการขนส่งและลดระยะเวลาในการตรวจสอบและปล่อยตู้สินค้า
- ใช้ระบบหลักฐานยืนยันการจัดส่งแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถติดตามการขนส่งและการกระจายสินค้าผ่านระบบติดตาม GPS แบบเคลื่อนที่
- ใช้ระบบ logistics ePods เพื่อติดตามการขนส่งแบบทันทีและช่วยรับประกันการขนส่งตรงเวลาและถูกต้อง

วิธีใหม่

- เน้นไปที่การวิเคราะห์ข้อมูล เทคโนโลยีดิจิทัล และการเชื่อมโยงเครือข่ายโลจิสติกส์ ภูมิภาคแบบ hyper-connection
- การขนส่งสินค้าที่เน้นการใช้งานระบบอัตโนมัติ รวมไปถึง คลังสินค้า ยานพาหนะไร้คนขับ และโดรน
- ธุรกิจที่มีความคล่องตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ให้บริการบนฐานของเทคโนโลยีจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้น

ยานยนต์: สร้างห่วงโซ่อุปทานที่มีความยืดหยุ่นและเสนอบริการเช่าเพื่อธุรกิจในระยะยาว

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- ผู้ผลิตชิ้นส่วนเทียร์ 1 ร่วมมือกันสร้างเครือข่ายผ่านห่วงโซ่อุปทานดิจิทัลที่มีความโปร่งใส เพื่อเข้าถึงการสำรองที่มาของอุปทานชิ้นส่วนเทียร์ 1 ที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน และลดความเสี่ยงของการขาดอุปทาน
- พัฒนาแพลตฟอร์มที่ส่งเสริมการกระจายสินค้าออนไลน์ ตัวอย่างเช่น การเปิดตัวรถยนต์ใหม่แบบออนไลน์ การเปิดให้ผู้ซื้อสามารถจองรถยนต์ได้โดยตรงจากเว็บไซต์ของผู้ผลิต และมอบประสบการณ์ให้แก่ผู้บริโภคจากออนไลน์สู่ออฟไลน์ รวมไปถึงการจัดส่งและรับมอบรถยนต์ใหม่

การทดแทน

- การให้บริการเช่ารถยนต์แก่ผู้บริโภคในระยะยาวจะช่วยเติมเต็มความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการลดความเสี่ยงจากการระบาดของโควิด-19 โดยการเช่ารถยนต์ส่วน

บุคคลแทนการขนส่งสาธารณะ การเช่าจะช่วยลดค่าซ่อมบำรุง เบี่ยงประกันภัยรถยนต์ และสามารถควบคุมรายจ่ายด้านเชื้อเพลิงและค่าทางด่วน

วิถีใหม่

- ผู้ผลิตปรับการทำงานโดยการเป็นหุ้นส่วนกับผู้ผลิตชิ้นส่วนเพื่อสำรองเครือข่ายอุปทานของชิ้นส่วนในช่วงวิกฤตได้ รวมไปถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อเสริมสร้างตลาดออนไลน์
- ในอนาคต การเพิ่มประสิทธิภาพในการสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ผู้ผลิตจำเป็นต้องใช้ข้อมูลมหัพภาคจากช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์เพื่อช่วยในการวางแผนการผลิต ส่งมอบพาหนะใหม่ อนุมัติการกู้ยืม และให้บริการหลังการขาย
- การขายสินค้าออนไลน์มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น ทั้งยังครอบคลุมถึงการรับและส่งมอบด้วย
- มีการลงทุนขนาดใหญ่ในยานยนต์อัตโนมัติไร้คนขับ
- การตอบสนองของอุตสาหกรรมยานยนต์ต่อ 4 แนวโน้มสำคัญ (การเชื่อมโยง, ระบบอัตโนมัติ, การแบ่งปัน และรถยนต์ไฟฟ้า) คาดว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามผลจากการระบาดของโควิด-19 อาจเร่งให้มีการเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น

ก่อสร้าง: เร่งการปรับใช้ระบบดิจิทัลและเพิ่มการก่อสร้างนอกสถานที่

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- เครื่องมือประสานงานแบบดิจิทัล เช่น building-information modeling (BIM) ที่เป็นระบบสร้างแบบจำลอง 3 มิติเสมือนจริง สามารถใช้ปรับปรุงห่วงโซ่อุปทาน เพื่อประกันวัตถุดิบที่สำคัญและแรงงาน รวมถึงการระบุผู้ผลิตทางเลือก
- เพิ่มการใช้งานการก่อสร้างแบบโมดูล หรือการก่อสร้างนอกสถานที่ ตัวอย่างเช่น โครงและโมดูลปริมาตรสามารถสร้างจากในโรงงานแล้วส่งมายังสถานที่ก่อสร้างได้ เป็นการเปิดให้ผู้ผลิตวัสดุก่อสร้างสามารถมีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมในพื้นที่ก่อสร้าง การก่อสร้างนอกสถานที่สามารถช่วยลดการสิ้นเปลืองของวัสดุและสร้างระบบการก่อสร้างแบบหมุนเวียนได้
- เครื่องมืออื่นสามารถนำมาใช้ได้ดังนี้ 1. แอปพลิเคชันดิจิทัลสำหรับการทำงานระยะไกล ตรวจสอบคุณภาพชีวิตของลูกจ้าง การจัดการทรัพยากรที่มีความขาดแคลน และลดแรงงานในพื้นที่ก่อสร้างได้ 2. ระบบเซนเซอร์ AI สามารถตรวจจับการเว้นระยะห่างทางสังคมของแรงงานได้ 3. การตรวจสอบพื้นที่แบบเสมือนจะช่วยให้ความปลอดภัยและลดเวลาในการทำงานลง

การทดแทน

- ในระยะยาว คาดการณ์ว่าจะมีการใช้งานระบบการก่อสร้างแบบโมดูลอย่างเต็มที่ ในพื้นที่เชิงพาณิชย์ เช่น ห้างสรรพสินค้า, ศูนย์การค้า, และพื้นที่สำนักงาน โดยสามารถทดแทนบางส่วนของ การก่อสร้างในพื้นที่ได้ อันเป็นการลดต้นทุนและระยะเวลาในการก่อสร้างลง จากข้อมูลของ McKinsey มูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมโมดูลก่อสร้างแบบถาวรในอสังหาริมทรัพย์ของอเมริกาเหนือมีการเติบโตร้อยละ 50 จากปี 2558 ถึงปี 2561

วิธีใหม่

- การปรับใช้การจัดการข้อมูลและระบบการก่อสร้างแบบโมดูลจะช่วยเร่งการทำงานร่วมแบบห่วงโซ่

การเกษตร: โอกาสในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร

การแก้ปัญหาด้วยระบบดิจิทัล

- การเปลี่ยนแปลงในระยะใกล้: เพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบห่างทางสังคม เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนช่องทางการกระจายสินค้าผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และมาพร้อมกับความต้องการระบบชำระเงินออนไลน์ที่มากขึ้นตามไปด้วย
- โดรนและระบบหุ่นยนต์จะถูกนำมาใช้แทนแรงงานคน ทั้งการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยว
- เซนเซอร์จะถูกนำมาใช้สำหรับการควบคุมคุณภาพและตรวจสอบคุณภาพของดิน แมลง การจ่ายน้ำ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ระบบควบคุมอัตโนมัติแบบแม่นยำนำมาใช้กำหนดระบบชลประทานที่แม่นยำตามแต่ละท้องที่
- ระบบการติดตามและตรวจสอบความปลอดภัยของอาหาร จะทำให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของพืชและผลิตภัณฑ์จากสัตว์ได้
- ระบบตรวจจับความปลอดภัยของอาหาร ใช้สำหรับสารเคมีแปลกปลอมที่ปะปนในผลิตภัณฑ์อาหาร
- การตลาดสำหรับผลผลิต/ แพลตฟอร์มการแลกเปลี่ยน/ ตลาดดิจิทัล
- แพลตฟอร์มวิเคราะห์ข้อมูล/ รวบรวมข้อมูล/ การวิเคราะห์รูปภาพ/ การแก้ปัญหาแบบครบวงจร จะช่วยในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างแบบจำลองการเกษตรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความเสี่ยง และช่วยในเรื่องของการจัดการ
- การจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ มีบทบาทสำคัญในการจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ชุมชนในชนบทในช่วงวิกฤต

การทดแทน

- แร่งงานเกษตรกรรมจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์ระหว่างการเก็บเกี่ยว และแทนที่ด้วยโดรนสำหรับการฉีดพ่นสารเคมี
- นวัตกรรมใหม่จะมาแทนที่ในบางผลิตภัณฑ์ เช่น เนื้อเทียมและการพิมพ์สามมิติ ที่ปลอดภัย การปนเปื้อนและโรคติดต่อ และสามารถเป็นทางเลือกที่ยั่งยืนแทนการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ อย่างไรก็ตามต้นทุนในการผลิตปัจจุบันยังคงสูงอยู่
- รัฐบาลและภาคเอกชนขนาดใหญ่จะผลักดันการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากวิกฤตในอนาคตด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ไฟป่า ความไม่มั่นคงทางอาหาร หรือ โรคระบาด (ที่มา: FAO)

วิธีใหม่

- เปลี่ยนผ่านสู่การเกษตรอัจฉริยะ ด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง (เช่น IoT การวิเคราะห์ข้อมูล 3D printing) และก้าวสู่สินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม (เช่น ผลิตภัณฑ์เนื้อจากพืช)
- เทคโนโลยีบล็อกเชนอาจถูกนำมาใช้ในการทำระบบติดตามและตรวจสอบ ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจในสินค้าเกษตรให้กับผู้บริโภค ตั้งแต่จากไร่นาสู่โต๊ะอาหาร เพื่อรับรองมาตรฐานสุขภาพและความปลอดภัยของพื้นที่เพาะปลูก ตลอดจนกระบวนการผลิตและกระจายสินค้า
- พาณิชนัยอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสินค้าเกษตรจะเป็นวิธีใหม่ เพราะระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การใช้บริการในลักษณะ “จากไร่นาสู่โต๊ะอาหาร” มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว จากความต้องการที่เพิ่มขึ้นระหว่างการ lockdown และเทคโนโลยีที่เชื่อมต่อระหว่างเกษตรกรและผู้บริโภคโดยตรงผ่านตลาดดิจิทัล
- การผลิตควรมุ่งเน้นไปที่ความมั่นคงทางอาหาร เช่น ระบบระบายอากาศแบบปิด (closed EVAP systems), การเพาะปลูกแนวตั้ง, การเพาะปลูกในร่ม, ที่ต้องการเทคโนโลยีและทักษะใหม่
- การผลิตสินค้าเกษตรควรตอบสนองต่อความต้องการอาหารที่มาพร้อมกับคุณค่าทางสารอาหารและมาตรฐานความปลอดภัย

3.5 ข้อจำกัดและผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค CLMVT

3.5.1 ผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) จากโควิด-19

ความเสี่ยงด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจที่อาจหดตัวลงส่วนใหญ่มาจากความล่าช้าในการจัดการกระจายวัคซีนและการกลับมาของการติดเชื้อ รวมถึงผลกระทบต่ออุปสงค์จากต่างชาติของโควิด-19 ที่กระจายในวงกว้างกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยสถานการณ์ที่เลวร้ายมากขึ้น ความล่าช้าในการให้บริการกระจายตัววัคซีนหรือการติดเชื้อรอบใหม่อาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติกลับมาท่องเที่ยวล่าช้ากว่าที่คาดไว้ รวมทั้งส่งผลต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศและความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่ลดลง การเพิ่มขึ้นของการติดเชื้อทั้งในประเทศหรือในประเทศคู่ค้ารายใหญ่ อาจทำให้การหดตัวมากขึ้นหรือชะลอการฟื้นตัวออกไป นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อการสูญเสียงานที่อาจสูงขึ้น และการฟื้นตัวของการใช้กำลังการผลิตของภาคธุรกิจใช้เวลานานขึ้น ล้วนอาจส่งผลให้การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคช้าลง

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิดที่เกิดขึ้นทางตรงกับห่วงโซ่อุปทาน คือเรื่องของต้นทุนด้านโลจิสติกส์และการจัดการสินค้าคงคลังทั้งในด้านการผลิตและการกระจายสินค้า โดยงานศึกษาของ PWC²² ระบุผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละส่วนของห่วงโซ่อุปทานได้ ดังตารางที่ 3-5

²² PWC (2020) Impact of COVID-19 on the supply chain industry

ตารางที่ 3-5 ผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในห่วงโซ่อุปทาน

ภาคการผลิต	การส่งออกและนำเข้า	ค้าปลีก	การบริการด้านอาหาร	โลจิสติกส์และการขนส่ง
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ผู้ผลิตกระจายสินค้ายากขึ้น ▪ ต้นทุนในการจัดเก็บสินค้าคงคลังสูงขึ้น ▪ ผู้ผลิตสินค้าที่เน่าเสียได้จะต้องมีต้นทุนการจัดการขยะและผลผลิตที่เสียไป ▪ การจำกัดการเดินทางหรือเคลื่อนที่ตามมาตรการต่างๆ ส่งผลให้ต้นทุนการขนส่งกระจายสินค้าสูงขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การค้า ฌ ชายแดนมีความเข้มงวดมากขึ้นจากมาตรการโควิด ทำให้ปริมาณส่งออก นำเข้าสินค้าชายแดนลดลง ▪ สินค้าคงคลังที่ทำเรือมากขึ้นเนื่องจากจำนวนบุคลากรที่ถูกจำกัด ▪ คลังสินค้าในท่าเรือถูกใช้งานเต็มความจุ เนื่องจากความล่าช้าในการขนส่ง 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การค้าปลีกจะทำได้ยากขึ้นโดยเฉพาะการค้าข้ามพรมแดนเนื่องจากข้อจำกัดระหว่างพรมแดนเข้มงวดขึ้น ▪ ผู้ค้าปลีกมีต้นทุนในการจัดการสินค้าคงคลังมากขึ้น ▪ มีความเสี่ยงในการถูกบังคับขายสินค้าที่ราคาต่ำอันเนื่องมาจากความลำบากในการขายและกระจายสินค้า 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ต้นทุนการขนส่งสินค้ากลายเป็นสัดส่วนต้นทุนหลักของร้านอาหาร ▪ ในช่วงที่ผู้คนไม่เคลื่อนที่ หรือรับประทานอาหารนอกบ้านร้านอาหารต้องลดปริมาณวัตถุดิบและการจัดการในแต่ละวันลง และเน้นการส่งเสริมการขายออนไลน์มากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ บริษัทกระจายสินค้าปรับราคาค่าขนส่งเพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนปริมาณการใช้บริการที่ลดลง ▪ มีความร่วมมือระหว่างผู้ค้า ผู้ผลิต และบริษัทขนส่งมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการกระจายสินค้า ▪ สายการบินและบริษัทขนส่งต้องปลดพนักงานออกเนื่องจากต้นทุนการจัดการที่สูงขึ้นจากสถานการณ์โควิด

ที่มา: PWC (2020) Impact of COVID-19 on the supply chain industry

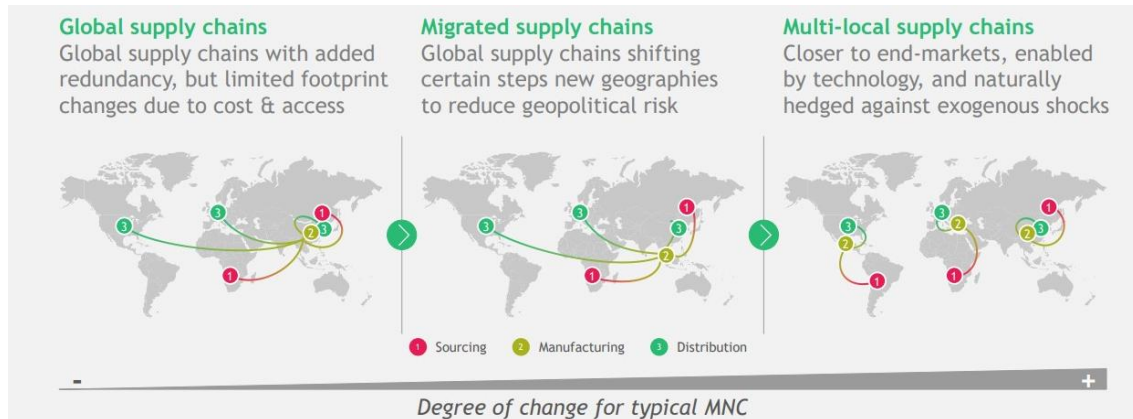
ผลกระทบของโควิด และการฟื้นตัวของการค้าโลก ส่วนหนึ่งมีปัจจัยสำคัญด้านห่วงโซ่อุปทานมาเกี่ยวข้อง โดยงานศึกษาของ BCG²³ ระบุว่า Trade-offs ของการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การค้าของโลกเปลี่ยนแปลง โดยในช่วงของโควิด ห่วงโซ่อุปทานของโลกมีแนวโน้มที่จะเน้นการจัดหาวัตถุดิบจากท้องถิ่นหรือภายในภูมิภาคมากขึ้น เน้นการรักษาคลังวัตถุดิบมากขึ้น ไม่ใช่หลักการ Just-in-time ตามเดิม อีกทั้งต้นทุนแรงงานเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงานค่าจ้างต่ำทำได้ยากขึ้น รวมถึงแนวโน้มการปรับใช้ระบบการผลิตแบบอัตโนมัติในห่วงโซ่อุปทานมากขึ้น จากสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้เกิดการคาดการณ์ภาวะหดตัวของการค้าโลกในอัตราที่สูงกว่าก่อนช่วงเกิดเหตุการณ์โควิด

ห่วงโซ่อุปทานรูปแบบต่างๆ จากเดิมที่ใช้ห่วงโซ่อุปทานของแต่ละสินค้าจะใช้หลักการความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) เน้นผลิตจากที่มีต้นทุนการผลิตต่ำและกระจายสินค้าออกไปทั่วโลก ก็จะมีการปรับตัวไปสู่การกระจายความเสี่ยงจากสถานการณ์หรือ Shock ที่ไม่คาดคิดมากยิ่งขึ้น โดยห่วงโซ่อุปทานการผลิต ทั้งผู้จัดหาวัตถุดิบ ผู้ผลิต และผู้กระจาย

²³ BCG (2020) COVID Recovery Expectations, Geopolitics and Impact on Trade & Business and the Power of Purpose

สินค้าจะอยู่ใกล้ชิดกับตลาดหรือผู้บริโภคสินค้านั้นๆ มากขึ้น ส่งผลให้บริษัทข้ามชาติต้องมีการปรับตัวอย่างมาก ดังแสดงในภาพที่ 3-6

ภาพที่ 3-6 รูปแบบห่วงโซ่อุปทานที่เปลี่ยนไปตามการจำกัดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น

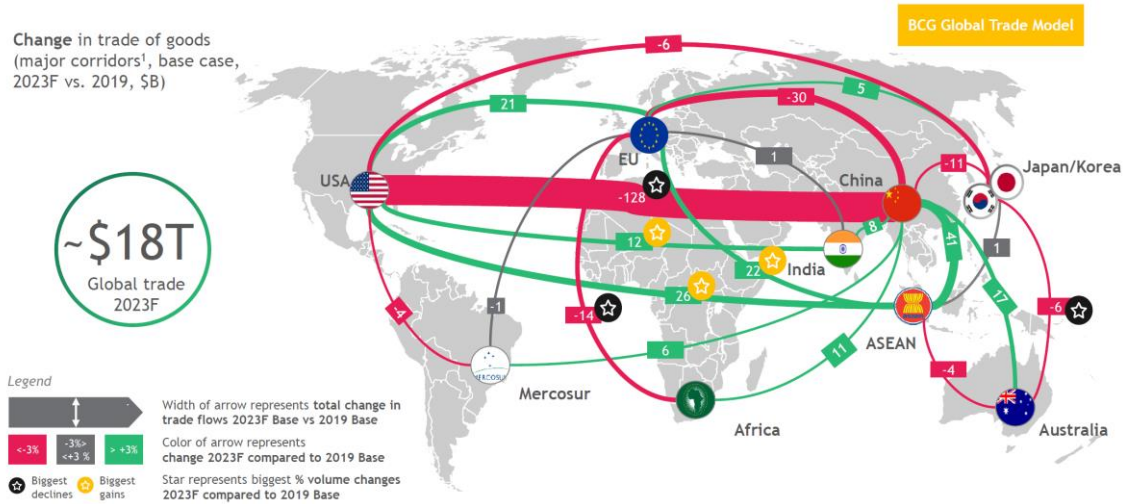

ที่มา: BCG (2020) COVID Recovery Expectations, Geopolitics and Impact on Trade & Business and the Power of Purpose

ภาพที่ 3-6 แสดงรูปแบบของห่วงโซ่อุปทานของบริษัท ผู้ผลิตสินค้าในประเทศจีน และส่งสินค้าขายทั่วโลก ในลักษณะของ Global Supply Chain รูปแบบดั้งเดิมที่ผู้ผลิตจัดหาวัตถุดิบจากแหล่งวัตถุดิบเดิมในแอฟริกาและรัสเซียเพื่อผลิตและจัดจำหน่ายไปยังประเทศปลายทาง ในรูปแบบห่วงโซ่อุปทานแบบนี้ ผู้ผลิตหรือบริษัทข้ามชาติจะมีการปรับตัวไม่มากนัก กล่าวคือเป็นรูปแบบการผลิตและจำหน่ายรูปแบบปกติ ในขณะที่รูปแบบ Migrated Supply Chain คือรูปแบบการผลิตและจำหน่ายที่ผู้ผลิตปรับตัวรับความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่เกิดขึ้น โดยผู้ผลิตยังคงจัดหาวัตถุดิบจากแหล่งเดิม แต่จัดจำหน่ายสินค้าไปยังประเทศที่ไม่มีประเด็นความตึงเครียดด้านการเมืองด้วย ในรูปแบบนี้ ผู้ผลิตหรือบริษัทข้ามชาติจะต้องมีการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น

สำหรับรูปแบบห่วงโซ่อุปทานแบบ Multi-local Supply Chain คือรูปแบบห่วงโซ่อุปทานที่บริษัทข้ามชาติกระจายโครงข่ายการผลิตไปเข้าใกล้กับตลาดมากขึ้น โดยจัดตั้งแหล่งผลิต แหล่งวัตถุดิบในพื้นที่ที่ใกล้กับตลาดหรือผู้บริโภค เพื่อจัดจำหน่ายไปยังตลาดในภูมิภาคและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อกระจายความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งความเสี่ยงจากโรคระบาดที่ส่งผลให้การทำโลจิสติกส์ข้ามพรมแดนด้วยระบบขนส่งบางประเภทไม่สามารถดำเนินงานได้ตามปกติ หรือความเสี่ยงประเภทอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยในรูปแบบนี้ บริษัทข้ามชาติจะต้องมีการปรับตัวมากที่สุดเนื่องจากต้องจัดตั้งระบบการผลิต และขนส่งในหลายพื้นที่มากขึ้น และใช้ประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดได้จากแหล่งผลิตแหล่งใดแหล่งหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าได้น้อยลง

ภาพที่ 3-7 คาดการณ์มูลค่าการค้าสินค้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการแพร่ระบาดของโควิด

ที่มา: BCG (2020) COVID Recovery Expectations, Geopolitics and Impact on Trade & Business and the Power of Purpose (November)

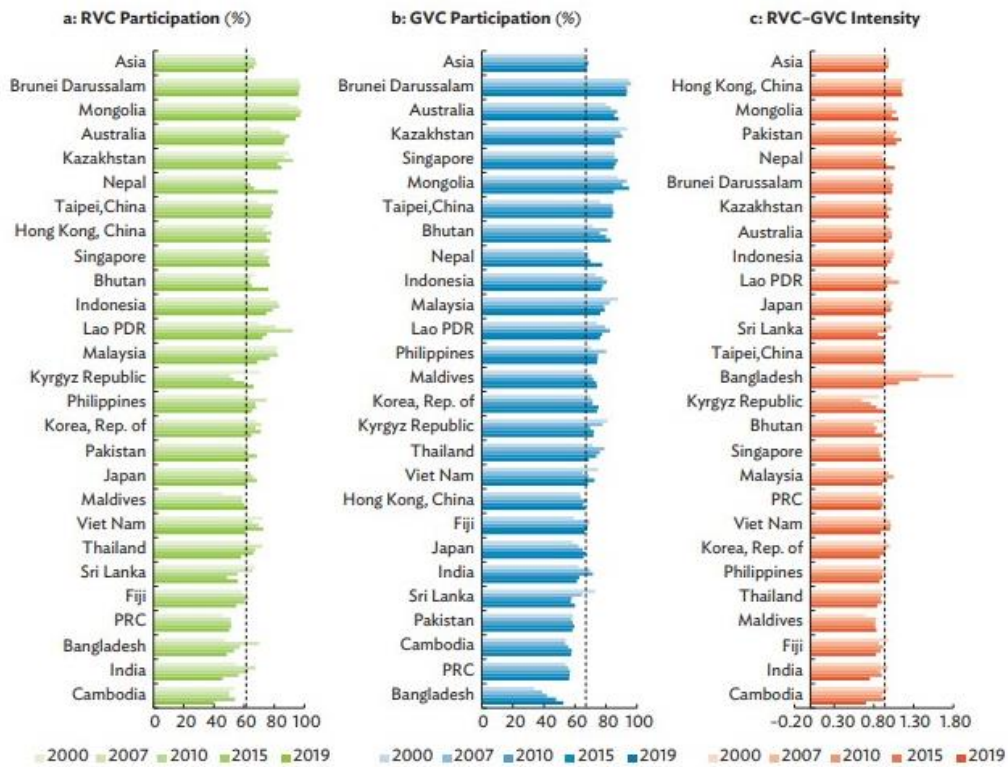
นอกจากนี้ BCG ยังคาดการณ์ว่า มูลค่าการค้าของโลกในช่วงหลังโควิดจะถูกขับเคลื่อนด้วยการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทาน โครงสร้างการค้าระหว่างประเทศใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเจรจาการค้าต่างๆ และประเด็นด้านภูมิรัฐศาสตร์ และอัตราการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด โดยภาพที่ 3-7 แสดงมูลค่าทางการค้าสินค้าที่เปลี่ยนแปลงไปของการคาดการณ์ ปี 2567 เทียบกับ 2562 ซึ่งจะเห็นได้ว่าภูมิภาคอาเซียนจะมีการเติบโตทางการค้าที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานที่เข้ามาในภูมิภาคมากขึ้น เพื่อให้ใกล้เคียงตลาดเอเชียและจีนที่เติบโต และทั้งจากแนวโน้มการเจรจาการค้าต่างๆ ของภูมิภาคเอเชียที่ขยายตัวต่อเนื่องแม้ในช่วงของโควิด-19

ภาพที่ 3-7 ระบุว่ามูลค่าการค้าจะฟื้นสู่สภาวะปกติได้ภายในปี 2566 แต่ประเทศคู่ค้าของแต่ละประเทศทั่วโลกจะเปลี่ยนแปลงไป มูลค่าการค้าระหว่างประเทศคู่ค้าบางประเทศที่ลดลงและเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างการค้าและรูปแบบห่วงโซ่อุปทานที่เปลี่ยนไป โดยคาดการณ์ว่ามูลค่าการค้าสินค้าของโลกปี 2566 จะเพิ่มขึ้น 18 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐจากปี 2562 ซึ่งมูลค่าการค้าสินค้าระหว่างประเทศขนาดใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เช่น เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 และ 2566 มูลค่าการค้าสินค้าระหว่างจีนและสหรัฐลดลง 128 พันล้านดอลลาร์สหรัฐจะคิดเป็นอัตราที่ลดลงกว่าร้อยละ 3 ในขณะที่ จีนจะมีมูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นกับประเทศใกล้เคียงในภูมิภาคมากยิ่งขึ้น (อาเซียน ออสเตรเลีย อินเดีย) และประเทศในภูมิภาคอาเซียนจะเป็นกลุ่มประเทศที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทาน โครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ

ใหม่ ๆ โดยมูลค่าการค้าของอาเซียนกับสหรัฐฯ สหภาพยุโรป และจีน โดยมีมูลค่าการค้าเพิ่มขึ้น 26.22 และ 41 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ คิดเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นในช่วงมากกว่าร้อยละ 3

ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด การสร้างความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนในภูมิภาค CLMV ยังคงมีแนวโน้มที่ขยายตัวต่อเนื่อง โดยในช่วงปลายปี 2563 จีนและกัมพูชาได้ร่วมลงนามข้อตกลงการค้าเสรีกัมพูชา-จีน (Cambodia–China Free Trade Agreement: CCFTA) ไปเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2563 ความตกลงการค้าเสรีสหภาพยุโรป เวียดนาม (EU-Vietnam Free Trade Agreement: EVFTA) เป็นความตกลงแรกของเวียดนามที่เปิดเสรีการค้าเกือบทุกรายการสินค้า อีกทั้งยังครอบคลุมการเปิดเสรีบริการและการลงทุนในระดับสูงกว่าทุกความตกลงที่เวียดนามมีอยู่ในปัจจุบัน ที่มีผลบังคับใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 และเวียดนาม และ สหราชอาณาจักรได้ร่วมลงนามความตกลงทางการค้าเสรีระหว่างสหราชอาณาจักร – เวียดนาม (United Kingdom-Vietnam Free Trade Agreement: UKVFTA) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 31 ธันวาคม 2563 แสดงให้เห็นถึงภาพห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาคที่จะเชื่อมโยงกับโลกมากขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบ

ภาพที่ 3-8 ภาพรวม RVC and GVC Participations²⁴ ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย

GVC = global value chain, Lao PDR = Lao People's Democratic Republic, PRC = People's Republic of China, RVC = regional value chain.
 Notes: RVC-GVC intensity is the ratio of RVC participation and GVC participation rates. The overall GVC participation rate is the share of gross exports that involves production in at least two economies using cross-border production networks. The overall RVC participation rate is the same concept as that of overall GVC, except that it only involves economies of the same region and that the denominator excludes third and fourth partner economies. Economies are ordered by 2019 values from highest to lowest. Vertical line represents the value for Asia for 2019.

ที่มา: Asian Economic Integration Report 2021: Making Digital Platforms Work for Asia and the Pacific เข้าถึงได้จาก <https://aric.adb.org/aeir2021>

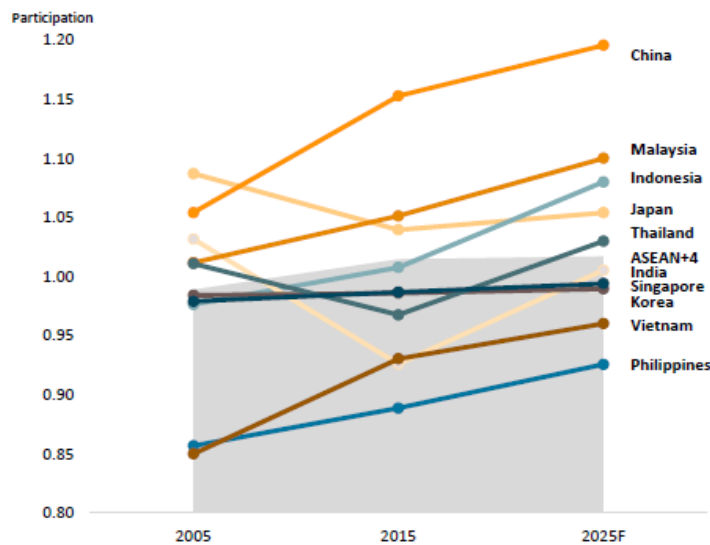
²⁴ GVC participation ของประเทศ A คือการเข้าไปมีส่วนร่วมใน GVC ของประเทศ A ซึ่ง สะท้อนจากมูลค่าทั้งหมดของ value-added ที่ประเทศ A ได้สร้างขึ้น และไปอยู่ในการส่งออกสินค้าของ ต่างประเทศ รวมกับมูลค่าทั้งหมดของ value-added ที่ต่างประเทศได้สร้างขึ้น และมาอยู่ในการส่งออกของ ประเทศ A หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ GVC participation เป็นผลรวมของ forward linkage และ backward linkage ของประเทศ A

ภาพที่ 3-8 แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลก หรือ global value chain (GVC) และห่วงโซ่มูลค่าโลกภูมิภาค หรือ regional value chain (RVC) ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย โดยหากสัดส่วนการเข้าร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลก (GVC participation rate) อยู่ในระดับสูง หมายความว่า ประเทศนั้นๆ มีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าของโลก หรือของภูมิภาคเอเชียสูง กล่าวคือ สินค้าของประเทศนั้นๆ มีส่วนสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าในโลกหรือเอเชียมาก และมีการส่งออกสินค้าไปยังโลกและเอเชียสูง

ซึ่งจากภาพแสดงให้เห็นว่า ในปี 2562 สปป.ลาวมีส่วนร่วมในการสร้างมูลค่าในห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาคที่ค่อนข้างสูงกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค CLMVT โดยเปรียบเทียบ ซึ่งอาจแสดงถึงการพึ่งพิงห่วงโซ่การผลิตในภูมิภาคเดียวกัน (intra-trade) สูงกว่าห่วงโซ่การผลิตนอกภูมิภาคเอเชีย ในขณะที่ เวียดนาม ไทย และกัมพูชา มีส่วนร่วมในการสร้างมูลค่าในห่วงโซ่มูลค่าของโลกที่สูงกว่าในภูมิภาค โดยเฉพาะกัมพูชาที่มีสัดส่วนการเข้าร่วมในห่วงโซ่มูลค่าภูมิภาค (RVC participation rate) ต่ำที่สุดในเอเชีย ซึ่งอาจจะสะท้อนถึงการพึ่งพิงการค้าหรือมีส่วนในตลาดโลกหรือระหว่างภูมิภาค (inter-trade) มากกว่าในภูมิภาคเดียวกัน

สอดคล้องกับผลการวิจัยของศูนย์วิจัยธนาคารกรุงศรี ที่ระบุว่า ห่วงโซ่อุปทานในช่วงโควิดจะเปลี่ยนแปลงไป โดยมีการกระจายตัวมากขึ้น และมีความยาวของห่วงโซ่ที่สั้นลง อันเนื่องมาจากการมุ่งเน้นการจัดหาวัตถุดิบ ไปสู่การมุ่งเน้นการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น ห่วงโซ่อุปทานสินค้าและบริการจะให้ความสำคัญกับคุณค่าของวัตถุดิบและมูลค่าเพิ่มภายในภูมิภาค หรือในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น (regionalized or glocalized supply chain) ซึ่งผลการวิเคราะห์ GVC participation rate และ participation rate ของแต่ละประเทศ พบว่า แต่ละประเทศ ASEAN+4 มี participation rate ของโลก และรายประเทศเพิ่มสูงขึ้นมากกว่า participation rate ในระดับภูมิภาค ซึ่งอนุมานได้ว่า ยังมี มูลค่าเพิ่มภายในห่วงโซ่มูลค่าของภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่อยู่ ซึ่งอุตสาหกรรมต่างๆ ยังสามารถใช้ประโยชน์หรือเน้นการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาคเพื่อรับมูลค่าเพิ่มและแข่งขันในตลาดภูมิภาคมากขึ้น

ภาพที่ 3-9 Participation Rate ในภูมิภาค ASEAN+4 ของห่วงโซ่อุปทาน

ที่มา: Krungsri Research (2020)

3.5.2 แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค

งานศึกษาของ EY²⁵ ในปี 2564 ได้สรุปแนวทางการส่งเสริมห่วงโซ่อุปทานที่สำคัญ ได้ดังนี้

- ปรับกระบวนการทัศน์ในการวางโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานของภาคเอกชนใหม่ – ห่วงโซ่อุปทานในอนาคตจะต้องยืดหยุ่น และคล่องตัวมากขึ้น ภาคเอกชนจะต้องปรับกลยุทธ์การจัดการห่วงโซ่อุปทาน พร้อมปรับช่องทางการค้าตามการไหลของสินค้าในโลก ผ่านการพิจารณาการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีใหม่ๆ การมุ่งใจด้านภาษีและกระบวนการดำเนินธุรกิจของแต่ละประเทศ และเร่งรัดการใช้ช่องทางการขายที่หลากหลาย (omnichannel)
- ปรับรูปแบบการดำเนินการในห่วงโซ่อุปทาน – พิจารณาว่าส่วนใดของห่วงโซ่ที่สามารถดำเนินงานได้ภายในภูมิภาค หรือในประเทศ ซึ่งรวมถึงการพิจารณาแหล่งผลิตและการจัดการคลังสินค้าด้วยว่าควรดำเนินการในพื้นที่ใด
- สร้างความโปร่งใสและความสามารถในการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วของห่วงโซ่อุปทาน (transparency and resiliency) – พัฒนาการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทานผ่านการติดตามกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานแบบครบวงจร (end-to-

²⁵ EY (2021) "How COVID-19 impacted supply chains and what comes next"

- end supply chain) และติดตามแบบเรียลไทม์ และวางแผนการจัดการห่วงโซ่อุปทานในสถานการณ์จำลองต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงฉบับพลัน
- ทบทวน Footprint ของห่วงโซ่อุปทานของตนเอง - เพื่อเตรียมพิจารณาแหล่งจัดหาวัตถุดิบทางเลือก และกระจายความเสี่ยงเชิงพื้นที่ออกไป (พิจารณาจัดหาวัตถุดิบในประเทศมากขึ้น กับกระจายการจัดหาวัตถุดิบในหลายภูมิภาค)
 - ส่งเสริมให้มีการทบทวนโครงสร้างต้นทุนในห่วงโซ่อุปทานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น – ลดต้นทุนผ่านการแบ่งส่วนของห่วงโซ่อุปทานให้เหมาะสม ปรับปรุงตัวแปรที่ใช้ประเมินแผนการจัดการสินค้าคงคลัง และทบทวนเงื่อนไขการชำระเงินให้เหมาะสม รวมถึงต้องทบทวนต้นทุนการจัดซื้อ คลังสินค้า และโลจิสติกส์ และต้นทุนของการผลิต
 - สร้างความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของห่วงโซ่อุปทานด้วยปัจจัยด้านความยั่งยืน – ทิศทางการสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนของโลกมีความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานให้มีของเสียในการผลิตสินค้าให้น้อยที่สุด โดยภาคเอกชนจะต้องพิจารณาออกแบบสินค้าและบริการใหม่ ให้สอดคล้องกับแนวโน้มดังกล่าว และติดตามความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินความเสี่ยงด้านซัพพลายเออร์ตลอดทั้งห่วงโซ่
 - ขับเคลื่อนห่วงโซ่อุปทานให้มีความคล่องตัวและพร้อมรับโอกาสทางธุรกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล – ภาคเอกชนจะต้องประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้จัดการห่วงโซ่อุปทานแบบครบวงจร ทั้งการประยุกต์ใช้กับการวางแผนการจัดซื้อ การผลิต และโลจิสติกส์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในห่วงโซ่อุปทาน และสร้างรายได้จากช่องทางใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

เช่นเดียวกับกับแนวทางการสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานของ AMRO²⁶ ซึ่งระบุว่า ในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานในรูปแบบเดิมๆ เพื่อดำเนินธุรกิจด้วยการใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบและเน้นประสิทธิภาพในการจัดการต้นทุนการดำเนินงานธุรกิจสูง เป็นรูปแบบที่มีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ทำให้ภาคธุรกิจต้องพิจารณาปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการให้มีความมั่นคงต่อความเสี่ยงต่างๆ มากขึ้น รวมถึงยังสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่

²⁶ AMRO ASIA (2021) ASEAN+3 Regional Economic Outlook 2021

ดังนั้น การกระจายความเสี่ยงด้วยการจัดหาวัตถุดิบจากหลายพื้นที่ หรือภายในภูมิภาค แทนที่การจัดหาวัตถุดิบจากแหล่งผลิตที่มีต้นทุนต่ำที่สุด การกระจายความเสี่ยงทางการตลาดด้วยการเพิ่มความหลากหลายของการเข้าถึงตลาดใหม่ๆ ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือแพลตฟอร์ม และการย้ายฐานการผลิตเข้ามาสู่ภายในภูมิภาคที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น ผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร และกรอบนโยบายการตอบสนองต่อการจัดการวิกฤตของแต่ละประเทศในภูมิภาคเดียวกัน จึงเป็นแนวทางการปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานที่จะเกิดขึ้นภายหลังการแพร่ระบาดของโควิด เพื่อสร้างเศรษฐกิจที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ (resilient economy)

นอกจากนี้ ในปี 2564 OECD²⁷ ยังระบุว่า ถึงแม้ว่าผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 จะเป็นผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อทุกสาขาอุตสาหกรรม (sector-generic) ซึ่งส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบของห่วงโซ่อุปทานที่คล้ายคลึงกัน (กล่าวคือเน้นการจัดการห่วงโซ่อุปทานในท้องถิ่นมากขึ้น) แต่ขนาดของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อแต่ละประเทศแตกต่างกัน

โดยผลกระทบหรือความเสี่ยงที่เข้ามากระทบห่วงโซ่อุปทานที่เน้นการจัดการในภูมิภาค หรือท้องถิ่น (localised regime) มากขึ้น ยังคงส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจ การผลิต การบริโภคในลักษณะที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานในรูปแบบดั้งเดิมที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก เนื่องจาก localised regime จะมีความยืดหยุ่นในการปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานเมื่อเผชิญกับ Shocks ที่น้อยกว่าการจัดการห่วงโซ่อุปทานแบบดั้งเดิม และตลาดในประเทศจะต้องรับภาระในการทดแทนมูลค่าเพิ่มที่หายไปมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เสถียรภาพในการบริโภคในประเทศที่มีการจัดการแบบ localised regime จะต่ำกว่าการจัดการในรูปแบบดั้งเดิม

ดังนั้น ด้าน OECD จึงระบุว่า แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่ประเทศต่างๆ ยังได้ประโยชน์จากการปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานที่เน้นการจัดหาวัตถุดิบและการกระจายในภูมิภาคมากขึ้น ประเทศเหล่านั้นยังคงต้องกระจายความเสี่ยงจากผลกระทบต่อความไม่แน่นอนในอนาคตด้วยการมีส่วนร่วมในตลาดโลกเช่นเดียวกัน เพื่อมีเสถียรภาพในการจัดการรายได้และต้นทุนที่จะได้รับผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลง

²⁷ OECD (2021) Global Value Chains: Efficiency and Risks in the Context of COVID-19, February

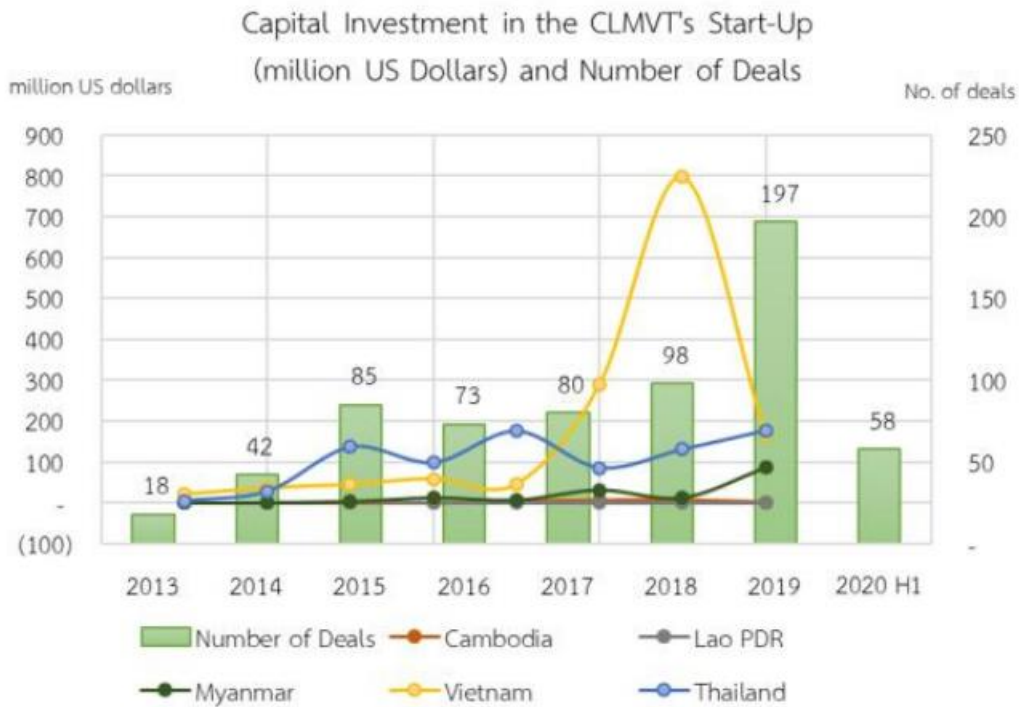
3.6 สถานการณ์และเครือข่ายสตาร์ทอัพที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศ CLMVT

3.6.1 สถานการณ์และเครือข่ายธุรกิจใหม่ในกลุ่มประเทศ CLMVT

ด้วยขนาดประชากรของกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย รวมกว่า 240 ล้านคน และขนาดของประชากรในภูมิภาคอาเซียนกว่า 670 ล้านคน และอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจในภูมิภาคที่เติบโตต่อเนื่อง ในช่วง 5 ปีล่าสุด ทำให้ภาคธุรกิจต่างๆ รวมถึงสตาร์ทอัพ มองเห็นโอกาสทางธุรกิจจากขนาดตลาดขนาดใหญ่จากการดำเนินธุรกิจในภูมิภาค อีกทั้งนโยบายการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลในหลายประเทศเริ่มมีทิศทางที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมกลุ่มผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ และต้นทุนในการเริ่มต้นธุรกิจในภูมิภาคที่ค่อนข้างต่ำกว่าประเทศอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ทำให้ภาคธุรกิจมีความสนใจในการลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพในภูมิภาคมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

โดยสภาพแวดล้อมในด้านของการพัฒนาสตาร์ทอัพส่วนใหญ่ในภูมิภาค CLMVT จะเน้นการพัฒนาธุรกิจประเภท Business Model Innovation มากกว่าเป็นสตาร์ทอัพที่สร้างขึ้นมาจาก deeptech อย่างไรก็ตาม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า กระแสการลงทุนในธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน (environmental, social, governance: ESG) เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากทั้งในระดับโลก และระดับภูมิภาค

ภาพที่ 3-10 จำนวนเงินลงทุนและการตกลงทางธุรกิจของสตาร์ทอัพ ที่เกิดขึ้นใน CLMVT

ที่มา: Cento Ventures

➤ กัมพูชา

ในช่วง ปี 2561 ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในประเทศกัมพูชาเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันมีปัจจัยส่งเสริมการเติบโตทั้งสิ้น 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่

- สัดส่วนประชากรที่อยู่ในวัยทำงานสูง - กัมพูชามีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุ ต่ำกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคโดยเปรียบเทียบ นอกจากนี้ ทักษะด้านภาษาอังกฤษของประชากรได้รับการพัฒนาต่อเนื่องอีกด้วย
- ต้นทุนการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ลดลงต่อเนื่อง - ทำให้ค่าบริการอินเทอร์เน็ตไม่สูง มีอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตถึงร้อยละ 84 หรือราว 14 ล้านคน และมีอัตราการเข้าถึงสมาร์ทโฟนในประเทศมากกว่าร้อยละ 120 หรือราว 19.4 ล้านคน ซึ่งช่วยเพิ่ม digital literacy ของคนรุ่นใหม่ได้อย่างรวดเร็ว
- การสนับสนุนจากกฎระเบียบ และนโยบาย – มีนโยบายสนับสนุนด้านเงินทุนจากรัฐบาลกว่า 12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ กรอบยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลที่ให้ความสำคัญกับสตาร์ทอัพอย่างชัดเจน ประกอบกับข้อบังคับ

ด้านเงินทุน และด้านการจดทะเบียนธุรกิจ และการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะสูงข้ามชาติที่สะดวกกว่าประเทศอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

- การรับชำระเงินเป็นดอลลาร์สหรัฐ - กว่าร้อยละ 90 ของเศรษฐกิจกัมพูชารองรับการชำระเงินในสกุลดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนของนักลงทุนต่างชาติมีความผันผวนต่ำกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ในภูมิภาค

สตาร์ทอัพด้านเทคโนโลยีการเงิน (fintech startup) ของกัมพูชาเริ่มได้รับความสนใจจากนักลงทุนอย่างมาก ซึ่งมีสตาร์ทอัพมากกว่า 300 รายในปี 2561 โครงการ Startupbootcamp FinTech ของประเทศสิงคโปร์ ได้คัดเลือก Bahnji แพลตฟอร์มออนไลน์ที่ให้บริการทางการเงินสำหรับองค์กรขนาดเล็กและขนาดกลาง (MSMEs) และ Morakot Technology ผู้ให้บริการด้านการทำธุรกรรมหลักสำหรับสถาบันการเงิน ให้เป็น 'Top 10 Fintech Startups in Asia' กลุ่มสตาร์ทอัพที่รองลงมาได้แก่ ดิจิทัล โฆษณา e-commerce และขนส่ง ดังแสดงในภาพที่ 3-11

ภาพที่ 3-11 ภูมิทัศน์ทางธุรกิจของสตาร์ทอัพในกัมพูชา

Figure VIII. Tech startup landscape by category

*Note this is not exhaustive of all unregistered 'long-tail' startups emerging from academic courses, hackathons and other similar programs. Source: MSP & Raintree estimates.

ตัวอย่างของสตาร์ทอัพด้านเทคโนโลยีที่น่าสนใจ ได้แก่ **BookMeBus** แอปพลิเคชันจองตั๋วรถโดยสารออนไลน์ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งาน ที่ให้บริการทั้งการขนส่งทางบก ทางน้ำ และบริการทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

ShopRunBack สร้างเครือข่ายโลจิสติกส์ระหว่างประเทศที่ช่วยให้สามารถส่งคืนสินค้าที่ซื้อทางออนไลน์ได้ง่ายขึ้น ด้วยซอฟต์แวร์แบบ Plug and Play การคืนสินค้าเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจอีคอมเมิร์ซ ในขณะที่โลจิสติกส์เป็นศูนย์กลางของกระบวนการคืนสินค้า ShopRunBack ให้บริการโลจิสติกส์ย้อนกลับ ที่ช่วยตรวจสอบวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์หลังจากสินค้าถึงมือผู้ซื้อแล้ว รวมถึงบริการอื่นๆ เช่น การตรวจสอบคุณภาพ การจัดการผลิตภัณฑ์ และการกำหนดเส้นทางใหม่อย่างชาญฉลาด

Khmerload เป็นพอร์ทัลข่าวดิจิทัลที่นำเสนอข่าวบันเทิงและแท็บลอยด์ ความสำเร็จของบริษัทมาจากการเติบโตของการใช้สมาร์ทโฟนในตลาดเกิดใหม่ เช่น เมียนมา เวียดนาม และสปป.ลาว เว็บไซต์ดังกล่าวได้รับการขนานนามว่าเป็น “Buzzfeed of Cambodia” กลายเป็นสตาร์ทอัพแห่งแรกในกัมพูชาที่ได้รับเงินทุน 200,000 ดอลลาร์สหรัฐจาก บริษัท VC ใน Silicon Valley ในปี 2560

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญของกัมพูชาในการส่งเสริมการพัฒนาสตาร์ทอัพในประเทศ คือ การขาดข้อมูลข่าวสารที่มีปริมาณและคุณภาพที่มากเพียงพอ และขาดทรัพยากรบุคคลที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีขั้นสูง หรือ DeepTech ที่ยังต้องพัฒนาต่อไป ในด้านทรัพยากรบุคคลจึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้เพียงพอกับความต้องการในอนาคตของเศรษฐกิจดิจิทัล และตอบสนองความต้องการของตลาด ช่วยยกระดับทักษะของวิศวกร อีกหนึ่งความท้าทายสำคัญคือการขาดตัวอย่างของความสำเร็จของสตาร์ทอัพที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่และผู้มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมดังกล่าวที่สามารถให้คำปรึกษาได้ โดยเป็นผลมาจากการที่ผู้ลงทุนภายในประเทศยังมีความคาดหวังในเชิงพาณิชย์มากกว่าแรงสนับสนุนในเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการเติบโตของสตาร์ทอัพในระยะยาว อีกทั้ง ความพร้อมด้านการลงทุนของสตาร์ทอัพส่งผลให้เกิดความท้าทายในการทำข้อตกลงเนื่องจากปัญหาต่างๆ เช่น ภาษี การจดทะเบียนหรือสัญญา สิ่งนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ ประเด็นสุดท้าย คือ ความชัดเจนของนโยบายและกฎระเบียบ ที่ต้องพัฒนาเพื่อให้เกิดความชัดเจนและสร้างแรงจูงใจให้ทั้งสตาร์ทอัพและนักลงทุน แม้ว่าจะมีการประกาศโครงการใหม่ ๆ หลายโครงการและอยู่ในขั้นตอน ความครอบคลุมของระบบนิเวศยังคงเป็นความท้าทายในหลาย ๆ แง่มุม ทั้งมิติเศรษฐกิจและสังคม เช่น การขยายตัวของเมือง สัดส่วนการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในธุรกิจสตาร์ทอัพ

➤ สปป.ลาว

ระบบนิเวศสตาร์ทอัพในสปป.ลาวยังไม่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนมากนัก เนื่องจากเศรษฐกิจของสปป.ลาวขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติและเกษตรกรรม ดังนั้น ทัศนคติของสังคมและโครงสร้างพื้นฐานในการสนับสนุนสตาร์ทอัพยังไม่ได้อยู่ในระดับที่พร้อมมากนัก เวียงจันทน์มีระบบนิเวศสตาร์ทอัพที่เติบโตเร็วที่สุด มีพื้นที่ทำงานร่วมกัน (co-working space) และมีกิจกรรมส่งเสริมสตาร์ทอัพเป็นประจำ เช่น Startup Weekend Vientiane ที่จัดขึ้นเพื่อให้สตาร์ทอัพและผู้ประกอบการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านธุรกิจ ทั้งนี้ ผู้กำหนดนโยบาย เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคธุรกิจต่าง ๆ กำลังร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมระบบนิเวศนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ตัวอย่างของสตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จในสปป.ลาว คือ **LOCA** ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเติมเต็มช่องว่างของบริการแท็กซี่ที่เชื่อถือได้และปลอดภัย รวมทั้งรูปแบบธุรกิจแบบบริการแชร์รถที่กำลังเป็นที่นิยมในต่างประเทศ เช่น LYFT และ UBER โดย LOCA เป็นบริการแชร์รถโดยสารชั้นนำของสปป.ลาว และสามารถให้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว และร้านอาหารที่หลากหลาย เป็นบริการนำเที่ยวแบบคนท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมี **GoTeddy** ให้บริการส่งของที่เน้นที่การจัดส่งอาหาร บริษัทมีวิธีง่าย ๆ ในการส่งอาหารจากร้านอาหารในพื้นที่ เครื่องดื่ม และสินค้าจากร้านขายของชำจำนวนมาก

ประเด็นอุปสรรคสำคัญของสตาร์ทอัพในสปป.ลาวคือ เงินทุน มีโครงการริเริ่มมากมายที่มุ่งสนับสนุนการเข้าถึงเงินทุนสำหรับสตาร์ทอัพที่มีศักยภาพ ความร่วมมือล่าสุดระหว่างธนาคารเพื่อการพัฒนาสปป.ลาวและ Everex มีเป้าหมายส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงเงินทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ เช่น MAIN ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลออสเตรเลีย พยายามที่จะช่วยลดช่องว่างระหว่างนักลงทุนต่างชาติและสตาร์ทอัพในท้องถิ่นที่กำลังมองหาการสนับสนุนทางการเงิน นอกจากนี้ การขาดแรงงานที่มีทักษะเป็นอุปสรรคหลักต่อการเติบโตของสตาร์ทอัพ เป็นผลมาจากปัญหาการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีทางการเงินและความรู้ทางธุรกิจ มีการระดมทุนและการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปภาครัฐเกี่ยวกับสตาร์ทอัพยังไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

➤ เมียนมา

ภาพรวมของสตาร์ทอัพในเมียนมาเริ่มสดใสขึ้นแม้จะยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการสร้างระบบนิเวศ ตลาดมีการเติบโตอย่างมากหลังจากเปิดประเทศสู่โลก อย่างไรก็ตาม ตลาดยังคงค่อนข้างเล็กเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ในด้านพฤติกรรมผู้บริโภค Facebook ถือเป็น Platform ที่คนเมียนมาใช้ในการบริโภคคอนเทนต์และซื้อขายสินค้าออนไลน์เป็นหลัก อีกทั้ง ยังใช้เป็นแหล่งหาข้อมูลแทนบราวเซอร์อินเทอร์เน็ตอื่น ๆ ทั้งนี้ ตลาดอีคอมเมิร์ซยังคงอยู่ในช่วงเริ่มต้น เนื่องจากคนส่วนใหญ่นิยมใช้ Facebook มากกว่าจะดาวน์โหลดแอปพลิเคชันอื่น ๆ

ตัวอย่างรูปแบบธุรกิจของสตาร์ทอัพที่น่าสนใจคือ **Village Link** ที่ใช้เทคโนโลยีมือถือเพื่อเชื่อมโยงเกษตรกรเข้ากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในภาคการเกษตรของเมียนมา Village Link ช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการทำเกษตร ราคาพืชผล และสภาพอากาศ โดยค้นหาคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับคัดเลือกจาก Village Link โดยเกษตรกรสามารถอัปโหลดรูปถ่ายพืชผลของตนเพื่อรับการวินิจฉัยและการรักษา (เช่น รดน้ำน้อยลง ไม่ใส่ปุ๋ยมากเกินไป ฉีดพ่นสารเคมีบางชนิดเพื่อจัดการติดเชื้อแบคทีเรีย เป็นต้น)

ในปี 2562 Digital Money Myanmar Limited ("**Wave Money**") ได้รับเงินลงทุน 73.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐจาก Ant Financial Services Group ของจีน เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับประชาชนที่อยู่นอกระบบธนาคาร Wave Money เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ และธนาคารเอกชน โดยมีการสร้างเครือข่ายร้านค้า 57,000 แห่งทั่วประเทศ ที่ลูกค้าสามารถฝากและถอนเงินด้วยโทรศัพท์ ซึ่งร้านค้าเหล่านี้เปรียบเสมือน "เอทีเอ็มมนุษย์" ที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากขึ้น ซึ่ง Wave Money ดูแลตรวจสอบสภาพคล่องทางการเงินอย่างต่อเนื่อง และจัดส่งตัวแทนเติมเงินแก่ร้านค้าที่เงินสำรองเริ่มลดน้อยลง

ความท้าทายในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเติบโตของสตาร์ทอัพ ถือว่าพัฒนามากขึ้น เนื่องจากมีการใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์อย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญคือการขาดขาดแคลนสถาบันหรือองค์กรพัฒนาทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยี เมียนมายังต้องการบุคลากรที่มีความสามารถด้านการพัฒนาและออกแบบ เช่น UX และ UI ภาพรวมของระบบนิเวศสตาร์ทอัพยังคงขาด Angel Investors ที่ให้การสนับสนุนระดับเม็ดเงินตั้งต้น และขาดผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นแกนสำคัญในการช่วยให้สตาร์ทอัพประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ หลายผู้ประกอบการยังคงมองหาเงินทุนจากนอกประเทศเพื่อให้สามารถขยายธุรกิจออกนอก

ประเทศ แต่ทว่าความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันยังคงเป็นอุปสรรคในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ

➤ เวียดนาม

สำหรับภูมิภาค CLMVT ระบบนิเวศของเวียดนามมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเป็นประเทศเดียวในกลุ่ม CLMVT ที่มีสตาร์ทอัพระดับยูนิคอร์น ได้แก่ VNG และ VNPAY ในปี 2563 ถึงแม้การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ได้ส่งผลให้การลงทุนในสตาร์ทอัพชะลอตัว แต่กลุ่ม VC ยังคงประเมินว่า เวียดนามเป็นตลาดที่ได้รับความสนใจเป็นอันดับต้นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี 2564 ดังนั้น กองทุนภายในประเทศและกองทุนจากต่างประเทศกำลังร่วมมือและเชื่อมโยงกันเพื่ออำนวยความสะดวกในการลงทุนให้แก่สตาร์ทอัพเวียดนาม นับตั้งแต่ปี 2558 การสร้างระบบนิเวศได้แบ่งออกเป็นระยะต่างๆ ดังนี้

- **Promotion Phase** - ในปีแรก เวียดนามยังขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรม จึงเริ่มต้นด้วยการกระตุ้นผ่านสื่อ เริ่มการจัด Incubator competition/ Event Competition/ Workshop เพื่อแข่งขันไอดีระหว่างผู้ก่อตั้งสตาร์ทอัพในประเทศต่อเนื่อง (เกือบทุกสัปดาห์)
- **Capacity Building Phase** - ช่วงปีที่ 2 ถึง 3 เวียดนามเริ่มคัดเลือกนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย เข้าสู่ Incubation program เพื่อทำความเข้าใจสภาพการแข่งขันและการทำธุรกิจจริง ได้พบกับ VC และ Seed Funder จริง เพื่อเข้าใจการสร้างผลิตภัณฑ์ที่สามารถอยู่รอดในตลาดได้จริงหลังจากเปิดตัว ซึ่งช่วยให้ Founder มีประสบการณ์มากขึ้น
- **Build Network Phase** - ช่วงปี 2561 – 2563 รัฐบาลเวียดนามพยายามสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านสตาร์ทอัพในระดับรัฐต่อรัฐ (cooperation program & networking) กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อพัฒนาระบบนิเวศของสตาร์ทอัพให้สมบูรณ์ โดยรัฐบาลเวียดนามมีการดำเนินงานพัฒนาสตาร์ทอัพร่วมกับประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มประเทศจากสแกนดิเนเวีย และสหภาพยุโรป รวมถึงออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร ที่ติดต่อเข้ามาเพื่อหาหรือแนวทางในการสร้างเวียดนามให้เป็นดินแดนสำหรับการลงทุนกับสตาร์ทอัพ

สำหรับก้าวต่อไปคือ การเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในประเทศ ปี 2564 – 2566 รัฐบาลเริ่มเน้นการลงทุนในเยาวชน หรือเด็กรุ่นใหม่ไปมากขึ้น ให้มีความเป็น Innovator ตั้งแต่ระดับโรงเรียน สร้างความเข้าใจในระบบนิเวศและการดำเนินงานพัฒนาสตาร์ทอัพมากขึ้น

แม้ปัจจุบันสตาร์ทอัพในเวียดนามจะมีประสบการณ์สูงขึ้น และเข้าใจการรอดชีวิตในตลาดมากขึ้น แต่ยังขาดการร่วมมือ หรือร่วมทุนกับบริษัทขนาดใหญ่ เพื่อสร้างสินค้าและบริการที่สร้างกำไรและเติบโตในเชิงพาณิชย์ได้ บริษัทใหญ่ค่อนข้างอ่อนไหวและมีความลังเลในการร่วมทุน เนื่องจากบริษัทต้องผลิตสินค้าและบริการที่คล้ายกับสตาร์ทอัพอยู่แล้ว ซึ่งการลงทุนในสตาร์ทอัพอาจถูกมองเป็นการนำเงินลงทุนเพื่อเพิ่มคู่แข่งในตลาดของตนเอง

➤ ไทย

ประเทศไทยมีระบบนิเวศของสตาร์ทอัพและเทคโนโลยีกำลังเติบโตได้ดี มีจำนวนสตาร์ทอัพเพิ่มมากขึ้น และมีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในด้านนวัตกรรมและการส่งเสริมผู้ประกอบการ แต่ไทยยังไม่มีสตาร์ทอัพที่เป็นยูนิคอร์น จากการสำรวจลักษณะของสตาร์ทอัพในประเทศไทย โดยสำนักงานสภาพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)²⁸ พบว่า ช่วงธุรกิจที่สตาร์ทอัพอยู่มากที่สุดคือ ช่วง seed round หรือได้รับเงินลงทุนจากโครงการสนับสนุนสตาร์ทอัพ (accelerator) และนักลงทุน (angel investor) คิดเป็นร้อยละ 45.58 รองลงมาคือ series A หรือได้รับการลงทุนครั้งสำคัญจาก venture capital เป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 24.19 และ pre-seed round หรือได้รับเงินลงทุนจากรัฐบาล ญาติพี่น้อง และบุคคลใกล้ชิด คิดเป็นร้อยละ 16.74 สำหรับประเภทอุตสาหกรรมของสตาร์ทอัพพบว่า อุตสาหกรรมธุรกิจและเทคโนโลยีการบริการ (business/services tech) มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.72 รองลงมาคือ ธุรกิจอีคอมเมิร์ซคิดเป็นร้อยละ 10.70 และการศึกษา (EdTech) คิดเป็นร้อยละ 7.91 ทั้งนี้ ลักษณะของการก่อตั้งสตาร์ทอัพในช่วงเริ่มกิจการนั้น มีผู้ร่วมก่อตั้งโดยเฉลี่ยประมาณ 4 คน โดยเหตุผลอันดับที่ 1 ในการมาเป็นผู้ประกอบการสตาร์ทอัพเป็นเพราะการมองเห็นโอกาสในการสร้างธุรกิจ และทำกำไรจากการตั้งธุรกิจนั้น จากความต้องการของผู้คนที่ไม่ได้รับการตอบสนอง และเพราะมีทักษะความสามารถในด้านนั้นอยู่แล้ว โดยผู้ประกอบการมีอายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มกิจการ 33 ปี แบ่งเป็น เพศชายร้อยละ 81.64 และเพศหญิงร้อยละ 18.36

²⁸ <https://www.nxpo.or.th/th/thailand-startup-eco-system-survey-2018/>

เดือนตุลาคม 2563 มีบริษัทฟินเทค 73 แห่งในประเทศไทยที่สะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตที่ดีของภาคส่วนเทคโนโลยีการเงิน อันเนื่องมาจากการใช้การชำระเงินแบบดิจิทัลที่เพิ่มขึ้น ท่ามกลางการแพร่ระบาดของโควิด-19 ธุรกรรมการชำระเงินดิจิทัลของประเทศพุ่งสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ ปริมาณการใช้งานพร้อมเพย์ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินรายย่อยของไทย สูงถึง 15.6 ล้านธุรกรรมต่อวันในเดือนกันยายน 2563 บัญชีอินเทอร์เน็ตและบัญชีธนาคารบนมือถือเพิ่มขึ้นเป็น 99.4 จาก 89.5 ล้านบัญชีในเดือนธันวาคม 2562 มูลค่า internet economy ในประเทศไทยคาดว่าจะอยู่ที่ 18,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2563 และ 53,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2568

ภาพที่ 3-12 ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในประเทศไทย

ที่มา: Startup Thailand Center สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

ภาพที่ 3-13 ตัวอย่างองค์กรที่สนับสนุนสตาร์ทอัพ

	<p>สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล มีการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจดิจิทัลเริ่มต้น (Digital Startup Institute) มุ่งเน้นความเป็นเลิศด้านการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นครบวงจร และพัฒนาระบบนิเวศที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจดิจิทัลเริ่มต้น (Digital Startups) ให้เป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศสู่เศรษฐกิจดิจิทัล</p>
	<p>ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดสรรทรัพยากรแก่ผู้ลงทุน Startup และส่งเสริมระบบนิเวศของวิสาหกิจเริ่มต้น โดยกระทรวงการคลังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพิจารณาความเหมาะสมของแหล่งเงินทุนจากกองทุนพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจ โดยให้มีหน่วยบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการส่งเสริมดำเนินธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้น (Idea Stage) จนถึงเริ่มการดำเนินธุรกิจ (Commercialization)</p>
	<p>สวทช. จะลงทุนในธุรกิจที่มีผลประโยชน์แก่การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ ได้แก่ ธุรกิจที่บุกเบิกทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งอาจจะใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมจาก สวทช. หรือเอกชน หรือรับถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เน้นการลงทุนในธุรกิจ Startup ที่มีศักยภาพในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ (Early commercialized stage)</p>
	<p>ดำเนินโครงการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ (Startup) ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความแข็งแกร่งในการจัดตั้งธุรกิจให้ยั่งยืนได้ในระยะยาวโดยทำธุรกิจอยู่บนพื้นฐานองค์ความรู้ที่ให้มีเป้าหมาย และมีความชัดเจนในการสร้างธุรกิจพัฒนาผู้ประกอบการ SME อย่างเหมาะสมและเป็นระบบขั้นตอน โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อปมเพาะและพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่</p>
	<p>สนับสนุนการสร้างชุมชน Startup และเป็นกลไกขับเคลื่อนระบบนิเวศที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจดิจิทัลเริ่มต้น ผ่านการดำเนินกิจกรรม อาทิ Public Hearing, White Paper, Educational Event & Workshop Online Startup Course: Startup 101, และ Meetup & Networking Event เป็นต้น</p>
	<p>Digital Ventures เป็นบริษัทในเครือของธนาคารไทยพาณิชย์ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ภาคการเงินและเทคโนโลยีเป็นหลัก สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จมีโอกาสเข้าถึงเงินช่วยเหลือ 300,000 บาทและเงินทุนระดับ seed funding ที่ตามมาอีก 1,000,000 บาท สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จในอดีต ได้แก่ Chomchob, OneStockhome และ PetInsure</p>
	<p>โครงการ AIS The Startup CONNECT ช่วยให้สตาร์ทอัพสามารถนำเสนอแนวคิดและโครงการสำหรับการทำงานร่วมกันที่มีศักยภาพและเป็นพันธมิตรกับ AIS สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จมีชื่อเสียง ได้แก่ Food Story, Stock Radar และ QueQ</p>
	<p>True Incube เป็นโปรแกรมการเร่งจาก True Cooperation โดยมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนสตาร์ทอัพอย่างสร้างสรรค์ด้วยการระดมทุนและการฝึกที่เหมาะสม นับเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจในการเป็นพันธมิตรกับ True Cooperation และรับการสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง ด้านการตลาด สตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จก่อนหน้านี้ ได้แก่ ARINCAE และ Sellsuki</p>
	<p>FinLab เป็นตัวเร่งธุรกิจที่สนับสนุนบริษัทเทคโนโลยีเป็นหลัก ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2558 โดยกำลังค้นหาบริษัท เทคโนโลยีที่ให้บริการที่เป็นนวัตกรรมสำหรับ SMEs ซึ่งรุ่นที่ผ่านมา ได้แก่ Siam Express และ HelloGold</p>
	<p>Impactech เสนอโปรแกรมการเร่งแบบ private และการฝึกอบรมทักษะสำหรับผู้สมัครที่ประสบความสำเร็จ โดยปกติการฝึกนี้จะใช้เวลาสามเดือน คิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดสองคน ได้แก่ weeboon.com และ ChiWii</p>

สำหรับอุปสรรคสำคัญของสตาร์ทอัพในไทย คือการมุ่งเพียงตลาดภายในประเทศ ความคิดที่เกิดจากการนำเอาไอเดียของต่างประเทศมาดัดแปลง ทำให้มุ่งเพียงตลาดภายในประเทศอย่างเดียว ไม่สามารถไปได้ไกลถึงระดับสากลหรือนานาชาติ เพราะด้วยความที่เทคสตาร์ทอัพเน้นการพัฒนาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ด้วยการทำเทคโนโลยีมาปรับใช้ รวมทั้งระบบนิเวศของไทยยังสร้างตลาดและเครือข่ายได้ค่อนข้างแคบ ผลที่ตามมาคือไม่สามารถทำการตลาดได้ อีกทั้งไม่ใช่เรื่องง่ายที่องค์กรธุรกิจของไทยจะทำการตลาดและหาเครือข่ายได้ข้ามประเทศ ทำให้การติดต่อเพื่อเจาะตลาดต่างประเทศเป็นไปได้ยาก ไม่สามารถรับรู้ความต้องการบริโภคที่แท้จริงของประเทศอื่น

รวมถึงไม่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ว่า ควรพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้ผลงานตอบ
โจทย์ผู้ประกอบการที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติหรืออื่นๆ ได้อย่างไร

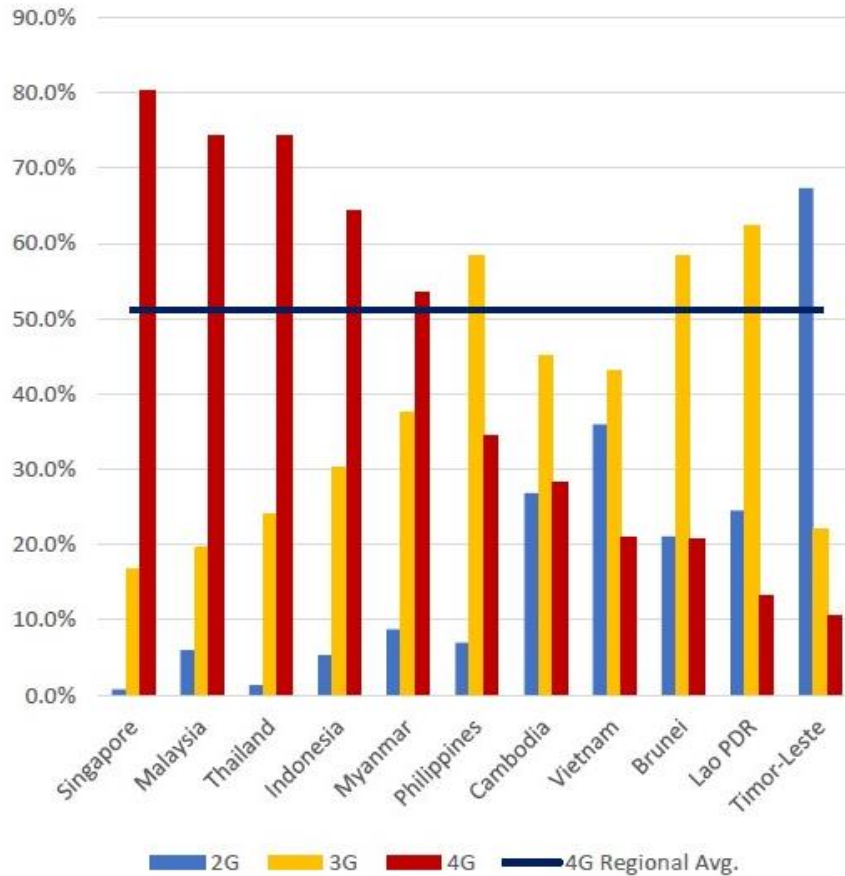
3.6.2 ความท้าทายของเครือข่ายธุรกิจใหม่ในกลุ่มประเทศ CLMVT

ในขณะเดียวกัน กลุ่มสตาร์ทอัพในภูมิภาค CLMVT ยังเผชิญความท้าทายในหลาย
ประเด็น ดังนี้

➤ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลรองรับการเติบโตของสตาร์ทอัพ

ถึงแม้ว่าอัตราการเข้าถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่นับเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงสินค้าและ
บริการบนโลกอินเทอร์เน็ตของประชาชนในภูมิภาค CLMVT จะค่อนข้างสูง และเติบโตอย่าง
รวดเร็ว แต่ประเด็นเรื่องความไม่เท่าเทียมกันด้านดิจิทัลของประเทศในภูมิภาคยังต้องได้รับการ
พัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะในประเด็นด้านของราคาและคุณภาพ ดังแสดงในภาพที่ 3-14 จะเห็นว่า
สัดส่วนการเข้าถึงเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ให้บริการ 4G ของกลุ่มประเทศไทยและเมียนมา
ยังคงสูงกว่าประเทศเวียดนาม กัมพูชา และสปป.ลาว โดยเปรียบเทียบ ที่ยังมีสัดส่วนการให้บริการ
เครือข่าย 3G และ 2G มากกว่า

ภาพที่ 3-14 สัดส่วนการเข้าถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ให้บริการในแต่ละช่วงความถี่ของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปี 2563

ที่มา: Digital Trade in the New Normal Era, Workshop on Digital Trade and Future Commerce Policy (May, 2021)

ภาครัฐจึงต้องสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันตลอดห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมคลื่นความถี่ สนับสนุนการใช้บริการหรือสิทธิในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลร่วมกัน (เช่น เสากกระจายสัญญาณคลื่นความถี่) และการบริหารจัดการคลื่นความถี่ในแต่ละประเทศให้มีการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความถี่ที่มีคุณภาพสูงกว่าอย่างราบรื่น

➤ นโยบายการสนับสนุนหรือช่วยเหลือสตาร์ทอัพ

ในช่วงวิกฤตโควิด-19 รัฐบาลแต่ละประเทศได้ออกมาตรการช่วยเหลือบรรเทาผลกระทบของโควิด-19 ให้แก่ภาคธุรกิจ แต่ยังไม่เพียงพอและมีเกณฑ์ หรือกฎระเบียบในการให้ความช่วยเหลือภาคธุรกิจที่มีระดับรายได้ กำไร และหลักประกันทางธุรกิจ (collateral) ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจของสตาร์ทอัพ ใช้แนวคิดและรูปแบบธุรกิจเป็นคุณค่าของธุรกิจหลัก ทำให้สตาร์ทอัพไม่สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือในรูปแบบดั้งเดิมได้ดีเท่าที่ควร

ผลการสำรวจ Global Startup Ecosystem Report ในเดือนมิถุนายน ปี 2564 ระบุว่า สตาร์ทอัพกว่าร้อยละ 39 ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือหรือไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือ บรรเทาผลกระทบจากโควิด-19 จากภาครัฐ และกว่าร้อยละ 16 ระบุว่า สตาร์ทอัพที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือยังคาดหวังจะได้รับความช่วยเหลือในระยะเวลายันใกล้

ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจะต้องช่วยอำนวยความสะดวก และสร้างระบบนิเวศที่ส่งผลให้ ธุรกิจสตาร์ทอัพ ดำเนินธุรกิจได้คล่องตัวตามลักษณะที่ควรจะเป็น เช่น การปรับปรุงระเบียบ ขั้นตอนการจดทะเบียนบริษัทจำกัด การเพิ่มทุน และการแปลงหุ้นระหว่างหุ้นบุริมสิทธิ²⁹ และหุ้นสามัญ ที่มีข้อกำหนดขั้นตอนยุ่งยากกับการประชุมผู้ถือหุ้น ทำให้การดำเนินธุรกิจของสตาร์ทอัพ เสี่ยงโอกาสจากความสามารถในการดำเนินงานหรือการระดมทุนที่รวดเร็วไป

➤ การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภูมิภาค

นโยบายในการสนับสนุนสตาร์ทอัพ ในบางประเทศในภูมิภาคยังขาดความต่อเนื่อง และ แผนการพัฒนาที่ชัดเจนสำหรับภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญในภาคธุรกิจสตาร์ทอัพในเวียดนามให้ความเห็นว่า ความร่วมมือในการสนับสนุนสตาร์ทอัพในภูมิภาค CLMVT ยังจำกัด หากเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีการพัฒนาด้านสตาร์ทอัพที่ก้าวหน้ากว่า CLMVT อาทิ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย โดย ผู้เชี่ยวชาญฯ ระบุว่า มีกิจกรรม หรือโครงการร่วมมือ ในการสนับสนุนการแข่งขัน หรือเงินทุนให้แก่กลุ่มสตาร์ทอัพในกลุ่มประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนโยบายการสนับสนุนสตาร์ทอัพ ที่ค่อนข้าง ชัดเจนของประเทศเหล่านี้ ที่ต้องการให้มีการแข่งขัน และสนับสนุนเงินทุนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการ ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐของแต่ละประเทศ

➤ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ธุรกิจสตาร์ทอัพ ในภูมิภาค CLMVT ยังมีขนาดที่ค่อนข้างเล็กทำให้การเริ่มต้นเข้าถึง เงินทุนเป็นไปได้ยากไม่มีหลักทรัพย์หรือเครื่องจักรมาค้ำประกัน และไต่เต้าการทำธุรกิจใหม่ของแต่ละสตาร์ทอัพก็ยังไม่ได้พิสูจน์ในตลาด ทำให้การเข้าถึงเงินทุนทั้งรูปแบบดั้งเดิม และ VC จึง จำกัด ทำให้รูปแบบการเข้าถึงเงินทุนของสตาร์ทอัพจะเป็นในลักษณะ Fund raising หรือการเข้า

²⁹ หุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Stock) เป็นตราสารที่ผู้ถือหุ้นมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการเช่นเดียวกับหุ้นสามัญ

แม้จะไม่มีสิทธิในการออกเสียงลงมติในที่ประชุม มีข้อแตกต่างจากหุ้นสามัญคือ ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิจะได้อัตราดอกเบี้ยคงที่หาก กิจการมีกำไร และได้รับสิทธิในการชำระคืนเงินทุนก่อนผู้ถือหุ้นสามัญในกรณีที่บริษัทเลิกกิจการ

ประกวดแข่งขัน และการเข้าร่วมโปรแกรมบ่มเพาะผู้ประกอบการเพื่อเข้าถึงเงินทุนจากผู้สนับสนุนในแต่ละประเทศต่อไป ซึ่งในภูมิภาคนี้จะเป็นกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่เป็นหลัก

ธุรกิจสตาร์ทอัพ ในภูมิภาค CLMVT ส่วนใหญ่ยังมีเงินทุนสนับสนุนขนาดใหญ่ โดยกลุ่มที่มีเงินทุนจำนวนมากในการสนับสนุนเงินทุนให้ สตาร์ทอัพในภูมิภาคมักจะเป็น Corporate venture capital (CVC) เช่น กลุ่ม SCG กลุ่ม PTT ซึ่งเลือกลงทุนในกองทุน Venture Capital และลงทุนในธุรกิจ สตาร์ทอัพที่น่าสนใจโดยตรง ทั้งใน Early Stage และ Growth Stage ทำให้กลุ่มสตาร์ทอัพในภูมิภาคส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะพึ่งพิงบริษัทขนาดใหญ่มากกว่า ในขณะที่ ในยุโรปหรือสหรัฐ เงินทุนของสตาร์ทอัพ ส่วนใหญ่จะมาจาก Angel Investor หรือ Venture Capital ที่ไม่ได้มาจากบริษัทขนาดใหญ่

บทที่ 4

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนายกระดับการค้า และเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT

จากการศึกษาในบทต่างๆ ที่ผ่านมา รวมถึงการสัมภาษณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน แสดงให้เห็นสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ ซึ่งมีทั้งมิติที่คล้ายและต่างกัน เน้นอนว่าทิศทางการเติบโตของการค้าและการลงทุนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมา และแต่ละประเทศก็มีความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ในระดับที่แตกต่างกัน

สำหรับการศึกษาในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลของสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศ CLMVT โดยเน้นในมิติของการเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงสถานการณ์ของนโยบายวัคซีนในปัจจุบัน ที่ถือเป็นตัวแปรสำคัญของทิศทางการค้าและการลงทุนในภูมิภาค รวมถึงอุปสงค์ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ผลการศึกษาครอบคลุมการคาดการณ์ และทิศทางการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในระยะ 1-2 ปีข้างหน้า และได้นำมาวิเคราะห์ถึงแนวทางทางการพัฒนายกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT ที่ตอบสนองต่อทิศทางของสถานการณ์ปัจจุบันของ CLMVT

4.1 ภาพรวมสถานการณ์ปัจจุบันของ CLMVT

4.1.1 สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

➤ กัมพูชา

จากข้อมูลของ Economic Intelligence Center (EIC) ของธนาคารไทยพาณิชย์¹ ระบุว่า การประมาณการโดยธนาคารแห่งชาติกัมพูชาในเบื้องต้น ระบุว่าเศรษฐกิจของกัมพูชาหดตัวร้อยละ -1.9 ในปี 2563 เป็นผลมาจากการส่งออก การท่องเที่ยว และการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่ลดลง ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นอุปสรรคต่อปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชาทั้งหมด เนื่องจากอุปสงค์จากต่างประเทศมีผลต่อเศรษฐกิจของกัมพูชาเป็น

¹ ประมวลข้อมูลสถานการณ์จากรายงาน CLMV Outlook Q1/2021 จัดทำโดย Economic Intelligence Center

อย่างมาก อย่างไรก็ตาม มีทิศทางที่เป็นบวกของการส่งออกสินค้า คิดเป็นร้อยละ 54.4 ของ GDP ที่ฟื้นตัวได้ดีกว่าที่คาดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และภาคการเกษตร โดย IMF ระบุว่า การส่งออกของกัมพูชาหดตัว -1.4%YOY ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2563 เนื่องจากมาตรการปิดเมือง (lockdown) ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในไตรมาสที่ 2 ทั้งนี้หลังจากผ่านจุดต่ำสุดในเดือนพฤษภาคม 2563 การส่งออกก็ค่อย ๆ ฟื้นตัวตามการคลายมาตรการปิดเมือง (lockdown) ทั่วโลก ในภาพรวม เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญได้รับผลกระทบหนักที่สุด โดยมีตัวเลข -16.7%YOY และ -7.0%YOY ตามลำดับในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2563 ในทางกลับกัน สินค้าที่ได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนมาทำงานจากที่บ้านช่วยกระตุ้นการส่งออกแทน ได้แก่ ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ขยายตัวมากถึง 193.8%YOY ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2563 นอกจากนี้ การส่งออกสินค้าเกษตรอย่างผลิตภัณฑ์จากไม้ ข้าว ยาง และปลา ก็เติบโตเมื่อเทียบกับปี 2562

การท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 14 ของ GDP และการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ร้อยละ 13.6 ของ GDP ได้หยุดชะงักเนื่องจากการปิดพรมแดนและความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ มาตรการบังคับกักตัวทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวหดตัวลง -78.2%YOY ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2563 การระบาดของโควิด-19 ยังทำให้การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศชะลอตัวลง เนื่องจากนักลงทุนชะลอแผนการออกไปก่อน ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2563 มูลค่าเงินลงทุนตรงสุทธิจากต่างประเทศที่ไหลเข้าสู่กัมพูชาลดลง -10.1%YOY

อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของอุปสงค์จะค่อย ๆ เป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจหดตัวส่งผลให้เกิดหนี้ที่เพิ่มสูงขึ้น การว่างงานที่มากขึ้น และรายได้ครัวเรือนที่ลดลง ธนาคารโลกได้คาดการณ์ด้วยว่ารายได้ที่เป็นเงินส่งกลับจากต่างประเทศ (remittance) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5.9 ของ GDP หดตัวลง -5.2%YOY ในปี 2563 เนื่องจากแรงงานต่างด้าวต้องเดินทางกลับบ้านในช่วงมาตรการปิดเมือง (lockdown) ทั้งนี้ EIC คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของกัมพูชาจะเติบโตร้อยละ 4.0 ในปี 2564 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากอุปสงค์ในประเทศที่ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการกระตุ้นทางการคลัง และการค้าระหว่างประเทศที่ค่อย ๆ ฟื้นตัว สำหรับการส่งออกคาดว่าจะฟื้นตัวปานกลางตามเศรษฐกิจโลกที่ฟื้นตัวดีขึ้น ความคืบหน้าในการฉีดวัคซีนและข้อตกลงการค้าเสรีใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่องค์กรการค้าโลกคาดการณ์ว่าการค้าโลกจะกลับมาฟื้นตัว 7.2% ในปี 2564 ประเทศคู่ค้าลำดับต้น ๆ ของกัมพูชาอย่างสหรัฐฯ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีนมีแนวโน้มจะเริ่มฉีดวัคซีนในวงกว้างในปี 2564 ภาคส่วนต่าง ๆ จะฟื้นตัวแตกต่างกันไป การส่งออกเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว คาดว่าจะฟื้นตัวได้ช้ากว่าภาคส่วนอื่น ๆ เนื่องจากสินค้าเหล่านี้ได้รับผลกระทบทางตรงจากรายได้ที่ลดลงและมาตรการที่ให้

ประชาชนอยู่บ้าน ในทางกลับกัน สินค้าอิเล็กทรอนิกส์และสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องในปี 2564 โดยได้ประโยชน์จากการที่ประชาชนเปลี่ยนมาทำงานจากที่บ้าน

นอกจากนี้ กัมพูชายังได้ประโยชน์ด้านการส่งออกและการลงทุนจากข้อตกลงการค้าเสรี จีน-กัมพูชา (CCFTA) และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ธนาคารโลกคาดว่า CCFTA จะยกเลิกภาษีที่เก็บกับสินค้านำเข้าร้อยละ 98 ที่ส่งออกไปยังประเทศจีน และช่วยเพิ่มการส่งออกจากกัมพูชาไปยังประเทศจีนร้อยละ 25 และคาดว่าจะส่งเสริมการลงทุนทางตรงจากประเทศจีนผ่านการร่วมมือในโครงการเส้นทางสายไหม (Belt and Road Initiative) โดยประเทศจีนเติบโตและกลายเป็นตลาดการส่งออกที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 4 ของกัมพูชา ด้วย CAGR ร้อยละ 35.7 ในช่วงปี 2553-2562 คิดเป็นร้อยละ 6.8 ของการส่งออกทั้งหมด โดยสินค้าเกษตรจะได้ประโยชน์จากข้อตกลงเป็นอย่างมาก อีกทั้ง ยังมีสัญญาณที่ดีจากการลงทุนทางตรงจากประเทศจีนที่เติบโตอย่างต่อเนื่องสูงถึง 29.5%YOY ในช่วง 3 ไตรมาสแรก ของปี 2563 อันเป็นผลมาจากข้อตกลง CCFTA และ RCEP รวมถึงการแก้ไขกฎหมายการลงทุน

➤ สปป.ลาว

การส่งออกขยายตัวเพียง 0.8%YOY ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2563 โดยกลับมาเติบโตในไตรมาสที่ 3 (5.8%YOY) หลังจากที่หดตัวรุนแรงในไตรมาสที่ 2 (-13.2%YOY) เนื่องจากประเทศคู่ค้าหลัก (ไทย จีน และเวียดนาม) เริ่มคลายมาตรการปิดเมือง (lockdown) การส่งออกไฟฟ้าซึ่งเป็นสัดส่วนหลักยังคงเติบโตแข็งแกร่ง เนื่องจากมีการตกลงปริมาณล่วงหน้าไว้แล้ว ขณะที่การส่งออกสินค้าเกษตร เช่น ยี่หร่า ไม้ ไม้ ได้รับผลบวกจากอุปสงค์ต่อกระดาษและบรรจุภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน การส่งออกวัตถุดิบและเครื่องจักรได้รับผลกระทบจากอุปสงค์ในประเทศคู่ค้าที่น้อย

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) พ้นตัวจากฐานต่ำในปี 2562 แต่ยังคงอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงก่อนหน้า มูลค่า FDI สุทธิกลับมาเพิ่มขึ้น 24.2%YOY รวมเป็นมูลค่า 721.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2563 โดยแม้เผชิญการระบาดของโควิด-19 โครงการลงทุนส่วนใหญ่ยังคืบหน้าไปได้เนื่องจากทั้ง สปป.ลาว และจีน (ประเทศผู้ลงทุนหลักในสปป.ลาว) สามารถควบคุมการระบาดได้สำเร็จ แต่ภาพรวมการฟื้นตัวยังคงอ่อนแอ โดยปัจจัยที่ส่งผลให้ FDI ชะลอตัว ได้แก่ โครงการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำที่คืบหน้าช้าลง (โดยเฉพาะหลังกรณีเขื่อนแตกในปี 2562) และภาระหนี้สาธารณะในระดับสูง ซึ่งจำกัดศักยภาพของรัฐบาล สปป.ลาว ในการดำเนินโครงการลงทุนขนาดใหญ่ ทั้งนี้ การท่องเที่ยวยังคงซบเซาจากการควบคุม

ชายแดนและมาตรการกักตัว มาตรการปิดพรมแดนยังจำกัดการเดินทางของแรงงานต่างด้าวไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงการจ้างงานและรายได้ส่งกลับประเทศ

EIC คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของสปป.ลาวจะกลับมาเติบโตร้อยละ 4.5 ในปี 2564 ด้วยแรงสนับสนุนจากอุปสงค์ที่ฟื้นตัวจากประเทศคู่ค้าและประเทศผู้ลงทุน รวมถึงการเปิดช่องทางค้าชายแดน อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจยังมีแนวโน้มเติบโตต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เนื่องจากขีดความสามารถการดำเนินนโยบายการคลังที่จำกัดและฐานะการคลังที่อ่อนแอ ที่ผ่านมารัฐบาลสปป.ลาวได้ใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการแจกเงินสด ลดภาษี และออกสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ 0.2 ของ GDP และยังไม่ครอบคลุมกลุ่มแรงงานนอกระบบเป็นจำนวนมาก รวมถึงยังมีปัจจัยความเสี่ยงอื่น ๆ เช่น ความคืบหน้าของแผนกระจายวัคซีนยังไม่ชัดเจน ทั้งนี้ การส่งออกมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปในปี 2564 การส่งออกไฟฟ้า (สัดส่วนร้อยละ 22) จะยังขยายตัวดีต่อเนื่องจากการอุปสงค์ที่แข็งแกร่งจากไทยและเวียดนาม

FDI มีแนวโน้มฟื้นตัวปานกลางในปี 2564 โดยเศรษฐกิจจีนที่ฟื้นตัวจะส่งผลให้ FDI กลับมาเพิ่มขึ้น หนึ่งในโครงการร่วมทุนของทั้งสองประเทศคือทางรถไฟจีน-สปป.ลาว อย่างไรก็ตาม อันดับเครดิตประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่ม speculative อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติในระยะข้างหน้าอีกด้วย ในภาคการท่องเที่ยวจะยังซบเซาต่อเนื่องเกือบทั้งปี 2564 เมื่อดูจากแผนการฉีดวัคซีนในปัจจุบัน ภาครัฐจะยังไม่มีแนวโน้มยกเลิกการปิดพรมแดนและมาตรการกักตัวในเร็ว ๆ นี้ และการท่องเที่ยวภายในประเทศเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถช่วยให้รายได้การท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัวได้เต็มที่

อุปสงค์ภายในประเทศจะยังฟื้นตัวต่อเนื่องจากการคลายมาตรการปิดเมือง (lockdown) การว่างงานและการสูญเสียรายได้คาดว่าจะทยอยปรับตัวดีขึ้น แต่จะยังไม่กลับมาฟื้นตัวอย่างเต็มที่จากผลของแผลเป็นทางเศรษฐกิจ คือ การระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้อัตราว่างงาน โดยบัญชีสมดุลของครัวเรือน (household balance sheet) ซึ่งเปราะบางอยู่แล้วจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจอาจแย่ลง ส่งผลต่อการฟื้นตัวของภาคบริโภคเอกชน ขณะที่มาตรการปิดพรมแดนจะทำให้สปป.ลาวเสียรายได้จากเงินส่งกลับอย่างต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้น การอ่อนค่าของเงินกีบอาจดันราคาการนำเข้าและส่งผลให้เงินเฟ้อสูงขึ้น จนเป็นแรงกดดันต่อการบริโภคภายในประเทศ อีกหนึ่งความท้าทายของสปป.ลาว คือ ระดับหนี้สาธารณะที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในระยะกลาง ธนาคารโลกประเมินว่าระดับหนี้สาธารณะของสปป.ลาวจะเพิ่มขึ้นเป็น 73.4% ของ GDP ในปี 2564 (จาก 69.1% ในปี 2020) และการขาดดุลการคลังจะอยู่ที่ราว -6.8% ของ GDP จากเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวช้ากว่าที่คาดการณ์และการลงทุนต่อเนื่องในโครงการผลิตไฟฟ้าพลังงานน้ำ ธนาคารโลก

ประเมินว่าสปป.ลาว จะมีภาระหนี้ในรูปเงินสกุลต่างประเทศรวมราว 1,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วง 5 ปีข้างหน้า เทียบกับเงินสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ที่ระดับ 1,260 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ เดือนพฤศจิกายน 2563

➤ เมียนมา

การส่งออกคิดเป็นร้อยละ 26.4 ของ GDP ชะลอตัวแต่ยังคงอยู่ในทิศทางบวกโดยเติบโตที่ระดับ 3.6%YOY ในปีงบประมาณ 2562/2563 โดยปัจจัยหลักมาจากสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แร่ธาตุ แต่การส่งออกสินค้าภาคการผลิต เช่น เครื่องนุ่งห่มและรองเท้าหดตัวถึง -2.9%YOY เนื่องจากมาตรการปิดเมือง (lockdown) ในประเทศคู่ค้า แต่สินค้าเกษตรส่งออกได้เพิ่มขึ้น 14.2%YOY และผลิตภัณฑ์แร่ธาตุ 27.7%YOY ซึ่งล้วนเป็นสินค้าที่ได้ประโยชน์จากมาตรการให้อยู่บ้านและความต้องการจากประเทศจีน ทั้งนี้ เมียนมามีความเสี่ยงการถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจและการปิดพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการรัฐประหารโดยกองทัพและอาจเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของการส่งออกภาพรวม

มูลค่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิ (Net FDI inflows) คิดเป็น 3.3% ของ GDP หดตัว -3.8%YOY ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2562/2563 เป็นผลมาจากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและข้อจำกัดในการเดินทาง การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศมีความสำคัญเนื่องจากอยู่ในช่วงการเปิดเสรีอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพราะเมียนมาต้องปฏิรูปเชิงโครงสร้างและบูรณาการเข้ากับห่วงโซ่การผลิตโลก การลงทุนส่วนใหญ่เพิ่มมากขึ้นในภาคพลังงานและอสังหาริมทรัพย์

EIC คาดการณ์ว่า GDP ของเมียนมาในปีงบประมาณ 2563/2564 เป็น 0% เนื่องจากความเสี่ยง 2 ประการ ได้แก่ มาตรการควบคุมโควิด-19 ที่ยืดเยื้อและความไม่แน่นอนทางการเมืองที่นำไปสู่ความไม่สงบภายในประเทศ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้อุปสงค์ในประเทศลดลงและชะลอการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ นอกจากนี้ การช่วยเหลือจากสถาบันระหว่างประเทศแบบพหุภาคีอาจถูกจำกัดมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลต่อความสามารถของเมียนมาในการใช้แผนปฏิรูปโครงสร้างและแผนการคลัง ภาพรวมการส่งออกคาดว่าจะฟื้นตัวพอประมาณไปในทิศทางเดียวกันกับเศรษฐกิจโลกและประเทศคู่ค้าปรับตัวดีขึ้น และการฟื้นตัวของราคาก๊าซธรรมชาติมีแนวโน้มส่งเสริมให้การส่งออกฟื้นตัว โดยเงินจัดที่อ่อนค่าลงเนื่องจากการแทรกแซงของธนาคารกลางและรัฐประหาร ช่วยให้การส่งออกฟื้นตัวในปีงบประมาณ 2564 นี้ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านโลจิสติกส์ที่ยืดเยื้อเพิ่มเติมจากการปิดด่านชายแดนและถนนอาจนำไปสู่การหยุดชะงักของห่วงโซ่

อุปทานและการขีดขวางการค้าชายแดน การขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์อาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกเนื่องจากค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้น ความเสี่ยงในการถูกคว่ำบาตรโดยสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป (รวมแล้วคิดเป็น 20% ของการส่งออกทั้งหมด) อาจกระทบต่อการเข้าถึงตลาดการส่งออกใน อนาคต และหากมีการถอดถอนสิทธิพิเศษทางการค้าโดยสหภาพยุโรปจะส่งผลกระทบต่อ ภาคการผลิตเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าของประเทศโดยคิดเป็นร้อยละ 6.4 ของการส่งออกทั้งหมด

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ คิดเป็น 3.3% ของ GDP ยังซบเซาอย่างต่อเนื่องเมื่อนักลงทุนเลื่อนโครงการต่าง ๆ ออกไปก่อน อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 80 ของการลงทุนทางตรงจากประเทศในทวีปเอเชีย ซึ่งไม่ค่อยมีแนวโน้มคว่ำบาตรเมียนมา ร้อยละ 60 เป็นกลุ่มประเทศอาเซียน ส่วนใหญ่คือสิงคโปร์และไทย บทบาทของจีนในฐานะประเทศผู้ลงทุนสำคัญของเมียนมาอาจก้าวเข้ามาลงทุนในเมียนมาในโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และ RCEP อาจช่วยลดอุปสรรคในการลงทุนระหว่างสองประเทศด้วย และช่วยให้การบูรณาการเข้ากับห่วงโซ่มูลค่าระดับภูมิภาคของเมียนมาเข้มแข็งขึ้น

เมียนมาเริ่มฉีดวัคซีนให้ประชาชนแล้วแต่คาดว่าจะสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้สำเร็จในปี 2565 เมื่อการควบคุมโควิด-19 สิ้นสุดลง กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะกลับมาดำเนินต่อไปได้ ส่งผลดีต่อการจ้างงานและรายได้ของครัวเรือน ทั้งนี้ รายได้และเงินที่ส่งกลับบ้าน (remittance) ที่ลดลง ทำให้หลายครัวเรือนชะลอการซื้อในปริมาณมากออกไป ความเสี่ยงของการประท้วงอาจยิ่งลดความมั่นใจของธุรกิจและผู้บริโภค และสุดท้ายนโยบายการกระตุ้นทางการคลังที่วางแผนไว้ภายใต้รัฐบาลของนางอองซาน ซูจี อาจถูกปรับเปลี่ยนและเลื่อนออกไป ภาพรวมอุปสงค์ในประเทศจึงอาจค่อย ๆฟื้นตัวแต่ยังคงเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

➤ เวียดนาม

เศรษฐกิจเวียดนามเติบโตสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเศรษฐกิจไตรมาสที่ 4 ปี 2563 กลับมาขยายตัว 4.5%YOY ด้วยแรงส่งจากการส่งออกและอุปสงค์ภายในประเทศ อุตสาหกรรมหลักของภาคบริการคิดเป็นสัดส่วน 38.7% ของ GDP เติบโตต่ำที่สุดเพียง 2.3%YOY โดยเป็นผลจากมาตรการจำกัดการเดินทาง แต่ก็สามารถกลับมาฟื้นตัวได้อย่างแข็งแกร่งเนื่องจากภาครัฐผ่อนคลายนโยบายการปิดเมือง (lockdown) ลง ภาคอุตสาหกรรมคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36.6 ของ GDP ขยายตัวสูงสุดที่ 4%YOY ด้วยแรงส่งจากภาคการผลิตซึ่งเติบโตสูง 5.8%YOY สำหรับภาคเกษตรกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.6 ของ GDP ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดและขยายตัว 2.7%YOY

การส่งออกเวียดนามขยายตัวสูง 7.0%YOY ในปี 2563 ด้วยแรงสนับสนุนหลักจากการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมูลค่าสูง โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอะไหล่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.6 ของการส่งออก ซึ่งขยายตัว 24.2%YOY ในปี 2563 โดยได้ผลบวกจากอุปสงค์โลกที่เพิ่มขึ้นต่อสินค้าสำหรับการทำงานออนไลน์ ในขณะเดียวกัน การส่งออกโทรศัพท์และชิ้นส่วนซึ่งเป็นหมวดสินค้าส่งออกอันดับหนึ่งของเวียดนาม (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.4 ของการส่งออก) หดตัว -0.3%YOY ขณะที่การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าต่ำกว่า เช่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.4 ของการส่งออก หดตัว -9.4%YOY

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในเวียดนามหดตัวในปี 2563 ท่ามกลางความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกในปี 2563 การเบิกจ่าย FDI ที่คิดเป็นร้อยละ 6 ของ GDP มีมูลค่ารวม 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลง -2.0%YOY ทั้งนี้ตัวเลขการลงทุนที่เกิดขึ้นจริง (realized investment) ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับมูลค่าในปี 2562 และตัวเลขโครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติซึ่งเพิ่มขึ้นสะท้อนถึงความเชื่อมั่นของนักลงทุน

EIC คาดว่าเศรษฐกิจเวียดนามจะขยายตัวร้อยละ 7.0 ในปี 2564 ด้วยแรงส่งจากภาคส่งออกสินค้าไฮเทคและการปรับโครงสร้างการค้าให้กระจายไปยังหมวดสินค้าและคู่ค้าที่หลากหลายยิ่งขึ้น โดยจะได้ประโยชน์ในฐานะที่เป็นฐานการผลิตสำคัญของสินค้าคอมพิวเตอร์ ที่จะเป็นที่ต้องการมากยิ่งขึ้นในยุคของการทำงานทางออนไลน์ นอกจากนี้ การลงนามข้อตกลงทางการค้าหลายฉบับทำให้สามารถเข้าถึงตลาดในหลายประเทศเศรษฐกิจหลัก เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีสหภาพยุโรป-เวียดนาม (EVFTA) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนสิงหาคมปี 2563 จะช่วยให้การส่งออกไปยังยุโรป ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14 ของการส่งออกเวียดนามกลับมาฟื้นตัว สำหรับการส่งออกไปยังสหรัฐฯ ซึ่งเป็นคู่ค้าที่ใหญ่ที่สุดของเวียดนามคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24 คาดว่าจะเติบโตต่อเนื่องด้วยนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติมจากรัฐบาลประธานาธิบดีไบเดน และความคืบหน้าการฉีดวัคซีน แต่เวียดนามยังเผชิญความเสี่ยงจากการถูกขึ้นบัญชีเป็นประเทศผู้บิดเบือนค่าเงิน²

เวียดนามจะยังเป็นปลายทางการลงทุนที่น่าสนใจของบริษัทที่ต้องการย้ายฐานผลิตออกจากจีน ด้วยข้อได้เปรียบหลักจากตำแหน่งที่ตั้ง ค่าแรง รวมถึงข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศเศรษฐกิจหลัก นอกจากนี้ กฎหมายแรงงานและกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ

² กระทรวงการคลังสหรัฐฯ ได้ขึ้นบัญชีเวียดนามเป็นประเทศผู้บิดเบือนค่าเงิน โดยเข้าเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อ คือ มีการเกินดุลการค้าสูงกับสหรัฐฯ มีการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดสูง และมีการแทรกแซงค่าเงินต่อเนื่อง

วันที่ 1 มกราคม 2564 ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยให้การประกอบธุรกิจในเวียดนามเป็นไปได้ง่าย และช่วยผลักดันให้ FDI เข้าเวียดนามที่หยุดนิ่งไปกลับมาเติบโต

แนวโน้มเศรษฐกิจภายในประเทศจะกลับมาฟื้นตัวตลอดทั้งปี 2564 ดัชนีหลักทางเศรษฐกิจในเดือนธันวาคม 2563 ซึ่งว่าการผลิตสินค้าในเวียดนามขยายตัวได้ดี การบริโภคสินค้าก็เติบโตใกล้เคียงกับในช่วงปี 2562 สำหรับการบริโภคในภาคบริการคาดว่าจะกลับมาขยายตัวได้ อย่างไรก็ตาม อัตราว่างงานยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่และอาจเป็นแรงกดดันต่อภาระหนี้ครัวเรือนรวมถึงการเติบโตของการบริโภคต่อไปได้ เวียดนามมีแนวโน้มคงนโยบายการคลังและการเงินแบบผ่อนคลายเพื่อสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อเนื่องในปี 2564 ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) รายงานว่า ทางเวียดนามได้ออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจรวมมูลค่า 2.7 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 10.3 ของ GDP ในปี 2563 ซึ่งสูงที่สุดในบรรดาประเทศกลุ่ม CLMV

➤ ไทย

การส่งออกของไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวเร็วกว่าที่คาดการณ์ ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก มูลค่าส่งออกในช่วงเดือนธันวาคม 2563 และมกราคม 2564 มีระดับเทียบเท่ากับในช่วงก่อนเกิดโควิด-19 แล้ว นับเป็นการฟื้นตัวที่เร็วกว่าที่เคยคาดไว้ ขณะที่ในระยะต่อไป คาดว่าการส่งออกมีแนวโน้มปรับดีขึ้นต่อเนื่องตามทิศทางเศรษฐกิจโลกที่ฟื้นตัวจากการเร่งฉีดวัคซีนและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะสหรัฐฯ ดังนั้น จึงทำให้ EIC ปรับเพิ่มคาดการณ์มูลค่าส่งออกของไทยในปี 2564 เป็นขยายตัวที่ 6.4% จากเดิมที่เคยคาดไว้ที่ 4.0%

อย่างไรก็ดี ภาคท่องเที่ยวของไทยยังมีแนวโน้มฟื้นตัวช้า โดยคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติในปี 2564 เพียง 3.7 ล้านคน เนื่องจากการเดินทางระหว่างประเทศจะฟื้นตัวได้อย่างชัดเจนก็ต่อเมื่อประเทศส่วนใหญ่มีภาวะภูมิคุ้มกันหมู่แล้ว (herd immunity) ทั้งนี้ กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วที่มีโอกาสได้รับภาวะภูมิคุ้มกันหมู่ที่เร็วกว่าในช่วงไตรมาสที่ 2 และ 3 ของปี 2564 กลับไม่ใช่กลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของไทย การท่องเที่ยวจะฟื้นตัวชัดเจนในช่วงไตรมาสที่ 4 ของปี 2564 และต้นปี 2565 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของไทยจะทยอยมีภูมิคุ้มกันหมู่มากขึ้น

การระบาดของโควิด-19 ระลอกที่ 3 ส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายในประเทศ และเป็นข้อจำกัดหลักของการขยายตัวของกำลังซื้อในระยะข้างหน้า อย่างไรก็ตาม เม็ดเงินจากภาครัฐเป็นปัจจัยหลักสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ผ่านการใช้จ่ายทั้งในส่วนของงบประมาณรวมทั้ง

เงินจาก พรก. กู้เงิน 1 ล้านล้านบาท นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีการช่วยเหลือเศรษฐกิจเพิ่มเติมผ่านการให้เงินเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งมาตรการล่าสุด ได้แก่ โครงการเราชนะ และ ม. 33 เรารักกัน ซึ่งมีวงเงินช่วยเหลือกว่า 2.5 แสนล้านบาท ครอบคลุมผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือกว่า 40 ล้านคน นับเป็นเม็ดเงินขนาดใหญ่ที่จะช่วยพยุงเศรษฐกิจในช่วงนี้ และคาดว่าภาครัฐจะมีมาตรการเพิ่มเติมซึ่งอาจเน้นด้านการลงทุนหรือการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมการฟื้นตัวเศรษฐกิจเป็นหลัก

ด้านนโยบายการเงิน คาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ร้อยละ 0.5 ตลอดปี 2564³ ควบคู่กับการเข้าซื้อพันธบัตรรัฐบาลเมื่อจำเป็นเพื่อดูแลดอกเบี้ยในตลาดการเงินให้อยู่ในระดับต่ำ รวมถึงสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการจัดการกับหนี้เสีย ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยระบุว่า สภาพคล่องโดยรวมอยู่ในระดับสูงและต้นทุนทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ แต่การกระจายตัวยังไม่ทั่วถึงจากความเสี่ยงด้านเครดิตที่เพิ่มขึ้น จึงต้องติดตามให้การขยายตัวของสินเชื่อทั่วถึงมากขึ้นหลังมาตรการสินเชื่อฟื้นฟูมีผลบังคับใช้ ด้านอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลระยะยาวของไทยทยอยปรับลดลงจากช่วงก่อนหน้า สำหรับอัตราแลกเปลี่ยน เงินบาทเทียบกับดอลลาร์สหรัฐเคลื่อนไหวอ่อนค่ากว่าเงินสกุลภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเผชิญกับข้อจำกัดในการดูแลค่าเงินบาทมากขึ้น หลังไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่สหรัฐฯ จับตาดูการแทรกแซงค่าเงิน (monitoring list) สำหรับความเสี่ยงที่อาจมีการกดดันให้เงินบาทอ่อนค่ามากกว่า คาดว่ามาจากสถานการณ์การเมืองไทยที่อาจมีความไม่แน่นอนมากขึ้น และการฟื้นตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ช้ากว่าที่ประเมินไว้

ตั้งแต่ต้นปี 2563 เป็นต้นมา การระบาดของโควิด-19 เริ่มส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างรุนแรง เศรษฐกิจหดตัวถึงร้อยละ 6.1 เป็นครั้งแรกในรอบ 20 ปี สำหรับในปี 2564 EIC ประมาณการ GDP ของไทยว่าอยู่ที่ 2.6% จากแนวโน้มการส่งออกที่ขยายตัวได้ดี และจากเม็ดเงินภาครัฐที่สนับสนุนเศรษฐกิจต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของกำลังซื้อในประเทศยังมีข้อจำกัดจากรายได้ภาคท่องเที่ยว รวมทั้งบดขยี้ของ MSMEs และภาคครัวเรือน ส่งผลให้ภาพรวมเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวช้า โดยจากการศึกษาของ EIC พบว่า ระดับ GDP ของไทยจะกลับไปสู่ระดับก่อนเกิดโควิด-19 ได้ในช่วงปลายปี 2565 หรือต้นปี 2566 สะท้อนการพึ่งพาของเศรษฐกิจไทยต่อภาคท่องเที่ยวในระดับสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก (ร้อยละ 12 ของ GDP) นอกจากนี้ มีโอกาสสูงที่จะเกิดการสูญเสียผลผลิตอย่างถาวร (permanent output loss) ขนาดใหญ่ โดยพิจารณาจากส่วนต่างในช่วงของระดับ GDP ในกรณีที่ไม่มีโควิด-19 เกิดขึ้นเทียบกับระดับ GDP ตามการคาดการณ์ล่าสุดของ IMF ในช่วง 3 ปีข้างหน้า พบว่า ระดับส่วนต่างของ GDP ระหว่าง 2 กรณีของไทย (output shortfall) อยู่ที่ประมาณ 8-9% ซึ่งถือว่าเป็นช่องว่างที่

³ ข่าว ธปท. ฉบับที่ 33/2564 เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงิน ครั้งที่ 3/2564

ค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ สถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อรายได้ การจ้างงาน และกำลังซื้อในประเทศพื้นตัวได้อย่างช้า ๆ นอกจากนี้ การลงทุนของภาคธุรกิจที่ชะลอตัวลงทำให้การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมายกระดับประสิทธิภาพการผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขันมีจำกัด ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อจำกัดด้านอุปทานและการลดลงของอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาวได้

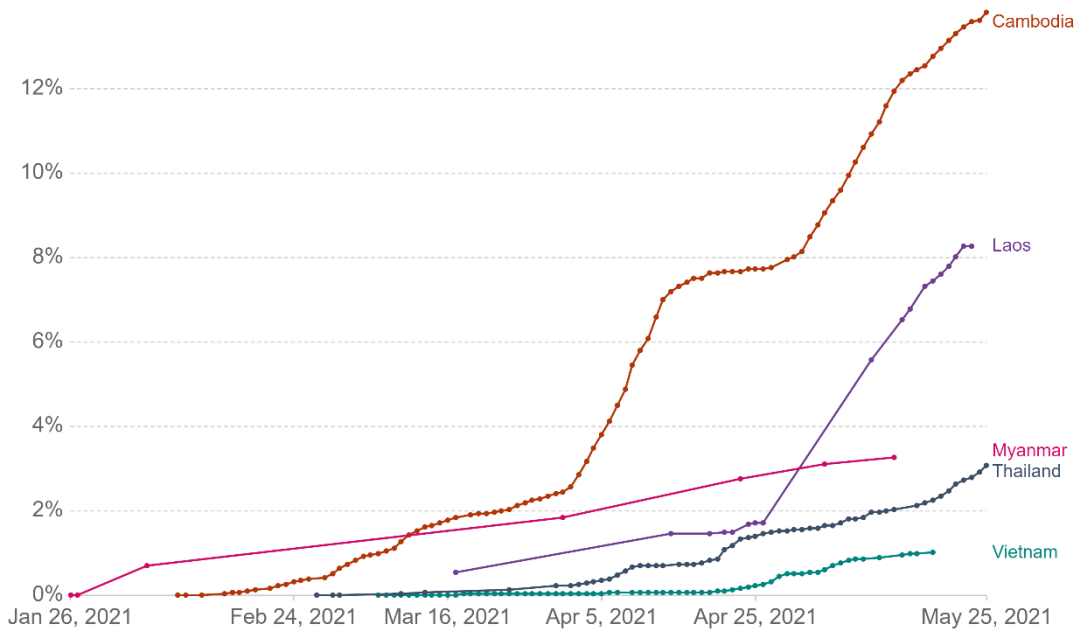
4.2 สถานการณ์ด้านวัคซีน

เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มฟื้นตัวได้แข็งแกร่งมากขึ้น แต่จะมีความแตกต่างกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ค่อนข้างมากตามความเร็วของการฉีดวัคซีนโควิด-19 ในช่วงเวลานี้ นโยบายของภาครัฐที่ถูกจับตามองมากที่สุด คือ ความสามารถในการจัดหาวัคซีนมาให้กับประชาชนภายในประเทศ ข้อมูลจากเว็บไซต์ Our World in Data ระบุว่าประชากรโลกที่ได้รับวัคซีนแล้วอย่างน้อย 1 เข็ม อยู่ที่ร้อยละ 10.1 โดยมีประชากรที่ได้รับวัคซีนครบ (fully vaccinated) อยู่ที่ร้อยละ 5.2 สำหรับประเทศ CLMVT กัมพูชาถือว่าเป็นประเทศที่ดำเนินการโครงการฉีดวัคซีนได้เร็วที่สุด โดยปัจจุบันมีจำนวนผู้ที่ได้รับวัคซีนแล้วอย่างน้อย 1 เข็ม อยู่ที่ร้อยละ 13.6 ในขณะที่ร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ได้รับวัคซีนเข็มที่ 2 แล้ว สำหรับข้อมูลของประเทศต่าง ๆ ณ วันที่ 25 พฤษภาคม 2564 ปรากฏดังภาพที่ 4-1 และภาพที่ 4-2

ภาพที่ 4-1 ร้อยละของประชากรในประเทศ CLMVT ที่ได้รับวัคซีนอย่างน้อย 1 เข็ม

Share of people who received at least one dose of COVID-19 vaccine

Share of the total population that received at least one vaccine dose. This may not equal the share that are fully vaccinated if the vaccine requires two doses.

Source: Official data collated by Our World in Data

CC BY

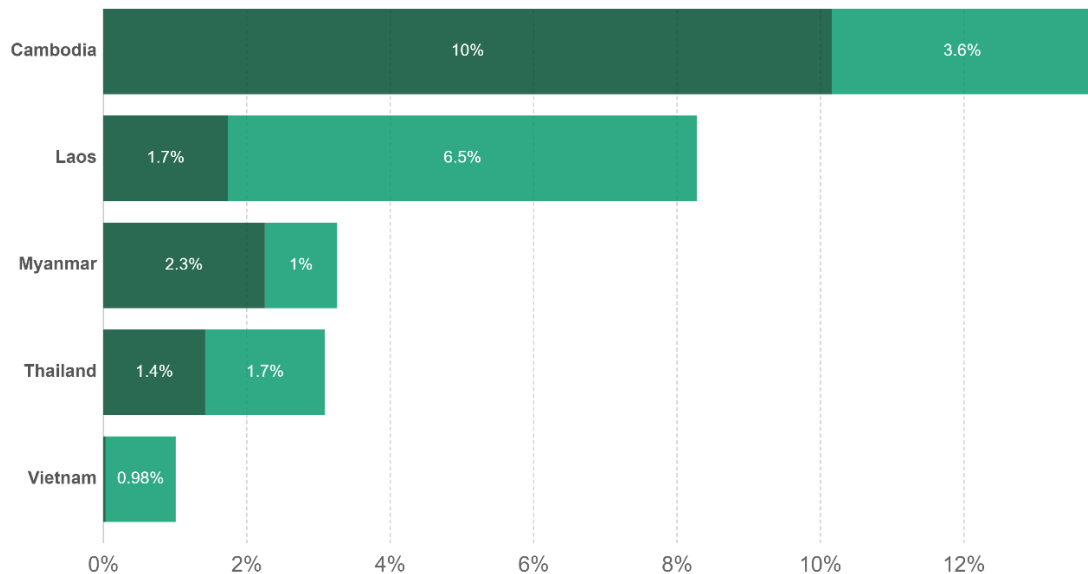
ภาพที่ 4-2 ร้อยละของประชากรที่ได้รับวัคซีนครบแล้วในประเทศ CLMVT

Share of people vaccinated against COVID-19, May 25, 2021

This data is only available for countries which report the breakdown of doses administered by first and second doses.

■ Share of people fully vaccinated against COVID-19 ■ Share of people only partly vaccinated against COVID-19

Source: Official data collated by Our World in Data

CC BY

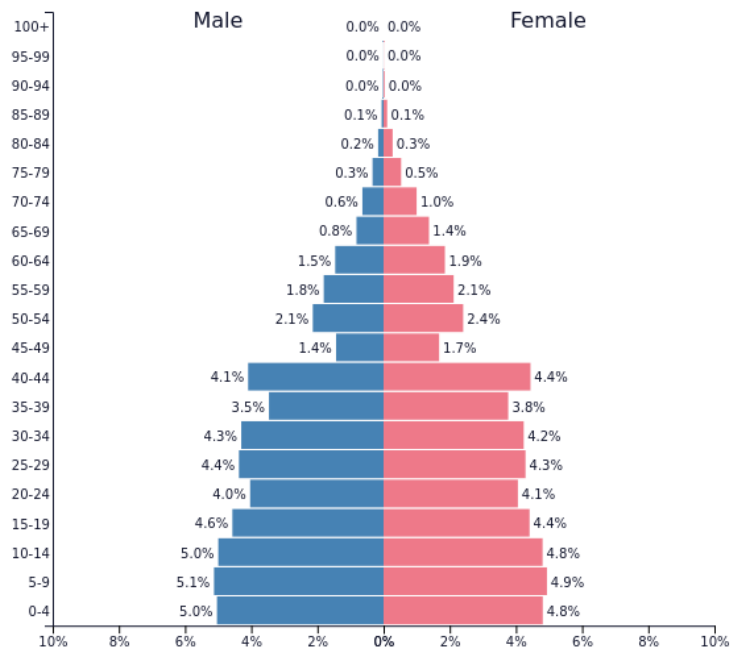
กัมพูชาเริ่มโครงการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ให้ประชาชนตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2564 โดยอนุมัติใช้วัคซีนของผู้ผลิต 3 ราย ได้แก่ ซิโนฟาร์ม ซิโนแวค และแอสตราเซนเนกา ซึ่งวัคซีนแอสตราเซนเนกา กัมพูชาได้รับจากโครงการโคแวกซ์ (COVAX) หรือโครงการแจกจ่ายวัคซีนให้ประเทศรายได้ต่ำขององค์การอนามัยโลก กัมพูชาฉีดวัคซีนโดสแรกให้ประชาชนแล้ว 2.1 ล้านคน ในขณะที่ไทย มีวัคซีนที่จัดสรรไปแล้ว 3.56 ล้านโดส แบ่งเป็น ซิโนแวค 3.44 ล้านโดส และแอสตราเซนเนกา 1.15 แสนโดส โดยมีการฉีดวัคซีนแล้ว 3.15 ล้านโดส และมีผู้ได้รับวัคซีนอย่างน้อย 1 เข็ม จำนวน 2.2 ล้านคน สปป.ลาวมีการฉีดวัคซีนแล้ว 7.29 แสนโดส ด้วยวัคซีนสปุ๊กนิก 5 และซิโนฟาร์ม เมียนมามีการฉีดวัคซีนแล้ว 2.99 ล้านโดส ด้วยวัคซีนแอสตราเซนเนกา และเวียดนามมีการฉีดวัคซีนแล้ว 1.01 ล้านโดส ด้วยวัคซีนแอสตราเซนเนกา

4.3 สถานการณ์ด้านประชากร

จากข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ⁴ พบว่าค่าเฉลี่ยอายุของประชากร (median age) ในภูมิภาค CLMVT ใกล้เคียงกับอายุค่าเฉลี่ยของประชากรโลกที่ถูกประมาณการณ์ไว้ที่ 30.9 ปี ณ ปี 2563 แต่ทั้ง 5 ประเทศมีอายุค่าเฉลี่ยของประชากรในประเทศที่แตกต่างกันไป โดยกัมพูชามีอายุเฉลี่ยของประชากรอยู่ที่ 25.6 ปี สปป.ลาว 24.4 ปี เมียนมา 29 ปี เวียดนาม 32.5 ปี และไทย 40.1 ปี ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของทุกภาคส่วนที่เน้นย้ำการเข้าสู่สังคมสูงวัยของไทยในอนาคตอันใกล้ เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะที่กัมพูชาและสปป.ลาวจะยังคงเป็นแหล่งแรงงานที่สำคัญ ด้วยสัดส่วนประชากรวัยทำงาน (อายุระหว่าง 14-64 ปี) ยังคงเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ

⁴ United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). World Population Prospects 2019, Online Edition. Rev. 1.

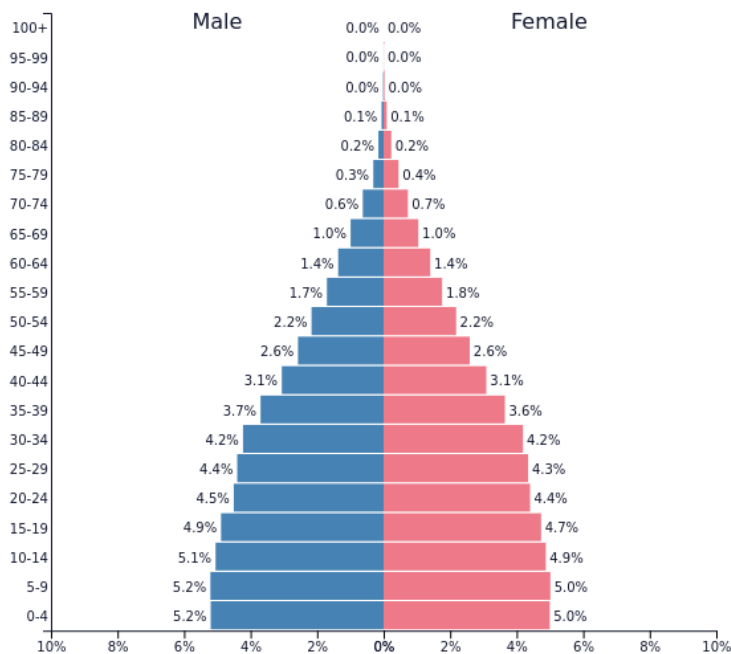
ภาพที่ 4-3 พีระมิตประชากรของกัมพูชาในปี 2024

PopulationPyramid.net

Cambodia - 2024
Population: 17,597,870

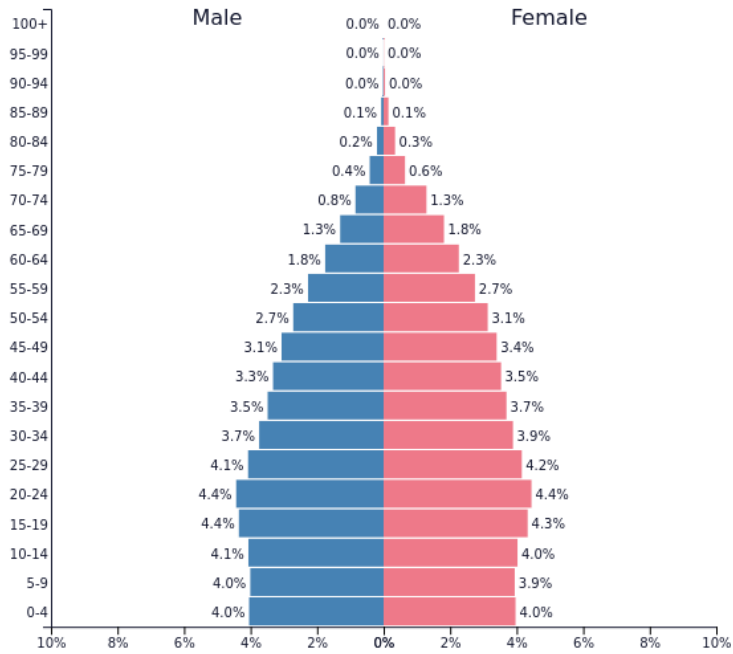
ภาพที่ 4-4 พีระมิตประชากรของ สปป.ลาว ในปี 2024

PopulationPyramid.net

Lao People's Democratic Republic - 2024
Population: 7,678,396

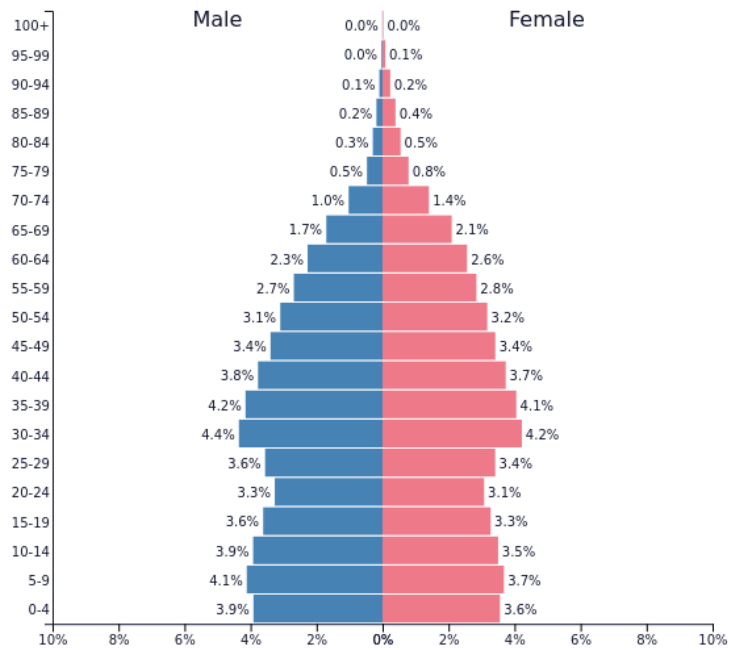
ภาพที่ 4-5 พีระมิตประชากรของเมียนมาในปี 2024

PopulationPyramid.net

Myanmar - 2024
Population: 56,101,105

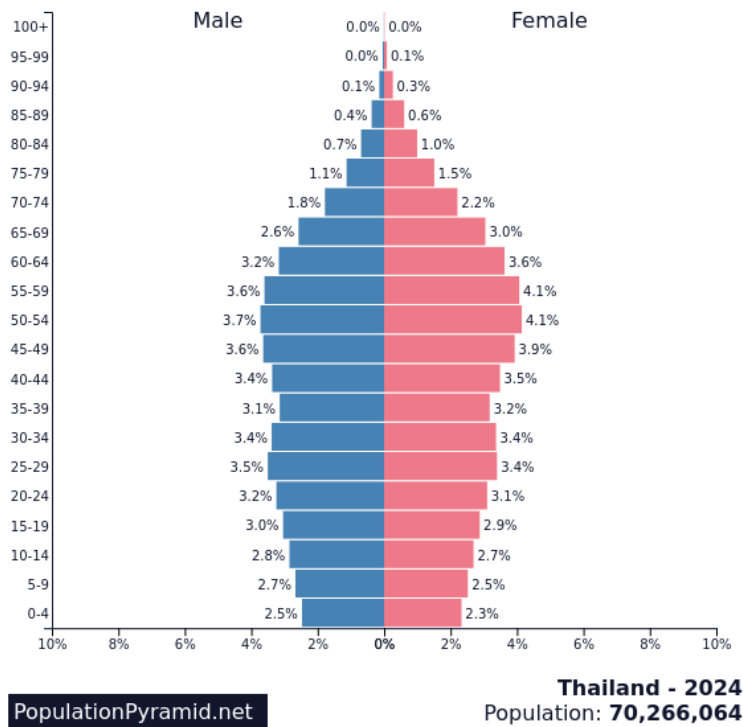
ภาพที่ 4-6 พีระมิตประชากรของเวียดนามในปี 2024

PopulationPyramid.net

Viet Nam - 2024
Population: 100,414,087

ภาพที่ 4-7 พีระมิดประชากรของไทยในปี 2024

จากภาพที่ 4-3 ถึงภาพที่ 4-7 แสดงให้เห็นว่าถึงโครงสร้างประชากรของ CLMVT ในอีก 3 ปีข้างหน้า (ปี 2567) สำหรับประเทศไทยมีฐานประชากรวัยเด็กที่ค่อนข้างแคบ ซึ่งนั่นหมายถึงจำนวนประชากรที่เข้าสู่ตลาดแรงงานที่ลดลง การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุและทิศทางของภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการจัดสรรทรัพยากรภาครัฐในการจัดสรรสวัสดิการ เช่น เงินเบี้ยผู้สูงอายุ บริการสาธารณสุขด้านสาธารณสุขให้แก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการรักษาโรคไม่ติดต่อที่มักเป็นในกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น โรคอัลไซเมอร์ โรคเบาหวาน โรคหัวใจ ที่อาจใช้ค่ารักษาและบุคลากรในการดูแลมากกว่าโรคอื่น ๆ ซึ่งนอกจากเป็นภาระของภาครัฐแล้ว ยังรวมถึงภาระของภาคประชาชนในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทางภาษีเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุ ปัญหาผู้สูงอายุยังรวมถึงเรื่องกำลังแรงงานที่ลดลงเนื่องจากแรงงานที่ต้องออกจากตลาดแรงงานเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงอีกด้วย

4.4 แนวทางการพัฒนายกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT

จากสถานการณ์ภาพรวมของ CLMVT อนุภูมิภาคมุ่งหวังที่จะเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนต่อไป ผ่านการเร่งดำเนินการฉีดวัคซีนและการประสานงานเพื่อเปิดพรมแดนให้สามารถ

ทำการค้าได้ปกติ รวมถึงการใช้มาตรการเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและการส่งออก ความเร็วของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในอนาคตขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความรวดเร็วในการฉีดวัคซีนจนได้รับภูมิคุ้มกันหมู่ (race to herd immunity) โดยประเทศที่มีภูมิคุ้มกันหมู่ได้ก่อน จะสามารถเปิดเมืองและมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น (2) ความต่อเนื่องและเพียงพอของมาตรการภาครัฐเพื่อลดผลกระทบจากแผลเป็นทางเศรษฐกิจ และ (3) โครงสร้างเศรษฐกิจซึ่งหากมีการพึ่งพาภาคบริการโดยเฉพาะภาคท่องเที่ยวระหว่างประเทศสูง หรืองบดุลของภาคครัวเรือนหรือภาคธุรกิจมีความเปราะบางอยู่ก่อนหน้าจะมีการฟื้นตัวได้ช้ากว่า

จากการนำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 3 และจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ร่วมกับสถานการณ์ในปัจจุบันของ CLMVT ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT ที่จะสามารถตอบสนองกับความต้องการเร่งด่วนที่มาจากผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 และวางรากฐานทางนโยบายการค้าและการลงทุนที่ยั่งยืน ดังนี้

➤ ยกระดับการเชื่อมโยงข้ามการค้าพรมแดน

เศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะต้องมาจากการเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพ ที่ช่วยเพิ่มความสามารถด้านการแข่งขันให้กับภาคเอกชน การควบคุมและกฎระเบียบที่สอดคล้องกันจะช่วยลดต้นทุนทางการค้า รัฐบาลจำเป็นต้องจัดเตรียมมาตรการรองรับและการปรับเปลี่ยนตามมาตรฐานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์วิกฤต ที่การยึดกับมาตรฐานในประเทศโดยขาดความยืดหยุ่นอาจก่อให้เกิดต้นทุนด้านมนุษยธรรม กฎระเบียบที่สามารถทำงานร่วมกันจะช่วยให้การจัดหาวัตถุดิบจากต่างประเทศเกิดขึ้นได้ในยามวิกฤต และสามารถลดต้นทุนการค้าในช่วงเวลาปกติ

การทำให้ขั้นตอนและเอกสารการค้าต่าง ๆ เป็นดิจิทัลเป็นประโยชน์ต่อ MSMEs ที่ยังไม่มีส่วนร่วมในการค้าระดับภูมิภาค ทั้งนี้โควิด-19 กระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ ปรับปรุงขั้นตอนและเอกสารทางการค้าที่จัดการด้วยระบบดิจิทัล โดยตั้งแต่ในปี 2548 อาเซียนได้เริ่มใช้ระบบ ASEAN Single Window เพื่อเปิดใช้งานระบบการแลกเปลี่ยนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้ามพรมแดน รวมถึง ใบศุลกากร ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า และใบรับรองสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และล่าสุดที่ประชุม ESACAP ได้รับรอง **Framework Agreement on Facilitation of Cross-Border Paperless Trade in Asia and the Pacific** โดยในกลุ่ม CLMVT มีกัมพูชาได้ลงนามไปในปี

2560 โดยเอกสารดังกล่าวสามารถนำมาเป็นหลักการพื้นฐานร่วมกันในการอำนวยความสะดวกการค้าข้ามพรมแดน

ภายใต้ความร่วมมือ GMS ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ปี 2030⁵ ในการที่จะช่วย MSMEs เข้าถึงตลาดในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ง่ายยิ่งขึ้นผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ บริการด้านการเงินออนไลน์ และช่องทางการจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ แผนดังกล่าวจะทำให้อนุภูมิภาคร่วมกันพัฒนาระบบการขนส่งด้านศุลกากรที่สอดคล้องกับ ASEAN Customs Transit System.62 ผ่านการเสริมสร้างความเชื่อมโยงกับภาคเอกชนผ่านการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับระเบียบด้านศุลกากร

โลกในอนาคตจะเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งรวมถึงมิติของการอำนวยความสะดวกทางการค้าที่อาจส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยี Blockchain เทคโนโลยีตรวจจับ On-Board Mass รวมทั้งการตรวจจับด้วยความถี่คลื่นวิทยุ ส่งผลให้การลงทุนและมาตรฐานทั่วไปในโครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดนจะได้รับการสนับสนุน รวมถึงการตรวจ คัดกรอง สุขภาพ และการปรับปรุงด้านศุลกากร การตรวจคนเข้าเมือง การกักตัว และความมั่นคงปลอดภัยด้านอื่น

➤ การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน

การส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกกระชับความร่วมมือภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาค ข้อตกลงต่าง ๆ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน และ RCEP เพื่อขจัดกำแพงด้านภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี อำนวยความสะดวก และส่งเสริมการไหลเวียนของสินค้าและบริการอย่างเสรี ส่งเสริมการลงทุนสองทาง และรักษาความเชื่อมั่นของห่วงโซ่อุปทาน การดำเนินการตามข้อตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาคจะช่วยบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 พื้นฟูความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและการค้า และมีส่วนช่วยในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภูมิภาค CLMVT ดังข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้ข้างต้น RCEP เป็นอีกหนึ่งโอกาสสำคัญของการขยายตลาดการส่งออก ผ่อนคลายระเบียบข้อบังคับ และดึงดูดนักลงทุนใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ รวมทั้งการเปลี่ยนไปผลิตและส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น มีแนวโน้มช่วยให้อุตสาหกรรมของประเทศ CLMVT แข็งแกร่งและทำให้เศรษฐกิจมีความมั่นคงมากขึ้น

⁵ ร่างกรอบยุทธศาสตร์ระยะยาวของแผนการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่โขง 2030 (The Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program Strategic Framework 2030)

CLMVT สามารถสนับสนุนการสร้างตลาดการลงทุนแบบบูรณาการ ซึ่งครอบคลุมการลงทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านการสร้างมาตรฐานและข้อกำหนดที่สอดคล้อง ความเป็นธรรมในการปฏิบัติทางการคลัง การหลีกเลี่ยงมาตรการแทรกแซงและการต่อต้านการแข่งขันของรัฐ และการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายบริษัทและกฎหมายการค้าอื่น ๆ CLMVT สามารถส่งเสริมการพัฒนาที่เชื่อมต่อกันด้านเครือข่ายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อดึงดูดการลงทุนที่มีคุณภาพไปยังอนุภูมิภาค และเป็นประโยชน์ต่อประชากรในท้องถิ่นโดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน

ด้วยความสำคัญของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิด-19 ประเทศต่างสมาชิกฯ ควรปรับปรุงบรรยากาศของการธุรกิจและการลงทุน เพื่อเรียกคืนการไหลเวียนของเงินลงทุนและสร้างความยั่งยืนของ FDI ในเรื่องนี้ประเทศต่าง ๆ สามารถพิจารณา (1) ดึงดูดความสนใจและส่งเสริม FDI ทั้งขาเข้าและขาออกในภาคส่วนที่ส่งเสริมให้เศรษฐกิจ CLMVT เติบโต โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการดูแลสุขภาพและการรับมือกับโรคระบาด (2) ดำเนินนโยบายกระจายการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศภายในอนุภูมิภาค เพื่อป้องกันการพึ่งพาห่วงโซ่อุปทานอย่างจำกัด ซึ่งอาจเกิดการหยุดชะงักในกรณีที่เกิดการระบาดใหญ่ หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติอื่น ๆ รวมทั้งภัย ที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น (3) ปรับปรุงการอำนวยความสะดวกผ่านการดูแลนักลงทุนอย่างสม่ำเสมอ (aftercare) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนในการขยายธุรกิจต่อไป (4) เสริมสร้างกลไกความร่วมมือระดับภูมิภาคในการส่งเสริมการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศผ่านการจับคู่ FDI ขาออกจากประเทศหนึ่งกับ ความต้องการ FDI ขาเข้าในประเทศอื่น ๆ

➤ สนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของ MSMEs ในยุคการค้าดิจิทัล

การสร้างโปรแกรมเฉพาะเพื่อสนับสนุนให้ MSMEs สามารถฟื้นฟูและเริ่มต้นใหม่ โดยรัฐบาลสามารถพิจารณาการดำเนินการโดยเริ่มจากความช่วยเหลือทางการเงินแบบเร่งด่วนสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการลดลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันเกิดจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 การสนับสนุนทางการเงินสำหรับ MSMEs ควรส่งเสริมให้รัฐบาลลดเงื่อนไขการวิเคราะห์หลักประกัน หรือสินทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันการกู้ยืม เพื่อลดอุปสรรคในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางการเงิน หลังจากที่ธุรกิจสามารถฟื้นตัวได้แล้วจึงส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรับเอามาตรฐานสากลและหลักการทำธุรกิจบนหลักการของความรับผิดชอบต่อสังคม และสนับสนุนรูปแบบธุรกิจที่ใช้นวัตกรรมเป็นตัวนำ

การพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล (upskill) และการเข้าถึงตลาดเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลของ MSMEs เพื่อให้สามารถฟื้นฟูหลังวิกฤต และสามารถเข้าสู่ระบบการค้าดิจิทัลได้ในระดับภูมิภาค พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะมีบทบาทในการเพิ่มการบริโภคอย่างมากในอนุภูมิภาคนี้ บริษัทที่เข้าไปมีส่วนร่วมในระบบนิเวศอีคอมเมิร์ซสามารถเพิ่มระดับการผลิตได้สูงถึงร้อยละ 30 ในขณะที่บริษัทที่ใช้ช่องทางการทำธุรกิจผ่านอีคอมเมิร์ซสามารถเพิ่มการส่งออกได้สูงถึงร้อยละ 50⁶ รัฐบาลยังสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ประกอบการ (peer learning) ผ่านเวทีความร่วมมือระดับภูมิภาค

การสนับสนุน MSMEs อย่างยั่งยืนอาจครอบคลุมการให้ความสำคัญกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและกำหนดมาตรการป้องกัน เช่น การศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อ MSMEs ที่นำโดยผู้หญิง การนำเสนอตัวเลือกทางนโยบายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงความช่วยเหลือด้านการเงินในสถานการณ์ฉุกเฉินของผู้ประกอบการ ความสามารถในการเข้าร่วมกับห่วงโซ่คุณค่าระดับโลก และกลไกการจัดการเงินทุนที่เน้นนวัตกรรมใหม่สำหรับ MSMEs ภายใต้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ บทวิเคราะห์เหล่านี้จะเป็นภูมิหลังสำคัญในการออกแบบความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟู MSMEs ในการจดทะเบียนธุรกิจ การทำให้เป็นดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกในกระบวนการเริ่มต้น และการวางแผนการทำธุรกิจอย่างเป็นทางการ

➤ ส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง

ด้านกฎระเบียบและข้อบังคับเป็นประเด็นสำคัญอันดับต้น ๆ ของการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของนวัตกรรมและผู้ประกอบการ นโยบายและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนและต่อเนื่องมาจากการแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกันระหว่างประเทศ CLMVT เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนานโยบายที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมการเริ่มต้นธุรกิจใหม่ ๆ เช่น ยกเว้นภาษีเงินได้บางส่วนสำหรับรายได้จากส่วนต่างของกำไรที่ได้มาจากการเสนอขายหลักทรัพย์ให้กับกรรมการหรือพนักงาน และกฎระเบียบที่ยืดหยุ่นในการเคลื่อนย้ายผู้มีความสามารถจากต่างประเทศ

การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจในการวางกลยุทธ์การขยายตลาด ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นต้องมีบทบาทเชิงรุกเพื่อส่งเสริมนวัตกรรม ตัวอย่างเช่น การใช้ "regulatory sandbox" ที่ช่วยให้สตาร์ทอัพสามารถทดลองทางธุรกิจได้ภายในพื้นที่ที่ได้รับ

⁶ International Monetary Fund. 2018. Asia's Digital Revolution. Finance & Development. www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2018/09/asia-digital-revolution-sedik.htm.

การคุ้มครอง ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในกลุ่ม CLMVT ที่นำ regulatory sandbox มาช่วยสนับสนุนเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเงิน (FinTech) อย่างเป็นทางการในช่วงปลายปี 2559⁷ ในขณะที่หน่วยงานกำกับดูแลอื่น ๆ ในภูมิภาคเริ่มมีบทบาทมากขึ้นตัว เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย เวียดนาม เพิ่งเริ่มใช้ regulatory sandbox กำกับดูแลฟินเทค

ข้อมูลเปิดที่รัฐได้รวบรวมไว้ในฐานะผู้ให้บริการด้านการขนส่ง การชำระเงินและการโอนเงิน การดูแลสุขภาพ ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำไปใช้อย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อสาธารณะสามารถเข้าถึงได้ ภายใต้แนวทางการกำกับดูแลข้อมูลที่คุ้มครองผู้บริโภคและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ภาคเอกชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอันมีค่าดังกล่าวในการพัฒนานวัตกรรมและบริการใหม่ ๆ ได้

การส่งเสริมทักษะและความเชี่ยวชาญโดยภาคการศึกษา ผ่านการลงทุนด้านการพัฒนาและวิจัย รวมถึงการสร้างแพลตฟอร์มเพื่อแบ่งปันความรู้ เช่น โครงการเสริมสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ (networking) โครงการให้คำปรึกษา (mentorship) และ โครงการบ่มเพาะสตาร์ทอัพ (accelerator) โดยสื่อบันเทิงควบคู่กับสาระความรู้สามารถเป็นตัวจุดประกายความกระตือรือร้นของคนรุ่นใหม่ในการมีส่วนร่วมในระบบนิเวศ เกาหลีใต้เป็นตัวอย่างที่ยอดเยี่ยมในการให้ความรู้แก่สาธารณชนผ่านละครเกาหลีเรื่อง Start-Up ที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในเดือนตุลาคมปี 2563 เรื่องราวที่มุ่งเน้นไปที่บริษัทสตาร์ทอัพ การลงทุน VC และระบบนิเวศด้านเทคโนโลยี

➤ ส่งเสริมแนวคิดการค้าและการลงทุนที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ในปัจจุบันมีเพียงหนึ่งในสามของข้อตกลงการค้าเสรีทั้งหมดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่ครอบคลุมประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม แม้ว่าปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศ และการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลยังเป็นเรื่องที่ต้องแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน นอกจากนั้น ยังมีหลายเป้าหมายที่ยังมีข้อมูลไม่เพียงพอ การเจรจาข้อตกลงการค้าระดับภูมิภาคในอนาคตควรส่งเสริมการค้าที่ให้ความสำคัญกับการค้าที่ครอบคลุมและยั่งยืน สามารถปรับตัวรับมือกับความไม่แน่นอนในช่วงวิกฤตได้ ควรมีกลไกในการจัดข้อจำกัดเกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าจำเป็น และมีข้อกำหนดจูงเงินภายใต้หลักเกณฑ์และนิยามที่ชัดเจนของของสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข

⁷ Kitpanich, P. 2021. The CLMVT Start-Up and Technology Ecosystems: Where are we and where do we go from here?, Bank of Thailand

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมถูกลดความสนใจลงในช่วงภาวะโรคระบาด ซึ่งทำให้ความก้าวหน้าในด้านการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศ รวมถึงประเด็นสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ หยุดชะงัก ความท้าทายที่สำคัญของเศรษฐกิจใหม่ใน CLMVT คือ การสร้างวิถีการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดเหล่านี้ยังขาดหายไปใญ่ในภูมิภาคนี้ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้คนในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ที่สำคัญ คือการส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้การขนส่งสินค้าที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน โดยการใช้ระบบรางและแรงน้ำมากขึ้น เน้นการใช้ระบบการกระจายสินค้าแบบหลายวิธีในเส้นทาง (intermodal) มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดค่าจำกัดความเป็นมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับสินค้าและบริการ และการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีที่เป็นมิตรกับสภาพอากาศ เช่น การติดฉลากคาร์บอนเพื่อแสดงต้นทุนคาร์บอนทั้งหมด การพัฒนามาตรฐานการวัดและการรายงานคาร์บอนสากล และการสร้างระบบการซื้อขายคาร์บอนแบบเปิด สำหรับแนวทางการดำเนินงานในปัจจุบัน อาเซียนได้มีการจัดทำ COVID-19 Recovery Guidelines for Resilient and Sustainable International Road Freight Transport Connectivity in ASEAN เมื่อปี 2564

บทที่ 5

แนวคิดในการจัดกิจกรรม

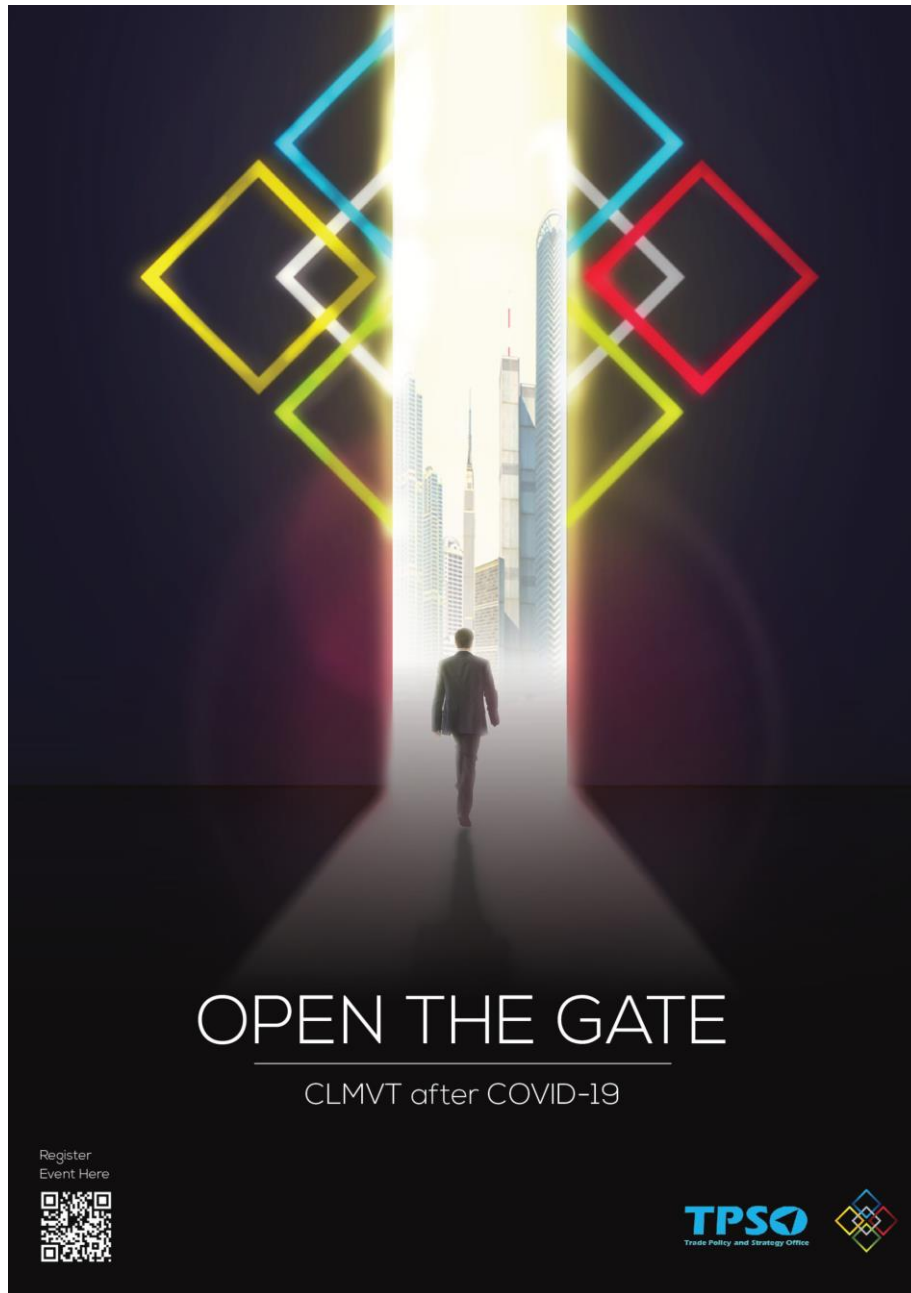
5.1 แนวคิดการออกแบบด้าน artwork สำหรับการจัดกิจกรรม

ภาพที่ 5-1 กรอบแนวคิดในการดำเนินโครงการ

กิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการและการระดมความคิดเห็น (focus group) จะจัดขึ้นภายใต้แนวคิด **“Open the Gate”** โดยเน้นไปที่การเปิดประตูการค้าและการลงทุน เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคหลังสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ผ่านการสร้างร่วมมือทางเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทั้งในระดับทวีปและพหุภาคี ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้จัดทำตัวเลือก สำหรับ key visual หลักของงานที่จะเป็นตัวกำหนด mood and tone สำหรับการออกแบบอื่น ๆ ต่อไป ดังนี้

ภาพที่ 5-2 การออกแบบภายใต้แนวคิด OPEN THE GATE

แนวคิดในการออกแบบ: **OPEN THE GATE** เปิดประตูสู่อนาคต จากสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในหลาย ๆ ประเทศต้องหยุดชะงัก และในบางประเทศต้องปิดประเทศ แต่ในตอนนี้ เรา (CLMVT) พร้อมแล้วที่จะเปิดประตูเพื่อก้าวสู่อนาคตอีกครั้ง

ภาพที่ 5-3 การออกแบบภายใต้แนวคิด MOVE TO FUTURE

แนวคิดในการออกแบบ: **MOVE TO FUTURE** ออกเดินทางสู่อนาคต **FUTURE** ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั่วโลกต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด ต่างต้องฝ่าฝืนกับอุปสรรคที่ยากลำบาก แต่เมื่อเวลาผ่านไป เราเรียนรู้ที่จะรับมือ ปรับตัว และป้องกัน กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างมีประสิทธิภาพ เราพร้อมที่จะออกเดินทางไปสู่โลกแห่งสีส้มและสดใส่อีกครั้ง

ภาพที่ 5-4 การออกแบบภายใต้แนวคิด LIGHT IN THE DARK

แนวคิดในการออกแบบ: **LIGHT IN THE DARK** แสงสว่างในความมืด ภาพพื้นหลังสีดำเปรียบเสมือนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ทำให้ทุกอย่างดูมืดมน แต่ท่ามกลางช่วงเวลาที่ยากลำบากได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านสู่สิ่งที่ดีกว่า หลายสถานการณ์ เป็น transformative moment ของทุกภาคส่วน เช่น การเรียนรู้ปรับตัวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หรือความร่วมมือที่เกิดขึ้นในเวทีต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้มาตรการป้องกันร่วมกัน

หลังจากที่ สนค. ได้เลือกรูปแบบของ key visual ที่ทางคณะผู้วิจัยนำเสนอแล้ว จะดำเนินการออกแบบในส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งสื่อเผยแพร่กิจกรรม บัตรเชิญรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงดีไซน์ backdrop ที่ต้องใช้ทั้งหมดในงาน (สอดคล้องกับแปลนของสถานที่จริง) ดังตัวอย่างใน ภาพที่ 5-5 และภาพที่ 5-6

ภาพที่ 5-5 ตัวอย่างการออกแบบสื่อเผยแพร่กิจกรรม

OPEN THE GATE
CLMVT
after COVID-19

Register
Event Here

TPSO
Trade Policy and Strategy Office

Bolliger
& Company

JULY 14, 2021
09.00 AM – 4.00 PM
Bangkok time
CONRAD BANGKOK

ONLINE
ON 1

OPEN
LIVE
TPSO
Bolliger & Company

Opening Remark
H.E. General Prayuth Chan-o-cha, Prime Minister of Thailand

Panel Session: Open the Gate: CLMVT after Covid-19
Dr. Tanai Charinsarn, Strategic Management Professional and Strategic Consultant
Jonathan Wong, Chief of Technology & Innovation, UNESCAP
Hideaki Iwasaki, Country Director, Thailand Resident Mission, Asian Development Bank
Manop Sangiambut, Senior Executive Vice President, Chief Financial Officer, Siam Commercial Bank
Dr. Pongtorn Kietdumrongwong, Bangkok Hospital
Representative (TBC), New Zealand Trade and Enterprise office in Bangkok

Focus Group Discussion 1: Megatrends and Technology adoption in the New Normal
Moderators - Chirathep Seniwong Na Ayuthaya, Managing Director, Bolliger & Company (Thailand)

Focus Group Discussion 2: Trade Cooperation Policy and Ways to Foster Startups in CLMVT
Moderators - Watcharas Leelawath, Honorary Advisor, Bolliger & Company (Thailand)

Plenary Session: Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery

Organizers: Trade Policy and Strategy Office, Ministry of Commerce and Bolliger & Company (Thailand)

ภาพที่ 5-6 ตัวอย่างการออกแบบพื้นที่บริเวณหน้าห้องสัมมนา

5.2 แนวคิดในการจัดทำเนื้อหาด้านวิชาการสำหรับกิจกรรม

โดยภูมิหลังด้านเนื้อหาในการจัดสัมมนาจะถูกพัฒนามาจากการศึกษาครอบคลุม 6 แนวคิดสำคัญตาม TOR ข้อ 4.2.1 และหัวข้อการจัด focus group ประกอบด้วย

- Megatrends and Technology adoption in the New Normal (จากการรวมหัวข้อ 4.2.1 (1) และ 4.2.1 (6) ตาม TOR)
- Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery (จากการรวมหัวข้อ 4.2.1 (2) และ 4.2.1 (4) ตาม TOR)
- Trade Cooperation Policy and Ways to Foster Startups in CLMVT (จากการรวมหัวข้อ 4.2.1 (3) และ 4.2.1 (5) ตาม TOR)

โดยมีแผนในการจัดกิจกรรม ณ โรงแรมคอนราต กรุงเทพ ช่วงเดือนสิงหาคม 2564 และมีร่างกำหนดการและรายชื่อวิทยากรซึ่งเป็นนักวิชาการและ นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง 6 แนวคิดสำคัญของโครงการฯ ในเบื้องต้น ดังปรากฏในตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 ร่างกำหนดการงานสัมมนาวิชาการ และการระดมความเห็น

Time	Activities	Speaker/Panelist	Moderator
09.00 - 09.15	Opening Ceremony: Opening Remarks	H.E. General Prayuth Chan-o-cha, Prime Minister of Thailand	
09.15 - 11.15	Setting the Scene: Open the Gate: CLMVT after Covid-19 <i>(This session provides scope of discussion for the focus group session in the afternoon)</i>	Jonathan Wong , Chief of Technology & Innovation, UNESCAP Manop Sangiambut , Senior Executive Vice President, Chief Financial Officer, Siam Commercial Bank Hideaki Iwasaki , Country Director, Thailand Resident Mission, Asian Development Bank Rony Soerakoesomah , Head of ESCAP Sub-regional Office for South-East Asia Dato Steve Cheah , Head of Diplomatic Council Mission for CLMVT Suriyan Vichitlekarn , Executive Director, Mekong Institute	Dr. Tanai Charinsarn , Strategic Management Professional and Strategic Consultant
11.15 – 11.30	Knowledge Dissemination: “Forging Ahead with Trade and Investment in CLMVT”	Chirathep Seniwong Na Ayutthaya , Managing Director, Bolliger & Company Dr. Watcharas Leelawath , Honorary Advisors, Bolliger & Company	
11.30 – 13.00	Luncheon Keynote: The challenge and the promise of the post-Covid-19 economy	Dr. Prasarn Trairatvorakul , Chairman, Stock Exchange of Thailand	
13.00 – 14.30	Focus Group Discussion: Topic A: Megatrends and Technology adoption in the New Normal Topic B: Trade Cooperation Policy and Ways to Foster Startups in CLMVT	1) Jonathan Wong, 2) Representative from New Zealand Trade and Enterprise office in Bangkok and 3) Dr. Pongtorn Kietdumrongwong	Dr. Watcharas Leelawath , Honorary Advisors, Bolliger & Company
		1) Dr. Tanai Charinsarn, 2) Hideaki Iwasaki, and 3) Manop Sangiambut	Chirathep Seniwong Na Ayutthaya, Managing Director, Bolliger & Company
14.30 – 14.45	<i>Coffee Break</i>		
14.45 16.15	Plenary Session: Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery	All panelist above 1) – 6)	Chirathep Seniwong Na Ayutthaya and Dr. Watcharas Leelawath
16.15 – 16.30	Conclusion	Phusit Ratanakul Sereroengrit , Director General, Trade Policy and Strategy Office, Ministry of Commerce	

➤ กิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ (ช่วงเช้า)

จัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ จะจัดขึ้นภายใต้หัวข้อ **Open the Gate: CLMVT after Covid-19** โดยขอบเขตของการสัมมนาจะเน้นการแนวทางการพัฒนายกระดับการค้าและเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT ที่จะสามารถตอบสนองกับความต้องการเร่งด่วนที่มาจากผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 และวางรากฐานทางนโยบายการค้าและการลงทุนที่ยั่งยืน ครอบคลุมหัวข้อ

- ยกระดับการเชื่อมโยงข้ามการค้าพรมแดน
- การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน
- สนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของ MSMEs ในยุคการค้าดิจิทัล
- ส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง
- ส่งเสริมแนวคิดการค้าและการลงทุนที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

➤ กิจกรรมการระดมความคิดเห็นโดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (ช่วงบ่าย)

การจัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นแบ่งเป็น 3 ห้องในช่วงบ่าย โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่

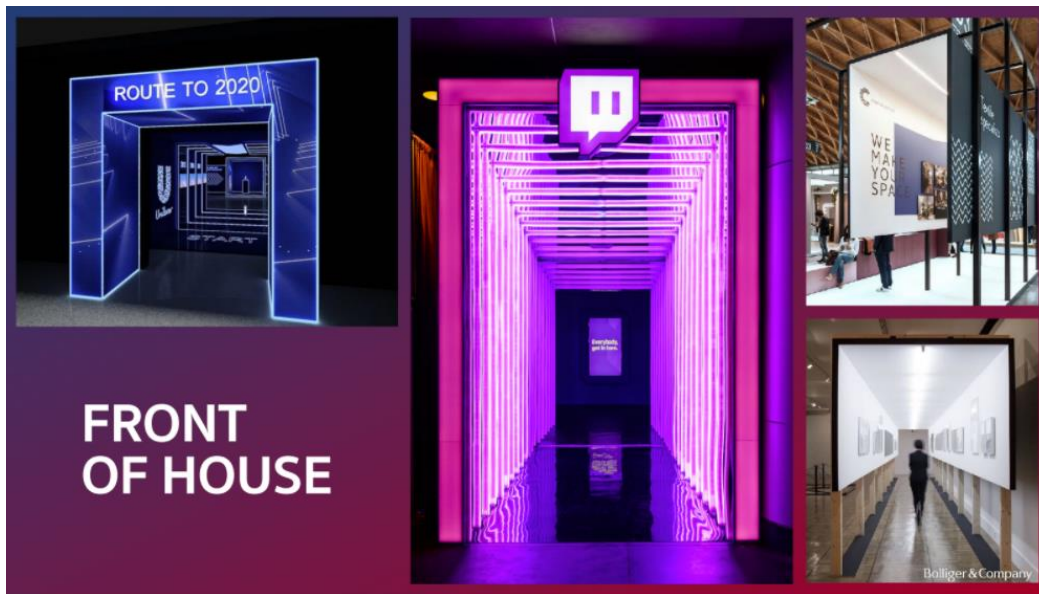
- Megatrends and Technology adoption in the New Normal
- Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery
- Trade Cooperation Policy and Ways to Foster Startups in CLMVT

ซึ่งครอบคลุมทั้ง 6 ประเด็นในการศึกษาของโครงการนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ของกิจกรรมคือ เพื่อจุดประกายความคิดการพัฒนาการค้าการลงทุน เพื่อต่อยอดความร่วมมือเรื่องการพัฒนาห่วงโซ่การค้าของภูมิภาค (regional value chain) ให้สามารถแข่งขันได้ในโลกยุคปกติใหม่ รวมทั้งเป็นการกระชับความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของประเทศสมาชิก โดยกลุ่มเป้าหมายการระดมความคิดเห็น จะเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนและด้านสาธารณสุข ผู้บริหารผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศ CLMVT (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย) ผู้แทนจากองค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานจากภาคการศึกษาและวิชาการ เป็นต้น

➤ กิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (young entrepreneur) ผ่านการจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ (pitching)

แนวคิดในการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ สอดคล้องกับแนวคิด Open the Gate โดยจะดำเนินไปในรูปแบบของการจับคู่ธุรกิจและการนำเสนอธุรกิจ (pitching) ของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพจากประเทศ CLMVT โดยรูปแบบกิจกรรมในช่วงเช้าเป็นลักษณะของการสร้างเครือข่าย (networking) ระหว่างกลุ่มสตาร์ทอัพและหน่วยงานสนับสนุนสตาร์ทอัพ เช่น กลุ่ม Venture capital, Incubator และ Accelerator โดยจะมีพื้นที่ให้สตาร์ทอัพได้จัดบูธนิทรรศการเพื่อแนะนำแนวคิดและรูปแบบธุรกิจ ดังปรากฏในภาพที่ 5-7

ภาพที่ 5-7 ตัวอย่างการออกแบบพื้นที่นิทรรศการกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่

สำหรับในช่วงบ่าย จะเป็นกิจกรรมแข่งขันการนำเสนอธุรกิจ (pitching) ของกลุ่มสตาร์ทอัพที่มีศักยภาพในประเทศ CLMVT และประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยจะมีผู้เข้าร่วมประมาณ 12 – 15 ทีม นำเสนอแนวคิดและรูปแบบธุรกิจทีมละ 12 – 15 นาที โดยจะเน้นกลุ่ม tech startup กลุ่ม fintech, digital media and advertising, e-commerce and logistics และ กลุ่ม social enterprise startup จากนั้นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้แทนจาก CLMVT และประเทศคู่ค้าอาจมีคำถามหรือความเห็นภายหลังจากการนำเสนอ รายละเอียดของกิจกรรมปรากฏในตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ร่างกำหนดการกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่

Time	Session	Details	Moderator/ Judges
9.30 – 11.30	Networking Session for Emerging Startups in CLMVT	Brief presentation by 12 - 15 Startups from CLMVT countries	Facilitator: Dr. Wit Sittivaekin, CEO, DC Consultants and Marketing Communications
11.30 – 13.00	Lunch		
13.00 – 16.00	Pitching Session	Presenting ideas by 12 - 15 Startups from CLMVT countries (each team will be given 12-15 mins including Q&A session)	Facilitator: Dr. Wit Sittivaekin, CEO, DC Consultants and Marketing Communications
16.00 – 17.00	Results and Awards	Decision will be made by representatives from support organizations for startups in CLMVT countries and their trade partners	Judges: KT Venture Krunsri RISE AIS The StartUp New Zealand Trade and Enterprise office in Bangkok The Japan External Trade Organization (JETRO)

บทที่ 6

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อมูลการศึกษาในบทต่างๆ ที่ผ่านมา การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการจัดกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการ ระดมความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ ได้นำมาสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยครอบคลุมประเด็น

- การยกระดับการค้าของภูมิภาค CLMVT ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจการค้าโลก
- การสร้างประเด็นความร่วมมือทางการค้าระดับภูมิภาคที่บูรณาการระหว่าง CLMVT
- มาตรการในการเชื่อมโยงการค้าและการผลิต และขยายโอกาสสู่ตลาดโลก

โดยแนวทางภายใต้กรอบการดำเนินนโยบายทั้ง 3 ด้าน จะสอดคล้องกับแนวทางที่ได้จากการศึกษาในบทที่ 4 ซึ่งมาจากการทบทวนวรรณกรรมและการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน นำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมร่วมกับผลจากการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการ

แนวคิดที่เป็นฐานสำคัญของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ การสร้างความสมดุลระหว่างการตอบสนองสถานการณ์โควิด-19 และการค้าการลงทุนในระยะยาวอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับกลุ่มประเทศ CLMVT เพื่อการฟื้นฟูหลังวิกฤตโควิด-19 คือ การใช้จุดแข็งด้านความหลากหลายและความแข็งแกร่งของห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค แม้หลายภาคส่วนจะมีความกังวลต่อความขัดแย้งที่ยืดเยื้อของประเทศมหาอำนาจ แต่ความซับซ้อนของภูมิรัฐศาสตร์นี้ อาจเป็นประโยชน์ต่อประเทศ CLMVT ในการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติเข้ามาเพื่อการขับเคลื่อนในฐานะภูมิภาค

6.1 การยกระดับการค้าของภูมิภาค CLMVT ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจการค้าโลก

➤ ยกระดับการเชื่อมโยงข้ามการค้าพรมแดน

- 1) บูรณาการด้านการควบคุมและกฎระเบียบให้สอดคล้องกัน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนทางการค้า โดยรัฐบาลของประเทศสมาชิกควรส่งเสริมการดำเนินการตามข้อตกลงการอำนวยความสะดวกทางด้านการค้าขององค์การการค้าโลก เพื่อปรับปรุงกระบวนการค้าข้ามชายแดน และสร้างมาตรฐานกฎระเบียบที่สามารถทำงานร่วมกัน การดำเนินมาตรฐานของอนุสัญญาเกี่ยวกับโตฉบับแก้ไขขององค์การศุลกากรโลก ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกรับเอาหลักการของกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าไร้กระดาษข้ามพรมแดนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Framework Agreement on Facilitation of Cross-Border Paperless Trade in Asia and the Pacific) มาสู่การปฏิบัติจริง ประเด็นสำคัญ คือการเสริมสร้างความเชื่อมโยงกับภาคเอกชน เช่น โครงการการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านศุลกากรต่างๆ (customs compliance programs)
- 2) ปรับปรุงระบบการขนส่งและการอำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งนับเป็นวาระเร่งด่วนของอนุภูมิภาค เพื่อให้การค้าชายข้ามพรมแดนสามารถกลับเข้าสู่ภาวะปกติได้ สร้างเศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจากการเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพ ที่ช่วยเพิ่มความสามารถด้านการแข่งขันให้กับภาคเอกชน และสามารถรับมือกับความท้าทายจากวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยประเทศสมาชิกอาจพิจารณาดำเนินการข้อเสนอแนะภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS ที่ครอบคลุม
 - การเพิ่มความโปร่งใสและขั้นตอนการแจ้งเตือนระหว่างประเทศในภูมิภาคก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงมาตรการควบคุมต่างๆ ของการข้ามพรมแดน เพื่อลดความเสี่ยงต่อความล่าช้าในการเคลื่อนย้ายสินค้า
 - การพัฒนาการสื่อสารและเชื่อมต่อระหว่างคณะกรรมการอำนวยความสะดวกการขนส่งแห่งชาติ เพื่อแบ่งปันข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิก ต่อยอดไปสู่พอร์ทัลระดับภูมิภาครวมข้อมูลของแต่ละภาคอุตสาหกรรม
 - การเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงในการจัดการพรมแดนระหว่างภาคเอกชน ผู้ให้บริการ เพื่ออัปเดตข่าวสารต่างๆ

- เพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือของหน่วยงานด้านศุลกากรเพื่อให้การส่งสินค้าผ่านพรมแดนในประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคอินโดจีน รวมถึงแบ่งปันข้อมูลเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ

รัฐบาลควรส่งเสริมให้ขั้นตอนและเอกสารการค้าต่าง ๆ เป็นดิจิทัล ผ่านความร่วมมือในการใช้ระบบ ASEAN Single Window เพื่อเปิดใช้งานระบบการแลกเปลี่ยนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้ามพรมแดน รวมถึงใบศุลกากร ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า และใบรับรองสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

นอกจากนั้น CLMVT ควรสนับสนุนการทำให้เครือข่ายการขนส่งในภูมิภาคเป็นดิจิทัล โดยอาศัยแนวทางการประสานงานระดับภูมิภาคด้วยแพลตฟอร์มเพื่อแบ่งปันข้อมูลในการจัดการห่วงโซ่อุปทานต่อเนื่องหลายรูปแบบที่ใช้ระบบดิจิทัล เพื่อให้การขนส่งสามารถสลับการใช้รางรถไฟ ทะเล และบนบก เพื่อให้สามารถประหยัดเวลาและต้นทุนในการขนส่งได้มากที่สุด

➤ การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน

- 1) ส่งเสริมการลงทุนด้านการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน การเติบโตของเศรษฐกิจในอนาคตจะส่งผลกระทบต่อความต้องการขยายโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้นในกลุ่มประเทศ CLMVT ดังนั้น ตลาดทุนจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับโครงการที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยให้อินภูมิภาคแห่งนี้มีสภาพแวดล้อมที่ดึงดูดการการลงทุนในภาพรวม ซึ่งอาจมาในรูปแบบการก่อตั้งทรัสต์ การก่อตั้งบริษัทโฮลดิ้ง หรือเข้าตลาดหุ้นต่างประเทศ

การอำนวยความสะดวกในการลงทุนระหว่างประเทศภายในภูมิภาค ผ่านการลดข้อจำกัดต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกในการลงทุนข้ามประเทศ จะช่วยกระตุ้นให้การลงทุนภายในภูมิภาคเติบโตได้เร็ว ตัวอย่างเช่น การอำนวยความสะดวกที่ผู้ลงทุนสามารถใช้สกุลเงินของตนได้ ที่ผ่านมตลาดหุ้นไทยเปิดให้มีการลงทุนใน DR¹ ของประเทศเวียดนาม หรือ DW² ในดัชนีอ้างอิงของฮ่องกง โดยที่นักลงทุนสามารถลงทุนเป็นหน่วยบาทตามเวลาไทย ซึ่งการเชื่อมโยงตลาดทุนนี้สามารถช่วยเร่งการเติบโตของธุรกิจผ่านการระดมทุนในภูมิภาค

¹ Depositary Receipt (DR) หรือ ตราสารแสดงสิทธิการฝากหลักทรัพย์ต่างประเทศ

² Derivative Warrants (DW) หรือ ใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์

CLMVT สามารถสนับสนุนการสร้างตลาดการลงทุนแบบบูรณาการ ซึ่งครอบคลุมการลงทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านการสร้างมาตรฐานและข้อกำหนดที่สอดคล้อง ความเป็นธรรมในการปฏิบัติทางการคลัง การหลีกเลี่ยงมาตรการแทรกแซงและการต่อต้านการแข่งขันของรัฐ และการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายบริษัทและกฎหมายการค้าอื่นๆ CLMVT

- 2) **แบ่งปันข้อมูลในห่วงโซ่อุปทาน** เพื่อช่วยให้บริษัทในห่วงโซ่อุปทานเดียวกันสามารถจัดการการผลิตและเครือข่ายได้ อันจะช่วยยกระดับความสามารถในการฟื้นตัวของห่วงโซ่อุปทาน อาจเป็นไปในลักษณะแพลตฟอร์มที่ทำให้การจัดการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานสะดวกยิ่งขึ้น ขยายผลไปสู่การมีส่วนร่วมต่อประสานกับผู้ใช้งาน (user interface) สิ่งนี้จะช่วยให้บริษัทได้มีแผนสำรองสำหรับการผลิต สร้างความหลากหลาย ทำให้ต้นทุนการผลิตน้อยลง

โลกในอนาคตจะเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งรวมถึงมิติของการอำนวยความสะดวกทางการลงทุนที่อาจส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีบล็อกเชน ส่งผลให้การลงทุนและมาตรฐานทั่วไปในโครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดนจะได้รับการสนับสนุน รวมถึงการตรวจ คัดกรองสุขภาพ การปรับปรุงด้านศุลกากร การตรวจคนเข้าเมือง การกักตัว และความมั่นคงปลอดภัยด้านอื่น

- 3) **ส่งเสริมความร่วมมือภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาค** กระแสของภูมิภาคอาเซียนส่งผลให้การเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนทำได้สะดวกและถูกขึ้น ทั้งในหมวดของสินค้าและบริการ รวมถึงทรัพยากรทั้งเงินทุนและแรงงาน โดยที่ CLMVT สามารถใช้ประโยชน์จากข้อตกลงต่างๆ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) เพื่อขจัดกำแพงด้านภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี อำนาจความสะดวก และส่งเสริมการไหลเวียนของสินค้าและบริการอย่างเสรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาดำเนินการศึกษาเพื่อสำรวจอุปสรรคต่อการลงทุนและประเภทการลงทุนที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ CLMVT ทั้งนี้ ภูมิภาคควรสนับสนุนการสร้างตลาดการลงทุนแบบบูรณาการทั้งการลงทุนทางตรง และการลงทุนทางอ้อม รวมทั้งการลงทุนในหลักทรัพย์ผ่านตลาดทุน ผ่านการบูรณาการของมาตรฐานและข้อกำหนด

RCEP เป็นอีกหนึ่งโอกาสสำคัญของการขยายตลาดการส่งออก ผ่อนคลายระเบียบข้อบังคับ และดึงดูดนักลงทุนใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ รวมทั้งการเปลี่ยนไปผลิตและส่งออก

สินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น มีแนวโน้มช่วยให้อุตสาหกรรมของประเทศ CLMVT แข็งแกร่ง และทำให้เศรษฐกิจมีความมั่นคงมากขึ้น ภูมิภาคกาบัตน์ยังเป็นฐานในการสร้างความร่วมมือกันด้านการเชื่อมโยงแต่ละพื้นที่เข้าด้วยกัน เช่น การเชื่อมต่อด้านการเงินที่ไร้พรมแดนในภูมิภาค เพื่อสนับสนุนการใช้สกุลเงินท้องถิ่นของภูมิภาค ลดรายจ่ายในการแลกเปลี่ยนสกุลเงิน

6.2 การสร้างประเด็นความร่วมมือทางการค้าระดับภูมิภาคที่บูรณาการระหว่าง CLMVT

➤ สนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของ MSMEs ในยุคการค้าดิจิทัล

- 1) สนับสนุน MSMEs ให้สามารถฟื้นฟูได้อย่างเข้มแข็ง โดยรัฐบาลสามารถพิจารณาการดำเนินการโดยเริ่มจากความช่วยเหลือทางการเงินแบบเร่งด่วนสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการลดลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันเกิดจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 การสนับสนุนทางการเงินสำหรับ MSMEs โดยลดเงื่อนไขการวิเคราะห์หลักประกัน หรือสินทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันการกู้ยืม เพื่อลดอุปสรรคในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางการเงิน รวมทั้งมีการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโอกาสในการระดมทุนใหม่และความช่วยเหลือทางการเงินอย่างทั่วถึง ในประเด็นนี้ CLMVT สามารถร่วมกันพัฒนาตลาดสำหรับการเข้าถึงการข้ามพรมแดนการเงินสำหรับ MSMEs
- 2) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ หลังจากที่ธุรกิจสามารถฟื้นตัวได้แล้วจึงส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจที่ใช้นวัตกรรมเป็นตัวนำ การแปลงเป็นดิจิทัลนำมาซึ่งประสิทธิภาพและการเพิ่มผลผลิตโดยช่วยขยายขนาดและขอบเขตการดำเนินงาน ช่วยให้เข้าถึงลูกค้าและตลาดใหม่ๆ และยังสามารถลดอุปสรรคในการเข้าถึงการเงิน ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ และการสร้างงาน ในประเด็นนี้ CLMVT อาจสนับสนุนการรวมตัวกันของธุรกิจเล็กเป็นสังคมธุรกิจ เพื่อแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดเทคโนโลยี กลยุทธ์ในการค้ามิใช่การแข่งขันด้านราคาที่ถูกด้วยการลดมาตรฐาน (race to the bottom) แต่ต้องช่วยเหลือกันในฐานะภูมิภาคให้มีเครื่องมือเพื่อสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานที่แข็งแกร่ง

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะมีบทบาทในการเพิ่มการบริโภคอย่างมากในอนุภูมิภาคนี้ รัฐบาลยังสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ประกอบการ (peer learning) ผ่านเวทีความร่วมมือระดับภูมิภาค รวมถึงช่วย MSMEs เข้าถึงตลาดในระดับภูมิภาคได้ง่ายยิ่งขึ้นผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากความร่วมมือที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน เช่น ACMECS และ GMS

การเปลี่ยนจากระบบอะนาล็อกสู่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิต การกระจายสินค้าและขั้นตอนการค้า การใช้ช่องทางออนไลน์ การใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร หุ่นยนต์ และปัญญาประดิษฐ์ CLMVT จำเป็นต้องร่วมพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล (upskill) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลของ MSMEs เพื่อให้สามารถฟื้นฟูหลังวิกฤตและสามารถเข้าสู่ระบบการค้าดิจิทัลได้ในระดับภูมิภาค

➤ ส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง

- 1) ส่งเสริมบทบาทด้านการทูตนวัตกรรม (innovation diplomacy) ด้วยเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายธุรกิจสตาร์ทอัพและภาพลักษณ์ของการเป็นภูมิภาคแห่งเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดย CLMVT สามารถร่วมจัดโครงการเสริมสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ (networking) โครงการให้คำปรึกษา (mentorship) และ โครงการบ่มเพาะสตาร์ทอัพ (accelerator) เพื่อให้ผู้ประกอบการได้เรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ รวมทั้งหน่วยงานด้านนวัตกรรมต่างๆ ได้ร่วมแบ่งปันมุมมองเกี่ยวกับระบบนิเวศเพื่อการพัฒนาของสตาร์ทอัพ และที่สำคัญยังเป็นพื้นที่ให้สตาร์ทอัพได้เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนระดับภูมิภาค โดยหากแต่ละประเทศเข้ามาร่วมหารือและจัดโครงการร่วมกัน จะมีผลดีมากกว่าต่อระบบนิเวศโดยรวมของภูมิภาค เช่น เวียดนามได้เข้าร่วมงาน startup pitching ที่จัดโดยสิงคโปร์ เป็นการเปิดโอกาสให้สตาร์ทอัพมากมายในระดับภูมิภาคไปไกลกว่าแค่ในระดับท้องถิ่น และมีความคาดหวังว่าในอนาคตจะได้มีโครงการที่ทำร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
- 2) อำนวยความสะดวกด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสตาร์ทอัพ เพื่อการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของนวัตกรรม โดย CLMVT สามารถร่วมปรับปรุงและพัฒนา นโยบายที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมผู้ประกอบการและผู้ลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพ เช่น ยกเว้นภาษีเงินได้บางส่วนสำหรับรายได้จากส่วนต่างของกำไรที่ได้มาจากการเสนอขายหลักทรัพย์ให้กับกรรมการหรือพนักงาน และกฎระเบียบที่ยืดหยุ่นในการเคลื่อนย้าย

ผู้มีความสามารถจากต่างประเทศ ระเบียบด้านศุลกากรและสรรพากรในประเทศ รวมถึงแนวทางการกำกับดูแลข้อมูลที่คุ้มครองผู้บริโภคและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ภาคเอกชนสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลเปิดที่รัฐได้รวบรวมไว้ในฐานะผู้ให้บริการ เช่น การขนส่ง การชำระเงินและการโอนเงิน การดูแลสุขภาพ ซึ่งมีประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรมและบริการใหม่ๆ ได้

➤ สนับสนุนการค้าและการลงทุนที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- 1) สร้างความต่อเนื่องในการค้าและการลงทุนที่มีความยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของห่วงโซ่อุปทานโลกที่ให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อมตามหลักการ CSV (creating shared value) โดยแนวโน้มเรื่องเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) มุ่งแก้ปัญหาความท้าทายของโลก เช่น ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ปัญหาของเสียและมลภาวะกำลังเป็นที่สนใจในปัจจุบัน และความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งที่ธุรกิจต้องให้ความสำคัญ

CLMVT สามารถร่วมพัฒนาเครื่องมือทางนโยบายเพื่อส่งเสริมความสามารถของภูมิภาคในการบูรณาการการลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การลดมลพิษ และบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยราคาน้ำมันและก๊าซที่ลดลงในปัจจุบันเปิดโอกาสสำหรับการปฏิรูปโครงสร้างเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น กลไกการกำหนดราคาคาร์บอน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ แนวทางการดำเนินงานครอบคลุม

- มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มุ่งสู่การลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ พลังงานหมุนเวียนและประสิทธิภาพการใช้พลังงานควรเป็นหนึ่งในวาระหลักที่ได้รับการสนับสนุนจากมาตรการดังกล่าว
- แรงจูงใจด้านภาษีและการประเมินความเสี่ยงด้านการลงทุนเพื่อสนับสนุนการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้พลังงานหมุนเวียน
- รัฐบาลควรส่งเสริมมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและหลักการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น หลักการ Global Compact และ UN Guiding Principles of Business and Human Rights

6.3 มาตรการในการเชื่อมโยงการค้าและการผลิต และขยายโอกาสสู่ตลาดโลก

➤ สร้างพันธมิตรทางการค้าและการลงทุนที่หลากหลาย

- 1) สร้างจุดยืนที่สมดุลในการเป็นพันธมิตรทางการค้ากับประเทศมหาอำนาจ เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานโลก โดย CLMVT ต้องหาจุดสมดุลในการดำเนินการความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งของมหาอำนาจอาจเป็นโอกาสสำหรับกลุ่มประเทศ CLMVT และอาเซียน จากการย้ายฐานการผลิต อนุภูมิภาคนี้ต้องใช้ประโยชน์จากจุดเด่นเรื่องที่ตั้งของภูมิภาค ที่อยู่ระหว่างจีนและอินเดีย ซึ่งเป็นเศรษฐกิจใหญ่ในห่วงโซ่อุปทาน

CLMVT เป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ทั้งกับจีนและสหรัฐอเมริกา ภูมิภาคสามารถใช้จุดยืนในฐานะคนกลาง (middle power) และใช้อำนาจต่อรองในฐานะภูมิภาค ไม่เป็นเพียงแค่ผู้รับผลประโยชน์จากทั้งโครงการ BRI และ B3W แต่แสดงบทบาทผ่านการเจรจาต่อรองรายละเอียดของการร่วมมือในโครงการเป็นรูปธรรม ที่สำคัญคือภูมิภาคต้องผนวกเข้าหากันทางยุทธศาสตร์ด้านการสื่อสารระหว่างกันเพื่อสร้างสถานะความมีเอกภาพ (Mainland Southeast Asia) และอาจพิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบการทำงานที่จะเชื่อมโครงการต่างๆ เข้ากับอาเซียนหรือภูมิภาคอื่นๆ อาทิ เช่น แผนแม่บทอาเซียนด้านการเชื่อมโยง เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรอง นอกจากนี้ ยังควรมองหาพันธมิตรอื่นๆ ด้วย เช่น แอฟริกา เอเชียใต้ ลาตินอเมริกา เป็นต้น

- 2) พัฒนาความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมโดยการมองหาพันธมิตรที่หลากหลาย เพื่อกระจายความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทาน และช่วยเพิ่มความสามารถในการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานโลก (global supply chain) โดย CLMVT อาจต้องปรับมุมมองใหม่สำหรับภาคธุรกิจ บทเรียนจากโควิด-19 ทำให้รู้ว่าการพึ่งพาพันธมิตรที่จำกัดเกินไป หรือธุรกิจที่พึ่งพาผู้ผลิต (supplier) เพียงแห่งเดียวมีความเสี่ยงเกินไป จึงมีความจำเป็นต้องมองหาเครือข่ายผู้ผลิตสินค้าแห่งอื่นๆ และพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยสามารถยกระดับฐานการผลิตรถยนต์โดยมองหาพันธมิตรที่มีศักยภาพ เช่น ญี่ปุ่น จีน อินโดนีเซีย และด้านเคมีภัณฑ์ ควรเข้าไปใกล้ฐานการผลิตมากขึ้น โดยมีพันธมิตรสำคัญ คือ เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ การร่วมงานกับพันธมิตรในประเทศ CLMV จะนำไปสู่ความร่วมมือในการฟื้นฟูเศรษฐกิจได้

ตัวอย่างการสร้างพันธมิตร เช่น เวียดนามมีความแข็งแกร่งเรื่องสิ่งทอ อุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องตี้อยู่ในอันดับที่ 12 ส่วนอุตสาหกรรมกระดาษอยู่ในอันดับที่ 19 นับว่ามีความโดดเด่นในการผลิตระดับโลก มีอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรกับเทคโนโลยีอยู่ในระดับใกล้เคียงกับไทย ส่วนในภาคบริการนั้นยังคงเป็นรอง ดังนั้นยุทธศาสตร์ของพันธมิตรระหว่างสองชาติอาจเป็นการเติมเต็ม การร่วมมือ และการขยายธุรกิจ โดยภาคอุตสาหกรรมที่เป็นไปได้ที่ทั้งสองประเทศจะร่วมมือกันได้แก่ สิ่งทอ เคมีภัณฑ์ คอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ สาธารณสุข และนันทนาการ และทั้งสองประเทศมีจุดแข็งในอุตสาหกรรมเหล่านี้ที่ต่างกัน ดังนั้นจึงสามารถเติมเต็มศักยภาพของอีกประเทศได้

ภาคผนวก 1
สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก
ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐ

1.1 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก คุณ Nguyen Phi van - Saigon Innovation Hub

Saigon Innovation Hub (SIHUB) เป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนสตาร์ทอัพและการคิดค้นนวัตกรรม โดยจัดหาที่ปรึกษาและ co-working space ให้กับสตาร์ทอัพต่าง ๆ รวมถึงจัด workshop ให้กับสตาร์ทอัพเพื่อเรียนรู้สภาพแวดล้อมภายในประเทศ ทั้งนี้ SIHUB ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นครโฮจิมินห์ เพื่อมุ่งสู่การเป็นเมืองแห่งสตาร์ทอัพชั้นนำและการเป็น innovation hub ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยังเป็นหนึ่งในเครือข่าย Global Innovation Alliance (GIA) ของ Enterprise Singapore ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐของประเทศสิงคโปร์ที่สนับสนุนการพัฒนากิจการและสตาร์ทอัพอีกด้วย

Startup Ecology Development in Vietnam (2558-2563)

เริ่มต้นช่วงปี 2558 รัฐบาลเริ่มวางแผนกระตุ้นการพัฒนาสตาร์ทอัพในประเทศ ผ่านการกระตุ้นผ่านสื่อต่าง ๆ จำนวนมาก โดยแบ่งเป็นระยะ ดังนี้

- **Promotion Phase** - ในปีแรก เวียดนามยังขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมสตาร์ทอัพจึงเริ่มต้นด้วยด้วยการกระตุ้นผ่านสื่อ การจัด Incubator competition/ Event Competition/ Workshop เพื่อแข่งขันไต่เต้าระหว่างผู้ก่อตั้งสตาร์ทอัพ (startup founder) ในประเทศต่อเนื่อง (เกือบทุกสัปดาห์)
- **Capacity Building Phase** - ช่วงปีที่ 2 ถึง 3 เวียดนามเริ่มคัดเลือกนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย เข้าสู่ Incubation program เพื่อทำความเข้าใจสภาพการแข่งขันและการทำธุรกิจจริง ได้พบกับ VC และ Seed Funder จริง เพื่อเข้าใจการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ขายได้ และสามารถอยู่รอดในตลาดได้จริง ซึ่งช่วยให้เจ้าของแนวคิดมีประสบการณ์มากขึ้น
- **Build Network Phase** - ช่วงปี 2561 – 2563 รัฐบาลเวียดนามพยายามสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านสตาร์ทอัพในระดับรัฐต่อรัฐ (Cooperation Program & Networking) กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อพัฒนาระบบนิเวศของสตาร์ทอัพให้

สมบูรณ์ โดยรัฐบาลเวียดนามมีการดำเนินงานพัฒนาสตาร์ทอัพร่วมกับประเทศในกลุ่ม ASEAN โดยเฉพาะ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มประเทศจากสแกนดิเนเวีย สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักรที่ติดต่อเพื่อหาหรือแนวทางการร่วมกับสตาร์ทอัพ เพื่อให้เวียดนามกลายเป็นแหล่งลงทุนสตาร์ทอัพ ซึ่งการสร้างเครือข่ายจะช่วยให้เกิดระบบนิเวศที่ดึงดูดการพัฒนาสตาร์ทอัพขึ้นได้ เช่น การสร้างเครือข่ายกับสิงคโปร์และหลายประเทศในการเป็น Investment Alliance ช่วยดึงดูดให้เกิดการลงทุนข้ามพรมแดน สร้างระบบนิเวศที่ดีในการพัฒนาสตาร์ทอัพ ในขณะที่ผู้ลงทุนได้ประโยชน์จากความรู้ที่ดีและขนาดของตลาดที่กว้างขึ้นในระดับภูมิภาค อีกทั้ง นักลงทุนยังสามารถใช้ตลาดเวียดนามเป็น springboard หรือ pilot market ในการทดสอบตลาดก่อนขยายตลาดในภูมิภาคได้อีกด้วย

นอกจากนี้ ประเทศที่เข้ามาลงทุนในสตาร์ทอัพของเวียดนาม ในปัจจุบัน คือ เกาหลีใต้ ซึ่งเข้ามาลงทุนและส่งเสริมให้สตาร์ทอัพเวียดนามเข้าไปทำตลาดในเกาหลีมากขึ้นด้วย ทั้งนี้ ความร่วมมือด้านสตาร์ทอัพกับ สเปน ลาว และกัมพูชา ยังไม่เห็นมากนัก อย่างไรก็ตาม เวียดนามยังมีความร่วมมือกับรัฐบาลไทยน้อย ไม่ต่อเนื่อง ขาดการเชื่อมต่อที่เข้มแข็ง (solid connectivity) กับไทย มีเพียงภาคเอกชนที่เข้ามาหาหรือหรือเข้ามาลงทุนเองมากกว่า

Next Step – Complete startup ecology ในเวียดนาม

แม้ปัจจุบันสตาร์ทอัพในเวียดนามมีประสบการณ์สูงขึ้น และเข้าใจการเอาตัวรอดในตลาดมากขึ้น แต่ยังคงขาดการร่วมมือ หรือร่วมทุนกับบริษัทขนาดใหญ่ เพื่อสร้างการค้าและบริการที่สร้างผลกำไรเชิงพาณิชย์ในตลาดได้จริง เนื่องจากบริษัทใหญ่ค่อนข้างอ่อนไหวและเสี่ยงต่อความเสี่ยง (risk averse) และมี dilemma สำหรับบริษัทขนาดใหญ่ในการร่วมทุนกับสตาร์ทอัพ เนื่องจากต้องผลิตสินค้าและบริการแข่งขันกับสตาร์ทอัพอยู่แล้ว การลงทุนในสตาร์ทอัพอาจเป็นการนำเงินลงทุนเพื่อเพิ่มคู่แข่งในตลาดของตนเอง ดังนั้น รัฐบาลเวียดนามจึงมีความพยายามส่งเสริมการดึงดูดบริษัทใหญ่เข้าสู่ระบบนิเวศ โดยกระตุ้นให้เปิดรับแนวคิดและนวัตกรรมใหม่และลงทุนในสตาร์ทอัพ

การลงทุนในศักยภาพของคนรุ่นใหม่

ปี 2564 – 2566 ในช่วงนี้ รัฐบาลเริ่มเน้นการลงทุนในเยาวชน หรือเด็กรุ่นใหม่ให้มีความเป็น innovator ตั้งแต่ระดับโรงเรียน สร้างความเข้าใจในระบบนิเวศและการดำเนินงานพัฒนาสตาร์ทอัพมากขึ้นเพื่อสร้างคนตั้งแต่ระดับมัธยม ในปี 2561 มีสตาร์ทอัพมากกว่า 3,000 รายในเวียดนาม โดยที่ 1 ใน 3 เป็นสตาร์ทอัพด้านเทคโนโลยี ส่วนใหญ่เป็น niche/new tech solution ช่วยแก้ปัญหาในแต่ละอุตสาหกรรม และส่วนที่เหลือเป็น consumer based ประเภทสตาร์ทอัพที่โดดเด่นในเวียดนาม ได้แก่ Agri-tech, Health-tech, e-commerce platform, B2B Tech นอกจากนี้ยังมีสตาร์ทอัพที่เริ่มนำร่องในตลาด ได้แก่ clean energy tech, waste-tech, facility management และ retail-tech ทั้งนี้ อัตราในการประสบความสำเร็จของสตาร์ทอัพเวียดนามอยู่ที่ร้อยละ 2 อุปสรรคสำคัญยังคงเป็นเรื่องของเงินทุน

มาตรการช่วยเหลือสตาร์ทอัพในช่วงวิกฤตโควิด-19

ภาครัฐเข้ามาช่วยให้คำปรึกษาผ่าน mentoring programme โดย National Agency for Technology, Entrepreneurship, and Commercialization Development (NATECD) ภายใต้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้ short-term solution ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจ โดยหันมาเน้นตลาดในประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นการปฏิรูปทางธุรกิจสำหรับ SMEs ในยุคโควิด-19 ให้ใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อปรับตัวอยู่รอดในวิกฤตที่อาจเกิดได้อีกในอนาคต

1.2 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก คุณ Somsri Sukumpantanasan - Senior Program Officer, Japan International Cooperation Agency (JICA)

Japan International Cooperation Agency (JICA) หรือองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น เป็นหน่วยงานราชการของญี่ปุ่นที่ให้คำปรึกษา ตลอดจนความช่วยเหลือด้านการพัฒนาประเทศในนามของรัฐบาลญี่ปุ่นแก่ประเทศกำลังพัฒนา ทั้งการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม รวมถึงส่งเสริมการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศ

โครงการที่ช่วยเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19

ปัจจุบัน JICA มีหลายภาคส่วนที่ได้ดำเนินการสนับสนุนอยู่ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง การพัฒนาบุคคลเพื่อตอบสนองตลาดอุตสาหกรรม สุขภาพและความปลอดภัย JICA ได้มีการดำเนินโครงการร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ทั้งด้านการตรวจโควิดและฉีดวัคซีน รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานอื่นอย่าง เช่น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังเพื่อนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ร่วมด้วย JICA สนับสนุนให้มีการช่วยเหลือไปยังประเทศอื่น ๆ ใน CLMVT ในพื้นที่ห่างไกลการพัฒนาโดยดำเนินการช่วยเหลือทางด้านอุปทานทางด้านสาธารณสุขแทน เช่น หน้ากากอนามัย เป็นต้น

JICA ก็ได้มีการร่วมมือด้านสาธารณสุขกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ได้มีการประสานงานไปยังกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงอื่น ๆ เช่น กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม โดยทาง JICA มีโครงการให้เงินสนับสนุนและมีเกณฑ์กำหนดโครงการขึ้นมา เช่น มูลค่าโครงการประมาณ 55 ล้านบาท โดยโครงการเน้นจัดสรรอุปกรณ์การแพทย์เป็นหลักหรือห้องทดลองต่าง ๆ เพื่อผลิตยาหรือวัคซีน และต้องสามารถแสดงให้เห็นว่าเป็นการร่วมมือระหว่างประเทศไทยและญี่ปุ่น โดยได้รับข้อเสนอมาประมาณ 9 โครงการ ที่เน้น 3 ด้าน ได้แก่ การป้องกัน การรักษา และการเตือนภัย เช่น โครงการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ให้กับโรงพยาบาลต่าง ๆ เป็นต้น

หลังจากนี้ทาง JICA ก็จะเน้นด้านสาธารณสุขมากขึ้นจากนโยบายจากสำนักงานใหญ่ เพื่อให้แต่ละประเทศสามารถฟื้นฟูทางเศรษฐกิจกลับมา โดยจะเน้นนวัตกรรมรูปแบบใหม่มาใช้เพื่อป้องกันโรคระบาดเกิดขึ้นในอนาคตที่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นอีกและจะไม่ทิ้งประเทศไหนไว้ข้างหลัง โดย JICA และ สปสช. จะผลักดันโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้เกิดในกลุ่มประเทศกลุ่มประเทศ CLMV เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

การรับมือกับวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ในด้านของนโยบายทางการคลังอาจจะต้องมีการปรับตามความเหมาะสม อย่างเช่นประเทศญี่ปุ่นจะไม่มี อสม. แต่จะให้เป็นหน้าที่ของบริษัทประกันแทน และประเทศไทยสามารถเป็นศูนย์กลางเทคโนโลยีทางการแพทย์ของภูมิภาคได้หากมีนโยบายสนับสนุนที่ชัดเจน ซึ่งทาง JICA เองยังได้มีโครงการย่อยเกี่ยวกับการลงทุนเทคโนโลยีอุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยการสนับสนุน SMEs ของประเทศญี่ปุ่นให้สามารถมาลงทุนในประเทศไทย โดย JICA จะเอื้ออำนวยความสะดวก

โดยการเตรียมข้อมูล การให้มาสำรวจตลาด รวมถึงพบกับหน่วยงานราชการ เพื่อสนับสนุนให้ไทย เป็น medical hub ต่อไป

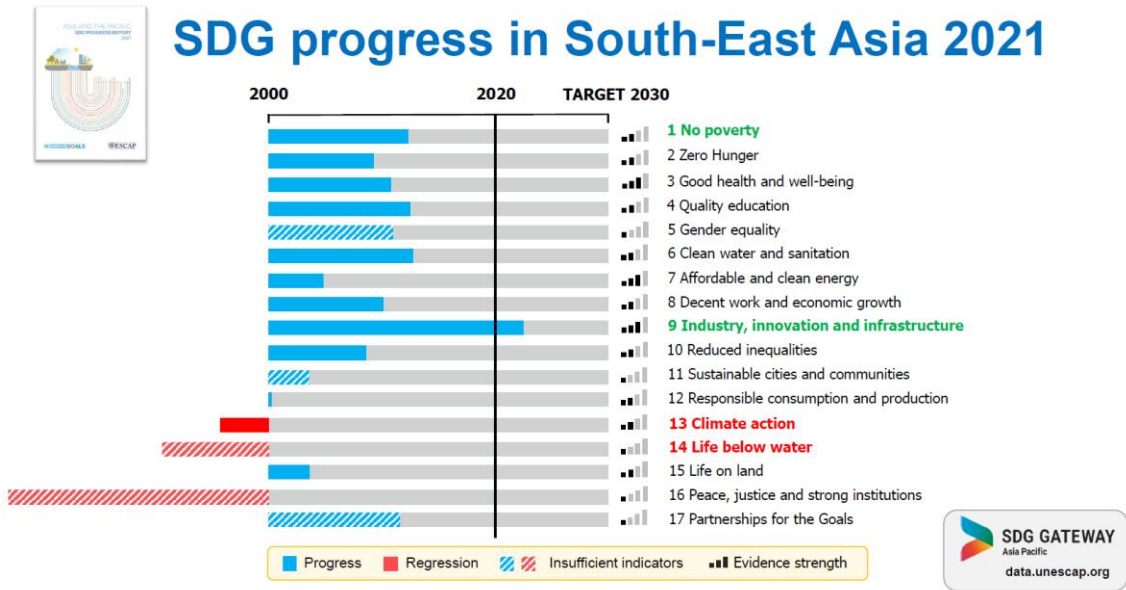
1.3 สรุปการผลสัมฤทธิ์เชิงลึก คุณ Rony Soerakoesoemah- Head of ESCAP Sub-regional Office for South-East Asia

Economic and Social Commission for Asia and The Pacific หรือ แอสมแคป (ESCAP) คือ คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก เป็นหนึ่งในห้าคณะกรรมการส่วนภูมิภาคของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ ESCAP จัดตั้งขึ้นเพื่อบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนภายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถในเชิงสถาบันเพื่อส่งเสริมสิทธิและตอบสนองความต้องการของประชาชนผ่านการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ของสหประชาชาติและองค์กรระหว่างประเทศ

ภารกิจของ ESCAP กับการบรรลุเป้าหมาย SDGs

การดำเนินงานหลักของ ESCAP คือการวัดผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย ผ่านการสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค กิจกรรมประจำปี เพื่อเก็บข้อมูลจากประเทศสมาชิก และทำงานในระดับในระดับทวีปผ่านกิจกรรม Capacity building และ Technical assistance

สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป้าหมายที่ดำเนินการได้สอดคล้องกับแผนของสหประชาชาติ คือ ด้านอุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการจัดความยากจน ในขณะที่ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศ และการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลยังเป็นเรื่องที่ต้องแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ ยังมีหลายเป้าหมายที่ยังมีข้อมูลไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถวัดการดำเนินงานได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการรับมือกับโควิด-19 อย่างยั่งยืน

- เสริมสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาค ด้วยการจัดตั้งกลไกภาคส่วนที่มีอยู่เพื่อช่วยให้ประเทศต่างๆ ร่วมกันฟื้นตัวจากการแพร่ระบาดและวางแผนสำหรับวิกฤตในอนาคต
- สร้างการคุ้มครองทางสังคมตามหลักสากลตลอดช่วงชีวิตของประชาชน และบูรณาการแผนการคุ้มครองทางสังคมในวาระการพัฒนาประเทศ ครอบคลุมกลุ่มประชากรที่เปราะบาง และจัดสรรทรัพยากรทั้งในลักษณะของโครงการภายใต้ระบบบำนาญ และสวัสดิการสำหรับคนทั่วไป
- ลงทุนในมาตรการฟื้นฟูทางสังคมเศรษฐกิจกับที่สอดคล้องกับ SDGs โดยพิจารณามาตรการเช่นตัวเลือกการบรรเทาหนี้
- ส่งเสริมการอำนวยความสะดวก การทำให้เป็นดิจิทัล และการบูรณาการทางการค้า โดยคำนึงถึงมิติของการรักษาสิ่งแวดล้อมตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน

การนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

- ผลกระทบทางเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าปลีก การบริการการขนส่ง การผลิตโดยใช้แรงงาน ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้ มีแรงงานหรือกลุ่มคนที่

เปราะบางอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งแรงงานอพยพ แรงงานผู้หญิงที่ไม่สามารถ
ได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองทางสังคม

- การใช้จ่ายของภาครัฐจำนวนมาก เพื่อแก้ปัญหาและวิกฤตด้านสุขภาพและเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน บวกกับการจัดเก็บภาษีทั่วไปและภาคเอกชนที่ลดลง ทำให้เกิดหนี้สาธารณะในระดับสูง
- การทำให้เป็นดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะตอบสนองกับสถานการณ์โรคระบาด แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล และความเหลื่อมล้ำทางเพศ ในการเข้าถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ และอินเทอร์เน็ตอย่างชัดเจน
- การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมถูกลดความสนใจลงในช่วงภาวะโรคระบาด ซึ่งทำให้ความก้าวหน้าในด้านการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศ รวมถึงประเด็นสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ หยุดชะงัก
- กลไกความร่วมมือในระดับภูมิภาค เช่น การค้าไร้กระดาษข้ามพรมแดน เกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกสามารถที่จะฟื้นฟูและปรับปรุงความสามารถทางการค้า การลงทุนการเชื่อมต่อทางดิจิทัล เพื่อให้สถานการณ์กลับสู่ภาวะปกติ
- การให้ความคุ้มครองทางสังคม คนที่อยู่นอกระบบและไม่มีข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง

บทเรียนสำคัญจากสถานการณ์โควิด-19

- ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์โรคระบาด ถูกทำให้รุนแรงยิ่งขึ้นด้วยเหตุผลการขาดความยืดหยุ่นในการรับมือกับวิกฤต และการลงทุนด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เพียงพอ
- ความต่อเนื่องในด้านการสนับสนุนซึ่งนโยบายเป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงโครงการฟื้นฟูในทุกมิติจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และการลงทุนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ESCAP นำเสนอโครงการ "Building Forward Better" ที่เน้นการลงทุนในด้านบริการทางสังคม การเข้าถึงดิจิทัล และการพัฒนาสีเขียว

ESCAP Framework: Socio-economic Response to COVID-19

ESCAP ได้วางมาตรการ การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมหลังจากวิกฤตโควิด โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาใน 3 มิติประกอบด้วย

- Support economics recovery – ประเมินขนาดและขอบเขตของนโยบาย
- Protect people and enhancing resilience – 1. เพิ่มการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และบริการพื้นฐาน 2. สนับสนุนการเตรียมการรับมือเหตุการณ์ฉุกเฉิน 3. ใช้ Geospatial ในการระบุพื้นที่เปราะบางในแต่ละชุมชน เพื่อทำ Heatmap และทำการ early warning services 4. พัฒนาการคุ้มครองทางสังคมให้ทั่วถึง
- Restore supply chain and Support MSMEs – 1. ประเมินผลกระทบ 2. ให้ความช่วยเหลือ/ Facilitate เรื่อง Paperless trade, digitalize trade ให้ทันต่อสถานการณ์ 3. สนับสนุนสมาชิกให้ Restart and Rehabilitate SMEs

แนวทางรับมือกับโลกหลังวิกฤตโควิด-19

ไม่มีใครคาดว่าไวรัสจะอยู่กับเราเกิน 6 เดือน จึงขาดการเตรียมพร้อมที่เหมาะสม เพราะฉะนั้น รัฐจึงต้องยกระดับมาตรการภายในประเทศ โดยจัดความสำคัญเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ความต้องการขั้นพื้นฐาน บริการทางสุขภาพ วัคซีน และการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ จากนั้นจึงมุ่งสู่การค้าและการลงทุน เพราะหากเริ่มต้นที่มีติเศรษฐกิจก่อน จะเกิดปัญหาทางอ้อมอื่น ๆ ตามมา เช่น ปริมาณขยะจากบรรจุภัณฑ์ที่เพิ่มสูงจากการบริโภคที่บ้าน

ความท้าทายที่สำคัญ คือ การสร้างวิถีการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดเหล่านี้ยังขาดหายในอนุภูมิภาคนี้ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้คนในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นการสนับสนุนทางการเงินสำหรับ SMEs มีความพยายามส่งเสริมให้รัฐบาลลดเงื่อนไขการวิเคราะห์หลักประกัน หรือสินทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันการกู้ยืม รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในเศรษฐกิจดิจิทัล โดยเฉพาะสตาร์ทอัพและ Tech Business

การฟื้นฟูห่วงโซ่อุปทาน

ทุกคนต้องเชื่อมโยงเข้าหากันเพราะผลประโยชน์ที่มีร่วมกันในภูมิภาคนี้ เมื่อชายแดนถูกปิดลง ส่งผลกระทบต่อ การขนส่งและทำให้การค้าระหว่างประเทศหยุดชะงัก โจทย์สำคัญคือวิธีการ

ทำการค้าที่จะไม่นำพาไวรัสเข้าประเทศ โควิด-19 ต้องไม่ทำให้ทุกอย่างหยุด แต่ต้องเปลี่ยนวิธีการทำงาน เช่น การดำเนิน Cross-border Transport ที่มีมาตรการด้านการตรวจความเสี่ยงสุขภาพ (health protocol) ห่วงโซ่อุปทานในลักษณะของพหุภาคีจะยังคงดำเนินต่อไป ดังนั้น การสนับสนุนความร่วมมือในระดับภูมิภาคผ่านการทำงานในแต่ละ Working Group/ Implementing Agency จะช่วยให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญคือ การสร้างความเชื่อมั่นในกลไกพหุภาคีกับการค้าระหว่างประเทศแทนความรู้สึกรังเกียจ

1.4 สรุปการผลสัมฤทธิ์เชิงลึก ดร.กริชพกา บุญเฟื่อง (รองผู้อำนวยการด้านระบบนวัตกรรม) และ คุณชาญวิทย์ รัตนราศรี (ผู้อำนวยการฝ่ายโครงสร้างพื้นฐานนวัตกรรม) – สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

ความร่วมมือกับประเทศ CLMVT และโอกาสในภูมิภาค

ที่ผ่านมาสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ หรือ NIA มีการจัดกิจกรรม Southeast Asia Startups Assembly (SEASA) เป็นเวทีให้กับผู้กำหนดนโยบายในระบบนิเวศสตาร์ทอัพมาประชุมร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนและขยายเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทรัพยากรทางเศรษฐกิจ อันช่วยส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพในการจัดทำฐานข้อมูล การบ่มเพาะ การขยายตลาด และการสร้างระบบนิเวศให้มีความเชื่อมโยงมากขึ้น ทั้งนี้ NIA มองว่า CLMVT และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะเป็นตลาดสำคัญในการสร้างโอกาสให้สตาร์ทอัพในไทยสามารถเติบโตไปสู่การเป็นยูนิคอร์นได้ ในขณะที่เดียวกัน ประเทศไทยเองก็ต้องเปิดรับธุรกิจสตาร์ทอัพของประเทศอื่น ๆ เข้ามาขยายตลาดได้ด้วย

NIA มีการจัดทำโครงการ Global Startup Hub เป็นแพลตฟอร์มให้บริการสำหรับสตาร์ทอัพทั้งสัญชาติไทยและชาวต่างชาติ ให้บริการข้อมูลและคำปรึกษาทางธุรกิจ จัดกิจกรรมสร้างเครือข่าย และได้มีความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ออกแบบและสนับสนุนการดำเนินการเพื่อรับรองคุณสมบัติสำหรับผู้มีสิทธิได้รับสมาร์ทวีซ่า (SMART Visa) ซึ่งเป็นวีซ่าประเภทพิเศษสำหรับชาวต่างชาติที่สนใจจะทำธุรกิจหรือลงทุนใน 13 อุตสาหกรรมเป้าหมายของไทย เพื่อดึงดูดชาวต่างชาติที่มีทักษะสูงด้านเทคโนโลยี นักลงทุน และผู้ประกอบการสตาร์ทอัพเข้าช่วยขยายศักยภาพทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทย

การดำเนินโครงการ Incubator และ Accelerator

โครงการ Incubator ใช้งบประมาณอย่างน้อย 5 ล้านบาท สำหรับผู้ประกอบการ 10 – 15 ราย ในส่วนของโครงการ Accelerator ประมาณ 10 ล้านบาท สำหรับการจัดกิจกรรม pitching ควรมีการกำหนดประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะด้าน เนื่องจากจะช่วยให้เกิดการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจที่ชัดเจน

การให้ความช่วยเหลือสตาร์ทอัพในช่วงวิกฤตโควิด-19

NIA มีการให้ทุนสนับสนุนกว่า 50 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยรับมือกับโรคโควิด-19 และมีการจัด Marketplace เพื่อเป็นพื้นที่ให้ผู้ประกอบการได้นำเสนอสินค้าและนวัตกรรม รวมถึงการจัดกิจกรรมจับคู่ทางธุรกิจเพื่อเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดให้ผู้ประกอบการ ผ่านการหารือร่วมกับ Corporate Venture Capital (CVC) และ Venture Capital (VC) รวมทั้งเครือข่าย Angel Investor ทั้งในไทยและต่างประเทศ

นอกจากนั้น สถาบันวิทยาการนวัตกรรม (NIA Academy) ยังได้มีการจัดหลักสูตรเตรียมความพร้อมรับมือกับ พรบ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการเปลี่ยนแนวคิดในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบนิเวศสตาร์ทอัพในไทย

NIA จัดโครงการ Startup Thailand League สนับสนุนให้นักศึกษาพัฒนาแนวคิดผลิตภัณฑ์ควบคู่กับการพัฒนารูปแบบธุรกิจนวัตกรรม และช่วยผลักดันการสร้างธุรกิจนวัตกรรมที่มีความเข้มแข็งและสามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วผ่านการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ภายใต้ระบบพี่เลี้ยง (mentor) โดยมีกองทุนสามารถสนับสนุนตั้งแต่ขั้นแนวคิดสำหรับนักศึกษา สำหรับในขั้นแผนธุรกิจที่พิสูจน์ว่าสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาแพลตฟอร์ม มีเงินสนับสนุนไม่เกิน 1.5 ล้านบาท และหากดำเนินธุรกิจแล้วสามารถขอทุนสนับสนุนได้สูงสุด 5 ล้านบาท นอกจากนี้ NIA ยังมีแผนที่จะดำเนินกิจกรรมจับคู่ทางธุรกิจให้กับ SMEs ในพื้นที่กับผู้ให้บริการด้านเทคโนโลยี เพื่อขยายไปสู่ตลาด CLMV ที่จะมีเติบโตขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือของ CLMVT ในการสนับสนุนสตาร์ทอัพ

กระทรวงพาณิชย์สามารถใช้จุดเด่นในด้านเครือข่ายกับเอกชนขนาดใหญ่ต่อยอดโครงการเอ็น-ดี เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการสตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จ มีความพร้อมที่จะขยายการค้าและการลงทุนไปยังกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ให้มีโอกาสไปทำธุรกิจได้ง่ายขึ้น ผ่านการอบรมให้ความรู้ เพิ่มทักษะ และให้โอกาสนักธุรกิจรุ่นใหม่ได้สร้างความสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายกับนักธุรกิจรุ่นใหม่ของเพื่อนบ้านความถี่ไปด้วยกัน ตัวอย่างเช่น สตาร์ทอัพสามารถพัฒนาแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซใน สปป.ลาว เนื่องจากการมีช่องทางการกระจายสินค้าที่ดีระหว่างภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสปป.ลาว

1.5 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก Dr. Sthabandith Insisienmay, Vice

President, National Institute for Economic Research (NIER), Lao PDR

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจแห่งชาติ หรือ NIER เป็นองค์กรวิจัยภายใต้รัฐบาล สปป. ลาว ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจลาวและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การปรับปรุงกลไกและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเศรษฐกิจใน สปป. ลาว ในแต่ละช่วงเวลา ให้ข้อมูลจากวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจ นำไปสู่การจัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงให้บริการให้คำปรึกษาด้านเศรษฐกิจและจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและความรู้ด้านเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่และนักวิจัย

ผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจของ สปป. ลาว

การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซ้ำเติมเศรษฐกิจ สปป.ลาว ที่เปราะบาง จากเหตุอุทกภัยครั้งรุนแรงเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม 2561 ที่ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลงอย่างมาก รวมถึงปัญหาหนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูง ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลต้องดำเนินมาตรการรัดเข็มขัดทางการคลังเพื่อรักษาระดับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ดังนั้น วิกฤตโควิด-19 จึงเป็นการซ้ำเติมเศรษฐกิจ โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องหยุดชะงักลงจากมาตรการปิดเมือง ขณะที่ธุรกิจท่องเที่ยวซบเซาลงอย่างมาก การปิดด่านประเพณีและด่านท้องถิ่นเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดส่งผลให้การขนส่งสินค้าบางส่วนไม่สามารถทำได้ตามปกติ จึงทำให้ค่าบริการขนส่งปรับสูงขึ้นและราคาสินค้าอุปโภคบริโภคภายในประเทศปรับสูงขึ้นตาม

การปรับตัวของภาคธุรกิจใน สปป.ลาว

บริษัทต่าง ๆ ใน สปป.ลาว มีการปรับตัวด้วยการลดต้นทุน การสร้างความหลากหลายของธุรกิจและบริการ รวมถึงมองหาผู้ผลิตอื่น ๆ ที่ราคาถูกลงในตลาดใหม่ ๆ ในท้องถิ่น วิกฤตโควิด-19 จำกัดการเดินทางข้ามพรมแดนทำให้ธุรกิจควรปรับตัวมาสู่การมองหาตลาดในประเทศ ธุรกิจในวงการท่องเที่ยว มีการพยายามทำแพ็คเกจการท่องเที่ยวกับคนภายในประเทศเพื่อทดแทนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ภายใต้แคมเปญ “Laos travel Laos” หรือลาวเที่ยวลาว นอกจากนี้จากการสำรวจพบว่า ประมาณร้อยละ 50 ของบริษัท มีแผนที่จะหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ เพื่อลดความเสี่ยงในห่วงโซ่อุปทาน บริษัทต้องออกแบบส่วนต่าง ๆ ของห่วงโซ่อุปทานใหม่ เพื่อลดต้นทุน และกว่าร้อยละ 60 ของธุรกิจได้ปรับมาใช้ดิจิทัลในการต่อสู้กับวิกฤตนี้

นอกจากนั้น อิทธิพลของเศรษฐกิจดิจิทัลมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น เห็นได้จากการเติบโตของธุรกิจออนไลน์ที่สามารถเพิ่มยอดขายได้ ในช่วงวิกฤตโควิด-19 มีการปิดด่านชายแดน ทำให้ชาวลาวไม่สามารถข้ามมาเลือกซื้อสินค้าที่ฝั่งไทยได้เหมือนเคย จึงเกิดธุรกิจเดลิเวอรี่รูปแบบใหม่ใน สปป.ลาว อาทิ แอปพลิเคชัน LOCA GRO ที่รับซื้อสินค้าประเภทของชำอาหารสด และของใช้ในครัวเรือนจากร้านค้าปลีกที่ได้รับความนิยมในนครหลวงเวียงจันทน์ และทำการจัดส่งให้ถึงบ้าน ขณะที่ธุรกิจส่งอาหาร ก็ได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงวิกฤตโควิด-19 ซึ่งปัจจุบันมีผู้ให้บริการหลายราย อาทิ Food Panda GoTeddy และ M Food Delivery เป็นต้น

แนวทางในการแก้ปัญหาการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน

รัฐบาลต้องอำนวยความสะดวกให้การขนส่งสินค้าผ่านพรมแดนเป็นไปตามมาตรการด้านสุขภาพ เพื่อฟื้นฟูห่วงโซ่อุปทานที่หยุดชะงักไป รวมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยเสริม เช่น ในการเปลี่ยนงานเอกสารให้เป็นดิจิทัล ในขณะที่ รัฐบาลลาวมีการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมของปี 2021-2025 ซึ่งมีส่วนที่เน้นการช่วยเหลือธุรกิจและเปิดช่องการเจรจาให้ธุรกิจที่ไม่สามารถส่งสินค้าได้ในช่วงที่ต้องเผชิญสถานการณ์วิกฤตเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ และมีการแบ่งหมวดโรงงานที่ได้รับผลกระทบเพื่อออกมาตรการให้การผลิตได้รับผลกระทบน้อยที่สุด เป็นต้น

องค์กรอิสระ

1.6 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก DR. Chheng Kimlong – Director, Asian Vision Institute

Asian Vision Institute (AVI) เป็นสถาบัน Think Tank อิสระในประเทศกัมพูชา ก่อตั้งโดยกลุ่มนักวิชาการและผู้กำหนดนโยบายจากทั้งกัมพูชาและทั่วภูมิภาคเอเชีย โดยมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งสร้างความเปลี่ยนแปลงผ่านการสร้างองค์ความรู้และความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อไปสู่สังคมที่สงบสุข (peaceful) ครอบคลุม (inclusive) ยั่งยืน (sustainable) และรับมือกับการเปลี่ยนแปลง (resilient) รวมถึงสนับสนุนภูมิปัญญาความรู้ของเอเชีย พร้อมทั้งพัฒนาคุณค่าของมนุษยชาติ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายในเอเชีย นอกจากนี้ AVI ยังให้คำปรึกษาด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ดำเนินงานวิจัย และสำรวจข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์เชิงสถิติ

การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19

รัฐบาลได้มีการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนมาแล้วหลายครั้ง แต่ล่าสุดก็ต้องหยุดโครงการดังกล่าวไป เนื่องจากไม่สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายที่แม่นยำในการช่วยเหลือและความช่วยเหลือไม่สามารถไปถึงผู้ที่ต้องการจริง เพราะประชาชนกัมพูชาหลายคนยังเป็นผู้ที่อยู่นอกระบบ โดย 700,000 คน ครัวเรือน แต่ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือ 20 ดอลลาร์สหรัฐต่อครอบครัวในแต่ละเดือน มีการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน นับตั้งแต่เดือนพฤษภาคมปีที่แล้วให้กับ MSMEs ซึ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่ส่วนใหญ่แล้วความช่วยเหลือจะไปอยู่กับธุรกิจที่อยู่ในระบบ

รัฐบาลได้ขยายมาตรการบรรเทาผลกระทบจากโควิด-19 จนถึงเดือนมีนาคม 2564 โดยมาตรการเหล่านี้ประกอบไปด้วย 1) การจ่ายเงินรายเดือน 70 ดอลลาร์สหรัฐ (40 ดอลลาร์สหรัฐจากรัฐบาล และ 30 ดอลลาร์สหรัฐจากนายจ้าง) ให้แก่แรงงานที่ถูกเลิกจ้างในภาคส่วนอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว 2) การจ่ายเงินรายเดือน 40 ดอลลาร์สหรัฐแก่แรงงานที่ถูกเลิกจ้างในภาคการท่องเที่ยว 3) การยกเว้นภาษีสำหรับภาคการท่องเที่ยวและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเมืองสำคัญ 4) การลดภาษีหัก ณ ที่จ่ายเหลือ 5% ในปี 2564 และ 10% ในปี 2565 สำหรับสินเชื่อใหม่ที่สถาบันทางการเงินของกัมพูชาเป็นผู้ปล่อยกู้ และ 5) การยกเว้นภาษีสำหรับภาคการเคหะและการบิน

มาตรการเยียวยา MSMEs

มีการจัดตั้งกองทุนค้ำประกันสินเชื่อมูลค่ารวม 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และสนับสนุนเงินทุนพิเศษมูลค่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับธนาคารเพื่อการพัฒนาเกษตรและชุมชน และลดอัตราดอกเบี้ยลงเป็นร้อยละ 5 สำหรับเงินกู้เพื่อทุนหมุนเวียน และร้อยละ 5.5 สำหรับเงินกู้เพื่อการลงทุน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

จากรายงานของหน่วยงานสถิติในประเทศระบุว่า GDP ปี 2563 ลดลง -1.9% แต่ World Bank ระบุการปรับลด 3.5% - 4% FDI ยังเติบโตในบางภาคส่วน เช่น ภาคการเกษตรแปรรูปที่เน้นส่งออก (ข้าว มัน) และการก่อสร้างภาคเอกชน (investment fund) รวมถึงภาคส่วนอะไหล่/ ซุดประกอบ

Digital adoption in Cambodia

สถานการณ์โควิด-19 ทำให้มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัล โดยเฉพาะในภาคส่วนของการให้บริการประชาชน การพยายามเปลี่ยนแปลงให้เป็นรัฐบาลดิจิทัลของภาครัฐ ปรากฏใน Masterplan & Laws for Digital Economy Development ซึ่งทำให้แนวโน้มในการรับเอาเทคโนโลยีมาใช้ในกลุ่มประชาชนเพิ่มสูงขึ้น

ทิศทางของ platformization จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมผู้บริโภค และมีปฏิสัมพันธ์ของคนที่อาจจะหายไป จะส่งผลต่อเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในชุมชนในประเทศที่เป็นระบบเศรษฐกิจฐานบริการ (service-based economy)

นโยบายสนับสนุนสตาร์ทอัพของรัฐบาล

TECHO Startup Center ถูกก่อตั้งขึ้นด้วยกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน ร่วมมือกับกองทุนผู้ประกอบการ เพื่อจัดตั้ง Accelerator Program ตัวที่ช่วยแก้ปัญหาการเข้าถึงความช่วยเหลือด้านการเงิน ซึ่งนับว่ายังเป็นจุดอ่อนของรัฐบาลเนื่องจากเพิ่งเริ่มสนับสนุน ขาดประสบการณ์ และยังไม่สามารถเชื่อมต่อระบบนิเวศระหว่าง Tech/IT, Young Entrepreneur ดังนั้น รัฐบาลจะสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนสตาร์ทอัพทั้งในด้าน

การเงิน การให้คำปรึกษา และการสร้างความร่วมมือ ในการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและแนวคิดทางธุรกิจ

ผลกระทบของโควิดที่มีต่อห่วงโซ่อุปทาน

ห่วงโซ่อุปทานต้องหยุดชะงักลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนที่ทำได้ช้าลง และมีสินค้าจำนวนมากติดอยู่ที่ด่านชายแดน การวางแผนการจัดการห่วงโซ่อุปทานในอนาคตอาจจำเป็นต้องเน้นภายในภูมิภาคมากกว่าระหว่างภูมิภาค ซึ่งการประสานความร่วมมือระหว่าง CLMVT จะช่วยเรื่องห่วงโซ่อุปทานของประเทศในกลุ่มนี้ในช่วงนี้ได้

อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ในการผลิตหลักภายในประเทศที่สำคัญยังต้องพึ่งพาการนำเข้าจากจีน ก็มปัญหาเลยพยายามเน้นส่งเสริมวัตถุดิบในท้องถิ่น แต่ก็ยังคงหาค่าตอบอยู่ว่าวัตถุดิบตัวใดที่จะต้องส่งเสริมและจะได้พัฒนากลไกและโครงการที่เหมาะสม เพื่อสร้างความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงให้กับห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งในขณะนี้ ได้รับความร่วมมือจากสมาคมอุตสาหกรรมเสื้อผ้าที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับสินค้าที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบ

1.7 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก คุณ Suriyan Vichitlekarn - Executive

Director, Mekong Institute

Mekong Institute (MI) หรือ สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง เป็นองค์กรอิสระและไม่แสวงหาผลประโยชน์ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ซึ่งมีการเริ่มดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ในปี 2539 โดยมีภารกิจด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ขจัดความยากจน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือและการรวมตัวระหว่างประเทศในระดับในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนใน CLMVT

กรอบความร่วมมือ GMS สนับสนุนความร่วมมือในการทำให้สถานการณ์กลับมาปกติ คือ (1) ด้านสาธารณสุข มาตรการควบคุมโควิด การรองรับผู้ป่วย มีการให้ความสำคัญมากขึ้นในเรื่องของสาธารณสุขคนและสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นแนวทางในอนาคต ยกตัวอย่างเช่น การนำประสบการณ์การจัดการใช้วัตุนกมาประยุกต์ใช้ (2) การช่วยคนยากจนอย่างเร่งด่วน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เปราะบางที่เคยทำงานแต่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาด ทำให้ตกงานและต้องกลับ

ภูมิลำเนา ซึ่งหากสามารถช่วยให้กลับมาตั้งหลักได้ ก็จะเป็นการสร้างรายได้ในพื้นที่ชนบท (3) การกู้เศรษฐกิจของกลุ่มแม่บ้านโขงโดยเฉพาะ SMEs ซึ่งเกี่ยวข้องของในมิติการทำงานและสังคม

ผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่อห่วงโซ่อุปทาน

ในส่วนของห่วงโซ่อุปทาน หากเป็นภาคการผลิตเล็ก ๆ อย่างเช่นการเกษตรจะไม่ได้รับกระทบมากนัก ปัจจุบันตลาดจีนเริ่มกลับเข้ามาสู่สภาวะปกติ เห็นได้ชัดจากสินค้าเกษตรอย่างเช่น ราคาของทุเรียน ด้านการผลิตในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ๆ หรือโรงงานสินค้า จะได้รับผลกระทบมากเนื่องจากต้องพึ่งพาแรงงาน ยกตัวอย่างเช่น บริษัทรถยนต์จำเป็นต้องปรับรูปแบบของรถยนต์ด้วยเหตุจากการขาดแคลนชิ้นส่วน ซึ่งเป็นผลมาจากการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน

ในส่วนของอุตสาหกรรมที่อยู่ตรงกลางของห่วงโซ่ เช่น โลจิสติกส์ ได้รับผลกระทบน้อย ซึ่งผลกระทบกระทบนั้นเกิดจากความไม่แน่นอนของอุปสงค์และอุปทานสินค้าในช่วงนี้เนื่องจากมีปัญหาในการคาดเดา ซึ่งอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ได้มีการปรับกลยุทธ์ที่มาเน้นการให้บริการภายในประเทศและส่วนภูมิภาคมากขึ้น

ทิศทางของห่วงโซ่อุปทาน

ในเรื่องการปรับการย้ายฐานการผลิต มีแนวโน้มที่จะกระจายความเสี่ยงและลดการพึ่งพาในการใช้เงินเป็นฐานการผลิตมากขึ้น อาจสังเกตได้จากนโยบายของประเทศสหรัฐที่กลับเปลี่ยนไปเน้นการผลิตในประเทศ ประเด็นข้อได้เปรียบในเรื่องค่าแรงถูกจึงมีความสำคัญน้อยลง

ในปัจจุบัน การพิจารณาการตั้งฐานการผลิต ไม่เพียงแต่พิจารณาเรื่องต้นทุนหรือกำไรเป็นหลัก แต่ยังมีผลจากนโยบายลดการพึ่งพาจากจีน และนโยบายเพิ่มการจ้างงานในประเทศ ความพร้อมของประเทศ CLMVT จะเป็นข้อได้เปรียบเนื่องจากสามารถรองรับการเป็นฐานการผลิตได้มากขึ้น โดยเฉพาะประเทศเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ตลาดหรือแรงงานของประเทศไม่ได้เป็นปัจจัยพิจารณาเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงทรัพยากรและวัตถุดิบในการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีที่ได้มีการลงทุนไปก่อนหน้านี้ ทำให้จีนมีแนวโน้มยังเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในขณะนี้ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ประกอบเช่น Ease of Doing Business หรือ Corruption Perception Index ของประเทศนั้น ๆ เป็นต้น มากกว่ามาตรการส่งเสริมต่าง ๆ

วาระเร่งด่วนสำหรับ CLMVT ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะต่อ CLMVT คือ การช่วยเหลือกันโดยเฉพาะการแก้ไขมาตรการการกีดกันการค้าขายที่เกิดจากความกังวลเรื่องโรคระบาดให้ผ่อนคลายมากขึ้น นอกจากนี้ จำเป็นต้องสร้างทัศนคติของการร่วมมือและการพึ่งพาเศรษฐกิจในภูมิภาค ลดภาวะการแข่งขันของกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงด้วยกัน เพื่อให้เศรษฐกิจของแต่ละประเทศเองฟื้นตัวได้เร็ว

จุดแข็งและจุดอ่อนของในมิติเศรษฐกิจของ CLMVT

ข้อได้เปรียบของ CLMVT ยังถูกมองว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์เชื่อมโยงที่สำคัญที่จะทำให้การค้าโลกกลับมาได้ปกติ ดังนั้น จึงควรใช้โอกาสนี้ในการเรียนรู้จาก technology transfer และ digital transformation ในด้านข้อจำกัด ประการแรก คือ การเผชิญกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 รอบ 3 ประการที่สองคือ การบอบซ้ำของแต่ละประเทศในแง่ fiscal capacity จากวิกฤตดังกล่าวเป็นเวลานาน บางประเทศทุ่มงบเกือบทั้งหมดไปในปีที่แล้ว ทำให้ปีนี้อาจมีงบประมาณในการฟื้นฟูประเทศไม่เพียงพอ และประการสุดท้าย คือ เศรษฐกิจจากหญ้าที่ได้รับความเสียหายหนัก ทั้งจากที่ MSMEs ที่ต้องปิดตัวลงหรือการตกงานของแรงงาน อาจจะเป็นเรื่องยากในการทำให้เศรษฐกิจกลับมาเหมือนเดิมในขนาดอันใกล้

กระแสโลกที่อาจส่งผลต่อการค้าการลงทุนใน CLMVT

สถานการณ์ที่เราจะเห็นหลังจากนี้คือ ภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป (changing economic landscape) โดยสถานการณ์โควิด-19 ได้สร้างแรงกดดันต่อประเทศกำลังพัฒนาที่พึ่งพาการส่งออกและการท่องเที่ยว นอกจากนี้ มาตรการปิดเมืองและการทำงานจากที่บ้าน ยังทำให้เห็นภาพความไม่เท่าเทียมกันทางโอกาส ระหว่างคนที่สามารถทำงานแบบเคลื่อนที่ได้กับกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ วิกฤตกำลังนำความสำคัญของ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความสำคัญของเศรษฐกิจดิจิทัลและความจำเป็นของภาคธุรกิจในการเชื่อมต่อช่องทางดิจิทัล เพื่อความสามารถในการเชื่อมโยงภูมิภาคและประชากรเข้ากับโอกาสทางดิจิทัล เช่น อีคอมเมิร์ซ

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกอาจต้องใช้เวลาานกว่าที่คาดการณ์ไว้ อย่างไรก็ตาม เราอาจนำบทเรียนจากประวัติศาสตร์ของโลกในช่วงทศวรรษที่ 1920 มาใช้ ช่วงเวลาดังกล่าวที่โลกกำลังฟื้นฟูจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยทางเศรษฐกิจจากสงครามและการระบาดใหญ่ของไข้หวัด แต่ภายหลังได้นำมาซึ่งยุครุ่งเรืองของนวัตกรรม การคิดค้นยาปฏิชีวนะ ไฟฟ้า โทรศัพท์ ดังนั้น

ทศวรรษ 2020 อาจนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายกัน ทั้งด้าน พลังงาน ปัญญาประดิษฐ์ บล็อกเชน และชีววิทยาระดับโมเลกุล (molecular biology) เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจะช่วย กระตุ้นเศรษฐกิจและการเติบโตของฝั่งการผลิตในภูมิภาคอย่างแน่นอน

1.8 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก Dato Steve Cheah - Head of Diplomatic Council Mission for Cambodia, Laos, Myanmar, Thailand, Vietnam

บทบาท Diplomatic Council Mission

เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ที่เปรียบเสมือน Think Tank ที่เกิดจากเครือข่ายของ นักการทูตและภาคเอกชน ได้รับการรองรับสถานะโดยสหประชาชาติ โดยปัจจุบันมีภารกิจหลักที่ มุ่งส่งเสริมสตาร์ทอัพในภูมิภาค และมีการจัดทำ Startup Genome Report และอยู่ในระหว่างการ ดำเนินความร่วมมือกับ True Digital Park ในการเผยแพร่

อุปสรรคสำหรับสตาร์ทอัพใน CLMVT

กฎระเบียบต่างๆ โดยเฉพาะการจดทะเบียนธุรกิจยังคงเป็นปัญหาสำคัญต่อการสร้าง ระบบนิเวศที่เหมาะสม ในบางประเทศ การล้มละลายยังถือเป็นความผิดทางอาญา สิ่งเหล่านี้ทำให้ ผู้เล่นยังมีความกังวลในการเริ่มธุรกิจ การสร้างเครือข่ายกับภาคธุรกิจที่มีศักยภาพในการลงทุนยังเป็น สิ่งที่ยังต้องทำต่อไป บทบาท Diplomatic Council Mission สามารถช่วยเชื่อมต่อกับนักการทูต ประเทศต่างๆ นำไปสู่สภาธุรกิจของประเทศนั้น รวมถึงความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ใน เวที UN จะช่วยให้สตาร์ทอัพใน CLMVT เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ประเด็นเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ยังเป็นปัจจัยที่ผู้ลงทุนหรือหุ้นส่วน ต่างประเทศให้ความสำคัญ เราต้องสร้างภาพลักษณ์ของการเป็น rule-based region ที่มีหลัก นิติธรรมในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องของความเป็นส่วนตัว ในกับประชาชนในสังคม นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ หากสามารถทำให้ประเด็นเหล่านี้ได้รับความสนใจ จะเป็นโอกาสสำคัญของ CLMVT

กระแสโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าการลงทุนใน CLMVT

นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มองว่าหลังวิกฤตโควิด-19 ระบบโลกาภิวัตน์จะถดถอย เพราะหลายประเทศมีแนวโน้มจะหันไปพึ่งพาเศรษฐกิจภายในประเทศมากขึ้น เริ่มมีการเสนอให้หันกลับมาส่งเสริมการผลิตและการบริโภคภายในประเทศมากขึ้น พร้อมกับลดการพึ่งพาการส่งออกและการท่องเที่ยวจากต่างชาติลง แต่การคาดการณ์ดังกล่าว อาจไม่เกิดกับประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดเล็กและเป็นเศรษฐกิจเปิด การผลิตสินค้าเพื่อบริโภคกันเองแทบเป็นไปไม่ได้ เพราะจะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงมาก ขณะที่กำลังซื้อของคนในประเทศก็ไม่มากพอที่จะยกระดับให้การบริโภคในประเทศเป็นตัวขับเคลื่อน GDP ของประเทศ

อีกหนึ่งกระแสสำคัญได้แก่ digital transformation โดยเฉพาะในภาคธุรกิจที่จะต้องพึ่งพาโลกออนไลน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแพลตฟอร์มซื้อขายสินค้าแพลตฟอร์มเรียกใช้บริการแพลตฟอร์มธุรกรรมการเงินออนไลน์ การประชุมออนไลน์ การเรียนการศึกษาออนไลน์ วิกฤตโควิด-19 คือเป็นตัวเร่งที่ทำให้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลเกิดขึ้นเร็ว เทคโนโลยีเหล่านี้จะเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในวิถีชีวิตหลังโควิด-19 แต่จะยิ่งใช้งานได้ดีขึ้นอันเป็นผลมาจากการแข่งขันกันพัฒนาเทคโนโลยีให้ไปไกลกว่านี้

หน่วยงานภาคเอกชน

1.9 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก คุณญาณิศา ชนะพล จาก PTT EXPRESSO (ไทย)

PTT EXPRESSO เป็นทีมที่บริษัทปตท. จำกัด จัดตั้งขึ้นในปี 2559 จากการเล็งเห็นถึงปัญหาวิกฤตราคาน้ำมันตกต่ำในปี 2557 ที่กระทบกับธุรกิจพลังงาน รวมถึงการเติบโตอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรมใหม่ที่จะนำไปสู่การสร้างธุรกิจหรือการค้นพบแนวทางการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ให้กับสังคม โดยใช้กระบวนการออกแบบความคิด (Design Thinking) และกระบวนการพัฒนาธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าที่ผู้จะได้รับ (Lean Startup) Expresso มองหานวัตกรรมที่นำไปสู่การสร้างธุรกิจใหม่ๆ หรือหาแนวทางการแก้ปัญหาแบบใหม่ ให้กับปตท. ซึ่งการทำงานค่อนข้างเปิดกว้างให้ได้ทดลองทำอะไรใหม่ๆ ภารกิจของทีมสามารถสรุปได้ 3 ข้อหลักๆ ดังนี้

- Venture Builder หรือ VB หมายถึง การสร้างธุรกิจใหม่ๆ ขึ้นมา ซึ่งไม่ได้จำกัดเกี่ยวกับด้านพลังงานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังรวมไปถึงธุรกิจที่ใช้นวัตกรรมด้าน

อื่นๆ ด้วย โดยกระบวนการทำงานจะเริ่มต้นจากการตั้งคำถาม ค้นหาปัญหา ต่อมาก็รวมทีมกับพาร์ทเนอร์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ่านการทดสอบซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนสุดท้ายออกมาเป็นผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการที่สามารถตอบโจทย์ปัญหานั้นได้

- Venture Capital หรือ VC หมายถึง การลงทุนร่วมถือหุ้นในบริษัท โดยทีมจะหาพาร์ทเนอร์ผ่านการลงทุนและสร้างเครือข่าย จนเกิดเป็นโอกาสและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำมาเสริมสร้างธุรกิจหรือนำไปใช้แก้ปัญหาต่อไป ตัวอย่างการลงทุนเมื่อปี 2560 Expresso ได้จัดตั้งกองทุน Venture Capital ของปตท.มูลค่า 1.6 พันล้านบาท เป้าหมายคือลงทุนและต่อยอดในเทคโนโลยีใหม่ของธุรกิจกลุ่มพลังงาน ดิจิทัล หุ่นยนต์ ปัญญาประดิษฐ์ A.I. และด้านอื่นๆ
- Venture Platform หรือ VP ใช้กลยุทธ์การสร้าง “Ecosystem” ซึ่งความหมายในทางเทคโนโลยีคือ ระบบที่มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างสินค้า บริการ เอกสารต่างๆ อย่างครบถ้วน อีกทั้งยังเป็นระบบที่สามารถช่วยเหลือและให้การสนับสนุนพาร์ทเนอร์ได้เป็นอย่างดีในระยะยาว

กลุ่มธุรกิจที่ Expresso สนใจ

ประเภทธุรกิจที่ PTT EXPRESSO ให้ความสนใจ ได้แก่ กลุ่มพลังงานทางเลือก (energy transition) กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวกับคมนาคมอัจฉริยะ (smart mobility) กลุ่มธุรกิจการแก้ไขปัญหาการจัดการในภาคอุตสาหกรรม (industrial solution) และกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวกับความยั่งยืน (sustainability)

บริษัทจะมีตัวชี้วัดในการเลือกสตาร์ทอัพที่น่าจับตามองหรือลงทุน เช่น หัวข้อ (theme) สถานะทางธุรกิจ (statement) และกลยุทธ์ (strategy) โดยมองหาธุรกิจทั้งตลาดในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มพลังงาน ถ้ามีแนวโน้มธุรกิจร่วมกันหรือซ้อนกันได้กับ PTT ก็จะไปลงทุน รวมถึงการลงทุนโดยมีจุดประสงค์เพื่อกระจายความเสี่ยงของการพัฒนาธุรกิจ จากนั้นอาจจะเลือกธุรกิจบางชนิดที่ลงทุนเพื่อพัฒนาต่อเนื่อง เพื่อลดความเสี่ยงจากการถูก disrupt ในกลุ่มธุรกิจน้ำมันและพลังงานที่เป็นธุรกิจในยุค new normal หรือประเภทธุรกิจใหม่ ๆ

กลยุทธ์ของ PTT EXPRESSO ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงโควิด แต่มีความสนใจในการลงทุนด้าน ESG เพิ่มมากขึ้น ซึ่ง PTT EXPRESSO มีความสนใจในกลุ่มนี้อยู่แล้ว

CLMVT Startup Ecosystem

ในส่วนของการเข้าไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน ในเวียดนาม PTT EXPRESSO ยังไม่ได้มีการดำเนินบทบาทเชิงรุกมากเท่าไร เนื่องจากธุรกิจของกลุ่ม PTT ในเวียดนามยังไม่เติบโตมาก แต่หากเป็นกลุ่มประเทศ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา จะมีโอกาสเติบโตกว่าโดยเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม ระบบนิเวศสตาร์ทอัพในเมียนมาและสปป.ลาว ยังขาดความพร้อมกว่าประเทศอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

ในภาพรวม กลุ่มธุรกิจสตาร์ทอัพของประเทศ CLMV ส่วนใหญ่ เป็นธุรกิจด้าน transaction หรือประเภทการพัฒนารูปแบบธุรกิจมากกว่า (Business Model Innovation) เช่น e-commerce และ fintech เป็นต้น ซึ่งต่างจากธุรกิจสตาร์ทอัพในสหรัฐฯ หรือยุโรปที่จะเน้นเป็นพัฒนา core tech/ deep tech เข้มข้น ในกรณีสตาร์ทอัพเกี่ยวกับพลังงานของไทยส่วนใหญ่ยังมีจำนวนน้อยกว่าต่างประเทศเช่นกัน ตัวอย่างที่เห็นชัดในไทยคือ สตาร์ทอัพที่จะเพิ่มความประหยัดเกี่ยวกับการใช้พลังงานในโรงพยาบาลหรือโรงงาน หรือ สตาร์ทอัพเกี่ยวกับการใช้พลังงานของยานพาหนะที่เป็น EV ซึ่งกำลังเป็นธุรกิจที่น่าสนใจ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐกำลังให้ความสนใจ และมีมาตรการสนับสนุนธุรกิจประเภทนี้รองรับในอนาคต รวมถึงการมีผู้ประกอบการในพื้นที่เริ่มดำเนินการ ทำให้มีข้อได้เปรียบด้านความเข้าใจในตลาดไทย และบางส่วนดำเนินธุรกิจอยู่ในตลาดนี้แล้ว

ธุรกิจสตาร์ทอัพที่กำลังน่าสนใจเพิ่มเติม คือ ธุรกิจอาหารและสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับเป้าหมายความยั่งยืน เช่น alternative protein หรือโปรตีนทางเลือกที่มีการรับรองหรือการบันทึกการปล่อยปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในการผลิต เนื่องจากโปรตีนที่ได้มาจากเนื้อสัตว์นั้นมีการปล่อยก๊าซชนิดนี้จำนวนมาก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการทำ carbon credit ต่อไป ซึ่งธุรกิจชนิดนี้ ทาง PTT EXPRESSO กำลังจับตามองอยู่

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างการเข้าไปลงทุนผ่านกองทุน และการลงทุนสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพเองของ PTT EXPRESSO พบว่า ส่วนใหญ่เน้นเข้าไปลงทุนผ่านกองทุนมากกว่า โดยในแถบ CLMV ผู้ลงทุนจะร่วมตลาดไปด้วยกัน หรือร่วมมือกันกับผู้ลงทุนในพื้นที่อื่น เนื่องจากผู้ลงทุนแต่ละรายจะมีความรู้ความเข้าใจในของธุรกิจท้องถิ่นหรือในต่างประเทศต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน

ในขณะที่ บริษัทต่างประเทศ เช่น เซลล์ บีโตรนาส เป็นกลุ่มบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกันที่ค่อนข้างกระตือรือร้นและก้าวหน้าในการทำกิจกรรม Venture Investment และเห็นเป็น

เรื่องปกติที่บริษัทในแต่ละภูมิภาคมาลงทุนในสตาร์ทอัพรายเดียวกันเพื่อเป็นการแบ่งหรือกระจายความเสี่ยง แต่ในทางกลับกันถ้าสตาร์ทอัพนั้น ๆ ผ่านช่วงระยะเติบโต (growth stage) หรือก้าวผ่านความเสี่ยงทางเทคโนโลยีไปแล้ว บริษัทฯ ในอุตสาหกรรมเดียวกันจะไม่ร่วมกันทำ Venture Investment แต่จะเกิดการแข่งขันในการลงทุนมากกว่า

ในการลงทุนหรือพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพสำหรับกลุ่มบริษัทด้านพลังงานของประเทศไทย มีทั้งบริษัทในกลุ่มพลังงานที่ดำเนินธุรกิจทั้งหมดในห่วงโซ่คุณค่า (value chain) พลังงาน หรือบริษัทที่มีส่วนร่วมในบางกิจกรรมในห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ตัวอย่างเช่น บางจาก และ EA เป็นต้น จะมีการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจซ้ำซ้อนกัน (overlapping) แต่บริษัทฯ ส่วนใหญ่อาจมิได้พิจารณาว่าเป็นคู่แข่งกัน

เมื่อเปรียบเทียบระบบนิเวศของสตาร์ทอัพระหว่างประเทศผู้นำในภูมิภาค เช่น สิงคโปร์ เทียบกับของไทย จะพบว่า ไทยมีข้อจำกัดในการลงทุนหรือสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพมากกว่า โดยเฉพาะด้านการกำกับดูแลที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจในรูปแบบ สตาร์ทอัพ ที่เป็น small company ซึ่งจะเน้นจุดเด่นด้านความรวดเร็วและกระบวนการในการทำงานหรือเพิ่มทุนของบริษัท เช่น การเพิ่มทุน หรือขั้นตอนการจัดประชุมผู้ถือหุ้น ทำให้บริษัทสตาร์ทอัพไทยหลายแห่งเลือกจดทะเบียนธุรกิจที่สิงคโปร์แทน และอีกประเด็นที่สำคัญคือ เรื่องของ conversion ส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งที่สิงคโปร์สามารถทำได้แบบทันทีในเรื่องของการแปลงหุ้นเป็น prefer share ที่ลงทุนโดยผู้ลงทุน common share ตามที่ตกลงกันไว้กับระหว่างผู้ก่อตั้งและนักลงทุน ในกรณีของกฎหมายไทยต้องจดทะเบียนเพิ่มทุนก่อนแล้วค่อยไปลดทุนภายหลังในของ share class หรือต้องมีการเข้าประชุมผู้ถือหุ้นก่อน เป็นต้น

1.10 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก คุณ Souliyo Vongdala- ผู้ก่อตั้งบริษัท LOCA (สปป.ลาว)

แนวคิดเริ่มต้นในการก่อตั้งธุรกิจ

LOCA เป็นสตาร์ทอัพสัญชาติลาวที่มีรูปแบบธุรกิจคล้ายกับ Grab และ Uber ก่อนที่จะตัดสินใจจัดตั้งบริษัท ได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเวียงจันทน์ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับคือ การเดินทางในเมืองเป็นเรื่องยาก รถแท็กซี่จะจอดอยู่เป็นจุด ๆ และกระจุกตัวอยู่เพียงแหล่ง ศูนย์กลางธุรกิจ และคนมีความต้องการทางเลือกของบริการขนส่งที่มากกว่าแท็กซี่ โดยปัญหาจากการโก่งราคาเพิ่ม โดยเฉพาะในช่วงกลางคืนเป็นเหตุจ่ายสูงมาก ทำให้ลดความน่าเชื่อถือของ

บริการลง จากที่เห็นการแข่งขันของแพลตฟอร์มขนส่งของเวียดนาม และหลายประเทศในอาเซียน จึงเกิดความคิดว่าบริการแบบนี้ควรจะมียู่ใน สปป.ลาว บ้าง เหตุผลเหล่านี้จึงนำมาซึ่งแนวคิดในการสร้างบริการที่มีราคาที่เป็นธรรมและทั่วถึง

กลุ่มลูกค้าหลักในช่วงเริ่มต้นของ LOCA คือ ชาวต่างชาติที่ทำงานใน สปป.ลาว และนักท่องเที่ยว ปัจจุบันยังไม่มีคู่แข่งจากบริษัทต่างชาติใหญ่ ๆ การชำระเงินสามารถทำได้ทั้งเงินสด บัตรเครดิต หรือวอลเล็ต โดยมีการเก็บเป็นหน่วยเงิน กีบ แต่มีระบบแปลงค่าเงินอัตโนมัติ การให้บริการมีทั้งรถบ้านและรถแท็กซี่ โดยแบ่งได้เป็น 60/40 ปัจจุบันให้บริการอยู่ในเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง และกำลังขยายไปยังสุวรรณเขต

การสร้างบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะ

รูปแบบการดำเนินธุรกิจของ LOCA เน้นการตอบสนองความต้องการเฉพาะของลูกค้าที่มีระบบ favorite สำหรับคนขับที่ชอบและถูกใจ โดยสามารถเลือกใช้บริการคนขับที่เคยใช้บริการแล้วต้องการเรียกซ้ำ ซึ่งกลไกนี้จะเป็นแรงจูงใจให้คนขับอยากที่จะสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า มีตัวเลือกเฉพาะหากต้องการคนขับผู้หญิงในช่วงกลางคืน มีการจ้างคนขับพิเศษโดยบริษัท คอยช่วยทำหน้าที่เป็นสายตรวจในพื้นที่เสี่ยง ปัจจุบันมีความพยายามขยายการให้บริการรูปแบบรถอื่น ๆ เช่น รถจักรยานยนต์ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจาก เมืองมีขนาดเล็ก มีสถิติอุบัติเหตุสูง และมีต้นทุนด้านประกันอุบัติเหตุ ทำให้ราคาบริการของรถยนต์และจักรยานยนต์ต่างกันไม่มากนัก คนจึงนิยมรถยนต์มากกว่า อย่างไรก็ตาม ได้มีการตั้งเป้าในการขยายไปใช้รถไฟฟ้า โดยมีพาร์ทเนอร์จากอินเดีย ต้องการนำรถไฟฟ้าเข้ามาใน สปป.ลาว ซึ่งจะช่วยรถต้นทุนค่าน้ำมันได้มาก และรถไฟฟ้ามีราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับรถยนต์ที่มีมูลค่าภาษีนำเข้าสูง

Startup ecology ใน สปป.ลาว

การสนับสนุนจากรัฐบาลนับเป็นปัจจัยสำคัญของการเติบโตของสตาร์ทอัพใน สปป.ลาว เครือข่ายของรัฐบาลช่วยทำให้เกิดการจับคู่กันระหว่างนักธุรกิจต่างชาติกับสตาร์ทอัพในประเทศ และแลกเปลี่ยนแนวคิดทางธุรกิจ ที่สำคัญ ความยืดหยุ่นทางกฎระเบียบที่หน่วยงานภาครัฐพยายามช่วยให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้ LOCA เป็นตัวอย่างที่สำคัญ กระทรวงโยธาธิการและการขนส่ง ได้มีการช่วยเหลือโดยมอบใบอนุญาตทางอ้อมให้ เนื่องจากยังไม่ได้มีการแก้ไขกฎหมายในประเทศมารองรับธุรกิจประเภทนี้ รัฐบาลมีความยืดหยุ่นในการช่วยเหลือสำหรับสตาร์ทอัพ

ท้องถิ่น มีการให้คำแนะนำวิธีการจดทะเบียน แต่อย่างไรก็ตาม ยังขึ้นอยู่กับแต่ละภาคส่วนด้วยว่า มีการควบคุมมากน้อยแค่ไหน เช่น ภาคการเงิน ก็จะมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

สิ่งที่ยังต้องปรับปรุง คือ มาตรการในการดึงดูดและอำนวยความสะดวกของนักลงทุน ซึ่งยังไม่เพียงพอและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเพิ่มจำนวนผู้ลงทุนในระบบนิเวศของสตาร์ทอัพ

แนวทางปรับตัวเพื่อรับมือโควิด-19

มีการเปลี่ยนเป้าหมายจาก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มาเน้นกลุ่มคนในประเทศ เจาะตลาดกลุ่มลูกค้าที่ออกไปสังสรรค์กลางคืน พร้อมกับการรณรงค์เมาไม่ขับ และเจาะกลุ่มวัยรุ่นในประเทศ หรือกลุ่มคนที่เคยใช้บริการแบบนี้ในต่างประเทศ ซึ่งใช้เวลา 3 เดือนในการทำให้ธุรกิจกลับมามั่นคงอีกครั้ง และมีการเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะนี้ ขยายช่องทางหารายได้เพิ่มเติม เช่น บริการโฆษณาติตรถยนต์ เนื่องจากมองว่า รถยนต์มีการเดินทางไปในสถานที่ที่มีคนเยอะอยู่แล้ว และเส้นทางไม่ตายตัว มีบริการเลือกโซนได้ โดยคนขับสามารถเลือกได้ว่าจะให้บริการในโซนใดบ้าง

โอกาสในการเติบโต

ความตั้งใจของ LOCA คือการสร้างธุรกิจที่ยั่งยืนทั้งสำหรับผู้ให้บริการ ในตอนแรกผู้ให้บริการรถแท็กซี่ ไม่ได้มีความสนใจในการเข้าร่วมกับแพลตฟอร์ม LOCA แต่ด้วยพฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป คนมองหาทางเลือกในบริการมากขึ้น ทำให้ผู้ให้บริการหันมาสนใจรูปแบบธุรกิจของ LOCA มากขึ้น เพราะสามารถเข้าถึงลูกค้าได้มากขึ้น และมีการขยายรูปแบบการบริการ เช่น รับ-ส่งของ ป้ายโฆษณา ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับคนขับ เป้าหมายสำคัญของ LOCA คือ การสร้างอาชีพที่คนสามารถทำเป็นอาชีพหลักได้ และรายได้ที่เป็นธรรม โดยเน้นความไว้วางใจของลูกค้า

ประเด็นการสนับสนุนที่ต้องการจากรัฐบาล

แม้ประเด็นเรื่องการพัฒนากฎหมายให้สามารถรองรับนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่จะเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของสตาร์ทอัพ แต่การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจก็เป็นอีกหนึ่งมิติสำคัญที่จะช่วยให้สตาร์ทอัพเติบโตได้ในภูมิภาค เวียดนามเป็นหนึ่งในตัวอย่างความสำเร็จที่มาจากการมีบทบาทนำของภาครัฐในการดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาเจอกับสตาร์ทอัพ

ในประเทศ เพราะเครือข่ายที่มาจากการริเริ่มของภาครัฐยอมทำให้นักลงทุนมีความมั่นใจ นอกจากนั้น การสนับสนุนให้สตาร์ทอัพในประเทศได้ออกไปสร้างเครือข่ายกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ก็จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความเห็นที่อาจต่อยอดธุรกิจของตนได้

1.11 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก คุณสมศักดิ์ บุญคำ - ผู้ก่อตั้งและประธาน เจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท โลเคิล อไลค์ จำกัด (ไทย)

แนวคิดเริ่มต้นในการก่อตั้งธุรกิจ

Local Alike เป็นธุรกิจสตาร์ทอัพเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) ที่ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อปี 2554 ทำกิจการด้านการท่องเที่ยว จุดเริ่มต้นมาจากการที่ผู้ก่อตั้งได้สังเกตเห็นถึงศักยภาพของชุมชน และมุ่งหวังให้ชุมชนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านการนำการท่องเที่ยวชุมชน อาหารและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ในปัจจุบันได้มีความร่วมมือกับชุมชนมากกว่า 200 ชุมชน และมีพนักงานโดยประมาณ 40 คน

การเติบโตและการสนับสนุนจากภาครัฐ

ด้วยลักษณะของ Local Alike ที่เป็นสตาร์ทอัพเพื่อสังคม ทำให้เงินทุนในการเริ่มต้นมีไม่มากนัก ประกอบกับไม่สามารถแบ่งกำไรให้กับผู้ถือหุ้นได้เต็มที่ (พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562) และการเตรียมความพร้อมชุมชนให้พร้อมรับนักท่องเที่ยวได้ ต้องใช้เวลาในการเตรียมการมากกว่า 1 ปีขึ้นไป การดึงดูดเงินลงทุนจากนักลงทุนจึงทำได้ยาก จึงได้มีการอาศัยเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐทำให้บทบาทของภาครัฐมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตของธุรกิจในช่วงแรก โดยบริษัทได้ดำเนินการในลักษณะของการนำเสนอโครงการพัฒนาชุมชนให้แก่ภาครัฐเพื่อขอเงินทุนสนับสนุน ทำงานในลักษณะของ Government-to-Business (G2B) จนเมื่อได้มีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปเป็นร่าง บริษัทเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากชุมชน จึงได้มีการต่อยอดทำให้ชุมชนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเป็นธุรกิจต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

ในระยะแรกเริ่มกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของธุรกิจจะอยู่ในลักษณะของการศึกษาดูงานในรูปแบบของ G2B เช่น หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ต่อมาจึงได้มีการพัฒนาต่อยอดเป็นการ

ท่องเที่ยวสำหรับภาคเอกชนในลักษณะของ Business-to-Business (B2B) โดยให้บริการในรูปแบบของการทำกิจกรรมเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) และให้บริการท่องเที่ยวแบบคณะให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และได้มีการพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ขยายไปสู่การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางแบบลำพัง (free individual traveler) โดยในเบื้องต้นมีอยู่ประมาณ 20-30 ชุมชนที่ได้มีการเปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอิสระ ทั้งนี้การตัดสินใจให้บริการจะขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชน

แนวทางปรับตัวเพื่อรับมือโควิด-19

ในช่วงการระบาดของโควิด-19 บริษัทได้ประสบปัญหาเป็นอย่างมาก เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวลดลง นักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าไปสู่ชุมชนได้ และสูญเสียนักท่องเที่ยวต่างชาติไป ทำให้บริษัทได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบธุรกิจจากแต่เดิมที่นำลูกค้าไปสู่ชุมชน มาเป็น นำชุมชนออกมาสู่ลูกค้า โดยนำเสนอบริการ Local Aroi และ Local Alot อาหารและผลิตภัณฑ์ของชุมชนในท้องถิ่นมาส่งมอบให้กับลูกค้า โดยถ่ายทอดประสบการณ์ เรื่องราว และเสน่ห์ของท้องถิ่น ผ่านอาหารและผลิตภัณฑ์จากชุมชนอย่างแท้จริง

อุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ

กฎระเบียบของธุรกิจเพื่อสังคม (SE) ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการปันผลกำไร ที่ทำให้สตาร์ทอัพในรูปแบบธุรกิจเพื่อสังคมไม่เป็นที่ดึงดูดต่อนักลงทุน เนื่องจาก Venture Capital และ Corporate Venture Capital ไม่สามารถปันผลกำไรได้อย่างคุ้มค่า และไม่สามารถซื้อกิจการได้ในลักษณะเหมือนกับสตาร์ทอัพทั่วไป จึงเป็นเรื่องยากสำหรับบริษัทในการหาทุนสนับสนุน

ประเด็นการสนับสนุนที่ต้องการจากรัฐบาล

ธุรกิจลักษณะวิสาหกิจเพื่อชุมชนมีองค์ความรู้ที่เข้าใจชุมชน และสามารถนำนโยบายมาปฏิบัติจริงในบริบทที่ต่างกัน หลายโครงการที่ Local Alike สามารถมีส่วนร่วมในการทำงานของภาครัฐได้ การเปิดช่องให้ธุรกิจเพื่อสังคม (SE) สามารถรับโครงการจากภาครัฐได้มากขึ้นจะเป็นการส่งเสริมการทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมในมุมกว้าง นอกจากนี้ การจัดหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้ประกอบการในระดับชุมชนสามารถทำการตลาดได้จริง มากกว่าแค่การอบรมแต่เป็นโครงการที่ช่วยให้คนชุมชนเข้าใจกลไกการตลาดจะเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ในระดับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

1.12 สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก คุณภูวินทร์ คงสวัสดิ์ ประธาน กรรมการบริหาร บริษัท อีซี ไรซ์ เทค

อีซี ไรซ์ เป็นสตาร์ทอัพสายเกษตรที่พัฒนานวัตกรรม เครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าว
อัตโนมัติด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง โดยอาศัยเทคโนโลยี AI เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมข้าวไทยสู่เกษตร
อัจฉริยะตามต้นแบบของประเทศเนเธอร์แลนด์

ระบบนิเวศของสตาร์ทอัพไทยในปัจจุบัน

ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมารัฐบาลพยายามผลักดันให้เกิดสตาร์ทอัพในทุกอุตสาหกรรม
สตาร์ทอัพเป็นรูปแบบธุรกิจที่ถูกออกแบบมาให้เติบโตแบบก้าวกระโดด โดยใช้วิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามาสนับสนุน โดยส่วนมากจะนิยมพัฒนาเป็นแอปพลิเคชันต่าง ๆ
เพื่อตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ในสายการเงิน คำปลีก และสุขภาพ หลายภาคส่วนคาดหวัง
ว่ารูปแบบธุรกิจนี้จะเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง
แต่ในประเทศไทยนั้น สตาร์ทอัพด้านเกษตรยังไม่ได้รับความสนใจเพราะขยายตลาดได้ยาก
แม้ว่าอุตสาหกรรมเกษตรถือเป็นรากฐานสำคัญของประเทศไทย

จุดเริ่มต้นของนวัตกรรม

อุปสรรคสำคัญที่พบในกลุ่มเกษตรกร คือ สีข้าวได้แต่ไม่สามารถนำข้าวที่สีไปขายได้
เพราะไม่มีการตรวจสอบคุณภาพข้าว ทำให้ต้องขายข้าวในการราคาแบบคละเกรด กลุ่มเกษตรกร
ในประเทศไทยจำนวน 17 ล้านคน หรือร้อยละ 75 มีรายได้ 29,000 บาทต่อปี ซึ่งเป็นตัวเลขรายได้
ที่ต่ำกว่าขีดความยากจนของประเทศไทยที่ตั้งไว้ 30,000 บาทต่อปี จึงกลายเป็นแรงบันดาลใจใน
การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้าช่วยเพิ่มผลผลิตและแก้ปัญหาการค้าข้าวที่ไม่เป็นธรรม
จากโรงสีขนาดใหญ่ที่เอาเปรียบเกษตรกร ทำให้ราคาข้าวต่ำกว่าที่ควรจะเป็น จึงเกิดการพัฒนา
เทคโนโลยีอีซี ไรซ์ หรือ เครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าวด้วยเทคโนโลยีประมวลผลภาพ (image
processing) สามารถตรวจสอบข้าวเป็นรายเมล็ดและใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ ตัดสินคุณภาพข้าว
เพื่อปรับปรุงคุณภาพการตรวจสอบข้าวให้ดีขึ้น

นวัตกรรมของอีซี ไรซ์ เน้นกลุ่มเกษตรกรและโรงสีชุมชน เพื่อการตรวจวัดคุณภาพของ
ข้าวที่ผลิตได้ และนำข้อมูลจากการตรวจสอบมารวมเป็นชุดข้อมูลขนาดใหญ่และพัฒนาไปสู่
แพลตฟอร์มที่ช่วยจับคู่ระหว่างเกษตรกรกับผู้ซื้อโดยตรง ในราคาและคุณภาพที่ทั้งสองฝ่ายพอใจ

นวัตกรรมนี้จะสามารถลดขั้นตอนการทำงานของโรงสีแล้ว ในขณะที่เกษตรกรได้รับข้อมูลคุณภาพข้าวที่ช่วยป้องกันการถูกเอาเปรียบและนำข้อมูลคุณภาพข้าวมาปรับปรุงกระบวนการปลูกได้

การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนและเป้าหมายในอนาคต

อีซี ไรซ์ เริ่มต้นจากการร่วมโครงการประกวดสตาร์ทอัพในเวทีต่าง ๆ ทั้งในมหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐ อาทิ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) จากนั้นได้ทุนสนับสนุนจากธนาคารออมสิน รวมถึงทุนจากสำนักงานส่งเสริมดิจิทัลเพื่อไปดูงานสิงคโปร์ นอกจากนี้ยังได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการยูเรก้า ของดิจิทัล เวเนเจอร์ส และมีเครือข่ายกับสถานทูตเนเธอร์แลนด์ที่ประเทศต้นแบบของเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ

สำหรับเป้าหมายในอนาคต คือ การยกระดับอุตสาหกรรมข้าวไทยด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงที่จะช่วยวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อวางแผนการผลิตให้ถูกต้องแม่นยำ สนับสนุนให้อุตสาหกรรมข้าวไทยเติบโตอย่างยั่งยืน รวมทั้งยังมีเป้าหมายที่จะขยายไปในประเทศ CLMV เพราะลักษณะข้าวในประเทศเหล่านี้คล้ายกัน สามารถนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้งานง่าย

ภาคผนวก 2

สรุปผลการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ
และการประชุมระดมความคิดเห็น

แนวคิดในการจัดกิจกรรม

กิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการและการประชุมระดมความคิดเห็นในงาน CLMVT+ Forum 2021 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24-25 สิงหาคม 2564 ภายใต้แนวคิด **Accelerating a Resilient Recovery** หรือ **มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง** สะท้อนให้เห็นความมุ่งมั่นของไทยที่จะร่วมมือกับทั้ง 4 ประเทศสมาชิก ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย รวมทั้งประเทศคู่ค้าสำคัญ ในการฟื้นฟูวิกฤตหลังโควิดโดยใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำ และส่งเสริมความเชื่อมโยงทางการค้าให้ CLMVT เป็นภูมิภาคที่นำลงทุนที่สุดแห่งหนึ่งของโลก สามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กิจกรรมดังกล่าวมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และ องค์กรระหว่างประเทศ จากกลุ่ม CLMVT ประเทศคู่ค้าสำคัญ และประเทศสมาชิกอาเซียน ร่วมหารือ แสดงวิสัยทัศน์และแนวคิดริเริ่มต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาอนุภูมิภาคร่วมกัน กิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการและการประชุมระดมความคิดเห็นมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 287 คน และ 239 คน ตามลำดับ

สำหรับกิจกรรมสัมมนาเชิงวิชาการในช่วงเช้าของวันที่ 24 สิงหาคม 2564 เริ่มด้วยพิธีเปิดงาน โดยนายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ พร้อมทั้งผู้แทนจาก กัมพูชา และ สปป. ลาว และจากนั้นเป็นช่วงปาถกฐาพิเศษภายใต้หัวข้อ **CLMVT after Covid-19** จากผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นให้กับผู้เข้าร่วมประชุมนำไปสู่การประชุมระดมความคิดเห็นต่อไป และในช่วงสัมมนาเชิงวิชาการยังมีการนำเสนอผลการศึกษาศึกษาของโครงการ CLMVT+ ยกระดับการค้าและการลงทุนเพื่ออนาคต ภายใต้หัวข้อ **Forging Ahead with Trade and Investment in CLMVT**

การประชุมระดมความคิดเห็นจัดขึ้นในช่วงบ่ายของวันที่ 24 และตลอดทั้งวันของวันที่ 25 สิงหาคม 2564 โดยหัวข้อของการหารือประกอบด้วย

- ❖ BRI & B3W: A Delicate Dance with the Major Powers
- ❖ Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment
- ❖ Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery
- ❖ Technology adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT

รายชื่อของวิทยากรในแต่ละกิจกรรมปรากฏในตาราง

Day 1 (24 August 2021)		
Time	Activities	Speaker/Panelist
09.30 - 10.00	Opening Ceremony: Opening Remarks	1) H.E. Mr. Jurin Laksanawisit, Deputy Prime Minister and Minister of Commerce of Thailand 2) H.E. Mr. Ouk Sorphorn Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Kingdom of Cambodia to Thailand 3) H.E. Mr. Seng Soukhathivong Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Lao People’s Democratic Republic (Lao PDR) to Thailand
10.00 - 11.45	Setting the Scene: CLMVT after Covid-19 <i>(This session provides scope of discussion for the focus group session in the afternoon)</i>	1) Mr. Joe Horn-Phathanothai, FOUNDER & CEO, Strategy613 2) Dr. Soraphol Tulayasathien, Senior Executive Vice President/ Head of Corporate Strategy Division, The Stock Exchange of Thailand 3) Dr. Somprawin Manprasert, Chief Economist and Executive Vice President, Bank of Ayudhya 4) Mr. Asadullah Sumbal, Principal Regional Co-operation Specialist, Asian Development Bank 5) Dr. Krislert Samphantharak, Professor of Economics, UC San Diego School of Global Policy and Strategy
11.45 – 12.00	Knowledge Dissemination: “Forging Ahead with Trade and Investment in CLMVT”	Dr. Watcharas Leelawath, Honorary Advisor, Bolliger & Company
Break		
13.30 – 15.00	Group Discussion: BRI & B3W: A Delicate Dance with the Major Powers <i>(This session focuses on impacts of global geopolitics on the future of trade cooperation in CLMVT)</i>	1) Dr. Arm Tungnirun, Director of Chinese Studies Center, Institute of Asian Studies Chulalongkorn University 2) H.E. Ambassador Pou Sothirak, Executive Director, Cambodian Institute for Cooperation and Peace (CICP) 3) Dr. Le Dinh Tinh, Director-General of the Institute for Foreign Policy and Strategic Studies, Diplomatic Academy of Viet Nam 4) Mr. Ruhimat Soerakoesoemah, Head of Sub-regional Office for Southeast Asia, United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP) 5) Ms. Gwen Robinson, Editor-at-large for Nikkei Asia and Senior Fellow at Institute of Security and International Studies, Chulalongkorn University
15.00 – 15.30	Wrap Up	Mr. Chirathep Seniwong Na Ayutthaya, Managing Director, Bolliger & Company

Day 2 (25 August 2021)		
Time	Activities	Speaker/Panelist
09.30 - 10.45	<p>Group Discussion:</p> <p>Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment</p> <p><i>This session focuses on new multilateralism to bring about a better post-pandemic world</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Mr. Madhurjya Kumar Dutta, Director/Chief of Party, Mekong Sustainable Manufacturing Alliance (MSMA) at Institute for Sustainable Communities 2) Dr. Mia Mikic, Advisor at Large at ARTNeT- Asia Pacific Research and Training Network 3) Dr. Kulachet Mongkol, Assistant Professor, Faculty of Business Administration, Srinakharinwirot University, Thailand 4) Dr. Jayant Menon, Visiting Senior Fellow, Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS) 5) Dr. Simon Lacey, Senior Lecturer, Institute for International Trade, University of Adelaide
10.45 - 12.00	<p>Group Discussion:</p> <p>Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Dr. Chayawadee Chai-Anant, Senior Director, Economic and Policy Department, Bank of Thailand 2) Dr. Chheng Kimlong – Director, Asian Vision Institute (Cambodia) 3) Mr. Moe Myint Kyaw, Managing Director, Myanmar Makro Industry Co., LTD. 4) Dr. Sthabandith Insisienmay, Vice President, National Institute for Economic Research (NIER), Lao PDR 5) Mr. Suriyan Vichitlekarn, Executive Director, Mekong Institute
Break		
13.30 – 14.45	<p>Group Discussion:</p> <p>Technology adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Mr. Jonathan Wong, Chief of Technology & Innovation, UNESCAP 2) Dr. Siah Hwee Ang, Professor of International Business and Strategy, Victoria University of Wellington 3) Dr. Pun-Arj Chairatana, Executive Director of National Innovation Agency (NIA), Thailand 4) Ms. Phi Van Nguyen, Chairwoman of Vietnam Angel Network
14.45 – 15.00	Wrap Up	Mr. Chirathep Seniwong Na Ayutthaya, Managing Director, Bolliger & Company

สรุปผลการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ

1.1 คำกล่าวเปิดงาน

➤ นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

CLMVT Forum จัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2559 ด้วยเล็งเห็นถึงศักยภาพของประเทศสมาชิกในแง่ของการเป็นฐานการผลิต กำลังการเติบโต และแรงงาน ที่สามารถเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนได้ โดยแม้จะเผชิญกับวิกฤตโควิด-19 ซึ่งรัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องเตรียมพร้อมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลังวิกฤต ช่วงเวลานี้เป็นเวลาในการสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทบทวนทิศทางการค้าและการลงทุน หลังวิกฤตอาจเกิดโลกาภิวัตน์ (globalization) ทิศทางใหม่ที่ทำให้เกิดการผลิตภายในประเทศมากขึ้น แต่โอกาสของภูมิภาคนี้ยังคงมีอยู่ ประเทศไทยมีความสามารถในการฟื้นตัวได้ดีในภูมิภาคและรักษาขีดความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม ความเปราะบางนี้อาจทำให้ทุกฝ่ายมุ่งเน้นการสร้างความยืดหยุ่นเป็นหลัก แต่การสร้างความยั่งยืนก็เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญไม่แพ้กัน ประเด็นเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการประกอบด้วย การป้องกันโรคระบาดจากการค้าข้ามชายแดนเพื่อให้สามารถกลับไปดำเนินการค้าระหว่างประเทศได้ นอกจากนี้ จำเป็นที่จะต้องสนับสนุนภาคการผลิตฐานราก พัฒนา SMEs และวิสาหกิจรายย่อย โดยประเทศไทย มีตัวอย่างโครงการการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายในตลาด อย่างไรก็ตาม ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทางการค้าและสังคมควบคู่กัน เช่น การคุ้มครองแรงงานนอกระบบ การสร้างการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เป้าหมายที่สำคัญร่วมกันของ CLMVT คือ ภูมิภาคนี้จะไม่เป็นเพียงแค่ตัวเลือกเพื่อกระจายความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทาน แต่จะสามารถเป็นพื้นที่แห่งการลงทุนเพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทานได้

➤ H.E. Mr. Ouk Sorphorn, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Kingdom of Cambodia to Thailand

CLMVT เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจซึ่งทุกฝ่ายทราบดีว่าวิกฤตที่เกิดขึ้นทำให้เศรษฐกิจของภูมิภาคและเศรษฐกิจโลกถดถอย อีกทั้งความขัดแย้งของขั้วอำนาจของโลกยังก่อให้เกิดสงครามการค้า ส่งผลกระทบต่อสันติภาพ ความปลอดภัย และการเจริญเติบโตของภูมิภาคอีกด้วย ในส่วนของรัฐบาลกัมพูชาเอง ได้มีความ

พยายามในการปฏิรูปหลายด้าน เช่น กฎหมายใหม่ในด้านการลงทุน ด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการค้าทั้งภาครัฐและเอกชน การจดทะเบียนธุรกิจออนไลน์ และการนำดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน โดยมีจุดประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจและการลงทุน นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชายังมีแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในปี 2564-2566 ซึ่งมีเป้าหมาย 3 ด้าน คือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจ การปฏิรูป และความสามารถที่จะฟื้นตัวเมื่อเผชิญกับวิกฤตในอนาคต ทั้งนี้ การทูตทางเศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทตั้งแต่ปี 2561 และในปี 2564 มีการเปลี่ยนวิธีการทูตให้มีความทันสมัยขึ้น เพื่อสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ การลงทุนจากต่างชาติ การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งสมาคมสภาส่งเสริมการค้าธุรกิจกัมพูชา (Cambodia Business Council) ขึ้นในประเทศไทย เมื่อเดือนเมษายน 2564 เพื่ออำนวยความสะดวกทางธุรกิจ การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา รวมทั้งประเทศอื่น ๆ ในระดับภูมิภาคอีกด้วย โดยกัมพูชาจะให้การสนับสนุนและแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางธุรกิจ การค้าและการลงทุนของสมาชิก เพื่อร่วมแก้ไขอุปสรรคที่กำลังเผชิญ

➤ **H.E. Mr. Seng Soukhathivong, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Lao People's Democratic Republic (Lao PDR) to Thailand**

การประชุม CLMVT 2021 เป็นเวทีที่ให้ผู้เข้าร่วมงานได้แบ่งปันมุมมองและความเชี่ยวชาญในยุควิกฤตโควิด-19 เกี่ยวกับแนวทางจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ การเข้าถึงวัคซีน และการฟื้นฟูอย่างรวดเร็วในกลุ่มประเทศ CLMVT ผ่านการสนับสนุนการค้าขาย การลงทุน การท่องเที่ยว บริการ และยกระดับการเชื่อมต่อของห่วงโซ่อุปทาน ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยมีประเด็นสำคัญ คือ การใช้ประโยชน์จากโครงการ BRI และ B3W รวมทั้งการสนับสนุนความร่วมมือในระดับภูมิภาคที่มีอยู่แล้ว เช่น โครงการ GMS และกรอบความร่วมมืออาเซียน จะนำมาซึ่งศักยภาพในการเชื่อมโยงระดับภูมิภาค ทั้งนี้ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ภาควิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กลุ่มประเทศ CLMVT ฟื้นตัวได้ผ่านการใช้ประโยชน์จากกลุ่มน้ำแม่โขง ในฐานะแม่น้ำแห่งสันติ มิตรภาพและการพัฒนาาร่วมกัน เพื่อให้กลุ่มประเทศ CLMVT สามารถก้าวผ่านความท้าทายจากวิกฤตโควิด-19 ได้

1.2 ปาฐกถาพิเศษ: CLMVT หลังยุคโควิด-19

➤ Mr. Joe Horn-Phathanothai, Founder & CEO. Strategy613

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโลกตะวันตกมีอิทธิพลอย่างมากต่อเศรษฐกิจของ CLMVT โดยสถานการณ์เริ่มเปลี่ยนแปลงในช่วงปี 2559-2560 เนื่องจากจีนมีที่ท่าที่แข็งแกร่งขึ้น จากการดำเนินโครงการ Belt and Road Initiative (BRI) เนื่องจากจีนเห็นความจำเป็นที่ต้องเริ่มก้าวออกจากประเทศตัวเองเพื่อขยายศักยภาพนอกประเทศ จนกระทั่งเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สะท้อนจุดต่ำสุดของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโลกตะวันตกในทุกด้าน ณ วันนี้ จีนมองตนเองเป็นศูนย์กลาง และมองยุโรป ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นพันธมิตรในกลุ่มเดียวกับสหรัฐอเมริกา ในขณะที่รัสเซียและพันธมิตรเปรียบเสมือนเป็นการแต่งงานทางการเมืองที่อาจไว้วางใจได้ไม่มากนัก และเอเชียตะวันออก เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน ยังเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจถึงแม้จะแตกต่างด้านการเมือง อย่างไรก็ตาม CLMVT เป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ค่อนข้างมั่นคงและมีศักยภาพในเวทีโลก ดังนั้น CLMVT จะมีโอกาสได้ประโยชน์สูงสุดจากสถานการณ์ด้านภูมิรัฐศาสตร์นี้

ประเทศเศรษฐกิจใหญ่ของโลกส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบต่อจีน ไม่เพียงแต่ประเทศทางตะวันตก แต่ยังรวมถึงประเทศในเอเชียด้วย ประเทศต่าง ๆ เข้าใจดีว่าการดำเนินโครงการ BRI เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการลงทุนให้แก่โลกนั้น มีนัยแฝงเพื่อสนับสนุนการอุปโภคบริโภคภายในประเทศของจีน ส่งผลให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเผชิญได้ค่าขายกับจีนมากขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการแผ่ขยายอิทธิพลในภูมิภาคนี้ เพื่อแข่งขันกับสหรัฐอเมริกาและยุโรป ทั้งนี้ ความตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน นอกจากประเด็นด้านสงครามเทคโนโลยี ยังมีประเด็นด้านการเงินด้วย ในยุคประธานาธิบดีทรัมป์ สหรัฐอเมริกาได้มีการกีดขวางทางการ และจีนก็ตอบโต้กลับโดยการมีสกุลเงินหยวนดิจิทัล หรือส่งเสริมการใช้สกุลเงินอื่นที่ไม่ใช่ดอลลาร์สหรัฐในการค้าขายระหว่างประเทศ ต่อจากนี้ จีนมีแนวโน้มที่จะแข็งแกร่งขึ้นเพราะเชื่อว่าทุนนิยมที่ไม่มีการตรวจสอบจะไม่ยั่งยืน โดยเฉพาะหลังเกิดวิกฤตโควิด-19 จีนไม่เชื่อในวิธีการแก้ปัญหาแบบประชาธิปไตยเพราะมองว่าเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญคือ ความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดประโยชน์สำหรับภูมิภาค เนื่องจากภูมิภาคนี้มีความหลากหลายในตัวเองอยู่แล้ว ทั้งด้านอายุประชากร สินค้าและบริการ และความหลากหลายทางเศรษฐกิจ ที่เป็นโอกาสสำหรับการค้าและการลงทุน ผู้กำหนดนโยบายจึงควรตั้งจุดเด่นเหล่านี้มาใช้ให้ได้มากที่สุด

➤ **Dr. Soraphol Tulayasathien, Senior Executive Vice President/ Head of Corporate Strategy Division, The Stock Exchange of Thailand**

ก่อนวิกฤตโควิด-19 กลุ่มประเทศ CLMVT กำลังเติบโตได้ดี เนื่องจากข้อได้เปรียบเรื่องที่ตั้งที่อยู่ตรงกลางระหว่างจีนและอินเดีย นับเป็นภูมิภาคที่เติบโตรวดเร็วแห่งหนึ่ง ปัจจุบันบริษัทของไทยกว่า 180 บริษัท จากทั้งหมด 760 บริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ CLMVT ด้วย ในขณะที่ เริ่มมีสัญญาณบวกทางเศรษฐกิจในภูมิภาค เช่น ดัชนีหุ้นที่ฟื้นตัวขึ้น โดยที่ตลาดหุ้นเวียดนามเป็นหนึ่งในตลาดหุ้นที่ฟื้นตัวได้เร็วที่สุด

อย่างไรก็ตาม วิกฤตครั้งนี้ได้นำมาซึ่งโอกาส ซึ่งเห็นได้จากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประโยชน์มากขึ้นในการทำงานจากที่บ้าน ทั้งในระดับปัจเจกและองค์กร สำหรับประเทศไทยในครึ่งปีแรกของปี 2564 มีการเปิดบัญชีซื้อ-ขายในตลาดหุ้นมากขึ้น 1 ล้านบัญชี คิดเป็น 1 ใน 4 บัญชีทั้งหมด โดยเป็นผลมาจากแนวโน้มของ Gen Y ที่เน้นการออมทรัพย์เพื่อเตรียมพร้อมสู่วัยเกษียณ โอกาสจากธุรกิจในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่เกิดขึ้นสวนทางกับเศรษฐกิจภาพรวม มีบริษัทที่ระดมทุนจาก IPO ได้ถึงประมาณ 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นอันดับหนึ่งในอาเซียน โดยเป็นอันดับสี่ในเอเชีย รองจากจีน ฮองกง เกาหลีใต้ ตามลำดับ และเป็นอันดับแปดของโลกในแง่การระดมทุน ตัวอย่างของบริษัทเหล่านี้ประกอบด้วย เครื่องมือทางการแพทย์ ธุรกิจด้านอีคอมเมิร์ซ และโลจิสติกส์ เป็นต้น การเติบโตของเศรษฐกิจในอนาคตจะส่งผลกระทบต่อความต้องการขยายโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มประเทศ CLMVT มากขึ้น ดังนั้น ตลาดหุ้นจึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับโครงการที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งอาจมาในรูปแบบการก่อตั้งทรัสต์ การก่อตั้งบริษัทโฮลดิ้ง หรือเข้าตลาดหุ้นต่างประเทศ

นอกจากนั้น โอกาสจากภูมิภาคภูมิภาควิวัฒน์ (regionalization) เกิดจากการที่นักลงทุนมองหาโอกาสการลงทุนเพิ่มขึ้น เช่น หุ้น บิตคอยน์ ดังนั้น CLMVT สามารถดึงนักลงทุนมาในประเทศผ่านการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการลงทุนในประเทศ และสามารถใช้จ่ายสกุลเงินของประเทศตนเองได้ เช่น ตลาดหุ้นไทยเปิดให้มีการลงทุนใน DR¹ ของประเทศเวียดนาม หรือ DW² ในดัชนีฮั่งเส็งของฮองกง นักลงทุนสามารถลงทุนเป็นหน่วยบาทตามเวลาไทยได้ ซึ่งการเชื่อมโยงตลาดทุนนี้สามารถช่วยเร่งการเติบโตของธุรกิจผ่านการระดมทุนในภูมิภาค

¹ Depositary Receipt (DR) หรือ ตราสารแสดงสิทธิการฝากหลักทรัพย์ต่างประเทศ

² Derivative Warrants (DW) หรือใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์

➤ **Dr. Somprawin Manprasert, Chief Economist and Executive Vice President, Bank of Ayudhya**

ในขณะที่โลกกำลังเผชิญกับความท้าทายจากโควิด-19 นั้น โครงสร้างทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวชี้วัดความเร็วในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม การสร้าง ความยั่งยืนของการฟื้นตัว และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลก (megatrends) จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ก่อให้เกิดความท้าทาย ดังนั้น จึงต้องมีการสร้างความสมดุลระหว่างการตอบสนองสถานการณ์โควิด-19 และการลงทุนในระยะยาวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับกลุ่มประเทศ CLMVT หลังจากยุคโควิดคือ การเพิ่มศักยภาพในแต่ละภาคส่วนอุตสาหกรรม และการร่วมมือกันในภูมิภาค CLMVT

ทั้งนี้ ประเทศที่กำลังพัฒนาจะฟื้นตัวได้ช้ากว่า โดยมีปัจจัยดังนี้

1. ส่วนแบ่งในตลาดการผลิตเพื่อส่งออกไปยังจีนหรือเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของโลก
2. การลดดอกเบี้ยนโยบายเพื่อลดผลกระทบเมื่ออุปสงค์และอุปทานเปลี่ยนไปอย่างไม่คาดคิด
3. ความรวดเร็วในการจัดสรรวัคซีนและประสิทธิภาพของวัคซีนเพื่อลดความเสี่ยงในการระบาดครั้งต่อไป
4. ความสามารถในการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติเพื่อผลักดันการเติบโตหลังวิกฤต

อย่างไรก็ดี แต่ละประเทศมีเงื่อนไขในการฟื้นตัวที่ต่างกัน เช่น สิงคโปร์ เวียดนาม มาเลเซียอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่สามารถฟื้นตัวจากวิกฤตได้เป็นอันดับต้น ๆ เนื่องจากอาเซียนเป็นภูมิภาคที่กำลังเติบโต มีอุปสงค์และขนาดของชนชั้นกลางเพิ่มขึ้น และความสามารถในการเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การผลิตข้ามชาติเป็นจุดดึงดูดความน่าสนใจ นอกจากนี้ ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อของประเทศมหาอำนาจอาจเป็นประโยชน์ต่อภูมิภาค เนื่องจากมีห่วงโซ่อุปทานที่แข็งแกร่งสามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติเข้ามาได้

แม้ว่าหลายภาคส่วนเกิดความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง อาทิ ประเภทสินค้า บริการ ความต้องการของคน และส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับสินค้าในอนาคต แต่ความสามารถในการฟื้นตัวสำคัญกว่าประสิทธิภาพ ในอนาคต ห่วงโซ่อุปทานจะถูกเปลี่ยนด้วยกระแสโลก 6 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ ประชากร สิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติและโรคระบาด สงครามการค้า (ผลักดันให้

เกิดนโยบายการค้าระหว่างประเทศที่เน้นภูมิภาคก่อน) และแนวโน้มเทคโนโลยี ส่งผลให้ห่วงโซ่อุปทานในระดับโลกจะสั้นลง แต่หลากหลายขึ้นและอยู่ในภูมิภาคมากขึ้น

งานวิจัยของธนาคารกรุงศรีระบุว่า ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศหนึ่ง ๆ ขึ้นอยู่กับ 7 ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ โครงสร้างห่วงโซ่อุปทาน เทคโนโลยี โครงสร้างการขนส่ง เงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ ขนาดของตลาด การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการเข้าถึงข้อมูล โดยการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานโลกนั้นสำคัญที่สุดถึงร้อยละ 31 ทั้งนี้ การยกระดับศักยภาพของประเทศทำได้โดยการพัฒนาภาคส่วนภายในประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพแรงงาน ลดความซับซ้อนของกฎระเบียบต่าง ๆ เพิ่มการเข้าถึงเงินทุน และลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังสามารถพัฒนาในอุตสาหกรรมโดยการมองหาพันธมิตร เพิ่มการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานโลก มองหาตลาดใหม่ และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี ประเทศไทยสามารถยกระดับฐานการผลิตยนต์โดยมองหาพันธมิตรที่มีศักยภาพ เช่น ญี่ปุ่น จีน และอินโดนีเซีย ในด้านเคมีภัณฑ์ ควรเข้าใกล้ฐานการผลิตมากขึ้นโดยมีพันธมิตรสำคัญ คือ เวียดนาม มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ การร่วมงานกับพันธมิตรในประเทศ CLMV จะนำไปสู่ความร่วมมือในการฟื้นฟูเศรษฐกิจได้

➤ **Mr. Asadullah Sumbai, Principal Regional Co-operation Specialist, Asian Development Bank (ADB)**

ธนาคารพัฒนาเอเชีย หรือ ADB มีบทบาทในการดำเนินงานภายใต้โครงการกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ซึ่งก่อตั้งในปี 2535 โดยมีประเทศสมาชิก 6 ประเทศเข้าร่วม ประกอบด้วย กัมพูชา จีน สปป.ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม เพื่อดำเนินตามแผน “ความร่วมมือและบูรณาการแห่งภูมิภาค” (Regional Cooperation Integration) ของ ADB โดยที่ผ่านมามีการสนับสนุนเงินทุนรวมประมาณ 18 ล้านดอลลาร์ ในหลายโครงการตลอด 30 ปีที่ผ่านมา ทั้งในด้านการพัฒนาชุมชน การเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐาน และส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายหลายด้านในภูมิภาคแห่งนี้ กล่าวคือทิศทางของเศรษฐกิจโลกที่ไม่เอื้อต่อการค้าเสรี ความยากจนและความไม่เท่าเทียมในบางพื้นที่ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ การปรับตัวรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รวมถึงการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในบางประเทศ และในอนาคตอันใกล้จะมีประชากรย้ายเข้ามาอยู่ในสังคมเมืองอย่างรวดเร็วมากกว่าร้อยละ 70

ประเทศสมาชิกได้ร่วมมือจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ระยะเวลา 10 ปี จนถึงปี 2573 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ครอบคลุมการพัฒนาในด้านชุมชน เช่น ด้านสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม

และภูมิภาคที่เปลี่ยนแปลง **ด้านการเชื่อมโยง** เช่น คมนาคม พลังงาน **ด้านศักยภาพในการแข่งขัน** เช่น การค้าและการลงทุน เกษตรกรรม การท่องเที่ยว และการขยายตัวของสังคมเมือง

แผนดังกล่าวให้ความสำคัญกับการสร้างความยั่งยืน ศักยภาพในการฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีหลักในการนำมาปฏิบัติผ่านการปฏิบัติทางดิจิทัล การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ การแก้ปัญหาเชิงนโยบาย การนำภาคเอกชนเข้ามาช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจและสนับสนุนด้านเงินทุน รวมทั้งเปิดรับเพื่อร่วมมือกับโครงการริเริ่มอื่น ๆ มากขึ้น

เน้นถึงผลลัพธ์เป็นสำคัญ จุดเด่นสำคัญคือ การสร้างความเข้มแข็งด้านพันธมิตร โดยมี การพิจารณาโครงการลงทุนในภูมิภาคใหม่ ๆ มี ADB เป็นผู้ประสานงานทั้งในแง่ของนโยบายกับ ภาคเอกชนและดูแลเรื่องการลงทุน

ในภาพรวม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากวิกฤตโควิด อันเนื่องจากการอุปโภคบริโภค และการลงทุนที่ลดลง อัตราการว่างงานที่สูงขึ้น ส่งผลต่อความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ของประชากร โครงการ GMS มีแผนรับมือกับวิกฤตโควิด-19 ในระยะ 3 ปี เพื่อการฟื้นฟูของ อนุภูมิภาค ครอบคลุมด้านสาธารณสุขของประชาชน รวมถึงสุขอนามัยของสัตว์ พืชผล อาหาร และสิ่งแวดล้อมในสังคมเมือง การปกป้องกลุ่มเปราะบางและยากจน ผ่านการสร้างโอกาสใน ด้านต่าง ๆ การเปิดพรมแดนและฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ครอบคลุม เพื่อให้การขนส่งสินค้าไหลและการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบไร้รอยต่อ

การร่วมมือกันอย่างเร่งด่วนของอนุภูมิภาคผ่านโครงการ GMS คือ การพยายามเปิด พรมแดนเพื่อสร้างเศรษฐกิจที่ครอบคลุม ซึ่งจะเน้น 5 ด้าน ได้แก่

1. เพิ่มความโปร่งใสและขั้นตอนการแจ้งเตือน ระหว่างประเทศในภูมิภาคก่อนที่จะ มีการเปลี่ยนแปลงมาตรการควบคุมต่าง ๆ ของการข้ามพรมแดน เพื่อลดความ เสี่ยงต่อความล่าช้าในการเคลื่อนย้ายสินค้า
2. พัฒนาการสื่อสารและเชื่อมต่อระหว่างภูมิภาค
3. ประสานงานการวางแผนเพื่อกลับสู่สภาพปกติอีกครั้ง
4. เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงในการจัดการพรมแดน ระหว่างภาคเอกชน ผู้ให้บริการ เพื่ออัปเดตข่าวสารต่าง ๆ
5. เพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือเพื่อให้การส่งสินค้าผ่านพรมแดนในประเทศใน กลุ่มอนุภูมิภาคสินค้าไหล รวมถึงแบ่งปันข้อมูลเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ

อนุภูมิภาคแห่งนี้มีจุดประสงค์ในการเป็นจุดศูนย์กลางด้านการเกษตร และฟื้นฟูการท่องเที่ยว ซึ่งได้รับผลกระทบอย่างหนักโดยลดลงจากเดิมกว่าร้อยละ 80 ในช่วงวิกฤตโควิด ดังนั้น โครงการ GMS จึงมีข้อตกลงเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน (GMS Cross-Border Transport Facilitation Agreement) เพื่อสนับสนุนการเคลื่อนย้ายสินค้า ผู้โดยสาร และพาหนะในกลุ่มประเทศสมาชิก รวมถึงการยกระดับการสื่อสาร การใช้รถตรวจโควิดเพื่อออกไปอนุญาตคมนาคมทางบกในอนุภูมิภาคให้รวดเร็วขึ้น

➤ **Dr. Krislert Somphantharak, Professor of Economics, UC San Diego School of Global Policy & Strategy**

กลุ่มประเทศ CLMVT จะต้องเผชิญกับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเป็นผลมาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยทุกประเทศประสบปัญหาอัตราการเกิดต่ำจากการเปรียบเทียบปี 2563 ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ในขณะที่ประเทศอื่นยังมีแรงงานวัยหนุ่มสาว ซึ่งไทยและเวียดนามสามารถใช้ประโยชน์จากแรงงานของประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม ในปี 2593 กลุ่มประเทศ CLMVT จะเข้าสู่สังคมสูงอายุทั้งหมด ซึ่งมีนัยทางเศรษฐกิจในด้านแรงงานที่อาจลดลง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าวอาจมองเป็นโอกาสได้ อาทิ โอกาสในภาคบริการและการดูแลผู้สูงอายุ โดยการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเกิดขึ้นไม่พร้อมกันในแต่ละประเทศ อาจทำให้การเปลี่ยนผ่านนั้นมีความลื่นไหล

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมเกิดขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และกลุ่มประเทศ CLMVT หากพิจารณาถึงการจำลองภูมิอากาศพบว่า อุณหภูมิจะเพิ่มสูงขึ้น ฝนตกมากขึ้น และภูมิประเทศติดชายฝั่งทะเลลดถอยลงซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่ จะส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานทั้งในเมืองและชนบท นอกจากนี้ ภาวะโลกร้อนจะทำให้หิมะในที่ราบสูงทิเบตละลายเร็วขึ้น เพิ่มปริมาณน้ำในแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาละวิน อาจทำให้เกิดน้ำท่วมในฤดูฝน ทั้งนี้ ยังส่งผลถึงภาวะน้ำทะเลหนุนสูงที่จะกระทบชุมชนเมือง โดยเมืองที่จะได้รับผลกระทบ ได้แก่ กรุงเทพฯ ย่างกุ้ง ฮานอย และโฮจิมินห์ ภาวะโลกร้อนส่งผลให้การลงทุนต้องพิจารณาถึงมาตรการที่ช่วยลดความเสี่ยง และต้องปรับตัวด้านนโยบายที่จะช่วยลดแก๊สเรือนกระจก เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกกีดกันทางการค้า ทั้งนี้ CLMVT อาจใช้ประเด็นนี้เป็นโอกาสทำให้เกิดเศรษฐกิจสีเขียวที่ยั่งยืน

ภูมิรัฐศาสตร์ มีผลต่อทิศทางการเศรษฐกิจของ CLMVT โดยที่ไม่สามารถมองข้ามความสัมพันธ์กับจีนได้ เนื่องด้วยความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในแง่การนำเข้าและส่งออกวัตถุดิบ

แต่ทว่าโครงการต่าง ๆ ใน CLMVT ที่เกิดจากความร่วมมือกับจีนก็นำมาซึ่งหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น จากพลวัตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น ทั้งข้อพิพาทระหว่างจีน เวียดนาม และฟิลิปปินส์ รวมถึงความขัดแย้งระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา อาจทำให้ CLMVT ต้องหาจุดสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งของมหาอำนาจอาจส่งผลดีกับกลุ่มประเทศ CLMVT และอาเซียน จากความเป็นไปได้ในการย้ายฐานการผลิตในอนาคต

เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากวิกฤตโควิด-19 เช่น ด้านการขนส่งและการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม แม้วิกฤตจะจบลง แต่การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะยังคงอยู่ เช่น แนวโน้มการทำงานจากที่บ้านจะสูงขึ้น ทั้งนี้ เทคโนโลยีจะส่งผลให้กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาสามารถยกระดับความหน้าในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การเกษตร อันจะช่วยลดช่องว่างการพัฒนา

ในภาพรวม อนุภูมิภาคนี้ต้องใช้ประโยชน์จากจุดเด่นเรื่องที่ตั้งของภูมิภาค ที่อยู่ระหว่างจีนและอินเดีย ซึ่งเป็นเศรษฐกิจใหญ่ในห่วงโซ่อุปทาน เพิ่มความสามารถในการต่อรองในฐานะภูมิภาค CLMVT หรืออาเซียน และคว้าโอกาสจากกระแสโลก เช่น เศรษฐกิจสีเขียว ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์สะท้อนให้เห็นถึงกระแสของภูมิภาคภิวัตน์ชัดเจนมากขึ้น โดยการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนจะสามารถทำได้ง่ายขึ้นและมีต้นทุนที่ถูกลง ทั้งในด้านสินค้าและบริการ รวมถึงทรัพยากรในมิติของเงินทุนและแรงงาน โดยที่ CLMVT สามารถใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน พัฒนาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่เพิ่มจุดเด่นให้กับภูมิภาคนี้ ทั้งนี้ ภูมิภาคภิวัตน์ยังเป็นฐานในการสร้างความร่วมมือด้านการเชื่อมโยงแต่ละพื้นที่เข้าด้วยกัน เช่น การเชื่อมต่อด้านการเงินไร้พรมแดน เพื่อสนับสนุนการใช้สกุลเงินท้องถิ่นของภูมิภาค และลดต้นทุนจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงิน

1.3 Knowledge dissemination: Forging ahead with trade and investment in CLMVT

➤ Dr. Watcharas Leelawath, Honorary Advisors, Bolliger and Company (Thailand)

CLMVT สามารถใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ/ความร่วมมือระหว่างภูมิภาค ที่มีอยู่ในปัจจุบันได้มากมาย เช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อีวีดี – เจ้าพระยา - แม็โขง (ACMECS) ประกอบไปด้วยกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม โดยมีจุดมุ่งหมายในการลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิก และอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง การค้า และการลงทุน แผนแม่บทของความร่วมมือนี้ได้รับความเห็นชอบในปี 2561 ประกอบด้วย 3 ข้อหลัก

ได้แก่ การเชื่อมต่อแบบไร้รอยต่อ ทั้งในแง่ของโครงสร้างดิจิทัล พลังงาน และขนส่ง การทำงานประสานสอดคล้องกัน ในแง่ของการร่วมมือด้านค้า การลงทุน การเงิน และการสร้างความยั่งยืนในด้านสาธารณสุข การท่องเที่ยว และการเกษตร ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกเห็นตรงกันว่าวาระเร่งด่วนของภูมิภาคคือ การเตรียมความพร้อมทางเครื่องมือการแพทย์และวัคซีน โดยมีการจัดตั้งงบประมาณการพัฒนา ACMECS ให้เป็นกลไกทางการเงินที่สามารถตอบสนองความจำเป็นต่าง ๆ ของอนุภูมิภาค และประเทศไทยจะช่วยสนับสนุนเงิน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ ACMECS เป็นตัวกลางประสานงาน วิเคราะห์ พัฒนาแผนการทำงานเพื่อนำไปใช้ในโครงการ นอกจากนี้ ยังมุ่งเชื่อมโยงตลาดในอนุภูมิภาคและอาเซียน รวมถึงสนับสนุนการค้าดิจิทัลโดยเฉพาะในธุรกิจ SMEs

ความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง (Mekong-Lancang Cooperation) เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ BRI (Belt and Road Initiative) เริ่มขึ้นในการประชุมผู้นำที่เมืองชานยา ในปี 2559 ซึ่งมี 3 เสาหลัก ได้แก่ การแก้ปัญหาการเมืองและความปลอดภัย การพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้คนในด้านสังคมและวัฒนธรรม ครอบคลุมการพัฒนาด้านการเชื่อมโยง ความสามารถในการผลิต ความร่วมมือทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน ทรัพยากรน้ำและเกษตรกรรม และความยากจน

ความร่วมมือลุ่มน้ำโขง-สาธารณรัฐเกาหลี (Mekong-Korea Cooperation) เริ่มต้นขึ้นในปี 2554 และได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยพัฒนาในด้านที่เร่งด่วน 6 ด้าน แก่กลุ่มประเทศ CLMVT ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนาเกษตรกรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเติบโตอย่างยั่งยืน และโครงสร้างพื้นฐาน ในปี 2560 เกาหลีใต้ได้มีการประกาศนโยบายมุ่งใต้ใหม่ (New Southern Policy) ที่มุ่งประเด็นเรื่อง 3P ได้แก่ people prosperity peace เพื่อยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับภูมิภาคอาเซียน

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากกระแสโลก (megatrends) ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีหลายมิติ ครอบคลุมความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยี เช่น 5G edge computing และ quantum computing การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร เช่น มีประชากรวัยทำงานจำนวนมากในบางประเทศ ขณะที่บางประเทศเข้าสู่สังคมสูงอายุ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงด้านโลกาภิวัตน์ในยุค 4-5 ปีหลัง โดยมีทั้งปรากฏการณ์ Brexit และนโยบายการปกป้องทางการค้า (Protectionism) ที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถสร้างห่วงโซ่อุปทานที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น แต่ละประเทศอาจต้องมีการเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีใหม่ ๆ เพื่อลดอุปสรรคด้านภาษี หรือการ

อำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจระหว่างกัน รวมถึงการพิจารณาการกระจายสินค้าและบริการบนแพลตฟอร์มใหม่ ๆ มากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ CLMVT ต้องทำให้ห่วงโซ่อุปทานมีความหลากหลายเพื่อกระจายความเสี่ยง และเพิ่มความสามารถในการฟื้นตัวของห่วงโซ่อุปทานให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็น

1.4 Group Discussion: BRI & B3W-A Delicate Dance with the Major Powers

- **Ms. Gwen Robinson, Editor-at-large for Nikkei Asia and Senior Fellow at Institute of Security and International Studies, Chulalongkorn University (Moderator)**

การอภิปรายนี้จะกล่าวถึงโครงการ Build Back Better World (B3W) ของกลุ่มผู้นำ G7 และโครงการ BRI ของจีน รวมถึงผลกระทบของพหุภาคีนิยม (multilateralism) และผลกระทบของภูมิรัฐศาสตร์ระดับโลกต่อการร่วมมือทางการค้าในกลุ่มประเทศ CLMVT ซึ่งจะเน้นบทบาทของจีนในเศรษฐกิจโลกและความก้าวหน้าในเรื่องเทคโนโลยี ทำให้หลายฝ่ายต้องปรับแต่งกลยุทธ์เพื่อหาสมดุลการดำเนินการทูตในยุคที่จีนและสหรัฐอเมริกาแข่งขันกันขยายอิทธิพลมากขึ้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศ CLMVT จะได้รับประโยชน์จากโครงการ BRI ของจีน ในแง่ของโครงสร้างขั้นพื้นฐานและการยกระดับการขนส่ง รวมทั้งการเชื่อมโยงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน ประเด็นคำถามสำคัญคือ ทั้งสองโครงการจะสามารถอยู่ร่วมกันได้หรือไม่ และ CLMVT จะได้ประโยชน์จากการค้า การลงทุน และโอกาสที่เกิดจากสองโครงการนี้ได้อย่างไร

- **Dr. Arm Tungnirun, Director of Chinese Studies Center, Institute of Asian Studies Chulalongkorn University**

คำถามเปิดการอภิปรายที่ได้กล่าวมา นำไปสู่คำตอบที่ว่าทั้งสองโครงการ BRI และ Build Back Better World จะสามารถอยู่ร่วมกันได้แบบแข่งขันกัน โดยทิศทางและภาพรวมของอิทธิพลระหว่างสองขั้วมหาอำนาจที่มีความหมายต่อโลกและภูมิภาค สามารถสรุปเป็น 3D ได้แก่ decoupling digitalization และ decarbonization

Decoupling คือ การแข่งขันระหว่างสองโครงการจะนำไปสู่การแยกส่วนเศรษฐกิจโลก โนอดิตโลกให้ความสำคัญกับโลกาภิวัตน์และเชื่อในการรวมกันของเศรษฐกิจโลก ประเทศกำลังพัฒนาล้วนพยายามเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานโลก แต่หากวันนี้ การแข่งขันของมหาอำนาจทั้งสองนำไปสู่การแบ่งแยกของ 2 ห่วงโซ่อุปทาน ทำให้โลกไม่ได้มีการค้าเสรีอย่างสมบูรณ์ หรือห่วงโซ่อุปทานแค่สายเดี่ยวอีกต่อไป ตัวอย่างของสิ่งที่เกิดขึ้นได้แก่ การเจรจาการค้าเสรี Indo-Pacific Partnership ข้อตกลง RCEP และ CPTPP รวมทั้งบทบาทขององค์การการค้าโลก (WTO) ที่ลดน้อยลง ในภาพรวม BRI และ Build Back Better World จะยิ่งทำให้โลกเกิดความแบ่งแยกมากขึ้น ในส่วนที่มีต่อ CLMVT คือ ต้องเปลี่ยนจากความพยายามเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานของโลก มาสู่การเข้าร่วมกับทั้งสองห่วงโซ่อุปทานของทั้งจีนและสหรัฐอเมริกา ซึ่งไม่ใช่การเลือกข้างแต่ต้องใช้ประโยชน์จากพันธมิตรทั้งสองฝั่งได้

Digitalization หรือการทำให้เป็นดิจิทัล หากพิจารณาถึงการหารือ B3W ในกลุ่มประเทศ G7 จะเห็นได้ว่า มีการกล่าวถึงการเชื่อมโยงทางดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพและอุดมการณ์ทางการเมือง ในขณะที่จีนเน้นเพียงการค้าและการสร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานหลังจากยุคโควิดจะไม่ใช่การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานแบบดั้งเดิม เช่น การสร้างถนน ทางรถไฟ ท่าเรือ หรือสนามบินเท่านั้น แต่จะเป็นการลงทุนในเทคโนโลยี 5G การเชื่อมต่อดิจิทัล อุตสาหกรรมสารกึ่งตัวนำ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ

Decarbonization คือ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานใหม่ เช่น รถ EV พลังงานลม แสงอาทิตย์ เศรษฐกิจไฮโดรเจน ในการแข่งขันต่อจากนี้ จะเห็นการนำวิธีการใหม่ ๆ จากเทคโนโลยีของสองมหาอำนาจ ของ BRI และ B3W ที่จะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเทียบกับยุคก่อนเกิดวิกฤตโรคระบาด

สำหรับมาตรการในการรับมือกับทิศทางการแข่งขันดังกล่าว CLMVT อาจใช้กลยุทธ์ **3M** ประกอบด้วย

- ❖ **Middle power** หรือ การทูตแบบอำนาจกลาง โดย CLMVT เป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ทั้งกับจีนและสหรัฐอเมริกา ภูมิภาคจึงสามารถใช้จุดยืนประเทศอำนาจกลางเพื่อต่อรองในฐานะภูมิภาค โดยไม่เป็นเพียงแค่ผู้รับผลประโยชน์จากทั้งโครงการ BRI และ B3W แต่แสดงบทบาทผ่านการเจรจาต่อรองรายละเอียดของการร่วมมือในโครงการที่เป็นรูปธรรม

- ❖ **Mainland Southeast Asia** หรือ แผ่นดินใหญ่แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยภูมิภาคต้องมีการผนวกเข้าหากันทางยุทธศาสตร์ ต่อยอดจากการผนวกกันทางการค้าหรือการเมือง นำไปสู่การสร้างยุทธศาสตร์ด้านการสื่อสารเพื่อให้สามารถเจรจาในฐานะภูมิภาคกับทั้งสองมหาอำนาจ และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สูงสุดของภูมิภาคเอง
- ❖ **Mitigation** หรือ การลดความเสี่ยง โดย CLMVT ไม่ควรมุ่งเพียงแค่การเข้าร่วมกับเพียงสองโครงการ แต่ควรมองหาหาพันธมิตรอื่น ๆ ด้วย เช่น แอฟริกา เอเชียใต้ ลาตินอเมริกา เป็นต้น ซึ่งประเด็นนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเมื่อพิจารณาถึงยุทธศาสตร์ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา

➤ **H.E. Ambassador Pou Sothirak, Executive Director, Cambodian Institute for Cooperation and Peace (CICP)**

จีนและสหรัฐอเมริกาจะยังคงเป็นผู้นำโลกผ่านโครงการ BRI และ B3W โดยประธานาธิบดีไบเดนจะไม่ยอมให้จีนเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่ง สหรัฐอเมริกาจะจำกัดอำนาจของจีนด้วยความพยายามลดความสัมพันธ์ของจีนกับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นประเทศมีโอกาสและทรัพยากรธรรมชาติอยู่มาก และมีศักยภาพในการฟื้นฟูเศรษฐกิจโลก

โครงการ B3W เป็นการร่วมมือกันของกลุ่มประเทศ G7 ที่ถูกมองว่าเป็นโครงการที่เกิดขึ้นเพื่อแข่งขันกับโครงการ BRI เพื่อพยายามจะลดอิทธิพลของจีน โดยมีแผนการที่จะใช้งบประมาณ 40 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศกำลังพัฒนาภายในปี 2578 โครงการ B3W มีเงื่อนไขในเรื่องสิทธิมนุษยชน และการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ซึ่งอาจทำให้ประเทศที่กำลังพัฒนาหันไปร่วมมือกับโครงการ BRI ของจีนมากกว่า อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องมีการติดตามในรายละเอียดของรูปแบบความช่วยเหลือว่าเหมาะสมกับบริบทของประเทศผู้รับความช่วยเหลืออย่างไร ทั้งนี้ B3W ต้องมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างจากโครงการ BRI เช่น อัตราดอกเบี้ยที่จะให้ประเทศกำลังพัฒนา ความยืดหยุ่นและเปิดช่องว่างให้เกิดการเจรจา และต้องลดภาพการถูกมองว่าเป็นโครงการต่อต้านจีน เพราะภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะ CLMVT ยังต้องพึ่งพาประเทศจีน เนื่องจากอิทธิพลของเศรษฐกิจจีนและการทูตได้มีผลต่อภูมิภาคนี้มาก

การเกิดขึ้นของ B3W สะท้อนให้เห็นว่า พหุภาคีนิยม (multilateralism) อาจไม่ได้เป็นแนวทางหลักอีกต่อไป หากประเทศหนึ่ง ๆ มีการกักเงินจากจีน ก็ไม่สามารถกักเงินจากสหรัฐอเมริกาได้ ส่งผลให้เกิดความท้าทายอย่างมากสำหรับภูมิภาคที่ต้องการรักษาความสัมพันธ์

กับทั้งสองฝั่ง ในแง่ของจุดยืนทางยุทธศาสตร์ของ CLMVT ต้องมีการจัดการดูแลที่ดีเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ต้องเลือกฝั่ง อย่างไรก็ตาม ความร่วมมืออาเซียนที่ได้เริ่มต้นขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการสร้างสันติและพัฒนาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลลัพธ์สุดท้ายขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการของรัฐบาลในการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับทั้งสองมหาอำนาจ เพราะการเลือกข้างจะทำให้มหาอำนาจสามารถกำหนดทิศทางของภูมิภาคนี้ได้ไปโดยปริยาย และจำกัดประโยชน์ที่ดีที่สุดที่ภูมิภาคควรได้รับ

➤ **Dr. Le Dinh Tinh, Director-General of the Institute for Foreign Policy and Strategic Studies, Diplomatic Academy of Vietnam**

โครงการ BRI และ B3W ให้คำสัญญาในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุน และการเชื่อมโยงแก่ประเทศที่มีรายได้น้อยและปานกลาง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากโครงการ BRI ได้นำไปสู่โครงการต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมแล้ว ในขณะที่ B3W นั้นอยู่ในช่วงของการกำหนดนโยบาย และยังไม่เห็นผลกระทบที่อาจเกิด ทั้งนี้ BRI เชื่อว่าจะทำให้การค้าขายของโลกเพิ่มขึ้น 6.2% และรายได้ที่เกิดขึ้นทั่วโลกอาจเพิ่มขึ้น 6.7-6.9% แต่จากสถิติพบว่า 12 จาก 42 ประเทศที่รับความช่วยเหลือจากโครงการ BRI จะเผชิญปัญหาด้านหนี้สินที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีเรื่องความไม่โปร่งใสและความยั่งยืนที่เป็นประเด็นในฝั่งของผู้รับประโยชน์จากโครงการ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายทางฝั่งของจีน ในด้านของ B3W ยังมีความความเห็นที่แตกต่างกันในกลุ่ม G7 เอง ซึ่งอาจนำไปสู่ความล่าช้าของโครงการได้

ข้อสังเกตเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากทั้งสองโครงการ คือ CLMVT มีความต้องการด้านการพัฒนาโครงการพื้นฐาน การลงทุน การค้า และการเชื่อมต่อเป็นอย่างมาก เพื่อให้สามารถพัฒนาได้ทัดเทียมกับประเทศอื่น ทั้งสองโครงการจะนำมาซึ่งเงินทุนและความช่วยเหลือด้านเทคนิค จึงนับเป็นอุปสงค์และอุปทานที่ตรงกัน แต่ยังคงมีความกังวลทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางภูมิรัฐศาสตร์ ทั้งผลต่างตอบแทนที่ประเทศมหาอำนาจต้องการจากภูมิภาคนี้ รวมถึงความซับซ้อนของภูมิรัฐศาสตร์ที่อาจทำให้เกิดอุปสรรคจากการต้องติดอยู่ในการแข่งขันของทั้งสองขั้วอำนาจ ทั้งนี้ แนวทางพิจารณาเพื่อให้สามารถรักษาประโยชน์ของกลุ่มประเทศ CLMVT คือ การเข้าร่วมโครงการทั้งสองนี้ต้องไม่ใช่เป็นถนนทางเดียว (one-way street) ภูมิภาคต้องวางจุดยืนที่เหมาะสมและมีกลยุทธ์ในการเจรจาต่อรองกับมหาอำนาจ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการเงิน และอาจพิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบการทำงานที่จะเชื่อมโครงการต่าง ๆ เข้ากับอาเซียนหรือภูมิภาคอื่น ๆ อาทิ เช่น แผนแม่บทอาเซียนด้านการเชื่อมโยง เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรอง

➤ **Mr. Rony Soerakoesoemah, Head of Sub-regional Office for Southeast Asia, UN ESCAP**

ทั้งสองโครงการอาจไม่ได้มีอำนาจกำหนดทิศทางของกลุ่มประเทศ CLMVT เพราะแต่ละประเทศเองก็มีวาระเร่งด่วนด้านการเมืองที่ต้องให้ความสนใจ จึงต้องพิจารณาว่า โครงการใดที่จะสอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ในระดับภูมิภาคเองก็ยังมีความร่วมมืออาเซียนและข้อตกลงการค้าเสรีอื่น ๆ เช่น RCEP อีกทั้งในระดับอนุภูมิภาคยังมีโครงการ GMS และ ACMECS รวมถึงความร่วมมือด้านอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแต่ละประเทศมีทางเลือก ทั้งนี้มีการตั้งข้อสังเกตในโครงการ B3W ว่าจะสามารถทำประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากยังคงมีความไม่ชัดเจนของวิธีในการจัดหาเงินทุนหรือการนำมาใช้ในโครงการ ในส่วนของ UN ต้องพิจารณาว่าจะนำโครงการ BRI กับ UN 2030 Agenda มาทำให้สอดคล้องกันได้อย่างไร แม้ว่าในหลักการจะเน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน แต่ยังคงมีพื้นที่ให้เชื่อมโยงระหว่างความร่วมมือ BRI กับ UN 2030 Agenda เนื่องจาก สิ่งที่ประเทศส่วนใหญ่ยังคงเน้นย้ำ คือเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับความคืบหน้าของการบรรลุตาม SDGs ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจไม่ได้เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ การลือคดวาทน์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อประชากร ความไม่เท่าเทียม ดังนั้น เป้าหมายหลักของการฟื้นฟูคือ การสร้างความต่อเนื่องในการค้าขายและการลงทุนที่มีความยั่งยืน เพื่อให้มั่นใจว่าระบบห่วงโซ่อุปทานจะทำงานได้ดี และมีบทบาทในห่วงโซ่อุปทานโลก โดย CLMVT ต้องพิจารณาแผนการดำเนินงานการเชื่อมโยงระดับภูมิภาคให้สอดคล้องกับแผนแม่บทอาเซียน ควบคู่ไปพร้อมกับความร่วมมือภายใต้โครงการ BRI หรือ B3W ที่ภูมิภาคจะเข้าร่วมในอนาคต

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญสำหรับโครงการ BRI ประกอบด้วย

1. การประสานงานในส่วนของนโยบายระดับชาติต้องสอดคล้องกับ UN 2030 Agenda
2. การทำให้การลงทุนเข้มแข็งขึ้นในแง่การเงินและการลงทุนที่ยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องผนึกกำลังด้านการเงินผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างธนาคารหลายแห่ง เช่น ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเอเชียที่ร่วมมือกับธนาคารเพื่อการพัฒนาหลายแห่งในภูมิภาค
3. การคุ้มครองทางสังคมและการพัฒนาโครงสร้างทางสังคม เป็นสิ่งที่โครงการ BRI สามารถเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสุขภาพในภูมิภาคเป็นหลัก

4. พหุภาคีนิยม เป็นประเด็นสำคัญและเป็นวิธีหนึ่งที่ประเทศต่าง ๆ ใช้ในการรับมือกับปัญหาในระดับสากล กลุ่มประเทศ CLMVT และอาเซียนอาจใช้ G20 เป็นเวทีเพื่ออภิปรายความเห็นและตอบสนองต่อข้อริเริ่มของประเทศมหาอำนาจ

อย่างไรก็ตาม CLMVT ควรมองทั้งสองโครงการเป็นโอกาสในการเรียนรู้จากความก้าวหน้าของจีนและสหรัฐอเมริกาในด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี

1.5 Group Discussion: Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment

➤ Mr. Modhurjya Kumar Dutto, Director/Chief of Party, Mekong Sustainable Manufacturing Alliance (MSMA) at Institute for Sustainable Communities

ภาคธุรกิจสามารถใช้ประโยชน์จากความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันในการคาดการณ์ทิศทางของเศรษฐกิจโลก วิกฤตโรคระบาดทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้บริโภค ในขณะที่เดียวกันก็มีการตอบสนองของตลาดจากการเกิดขึ้นของธุรกิจใหม่ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ธุรกิจต้องรู้ว่าเทคโนโลยีใดที่สำคัญหลังจากยุคโควิด-19 นำมาสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับ CLMVT อาจต้องปรับมุมมองใหม่สำหรับภาคธุรกิจ บทเรียนจากโควิดทำให้รู้ว่าห่วงโซ่อุปทานที่มีพันธมิตรที่จำกัดเกินไป หรือธุรกิจที่พึ่งพาผู้ผลิต (supplier) เพียงแห่งเดียวมีความเสี่ยงเกินไป จึงมีความจำเป็นต้องมองหาเครือข่ายผู้ผลิตสินค้าแห่งอื่น ๆ และพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น รวมทั้งแนวโน้มในอนาคตสำหรับนักลงทุน จะมีความต้องการสินค้าที่มีความยั่งยืนโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น

กลุ่ม SMEs ใน CLMVT ต้องเปลี่ยนแปลงหรือปรับโมเดลธุรกิจให้เข้ากับหลักความยั่งยืน เพื่อสามารถเข้าสู่ตลาดใหม่ รวมถึงการมองหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ ๆ และตลาด e-commerce ที่มีส่วนแบ่งในตลาดมากในปัจจุบัน และเป็นจุดที่เชื่อมกับห่วงโซ่อุปทานโลก (global supply chain) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตและการแข่งขันในเวทีโลก นอกจากนี้ กิจกรรมออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ธุรกิจต้องใช้งบลงทุนที่มากขึ้นในโครงสร้างและทักษะดิจิทัล รัฐบาลสามารถสนับสนุนความช่วยเหลือทางการเงิน การลดภาษี การให้กู้ยืม จะเป็นตัวช่วยให้ฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กลับสู่สภาวะก่อนโควิดอีกครั้ง และนโยบายด้านนวัตกรรมจะจำเป็นสำหรับกลุ่ม CLMVT ที่จะมีศักยภาพการแข่งขันในตลาด เพื่อรองรับกระแสโลกยุคใหม่นี้

➤ **Dr. Mia Mikic, Advisor at Large at ARTNe- Asia Pacific Research and Training Network**

Megatrend หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีผลอย่างรุนแรง ย้อนกลับไปหลายปีก่อนยุคโรคระบาดโควิด-19 มีการพูดถึงความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ทางประชากรศาสตร์ และสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงของมหาอำนาจของโลก รวมถึงความเชื่อมโยงของพหุภาคีนิยมกับโลกาภิวัตน์ และพหุภาคีนิยม (multilateralism) จะมีบทบาทในการสร้างโลกที่ดีกว่าหลังยุคโรคระบาด

จากการสำรวจของ Brookings Institution ระบุว่า พหุภาคีนิยมเริ่มอ่อนแอลงจากการขยายอิทธิพลของผู้มีอำนาจทางการเมืองของโลกที่ก่อให้เกิดการแบ่งขั้วอำนาจ วิธีความร่วมมือแบบพหุภาคีที่อ่อนแอลงทำให้โลกไม่สามารถแก้ปัญหาในวิกฤตโควิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เชี่ยวชาญในด้านธรรมาภิบาล ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว (global north) และประเทศกำลังพัฒนา (global south) ต่างเห็นตรงกันว่า การแก้ปัญหาแบบพหุภาคีเป็นหนทางที่สำคัญมากสำหรับธรรมาภิบาลโลก ผู้เชี่ยวชาญในซีกโลกเหนือประเมินประสิทธิภาพของระบบพหุภาคีในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศและลดปัญหาความยากจนโลกสูงกว่าที่เกิดขึ้นจริง ในขณะที่ประสิทธิภาพในการสนับสนุนประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และความเท่าเทียมทางเพศได้ประโยชน์จากความร่วมมือระดับพหุภาคีมากกว่าที่คาดการณ์ไว้

พหุภาคีมีความสำคัญในการแก้ปัญหาวิกฤตของโลก ไม่ใช่แค่เฉพาะวิกฤตทางสุขภาพ แต่ยังมีประเด็นปัญหาที่เร่งด่วนอื่น อาทิ ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง วิกฤตทางมนุษยธรรม รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น ความมั่นคงทางไซเบอร์ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีชีวภาพ ประเด็นเหล่านี้มีความท้าทายยิ่งขึ้นเมื่อองค์กรพหุภาคีอ่อนแอลง สะท้อนให้เห็นจากความล้มเหลวในการบังคับให้ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติตามนโยบายที่ตกลงไว้ อีกทั้งรัฐบาลต่าง ๆ ยังปฏิเสธที่จะให้เงินสนับสนุนที่เพียงพอในข้อตกลงพหุภาคีเพื่อสินค้าสาธารณะของโลก (global public goods) ทั้งนี้ วิกฤตโรคระบาดทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำรุนแรงขึ้น เช่น การเข้าถึงเงินทุน อินเทอร์เน็ต โครงสร้างพื้นฐาน วัคซีน และการศึกษา และการเปลี่ยนเป็นดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่ทิ้งคนบางกลุ่มไว้ข้างหลัง ตามมาด้วยประเด็นการไหลเวียนของข้อมูล ซึ่งยังขาดกฎเกณฑ์กำกับดูแล

เมื่อคำนึงถึงการฟื้นตัวของการค้า การลงทุน และห่วงโซ่อุปทานโลก ซึ่งจะส่งผลต่อความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ความสามารถในการแข่งขัน และ

รูปแบบของการค้าและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ปัจจัยที่จะเป็นตัวกำหนดประกอบด้วย ความเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องจากการผลิตแบบดั้งเดิมสู่การบริการที่ใช้ข้อมูลและความรู้เป็นตัวขับเคลื่อน การเปลี่ยนจากระบบอะนาล็อกสู่การใช้เทคโนโลยีในการผลิต การกระจายสินค้าและขั้นตอนการค้า การใช้ช่องทางออนไลน์ การใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร หุ่นยนต์ และปัญญาประดิษฐ์ และสิ่งสำคัญคือ ประเทศต่าง ๆ พิจารณาจุดยืนในการตัดสินใจและวางกลยุทธ์ใหม่ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ความท้าทายสำหรับประเทศ CLMVT ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง เช่น การใช้แรงงานที่เปลี่ยนไปและการทำงานระยะไกล ความมั่นคงทางการเมืองยังคงเป็นความท้าทายสำหรับบางประเทศ ในด้านเศรษฐศาสตร์มหภาค มีการพิจารณาการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการเติบโตของภาคธุรกิจใหม่ ๆ และการฟื้นฟูของพหุภาคีนิยมผ่านองค์การระหว่างประเทศ

➤ **Dr. Kulachet Mongkol, Assistant Professor, Faculty of Business Administration, Srinakharinwirot University**

แนวโน้มที่อาจจะมีผลต่อการค้าและการลงทุน

แนวโน้มที่อาจจะมีผลต่อการค้าและการลงทุนในอนาคตเรียกว่า “VUCA” ซึ่งหมายถึงโลกที่มีความท้าทายและยากต่อธุรกิจในการคาดการณ์ VUCA ในที่นี้ ประกอบด้วย

- Volatility หมายถึง สิ่งที่ขึ้นลงแบบไม่แน่นอน เช่น สกุลเงินคริปโต
- Uncertainty หมายถึง การที่ทิศทางของโลกสามารถเปลี่ยนไปได้อย่างรวดเร็วจากการกระทำเล็ก ๆ เพียงครั้งเดียว เช่น ทวิตของผู้นำประเทศมหาอำนาจเพียงหนึ่งทวิต ที่อาจทำให้ตลาดหุ้นผันผวนได้จากข้อความนั้น ๆ
- Complexity หมายถึง ความซับซ้อน เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่หนึ่งแต่กระทบอีกพื้นที่หนึ่งในโลก และไม่สามารถคาดเดาอนาคตได้
- Ambiguity หมายถึง ความไม่รู้ว่าสิ่งนี้ดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด เช่น ปัญญาประดิษฐ์ดีหรือไม่ดี กล่าวคือ ปัญญาประดิษฐ์อาจจะช่วยในการทำธุรกิจ อำนวยความสะดวกในแง่ต่าง ๆ แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้คนตกงานเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีที่เข้ามาแทนที่มนุษย์

Megatrends คือ กระแสที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ และต้องอาศัยการมองทุกมุมให้รอบด้าน หรือ หลักการ 'STEEP' กล่าวคือ ธุรกิจต้องครอบคลุมทุกมิติของกระแสที่เกิดขึ้น เพื่อปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 'STEEP' ในที่นี้ หมายถึง

- *S- Socio-cultural* ทางสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นทางสังคม ตัวอย่างเช่น LGBTQ เป็นประเด็นที่ธุรกิจต้องให้ความสำคัญ เช่น เสื้อผ้าหนึ่งชิ้นต้องสามารถใส่ได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง กระแสที่ผู้บริโภคในปัจจุบันสนใจอุปกรณ์ที่ช่วยดูแลสุขภาพมากขึ้น หรือ ฟังก์ชันที่สามารถปรับการใช้งานตามแต่ละบุคคล (personalization) รวมไปถึงในแง่ของการเป็นสังคมเมือง ที่มีการย้ายเข้าเมืองอย่างต่อเนื่อง ทำให้เมืองขยายมากขึ้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ
- *T-Technological* ทางเทคโนโลยี กระแสหนึ่งที่สำคัญคือ บล็อกเชน ซึ่งเป็นระบบการบันทึกข้อมูลที่ทำให้การเจาะข้อมูลยากขึ้นมาก หากต้องการทำธุรกิจในอนาคต คนทำธุรกิจมีความจำเป็นต้องเข้าใจเทคโนโลยีนี้ อีกกระแส คือ AR (augmented reality) หรือ เทคโนโลยีผสมผสานโลกเสมือนจริง เช่น เกมโปเกมอนที่อาศัยโลกจริงในการเล่นเกมนอกจากนี้ ยังมีการลองเฟอร์นิเจอร์ในบ้าน หรือ ลองวางรอยสักผ่านแอปพลิเคชัน มีการใช้ chatbot ที่สามารถตอบโต้กับลูกค้าได้อัตโนมัติ รวมไปถึงความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ที่เป็นกระแสสำคัญที่คนให้ความสนใจ
- *E-Economics* ทางเศรษฐศาสตร์วิกฤตโควิดทำให้เศรษฐกิจถดถอยซึ่งอาจใช้เวลาหลายปีในการฟื้นตัว ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมและเกิดความเหลื่อมล้ำที่มากขึ้นระหว่างคนรวยและคนจน
- *E-Environment* ทางสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น CSR เป็นสิ่งที่ธุรกิจต้องให้ความสำคัญ คือ ต้องใส่ใจต่อสังคม อาทิเช่น การบริจาคต่าง ๆ หรือการพัฒนาภาพลักษณ์ของธุรกิจ อย่างไรก็ตามหลักการ CSV (creating shared value) เป็นแนวทางที่ได้รับความนิยมมากขึ้น กล่าวคือ การสร้างคุณค่าที่มีร่วมกันในสังคม เป็นการทำความดีที่ช่วยชุมชนในระยะยาว การประกอบธุรกิจที่ช่วยแก้ปัญหาให้ชุมชนหรือธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งสอดคล้องไปกับหลัก SDGs และยังมีหลักการเรื่องพลังงานหมุนเวียนเพื่อทำให้โลกสะอาดขึ้นท้ายที่สุด คือ เรื่องเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) เป็นระบบที่มุ่งแก้ปัญหาความท้าทายของโลก เช่น ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ปัญหาของเสียและ

มลภาวะ ธุรกิจต่าง ๆ จึงต้องคิดวิธีการนำวัตถุดิบกลับมาใช้ใหม่หรือใช้อย่างคุ้มค่าเพื่อลดของเสียที่จะเกิดขึ้น

- *P-Political & legal* *ทางการเมืองและกฎหมาย* เป็นกระแสที่จะมีผลต่อการค้าและการลงทุน มีการเน้นย้ำเรื่อง 'PDPA' (Personal Data Protection Act หรือ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล) ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลมหาศาลที่บริษัทหรือองค์กรครอบครอง ในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลผู้บริโภค หมายถึง เมื่อมีข้อมูลผู้บริโภคในมือมากเพียงใด ธุรกิจก็ยิ่งต้องระวังและมีความรับผิดชอบมากขึ้นเท่านั้น

วิธีที่ธุรกิจจะปรับตัวและใช้ประโยชน์จาก megatrends ได้

การตามกระแส megatrends เพียงอย่างเดียวนั้นไม่พอ เพราะกระแสไม่ใช่อนาคตเสมอไป การติดตามกระแสนั้นมีข้อดี เพราะทำให้รู้ถึงความเปลี่ยนแปลง แต่หากต้องการสร้างความได้เปรียบ ต้องอาศัยการสังเกต 'weak signal' หรือความเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นในแวดวงอุตสาหกรรมต่าง ๆ หรือในสังคมในขณะนั้น ๆ ที่คนทำธุรกิจอาจสังเกตเห็นได้ก่อนผู้อื่น แม้จะเป็นสัญญาณที่ไม่ชัดเจน แต่ก็มีศักยภาพที่จะกลายเป็นกระแสเปลี่ยนโลกได้ในอนาคต หากนำมาผนวกกับ megatrends ได้ อาจทำให้คาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต

ตัวอย่างเช่น deurbanization หรือการออกจากสังคมเมือง งานวิจัยหลายชิ้นอาจพูดถึงการขยายตัวของสังคมเมือง แต่ในทางตรงกันข้าม การย้ายออกจากสังคมเมืองก็อาจเกิดขึ้นได้เช่นกัน หรือ ความพยายามของรัฐบาลในหลายประเทศในการโฆษณาเมืองอื่น ๆ เพื่อการท่องเที่ยว เช่น การโฆษณาเมืองอื่นนอกจากกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังมี isolation economy หรือเศรษฐกิจโดดเดี่ยวทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการแยกตัวออกจากสังคมในยุคโรคระบาดเพื่อความปลอดภัยทางสุขภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้ยังมีความไม่แน่นอนของทิศทางกระแส จึงต้องรอดูสถานการณ์หลังจากที่โลกผ่านพ้นจากวิกฤตโควิด ตัวอย่างสุดท้ายคือ slowbalization กล่าวคือหลังจากวิกฤตโควิด หลายประเทศอาจเลือกที่จะอยู่โดดเดี่ยวโดยลดปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทำให้กระบวนการโลกาภิวัตน์ช้าลง ซึ่งตัวอย่างดังกล่าว แสดงถึงความไม่แน่นอนถึงสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นเช่นกัน ซึ่งการเตรียมตัวต่อสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการสังเกต weak signal จะทำให้สามารถคาดการณ์ทิศทางของอนาคตได้

โดยสรุปคือ การมองอนาคต (foresight) ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งไม่ได้หมายถึงการทำนายว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต (forecast) เท่านั้น แต่การมองอนาคตเป็นกระบวนการคิดแบบมี

กลยุทธ์ คือ ต้องเข้าใจกระแสในทุกมิติ ต้องสังเกต weak signal หรือ สัญญาณอ่อน ๆ ที่พบเจอเสมอ เพื่อวิเคราะห์และคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดในอนาคต สุดท้ายนี้ กระแสต่าง ๆ จะผลักดันสังคมสู่อนาคต แต่ในทางกลับกัน คนในสังคมเองก็ต้องตั้งตัวเองไปสู่อนาคตโดยการมองการไกลอย่างมีกลยุทธ์ซึ่งเป็นการกำหนดอนาคตด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถควบคุมอนาคตที่จะเกิดได้มากขึ้น โดยมีใช้ให้อนาคตกำหนดเท่านั้น

➤ **Dr. Jayant Menon, Visiting Senior Fellow, Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS)**

ประเด็น 3 ข้อที่เกี่ยวกับ Megatrends ในแง่ของผลกระทบและการตอบโต้ทางนโยบายเกี่ยวกับวิกฤต

1. ผลที่ตามมาจากวิกฤตโควิด ภูมิภาค CLMVT รับมือกับวิกฤตโควิดได้ดี จนกระทั่งการมาถึงของสายพันธุ์เดลต้า ซึ่งในขณะนี้ สถานการณ์ยังคงอยู่ในจุดที่รุนแรงที่สุด ทั้งภูมิภาคกำลังฟื้นตัว แต่สถานการณ์ดังกล่าวยังคงสับสนและไม่แน่นอน บางประเทศรับมือกับสถานการณ์ได้ดีกว่าที่คาดการณ์ เช่น ประเทศกัมพูชาที่รับมือได้ดีกว่าเวียดนาม อย่างไรก็ตาม การควบคุมไวรัสนั้นจะยังไม่ได้ผล จนกว่าการฉีดวัคซีนจะถึงระดับที่สร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้ ในขณะเดียวกันวิธีการล็อกดาวน์ก็ยังคงต้องบังคับใช้เพื่อรอให้การฉีดวัคซีนครอบคลุมถึงจุดนั้น
2. ความเปลี่ยนแปลงจากยุคดิจิทัล ในช่วงฟื้นตัว ประเทศต่าง ๆ ต้องเริ่มวางแผนเปิดพรมแดน เช่น การเปิดในระดับไมโคร ดังเช่นโครงการ Phuket Sandbox ที่อาศัยภูมิคุ้มกันหมู่ขนาดเล็ก และพัฒนาไปสู่ทวีภาคี หรือระหว่างสองประเทศ และท้ายที่สุด คือ แบบพหุภาคี ที่หลายประเทศเปิดพรมแดนร่วมกัน โรคระบาดครั้งนี้ทำให้เศรษฐกิจดิจิทัลเกิดขึ้นเร็วขึ้นและทำให้ปัญหาความไม่เท่าเทียมและอัตราการว่างงานรุนแรงขึ้น
3. ประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศกัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมามีประชากรวัยทำงาน แต่ประเทศเวียดนาม และไทยนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นอกจากนี้ โรคระบาดยังทำให้เกิดความต้องการเคลื่อนย้ายของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มมากขึ้น แต่กลับมีความต้องการน้อยลง วิกฤตโควิดยังทำให้เกิดกระแสที่สั่นสะเทือนโลกาภิวัตน์ เช่น กระแสชาตินิยมหรือนโยบายปกป้อง

ทางการค้าที่รุนแรงขึ้น ซึ่งเห็นได้จากนโยบายของสหรัฐฯ ที่สนใจการค้าในต่างชาติน้อยลงมาก การแลกเปลี่ยนสินค้าจะช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตที่ทำได้ยากขึ้นได้บางส่วน เช่น จากการที่แรงงานถูกบังคับให้ต้องกลับบ้าน ดังนั้นต่อจากนี้ ข้อตกลงและความร่วมมือระดับภูมิภาคจะมีบทบาทมากขึ้นอย่างแน่นอน เช่น AEC RCEP หรือ CPTPP เป็นต้น

ที่กล่าวมาข้างต้น การเปลี่ยนแปลงที่เป็นระบบจะช่วยแก้ไขประเด็นความท้าทายที่เกิดขึ้นได้ในระยะยาวจาก megatrends และผลกระทบจากโควิด เช่น การเปลี่ยนระบบการศึกษาให้เน้นการศึกษาตลอดชีวิต (life-long learning) นอกจากนี้ การลงทุนจากต่างประเทศที่ลดลง และปริมาณหนี้ภายในประเทศเพิ่มขึ้น ประเทศต่าง ๆ จึงต้องหาทางสร้างเงินทุนและตลาดการเงินในประเทศให้ดีขึ้นด้วย

➤ **Dr. Simon Lacey, Senior Lecturer, Institute for International Trade, University of Adelaide**

ความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนจะยังคงดำเนินต่อไป โดยอินเดียอาจเข้ามามีบทบาทด้วย อย่างไรก็ตาม การเติบโตของจีนอาจจะมีประโยชน์กับประชาคมโลก กล่าวคือ ความตึงเครียดแบบต่ำ หรือ พื้นที่สีเทา น่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาคมโลก เนื่องจากสหรัฐอเมริกาและอินเดียต่างเป็นประเทศที่ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ทั้งสองประเทศ หากมหาอำนาจสามารถควบคุมอำนาจของตัวเองให้อยู่ในพื้นที่สีเทา เช่น ในด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ สงครามโฆษณาชวนเชื่อ การบีบบังคับทางเศรษฐกิจ โดยไม่ก้าวล่วงไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นก็จะเป็นผลดีในภาพรวม กลยุทธ์การพึ่งพาตัวเองของประเทศมหาอำนาจที่มีเทคโนโลยีล้ำสมัยอยู่ในมือจะทำให้ความร่วมมือระดับประเทศเกิดขึ้นน้อยลง อย่างไรก็ตาม การผนวกรวมของเศรษฐกิจโลกที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อาทิเช่น การที่บริษัทใหญ่ในอเมริกาลงทุนในจีนด้วยเงินทุนจำนวนมากมาโดยตลอด จะทำให้บริษัทเหล่านั้นไม่สามารถแยกตัวออกมาได้ ส่งผลให้ไม่เกิดการแยกตัวทางเศรษฐกิจ (decoupling) อย่างที่หลายคนกังวล สิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นคือการควบคุมการไหลเวียนของข้อมูลข้ามพรมแดนมากขึ้น มีการควบคุมสินค้าที่เป็นสินค้าทางกลยุทธ์มากขึ้น เช่น สารกึ่งตัวนำ และจะมีการกล่าวอ้างความมั่นคงของประเทศในการควบคุมขั้นตอนการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

- **สิ่งที่รู้และไม่รู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี** เทคโนโลยีจะสร้างความเปลี่ยนแปลงในวงการต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน จะทำให้วงการต่าง ๆ สั่นสะเทือน แม้จะยังไม่

สามารถทราบถึงระดับของความเปลี่ยนแปลงและความรวดเร็วที่จะเกิดขึ้น เช่นเดียวกับผลกระทบของ quantum computing ที่ประเทศจีนนำอเมริกาอยู่ 7 ปีจากการประเมิน นอกจากนี้ ยังมีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เทคโนโลยีวงโคจรระดับต่ำ LEO (low earth orbit) ที่จะช่วยเรื่องการสื่อสาร ซึ่งผลกระทบต่อโลก ในอนาคตข้างหน้ายังคงเป็นปริศนา

- กฎของพาวเรโต้ หรือกฎ 80/20 ตัวอย่างเช่น ต้นเหตุร้อยละ 20 จะเป็นตัวกำหนดผลลัพธ์อีกร้อยละ 80 ซึ่งทำให้เกิดสถานการณ์ที่ผู้ชนะได้ทุกอย่างไป การผสมผสานร่วมกันของเศรษฐกิจจะทำให้เกิดผู้ชนะและผู้แพ้โดยธรรมชาติ และเหตุการณ์ดังกล่าวจะผลักดันให้ผู้แพ้ส่งเสียงร้องดังขึ้น และหันเข้าสู่วิธีที่มีความสุดโต่งมากขึ้นดังที่แสดงออกผ่านการเมืองในหลายประเทศ เช่น บราซิล และฟิลิปปินส์ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวจะทำให้โลกาภิวัตน์และการร่วมมือระหว่างประเทศเกิดยากยิ่งขึ้น เนื่องจากขาดประเทศผู้นำในการสร้างความร่วมมือระดับประเทศ หลายประเทศขนาดเล็กอาจติดอยู่ระหว่างมหาอำนาจทั้งสอง จะทำให้สถานการณ์ของโลกคล้ายกับ The law of the jungle หรือกฎที่ผู้แข็งแกร่งกว่ามีชีวิตรอด และทำให้เกิดระบบย่อย ๆ แยกออกหลายระบบ ส่งผลให้เกิด variable geometry หรือ ความร่วมมือระดับประเทศกับกลุ่มประเทศที่มีคิดเหมือนกันรวมตัวกัน เกิดขึ้นเป็นความปกติใหม่ในโลกยุคหลังจากนี้

สิ่งที่เรารู้ได้จากสถานการณ์ปัจจุบันคือ ผู้ที่เชื่อในระบบระเบียบโลก (rule-based order) ต้องแสดงออกถึงความกล้าในความเชื่อของตัวเอง และการยึดติดอยู่กับปัจจุบันที่เป็นอยู่ไม่ใช่ทางเลือกอีกต่อไป เมื่อพิจารณาถึงพลังความเปลี่ยนแปลงที่ยากเกินต้านทาน ทั้งนี้ ช่วงต่าง ๆ ของวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 เป็นบททดสอบความตึงเครียดของรัฐบาลต่าง ๆ และเป็นตัวแสดงคุณค่าในศักยภาพพื้นฐานของการบริหารราชการของแต่ละประเทศ

1.6 Group Discussion: Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery

➤ **Dr. Chayawadee Chai-Anant, Senior Director, Economic and Policy Department, Bank of Thailand**

ผลกระทบที่วิกฤตโควิดสร้างต่อห่วงโซ่อุปทานใน CLMVT เกิดจากการที่รัฐบาลออกนโยบายให้ปิดสถานที่ประกอบการ ปัญหาที่เกิดขึ้นในห่วงโซ่การผลิต เช่น ไทยและกัมพูชา พบปัญหาในสายการผลิตของอุตสาหกรรมยานยนต์ มาตรการจำกัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจทำให้จำกัดอุปสงค์ของผู้บริโภค และส่งผลให้สภาพคล่องของห่วงโซ่อุปทานเกิดปัญหา ในแง่ของผลกระทบทางอ้อม เกิดวิกฤตอุปทานเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (supply shock) ที่เกิดในช่วงการฟื้นตัว เช่น สภาวะขาดแคลนวัตถุดิบ หรือค่าขนส่งที่พุ่งสูง ในแง่ของวัตถุดิบ เช่น สารกึ่งตัวนำที่เคยใช้เวลาในการรอสินค้า 14 สัปดาห์ แต่ปัจจุบันใช้เวลาถึง 26.5 สัปดาห์ และในแง่ของการขนส่งผ่านตู้คอนเทนเนอร์ ค่าระวางเรือ (freight) เพิ่มขึ้น 260% จากช่วงเวลาเดียวกันในปีที่แล้ว

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจาก supply shock คือมีการปรับตัวทางมาตรการ 3 ด้าน

1. การกักตุนสินค้า เดิมที่บริษัทต่าง ๆ จะไม่เก็บสินค้าในคลังมากเกินไป แต่ในปัจจุบัน บริษัทต่าง ใช้ทุนมากขึ้นในการกักตุนสินค้า เนื่องจากกลัวสภาวะขาดแคลนวัตถุดิบ ซึ่งเป็นบทเรียนที่เกิดขึ้นจากตอนที่ประเทศจีนล็อกดาวน์ ทำให้บริษัทเหล่านั้นขาดวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิต
2. การพึ่งพาผู้ผลิตวัตถุดิบมากกว่าหนึ่งแห่ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าบริษัทจะมีแผนสำรองในห่วงโซ่อุปทาน การพยายามเพิ่มความหลากหลายในห่วงโซ่อุปทานทำให้บริษัทมีต้นทุนสูงขึ้น แต่เป็นวิธีที่มีความจำเป็นกับสถานการณ์ปัจจุบัน
3. การย้ายฐานการผลิต ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมาก่อนสืบเนื่องจากสงครามการค้า และปัจจัยความเสี่ยงจากภูมิรัฐศาสตร์ โดยมีการตั้งโรงงานการผลิตให้ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบหรือตลาดมากขึ้น เพื่อลดขนาดห่วงโซ่อุปทานให้สั้นลง ลดความเสี่ยงและต้นทุน และการปรับตัวเหล่านี้ทำให้บริษัทต้องลงทุนมากขึ้น นอกเหนือจากปัญหาที่อุปสงค์ลดลงด้วย รัฐบาลในประเทศต่าง ๆ มีนโยบายในการช่วยเหลือบริษัทเล็ก เช่นเดียวกับองค์กรขนาดใหญ่ที่ให้ความช่วยเหลือบริษัทเล็ก อาทิเช่น การช่วยส่งข้อมูลค่าใช้จ่ายที่ร้านเล็กกำลังเผชิญให้ธนาคาร เพื่อให้ร้านเล็กเข้าถึงความช่วยเหลือทางการเงินได้

ในประเด็นด้านความยั่งยืน ดิจิทัล และการใช้เครื่องจักร ก็เป็นสิ่งที่บริษัทนำมาใช้เปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานเช่นกัน อันจะให้เห็นจากองค์กรขนาดใหญ่ที่จะสามารถประหยัดต้นทุนในการผลิต แต่ประเด็นนี้อาจทำให้ SMEs ไม่สามารถก้าวทันได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบได้ในระดับมหภาค ในเรื่องการใช้จักรกลมาช่วยเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจ เนื่องจากจะนำไปสู่ปัญหาแรงงานที่ถูกเครื่องจักรกลเข้ามาแทนที่

สำหรับวาระเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข ประกอบไปด้วย การยกระดับความสามารถในการฟื้นตัวของห่วงโซ่อุปทาน การแบ่งปันข้อมูลกันในห่วงโซ่อุปทาน จะทำให้บริษัทในห่วงโซ่การผลิตเดียวกันสามารถจัดการการผลิตและเครือข่ายได้ อาจเป็นไปได้ในลักษณะแพลตฟอร์มที่ทำให้การจัดการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่การผลิตสะดวกยิ่งขึ้น ขยายผลไปสู่การมี user interface และเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตโลกได้ สิ่งนี้จะช่วยให้บริษัทได้มีแผนสำรองสำหรับการผลิต สร้างความหลากหลาย ทำให้ต้นทุนการผลิตน้อยลง และอาจนำไปปรับใช้ได้ในภูมิภาคด้วย รวมไปถึงเรื่องการจ่ายเงินข้ามประเทศบนแพลตฟอร์ม ซึ่งต้องอาศัยรัฐบาลให้การมีบทบาทที่จะทำให้เรื่องนี้เกิดขึ้น

แม้มีการคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจจะกลับไปสู่ระดับก่อนโควิดได้ในปี 2566 แต่ห่วงโซ่อุปทานหลังจากวิกฤตควรต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อตอบสนองกับโลกที่เปลี่ยนไป การย้ายการผลิต หรือการสร้าง ความหลากหลายในห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งจะช่วยในการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

➤ **Dr. Chheng Kimlong, Director, Asian Vision Institute (Cambodia)**

ห่วงโซ่อุปทานในกลุ่มประเทศ CLMVT ได้รับผลกระทบจากโควิด แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่อาจถูกแยกออกจากประเด็นเรื่องภูมิรัฐศาสตร์กับการแข่งขันทางการเมืองได้ จากกระแสของห่วงโซ่อุปทานในช่วงสามปีหลังก่อนวิกฤตโควิด จะเห็นได้ว่า มีการย้ายฐานการผลิตเกิดขึ้นมาก่อนแล้ว อย่างไรก็ตาม ภูมิภาคได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิดที่มีต่อห่วงโซ่อุปทาน ดังนี้

การท่องเที่ยวของภูมิภาคส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่การผลิตอย่างรุนแรง ต่อธุรกิจขนาดเล็กและย่อย และวิสาหกิจรายย่อยในกลุ่มประเทศ CLMVT มีบทบาทที่สำคัญต่อห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค และยังมีผลต่อการฟื้นตัวด้วย กว่าร้อยละ 98 ของ SMEs ในภูมิภาคนี้ทำให้เกิดอุปทานและการจ้างงานประมาณร้อยละ 65-75 ในห่วงโซ่การผลิต ซึ่งมีผลต่อการเติบโตของภูมิภาค อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือของรัฐ คือ การปิดช่องว่างในการปรับเปลี่ยน

เทคโนโลยีในธุรกิจขนาดเล็ก แม้ว่าในไทยกับเวียดนามจะมีการเติบโตในส่วนนี้มาก แต่ในประเทศ กัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมา ยังไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร ทั้งประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญมี 2 ด้าน

1. การเชื่อมต่อทั้งทางกายภาพ คือการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับ การเคลื่อนย้ายของแรงงานและห่วงโซ่อุปทาน ในขณะที่กลุ่ม CLMVT กำลังส่งเสริมภูมิภาคในแง่ห่วงโซ่อุปทาน จุดนี้เป็นนโยบายเพื่อดึงดูดกลุ่มประเทศ EU ในการทำให้ภูมิภาคผนวกรวมกันเร็วขึ้น
2. การทำงานแบบบูรณาการงานขับเคลื่อนเชิงชุมชนพื้นที่ (vertical and horizontal integration) ธุรกิจขนาดเล็กเป็นหัวใจหลักที่จะขับเคลื่อนห่วงโซ่อุปทานของประเทศ กลุ่มประเทศ CLMVT ยังคงพึ่งแรงงานในระดับเล็ก และทรัพยากรธรรมชาติอยู่

ในภาพรวม การฟื้นตัวของห่วงโซ่อุปทาน CLMVT ต้องอาศัยความช่วยเหลือของรัฐบาล สนับสนุนการรวมตัวกันของธุรกิจเล็กเป็นสังคมธุรกิจและกลุ่มประเทศใน CLMVT ผ่านการ แลกเปลี่ยนทางเทคโนโลยี ผ่านการสนับสนุนเงินทุน และการจัดการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีใช้เพื่อ การแข่งขันกันตัดราคาด้วยการลดมาตรฐาน (race to the bottom) แต่ช่วยเหลือกันในฐานะ ภูมิภาค ให้มีเครื่องมือเพื่อสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานที่แข็งแกร่ง และในระดับประเทศเอง ต้องส่งเสริมการร่วมมือกับโครงการที่สนับสนุนภูมิภาค จะนำมาซึ่งประโยชน์ทั้งในภูมิภาคและ นอกภูมิภาคในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง นอกจากนั้น ยังมีประเด็นการสนับสนุนห่วงโซ่อุปทาน ของภูมิภาค เพื่อตอบรับกับอุปทานของประเทศต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญกับมาตรฐานในด้านสิทธิ มนุษยชน สิ่งแวดล้อม และขั้นตอนการพัฒนาที่ยั่งยืนและครอบคลุม (inclusivity)

➤ **Mr. Moe Myint Kyaw, Managing Director, Myanmar Makro Industry Co., LTD.**

วิกฤตโควิด-19 ในเมียนมาเริ่มต้นในเดือนมีนาคม ปี 2563 ส่งผลให้ GDP ของประเทศ โตขึ้นเพียงร้อยละ 1.7 (อ้างอิงจากธนาคารโลก) จากปกติประมาณร้อยละ 6.3 ในช่วงปี 2554 - 2562 หลังจากนั้น ประเทศประสบกับความวุ่นวายทางการเมืองซึ่งส่งผลเกิดอัตราการว่างงานถึง 1 ล้านคน ภายในสิ้นปี 2564 นอกจากนี้ ยังเกิดผลกระทบในภาคการผลิต การส่งออก โรงงาน มากมายปิดตัว หรือต้องอาศัยการลดแรงงาน ความไม่มั่นคงทางการเมืองมีผลทำให้อุปสงค์ลดลง เนื่องจากการเคลื่อนย้ายในประเทศต่ำลงมาก ปัญหาการว่างงาน การขนส่งหยุดชะงัก การลงทุน น้อยลงอย่างต่อเนื่อง สุขภาพและการศึกษาที่ได้รับผลกระทบ ธุรกิจและบริการหยุดชะงักจากการ อารยะขัดขืน (CDM- Civil Disobedience Movement) ปัญหาสภาพคล่องจากอุปสรรคทาง

กายภาพในการเข้าถึงเงิน (ปัญหาการเข้าถึงธนาคาร ทำให้ธุรกิจมีปัญหาด้านการจ่ายเงิน) ทั้งหมดนี้กระทบต่อเศรษฐกิจของเมียนมาในปี 2564 และเชื่อว่า GDP จะตกลงที่ -18%

ในปัจจุบัน ค่าเงินสกุลท้องถิ่นตกลงร้อยละ 23 เมื่อเทียบกับดอลลาร์เมื่อต้นปี 2564 และการลงทุนจากต่างประเทศลดลง เมื่อมีอุปสงค์และสภาพคล่องน้อยลง ค่าเงินอ่อนลง มีการนำเข้าตู้คอนเทนเนอร์ลดลง จึงทำให้มีตู้คอนเทนเนอร์ไม่เพียงพอ กระทบต่อค่าระวางเรือ วัตถุประสงค์จึงถูกจำกัดลงสำหรับภาคการผลิต อย่างไรก็ตาม ด้านการเกษตร การขายผลผลิตทางการเกษตรยังเป็นไปได้ในหมวดพืชเศรษฐกิจ แต่ยังมีส่วนของพืชผลที่ได้รับผลกระทบจากการปิดท่าเรือของจีนในการนำเข้าอีกมาก เช่น หัวหอม มะเขือเทศ ด้านการค้าระหว่างประเทศยังคงเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก มีการนำเข้าสินค้าและส่งออกลดลง เช่น สิ่งทอ การปิดตัวจากโรงงานกระทบแรงงานกว่าแสนคน เนื่องจากห่วงโซ่อุปทานได้รับผลกระทบมาจากจีน

เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ เมียนมาได้รับผลกระทบหนักกว่าประเทศอื่นมาก แต่ในขณะนี้ รัฐบาลได้พยายามดูแลเรื่องขั้นตอนการฟื้นฟูให้เร็วขึ้น การรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษากฎหมายเริ่มเข้าที่เข้าทาง มีเป้าหมายให้เกิดการสร้างงานมากขึ้น การหาสิ่งทดแทนในการผลิตเพื่อแก้ปัญหาการนำเข้า การสนับสนุน SMEs มีความพยายามดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ ซึ่งต้องประเมินศักยภาพยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการฟื้นฟู และความร่วมมือกับกลุ่มประเทศ CLMVT เพื่อเชื่อมต่อข้ามพรมแดนได้มากขึ้น

➤ **Dr. Sthabandith Insisienmay, Vice President, National Institute for Economic Research (NIER), Lao PDR**

สถานการณ์ความไม่แน่นอนส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานใน สปป.ลาว แม้ว่าลาวจะมีตัวเลขผู้ติดเชื้อที่ไม่มากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น แต่โรคระบาดส่งผลกระทบต่อหลายภาคส่วนในประเทศ โดยในปี 2564 ที่มีการระบาดระลอกสอง นับเป็นการซ้ำเติมหลายภาคส่วนจากผลกระทบที่รุนแรงอยู่แล้ว ธุรกิจต่าง ๆ ต้องพยายามลดต้นทุน และหลายธุรกิจต้องปิดตัวลง นับตั้งแต่ช่วงเมษายน 2564 จากผลสำรวจจากธุรกิจ 619 แห่งในหลายภาคส่วนและพื้นที่ จำนวนกว่าร้อยละ 15 ที่จะไม่ฟื้นตัว และเพียงร้อยละ 19 เกือบจะฟื้นตัวทั้งหมดจากการระบาดระลอกแรก

ทั้งนี้ ผลกระทบของวิกฤตนี้ในแง่ห่วงโซ่อุปทาน เห็นได้จากภาคการท่องเที่ยว การส่งออก ในการเกษตรอาจฟื้นตัวได้เร็วกว่าภาคอื่น แต่สำหรับผู้ส่งออกด้านการเกษตรก็ยังคงได้รับผลกระทบ ผลกระทบดังกล่าวต่อห่วงโซ่อุปทานใน สปป.ลาว จะแบ่งได้เป็น 3 ด้าน

1. การหยุดชะงักจากการปิดพรมแดนและการเคลื่อนย้ายของแรงงาน ในแง่นี้ การท่องเที่ยวได้รับผลกระทบมากที่สุดตั้งแต่ปี 2563 คือไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อไปยังห่วงโซ่อุปทานด้วย เช่น บริษัทเบียร์ยอดชาย 5% แต่ตกลงอีก 50% ในห้าเดือนแรกของ 2564
2. การหยุดชะงักจากอุปสงค์ที่ลดลงทั่วโลก ดังเห็นได้ในอุตสาหกรรมการผลิตทั่วโลก เช่น ชิ้นส่วนกล่อง สิ่งทอ ซึ่งเกิดจากการมีอุปสงค์ลดลง ทั้งจากในไทย และในยุโรป อุตสาหกรรมสิ่งทอก็ได้รับผลกระทบจากการที่ร้านค้าปิดหน้าร้าน ในห้างสรรพสินค้า ทำให้การผลิตลดลง
3. การหยุดชะงักอันเกิดจากความล่าช้าในการนำเข้าวัตถุดิบ เช่น ร้อยละ 60 ของวัตถุดิบในการผลิตต้องอาศัยการนำเข้าจากจีน แม้ว่าจะยังมีการขนส่งเกิดขึ้นได้ แต่บางบริษัทใน สปป.ลาว รายงานว่า การเข้าถึงวัตถุดิบทำได้ยากขึ้น การขาดแคลนวัตถุดิบเป็นสิ่งที่ธุรกิจกังวลที่สุด บางบริษัทต้องปิดโรงงานจากคำสั่งของรัฐ ทำให้แรงงานไม่สามารถมาทำงานได้ และไม่สามารถส่งมอบสินค้าได้ตามตกลง และส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบทางกฎหมาย

สิ่งที่รัฐบาลต้องรีบดำเนินการคือ การอำนวยความสะดวกให้การขนส่งสินค้าผ่านพรมแดนเกิดขึ้นได้และเป็นไปตามมาตรการด้านสุขภาพ เพื่อซ่อมแซมห่วงโซ่อุปทานที่ขาดไป นำเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยเสริม เช่น ในการเปลี่ยนงานเอกสารให้เป็นดิจิทัล ขณะนี้ รัฐบาลสปป.ลาว ยังมีการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมของปี 2564-2568 เน้นการช่วยเหลือธุรกิจและเปิดช่องการเจรจาระหว่างธุรกิจที่ไม่สามารถส่งสินค้าได้เมื่อเผชิญสถานการณ์วิกฤต เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ และยังมีการแบ่งหมวดโรงงานที่ได้รับผลกระทบ เพื่อออกมาตรการให้การผลิตได้รับผลกระทบน้อยที่สุด เป็นต้น

➤ **Mr. Suriyan Vichitlekarn, Executive Director, Mekong Institute**

ผลกระทบจากโควิด-19 ในห่วงโซ่อุปทานและหนทางสู่การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ 5 ข้อ ประกอบด้วย

1. วิกฤตครั้งนี้ยังคงมีอยู่และยังจะไม่จบในเร็ววันนี้ ผลกระทบส่วนหนึ่งมาจากโรคระบาด แต่อีกส่วนเองก็มีผลมาจากนโยบายที่ใช้ในการรับมือกับสถานการณ์ นโยบายที่ออกมาควรเปลี่ยนจากการพยายามควบคุม มาสู่การรับมือและการ

พยายามฟื้นตัวจากสถานการณ์ เพื่อมองไปยังอนาคตและออกแบบวิธีการปรับตัว

2. ผลกระทบไปยังฐานรากที่เกิดจากโควิด คือการไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าสถานการณ์จะเกิดในทิศทางใด ทำให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินธุรกิจ และกระทบต่อการฟื้นตัวของห่วงโซ่อุปทาน ส่วนหนึ่งของปัญหาไม่ใช่จากโรคระบาด แต่เป็นความก้าวหน้าในด้านห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาคว่าจะสามารถเชื่อมต่อกันได้มากขึ้นอย่างไร และควรเน้นวงงานที่ต้องใช้แรงงานเป็นหลัก เช่น ภาคการท่องเที่ยวว่าจะสามารถฟื้นตัวได้อย่างไรจากสถานการณ์นี้
3. สถานการณ์ยังคงมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ไม่อาจคาดการณ์ได้ว่าห่วงโซ่อุปทานจะฟื้นตัวออกมาในรูปแบบใด ดังนั้น โอกาสในการแก้ปัญหา คือการเน้นที่ตลาดภายในประเทศในด้าน e-commerce ทั้งนี้ ต้องดูการจัดการแรงงานกลับเข้ามาในระบบ และจัดสรรให้เข้ากับความต้องการของสถานการณ์
4. นโยบายจากองค์กรและมาตรการต่าง ๆ ในการอำนวยความสะดวกแก่ห่วงโซ่อุปทานและแผนการฟื้นฟูได้เกิดขึ้นแล้ว ประเด็นสำคัญ คือ จะทำอย่างไรเพื่อสามารถเปลี่ยนแผนการให้เป็นการปฏิบัติจริง ให้มีการตรวจสอบ ปรับได้ตลอดเส้นทางการฟื้นตัว เพื่อให้มั่นใจว่าจะทำตามแผนดังกล่าวได้ในสถานการณ์จริง
5. ปัญหาของห่วงโซ่อุปทานและการฟื้นฟู ภูมิภาคมีการพูดคุยกันในระดับนโยบาย แต่ยังมีได้มีการปฏิบัติตามที่ได้หารือกันไว้ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดการทำงานร่วมกันในการจัดการและแก้ปัญหาโดย CLMVT สามารถเตรียมการเพื่อรับมือกับปัญหาผ่านการแบ่งปันข้อมูลร่วมกันและระบุมมาตรการเพื่อที่จะทำให้ภูมิภาคฟื้นตัวร่วมกันได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ ต้องมีการจัดการความเสี่ยงที่มีความสม่ำเสมอทั่วทั้งประเทศ และ สุดท้ายคือ การมีมาตรการสำหรับธุรกิจ SMEs ที่ต้องนำไปปฏิบัติจริงได้ เพื่อช่วยเหลือบริษัทต่าง ๆ ในการใช้ประโยชน์จากโครงการที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

1.7 Group Discussion: Technology adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT

➤ Mr. Jonathan Wong, Chief of Technology & Innovation, UNESCAP

ย้อนกลับไปเมื่อช่วงที่ประเทศต่าง ๆ ลงนามใน “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals) ในปี ค.ศ. 2015 มีเป้าหมาย 17 ประการ ซึ่งครอบคลุม 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ประเพณีของสตาร์ทอัพที่ควรให้การสนับสนุน คือ บริษัทที่เน้นการแก้ปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเป็นบริษัทที่สร้างกำไรและก่อให้เกิดการเติบโตของเศรษฐกิจด้วย และบริษัทเหล่านี้ก็ควรมุ่งเน้นการนำเสนอสินค้าบริการเพื่อกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในชุมชนที่เป็นสังคมชายขอบด้วย

ESCAP ทำงานร่วมกับหลายรัฐบาลในแง่ของนวัตกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายทาง SDGs ที่ได้กล่าวไป ทั้งกับผู้ประกอบการทั่วไปและผู้ประกอบการเพื่อสังคม รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ของประเทศอาเซียน ได้มีการลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับธุรกิจเพื่อสังคม กล่าวคือ เป็นธุรกิจที่ดำเนินเพื่อคนที่รายได้น้อย และนำกลุ่มคนเหล่านี้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในภาคการผลิต รวมทั้งมีเป้าหมายเพื่อให้ตระหนักถึงสังคมและสร้างผลกำไรด้วยในเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น แอปพลิเคชัน Romoni ซึ่งเป็นแอปที่สามารถเรียกบริการที่คนต้องการได้ในช่วงโควิด เช่น ช่างตัดผม เป็นต้น ESCAP ได้ให้การสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพโดยเฉพาะธุรกิจที่ก่อให้เกิดการแก้ปัญหาสังคม ช่วยเหลือคนรายได้น้อย เพิ่มงานให้ผู้หญิง โดยให้ความช่วยเหลือใน 3 ด้านคือ 1. สร้างนโยบายให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย 2. เพิ่มการเข้าถึงแหล่งทุนผ่านการเงินแบบดิจิทัล 3. เสริมทักษะด้านดิจิทัล

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของสตาร์ทอัพ มีตัวอย่างความสำเร็จของการร่วมมือกับรัฐบาลบังคลาเทศ ที่ได้เปิดโอกาสให้มีการจ้างงานผู้หญิงมากขึ้น และยังมีกรณีศึกษาเกี่ยวกับนโยบายสตาร์ทอัพที่เน้นตามหลักการ SDGs เช่น แอปพลิเคชัน iFarmer ที่ช่วยพัฒนาด้านเงินทุนดิจิทัล รัฐบาลยังเปิดโอกาสให้นักลงทุนสามารถไปลงทุนในชนบทเพื่อช่วยชาวไร่ชาวนาในชนบทได้ และสามารถแบ่งปันผลกำไรกันได้ระหว่างคนทั้งสองกลุ่ม ในกัมพูชามีตัวอย่างของการพัฒนาทักษะดิจิทัล เช่น การลงทุนในแอปพลิเคชัน SHE Investment ซึ่งมุ่งช่วยให้กลุ่มนักธุรกิจผู้หญิงในกัมพูชาสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธนาคารได้ แก้ปัญหาสำหรับผู้หญิงไม่มีบันทึกทางการเงินกับทางธนาคารและขาดทักษะด้านนี้ โดยผู้หญิง

สามารถเก็บบันทึกเกี่ยวกับการเงินไว้บนแอปพลิเคชัน เพื่อเป็นหลักฐานให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธนาคารได้ในอนาคต

นโยบายของรัฐบาลมีส่วนสำคัญมากที่จะช่วยให้เกิดบริษัทสตาร์ทอัพในรูปแบบที่ตอบสนองต่อเป้าหมายที่ SDGs จึงจำเป็นต้องมีนโยบายทางยุทธศาสตร์ที่รอบคอบ เพื่อสนับสนุนกลุ่มสตาร์ทอัพนี้ และในยุคหลังโรคระบาดที่โลกจำเป็นต้องก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐบาลต่าง ๆ และนักลงทุนจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนนวัตกรรมที่ทำให้เกิดจุดบรรจบของทั้งเทคโนโลยีและแหล่งเงินทุน ทั้งนี้ การเชื่อมโยงทางดิจิทัลจะต้องอาศัยทักษะทางดิจิทัลของคนในสังคมจึงจะทำให้สตาร์ทอัพเติบโตไปได้

➤ **Dr. Siah Hwee Ang, Professor of International Business and Strategy, Victoria University of Wellington**

ประเทศนิวซีแลนด์ประสบวิกฤตโควิด-19 ช้ากว่าประเทศอื่น ทำให้มีบทเรียนจากประเทศในอาเซียนที่นำมาปรับใช้ได้ ตัวอย่างเช่น ไทยเวียดเจ็ทแอร์ได้นำเสนอ Power Pass ที่สามารถใช้เดินทางได้ไม่จำกัดในเวียดนาม หรือแอปพลิเคชัน Alodokter ในอินโดนีเซีย หรือ Plug and Play ในประเทศไทย รวมทั้งการให้คำปรึกษาทางการแพทย์ออนไลน์ เป็นต้น มีบริการใหม่ ๆ เช่น การตรวจเชื้อโรคเคลื่อนที่แบบช่วยเหลือตนเอง ที่บริษัทต่าง ๆ นำมาใช้ตรวจอุณหภูมิร่างกายของพนักงานหรือผู้เยี่ยมชมในช่วงโควิด นอกจากนี้ มีความร่วมมือระหว่างภูมิภาคเกิดขึ้นในยุคหลังโรคระบาด มีการผลักดันองค์กรใหญ่ ๆ หรือบริษัทข้ามชาติในการเป็นผู้นำเพื่อสร้างพื้นที่ใหม่ ๆ เพื่อให้บริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากกลุ่มหลังนี้ได้รับผลกระทบอย่างหนักในวิกฤตโรคระบาด ทั้งประเทศในอาเซียน หรือนิวซีแลนด์เองก็ตาม

ในด้านการศึกษา นิวซีแลนด์มีการปรับตัวด้วยการสอนบนแอปพลิเคชัน Zoom อย่างไรก็ตาม แม้ไม่ได้มีการใช้มาตรการล็อกดาวน์มาเกือบหนึ่งปี แต่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นคือ นักเรียนไม่ได้อยากมาเข้าฟังการบรรยายด้วยตนเอง ผู้สอนจึงต้องบันทึกวีดิทัศน์เพื่อให้นักเรียนสามารถกลับมาดูซ้ำเอง ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงการศึกษาเสมอ แต่ในฐานะผู้สอนเองเชื่อว่า การเรียนรู้ทำได้ดีกว่าเมื่อเจอหน้า แต่สำหรับคนรุ่นต่อไปอาจมีวิธีคิดที่ต่างไปกับวิธีการเรียนหรือการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลต่อด้านการศึกษา รวมถึงความคิดของคนที่มีต่อด้านธุรกิจด้วย

บริษัทสตาร์ทอัพและเทคโนโลยีเติบโตขึ้นมาก และมีแนวโน้มว่าในอนาคต บริษัทที่เชื่อมโยงสองอุตสาหกรรมเข้าหากันจะมีเพิ่มขึ้น เช่น อาหารกับสุขภาพ หรือ สุขภาพกับดิจิทัล ตัวอย่างเช่น แอปพลิเคชันที่สามารถตรวจหรือให้คำปรึกษาด้านการแพทย์ ทั้งนี้ นิวซีแลนด์อาจมีการสนับสนุนในด้านวิทยาศาสตร์และด้านนวัตกรรมอย่างเต็มที่ แต่ยังคงขาดการส่งเสริมทักษะด้านผู้ประกอบการให้สามารถนำแนวคิดด้านนวัตกรรมไปต่อยอดทางธุรกิจได้

➤ **Dr. Pun-Arj Chairatana, Executive Director of National Innovation Agency (NIA), Thailand**

ในหนึ่งปีครึ่งที่ผ่านมา NIA ได้สังเกตเห็นปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมและเรื่องสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจขึ้น นอกจากนี้เรื่องโรคระบาดแล้ว ในอนุภูมิภาคนี้กำลังเผชิญสภาวะที่ยากลำบากร่วมกัน นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินงานที่เกิดขึ้น 10 ประการในแวดวงสตาร์ทอัพในเมืองไทย ได้แก่

1. กลุ่มธุรกิจที่มีอยู่เดิมที่ได้ประโยชน์จากมาตรการการลดค่านี้นี้เนื่องจากมีอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น เช่น สตาร์ทอัพธุรกิจส่งอาหาร ด้านบริการเคลื่อนย้ายสินค้า การชำระเงิน ขนส่งสินค้า ที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนมากขึ้นและได้รับเงินลงทุนหรือพันธมิตรต่างชาติ เช่น อิสราเอล อเมริกา ญี่ปุ่น ซึ่งมีบริษัทที่มีความโดดเด่น โดยเฉพาะในหมวดเกษตรกรรม การแพทย์ และปัญญาประดิษฐ์เพิ่มมากขึ้นและหลายที่เริ่มมีสถาบันวิจัยเป็นของตนเอง
2. นโยบายสาธารณะใหม่ที่จัดลำดับความสำคัญมุ่งเน้นไปที่การเป็นศูนย์กลางนวัตกรรมหรือเมืองนวัตกรรม เช่นที่ กรุงเทพ เชียงใหม่ ขอนแก่น รวมทั้งพื้นที่ของโครงการ EEC เป็นต้น บริษัทขนาดใหญ่หลายแห่งมีการย้ายศูนย์กลางนวัตกรรมไปเมืองอื่น ๆ นอกกรุงเทพ ทั้งนี้ NIA บริหารพื้นที่ที่รองรับด้านนวัตกรรมใน 16 จังหวัด และตั้งเป้าให้คนรุ่นใหม่ที่อยู่ในโครงการ Startup Thailand League จำนวน 70,000 คนเข้าร่วมในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ซึ่งได้ตั้งบริษัทจากเงินทุนที่โครงการสนับสนุน ขณะนี้มีมหาวิทยาลัยกว่า 40 แห่งที่เข้าร่วมในโครงการ และหลายบริษัทที่ตั้งขึ้นมีผลประกอบการที่ดีแม้ในช่วงที่เกิดวิกฤตเนื่องจากได้ใช้ประโยชน์จากห้องทดลองของมหาวิทยาลัย ซึ่งช่วยลดการย้ายถิ่นฐานระหว่างเมืองต่าง ๆ โดยสามารถสร้างบริษัทสตาร์ทอัพในภูมิลำเนาตนเอง และก่อให้เกิดการสร้างงานขึ้นแม้ในช่วงวิกฤต
3. NIA เริ่มมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยซึ่งมีอุทยานวิทยาศาสตร์ระดับภูมิภาคมีโครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรมที่สนับสนุนแก่สตาร์ทอัพและ SMEs ใน

- ท้องถิ่น ให้สามารถใช้ห้องทดลองเพื่อเพิ่มจำนวนบริษัทที่มีนวัตกรรมมากขึ้นในแต่ละเมือง ทั้งนี้ ยังมีความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมในภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นด้วย
4. โครงการที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเพื่อการค้าขายข้ามพรมแดน เช่น SMEs และสตาร์ทอัพสามารถสมัครโครงการเพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซในสปป.ลาว เนื่องจากการมีช่องทางการกระจายสินค้าที่ดีระหว่างภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสปป.ลาว จึงทำให้มีแอปพลิเคชันประเภทนี้มากขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว
 5. บทบาทด้านเทคโนโลยีของภาครัฐที่มากขึ้น 3 ด้าน คือ
 - ❖ ระบบศุลกากรและสรรพากรในประเทศจะเปลี่ยนไปเป็นดิจิทัล โดยภาครัฐต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับสตาร์ทอัพ ทั้งในแง่ของการจัดส่งสินค้าและระบบการติดตามสินค้า
 - ❖ บทบาทด้านการทูตนวัตกรรม (innovation diplomacy) มีการจัดงาน Southeast Asia Startup Assembly สองปีที่ผ่านมา และได้มีการเชิญหน่วยงานด้านนวัตกรรมต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอื่น ๆ มาเข้าร่วมงานประชุมและสัมมนา เพื่อมาร่วมแบ่งปันมุมมองเกี่ยวกับระบบนิเวศเพื่อการพัฒนาของสตาร์ทอัพในประเทศเพื่อนบ้าน
 - ❖ การร่วมมือกันระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ NIA ในการใช้ Smart VISA ในช่วงเวลาวิกฤตโควิด ที่มีปริมาณใบสมัครจากสตาร์ทอัพและนักลงทุนเพิ่มขึ้นสามเท่า
 6. NIA มุ่งหวังให้เกิดบริษัทสตาร์ทอัพเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology) มากขึ้นเป็น 100 แห่งภายใน 3 ปี ซึ่งปัจจุบันมีแล้ว 60 แห่ง
 7. บทบาทของการลงทุนขององค์กรในบริษัทสตาร์ทอัพ มีการลงทุนมากขึ้นโดยองค์กรระดับชาติขนาดใหญ่ โดยให้เงินลงทุนก้อนใหญ่แก่บริษัทสตาร์ทอัพในหลายอุตสาหกรรม เช่น เกษตรกรรม สัตววิทยา รวมไปถึงการลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูง และยังมี การขยายเครือข่ายไปยังบริษัทสตาร์ทอัพต่างชาติด้วย
 8. นวัตกรรมและธุรกิจเพื่อสังคมมีความสำคัญมากขึ้น มีการสนับสนุนโครงการเหล่านี้ถึง 300 โครงการด้วยกันในปีที่ผ่านมา
 9. บริษัทสตาร์ทอัพที่เน้นระบบจ่ายยาทางไกล มีการสนับสนุนโรงพยาบาลกว่า 200 แห่ง ในการพัฒนาระบบการกักตัวที่บ้าน และการติดตามการจ่ายยาระยะไกล

10. บริษัททางนวัตกรรมถึง 500 แห่งที่ NIA กำลังพยายามจัดหมวดหมู่ขนาดเล็กลง ใหญ่ รวมเป็นสหพันธ์หรือสมาคม เพื่อที่บริษัทเหล่านี้จะสามารถเข้าใจการจัดการนวัตกรรมของตนเอง

➤ **Ms. Phi Van Nguyen, Chairwoman of Vietnam Angel Network**

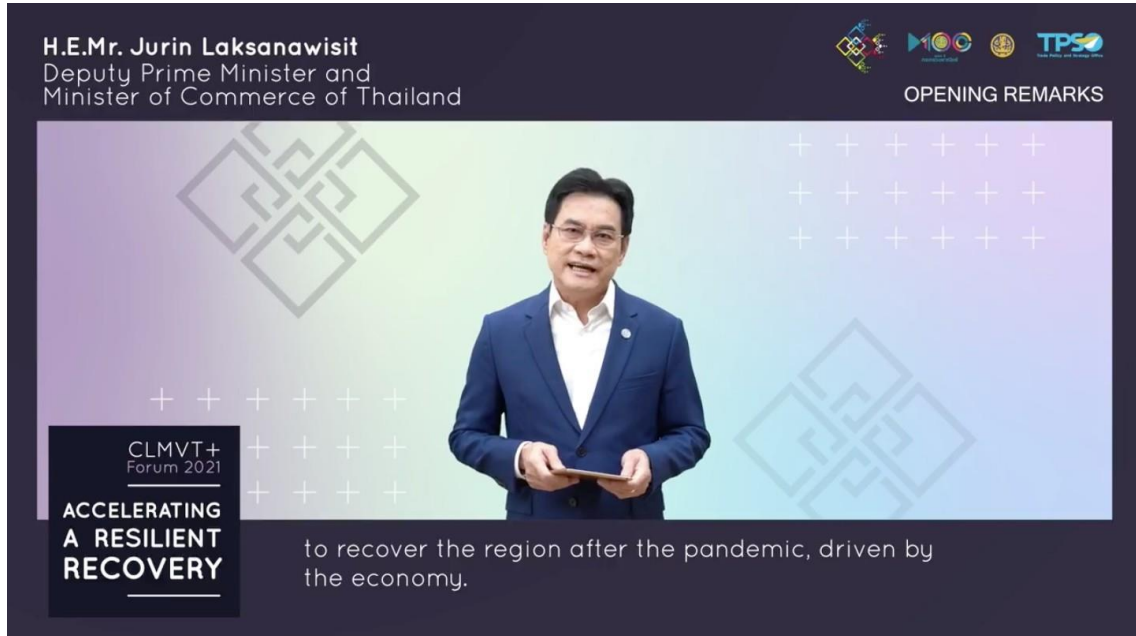
ช่วงก่อนยุคโควิด-19 หลายภาคส่วนให้ความสนใจสตาร์ทอัพ ทำให้การลงทุนหลังไหลมาในเวียดนาม แต่หลังวิกฤตโควิด-19 เริ่มมีการลงทุนเพิ่มมากขึ้นในธุรกิจ SMEs ที่มีศักยภาพในการขยายตลาด และโมเดลธุรกิจสามารถนำมาปรับเปลี่ยนให้เป็นบริษัทสตาร์ทอัพได้ สำหรับในเวียดนาม ภายในครึ่งปีแรกของปี 2564 มี SMEs กว่า 70,000 แห่งที่ปิดตัวลงหรือหยุดดำเนินกิจการ ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีผลต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวม โดยนับเป็นร้อยละ 96-98 ของจำนวนกิจการทั้งหมด

วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ทำให้บริษัทร้อยละ 93 พึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อหาทางออกจากสถานการณ์ดังกล่าว จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่ยังดำเนินกิจการอยู่พบว่าร้อยละ 43, 22 และ 12 ต้องการให้การดำเนินงานเปลี่ยนเป็นดิจิทัลที่อัตราร้อยละ 11-30, 31-50 และ มากกว่าร้อยละ 50 ของการทำงานทั้งหมดภายในปี 2564 ตามลำดับ ผลการสำรวจที่น่าสนใจคือ ภาพรวมของบริษัทในเวียดนามเองอยู่ในจุดที่พัฒนาน้อยกว่าประเทศอื่นและไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องการเปลี่ยนเป็นดิจิทัล ในขณะที่ประเทศไทยนั้นอยู่ในจุดที่มีคะแนนสูงกว่า

ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เวียดนามได้ให้ความสนใจกับบริษัทสตาร์ทอัพ แต่ในช่วงวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 เวียดนามได้หันมาสนใจธุรกิจ SMEs และพยายามให้ธุรกิจเหล่านี้นำดิจิทัลไปปรับใช้ ในขณะเดียวกัน บริษัทหลายแห่ง เช่น Unilever Abbott Lazada และ Bayer ให้ความสนใจกับการปรับใช้ดิจิทัล ปัจจุบันมีแพลตฟอร์มสำหรับบริษัทข้ามชาติ SMEs และสตาร์ทอัพที่สามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีมาแบ่งปันกันในหลากหลายวงการ มีการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ การจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งนโยบายที่กำลังดำเนินอยู่นี้มีความคล้ายคลึงกับทิศทางของ NIA ที่พยายามให้บริษัทข้ามชาติ SMEs หรือสตาร์ทอัพมาอยู่ในระบบนิเวศที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน หากแต่ละประเทศร่วมหารือและจัดโครงการร่วมกัน ดังเช่นที่เวียดนามได้เข้าร่วมงาน startup pitching ที่จัดโดยสิงคโปร์ จะช่วยเปิดโอกาสให้สตาร์ทอัพได้เติบโตในระดับภูมิภาค

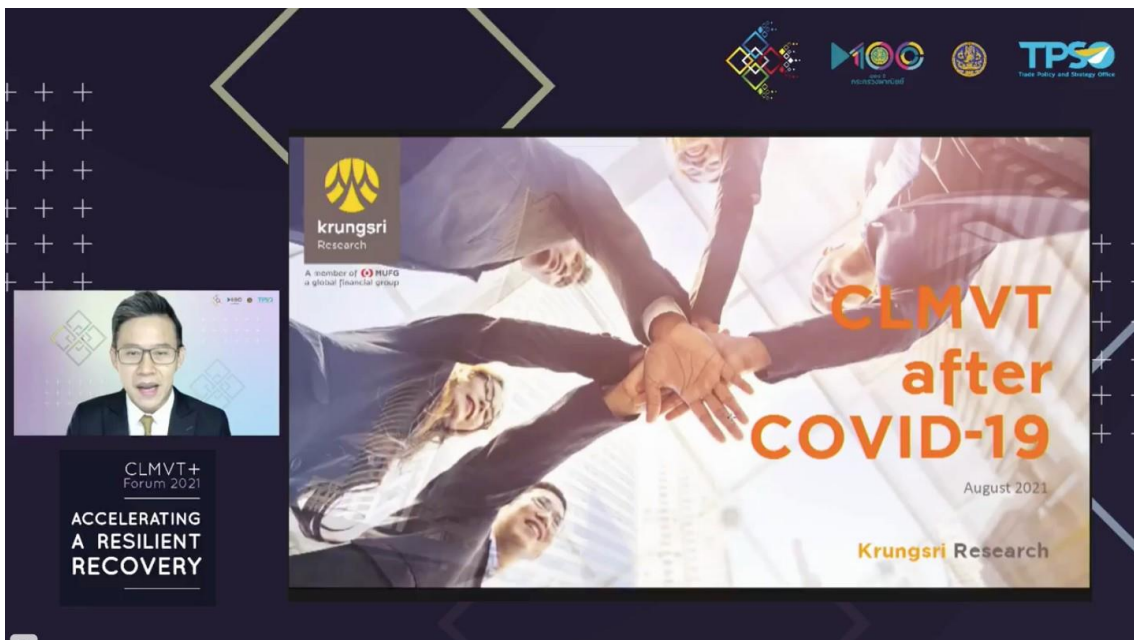
ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรม

➤ ช่วงกล่าวเปิดงาน

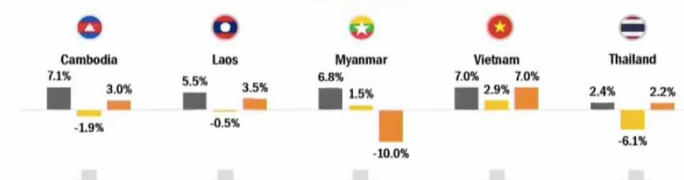
➤ ช่วงปาฐกถาพิเศษ: CLMVT หลังยุคโควิด-19

CLMVT economies are diverse and recovering from the pandemic.

CLMVT GDP growth forecast

Country	2019	2020	2021F
Cambodia	7.1%	3.0%	-1.9%
Laos	5.5%	3.5%	-0.5%
Myanmar	6.8%	1.5%	-10.0%
Vietnam	7.0%	2.9%	7.0%
Thailand	2.4%	2.2%	-6.1%

Country-specific risk

- Cambodia:**
 - Strong export rebound with ongoing recovery among trade partners
 - Ample fiscal space
 - Covid-19 resurgence and lockdown
 - Tourism focused
- Laos:**
 - Construction of large infrastructure
 - Strong exports rebound with higher commodity prices
 - Lockdown retightening
 - High public debt burden
- Myanmar:**
 - Military crackdowns and civil disobedience
 - Business have shuttered due to labor shortages
 - Foreign companies are likely to postpone investments
 - Limited fiscal policy and unclear economic direction
- Vietnam:**
 - Robust export from high-tech exports
 - Currency manipulator tag removed by the US
 - Strong rebound in FDI inflows
 - Covid-19 clusters remains to be watched
- Thailand:**
 - Stronger than expected exports growth
 - Several government measures
 - Covid-19 resurgences
 - Tourism focused

Source: World Economic Outlook, June 2021 (IMF), SCB EIC

CLMVT+ Forum 2021

ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

Setting the Scene: CLMVT after COVID-19

The Greater Mekong Subregion (GMS) Program

Asad Sumbal
Principal Regional Cooperation Specialist
Asian Development Bank

CLMVT+ Forum 2021

ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

➤ ช่วง Knowledge dissemination: Forging ahead with trade and investment in CLMVT

Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS)

Greater Mekong Subregion (GMS)

Population: 244 million
Area: 1.94 million km²
Total GDP: US\$225 billion

ACMECS is a cooperation framework aiming to reduce the economic gap and promoting development cooperation among Thailand, Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam as well as improving their river-related livelihoods. The areas of cooperation include, among others, transport, and trade and investment facilitation.

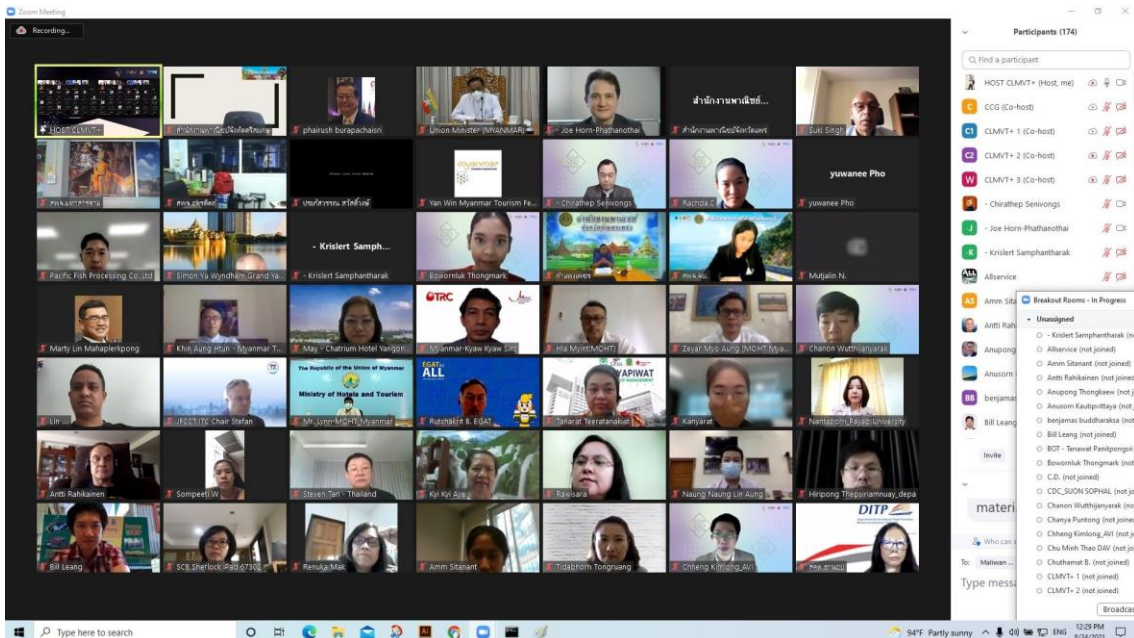
Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program supports the implementation of high-priority subregional projects in agriculture, energy, environment, health and human resource development, information and communication technology, tourism, transport, transport and trade facilitation, and urban development.

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

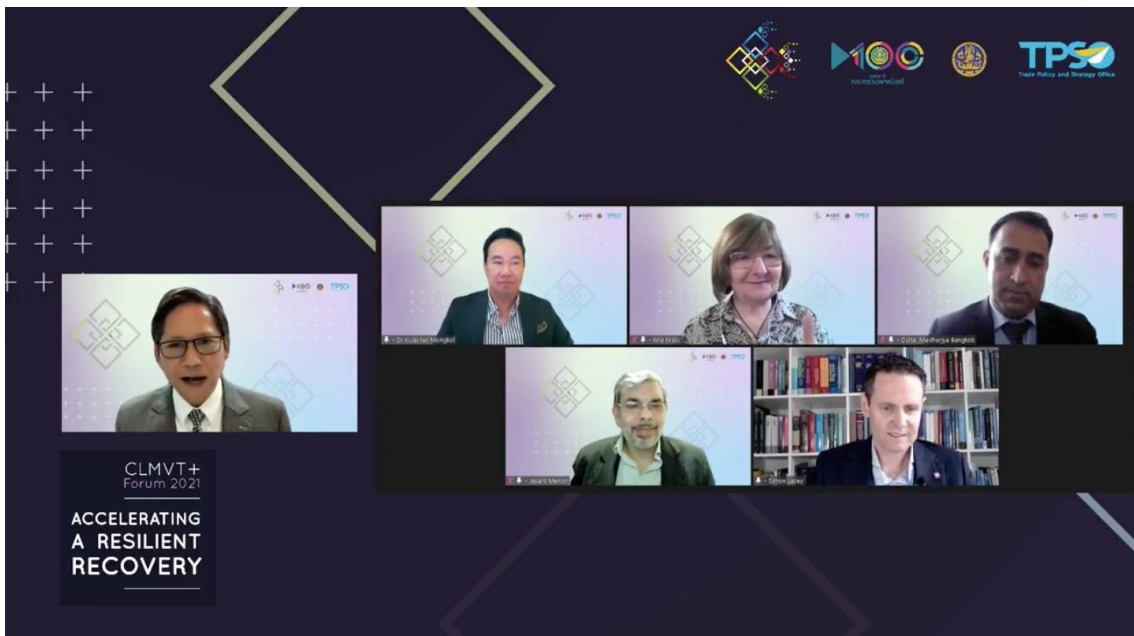
Bolliger & Company

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

➤ ช่วง Group Discussion: BRI & B3W-A Delicate Dance with the Major Powers

➤ ช่วง Group Discussion: Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment

➤ ช่วง Group Discussion: Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery

Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery

Dr. Chayawadee Chai-Anant
Senior Director, Economic and Policy Department, Bank of Thailand

Dr. Sithabandith Insisienmay
Vice President, National Institute for Economic Research (NIER), Lao PDR

Dr. Chheng Kimlong
Director, Asian Vision Institute (Cambodia)

Mr. Moe Myint Kyaw
Managing Director, Myanmar Makro Industry Co., LTD.

Mr. Suriyan Vichitskarn
Executive Director, Mekong Institute

Group Discussion:
Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery
25 August 2021

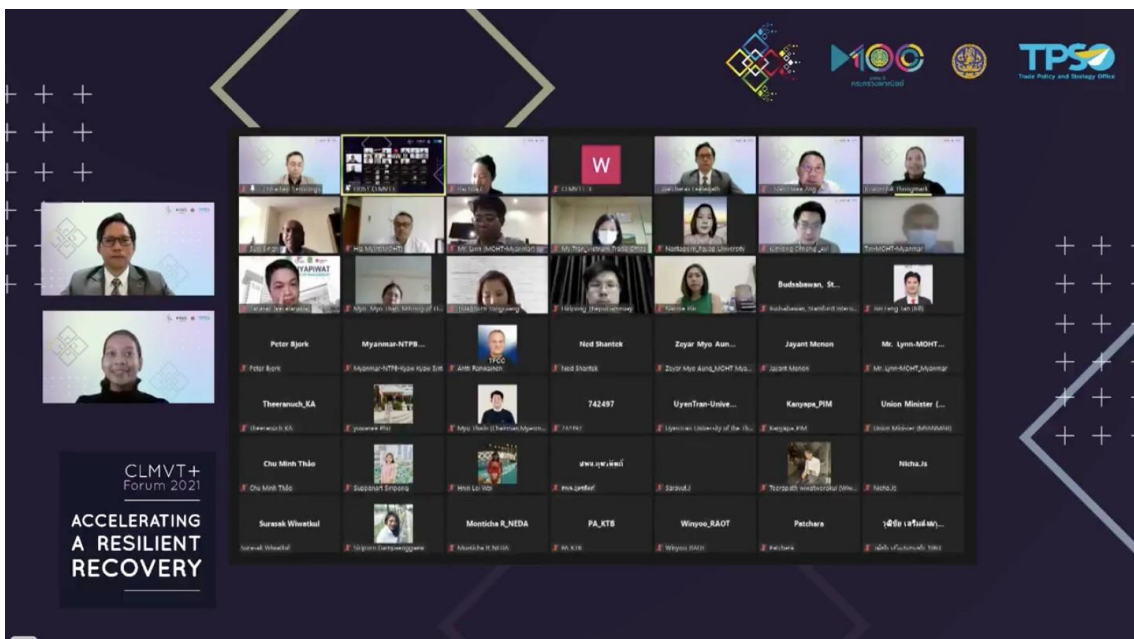
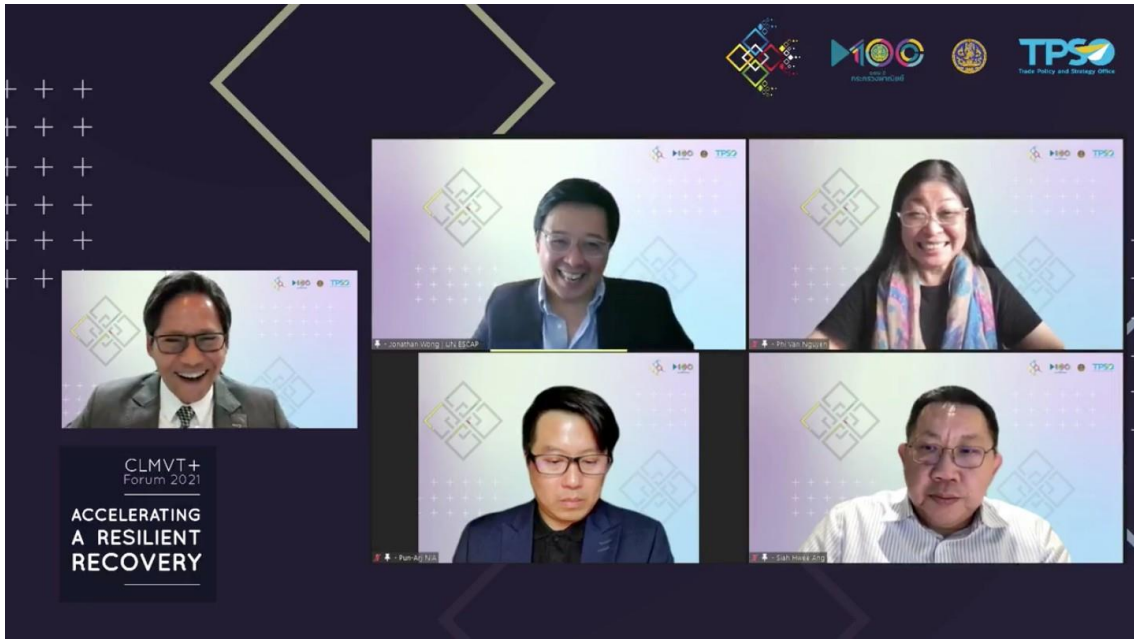
Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery

Suriyan Vichitskarn
Executive Director

MEKONG INSTITUTE

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY
24-26 August 2021

➤ ช่วง Group Discussion: Technology adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT

ภาคผนวก 3

สรุปผลการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ

1.1 ภาพรวมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ ภายใต้ชื่อ **Battle of startups 2021** มีจุดประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในระดับภูมิภาค และระบบนิเวศของที่ช่วยสนับสนุนการเติบโตของสตาร์ทอัพในกลุ่ม CLMVT โดยมีผู้สมัครจากประเทศ CLMVT ทั้งหมด 38 ราย (รายชื่อปรากฏในตารางที่ 1) ที่ประกอบธุรกิจเทคโนโลยีด้านการเกษตร อาหาร สุขภาพ การศึกษา โลจิสติกส์ และการท่องเที่ยว ซึ่งมี 12 ทีมผ่านการคัดเลือก (รายชื่อในตารางที่ 1 ในช่องไฮไลต์แถบสีเขียว) เพื่อนำเสนอแนวคิดการทำธุรกิจ โดยมีคณะกรรมการตัดสินทั้งหมด 6 ท่านประกอบด้วย

- 1) Mr. Win Phromphaet, Executive Vice President, Head of High Net-Worth Division, Bank of Ayudhya (Thailand)
- 2) Mr. Yingyong Tanthanapongphan, Founder & CEO, Selfmade Finance (Thailand)
- 3) Ms. Shirley Ng, Director, Thailand and South Asia, Hong Kong Trade Development Council
- 4) Dr. Supreeya Pipatmanomai, Director, Government Savings Bank (Thailand)
- 5) Dr. Tortrakul Wattanavorakijkul, Acting Chief Executive Officer, InnoSpace (Thailand) Company Limited
- 6) Mr. Anurag Shrivastava, Co-Chair, CII WR Sub-Committee on Start-ups & Entrepreneurship and Founder & CEO, Netlink (India)

สำหรับเกณฑ์ในการตัดสินประกอบด้วย

- การเพิ่มคุณค่าทางสังคมให้กับภูมิภาค CLMVT: นวัตกรรมที่ใช้แสดงให้เห็นว่าสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนาสังคม
- ปัญหา ลुकค้า และตลาด: ผู้ประกอบการได้ระบุความต้องการหรือปัญหาที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองที่มีนัยสำคัญ เข้าใจกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสามารถกำหนดตลาดที่มีศักยภาพได้ชัดเจน

- **กลยุทธ์การตลาดและการเติบโต:** ผู้ประกอบการมีแผนที่น่าเชื่อถือในการหาลูกค้าและวิธีการกำหนดราคา ส่งเสริม จำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือบริการของตน เข้าใจว่าช่องทางหรือพันธมิตรใดมีความสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ
- **ความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ:** แนวคิด ผลิตภัณฑ์ หรือบริการนี้มีโอกาสทางการตลาด สามารถอยู่รอด และสร้างผลกำไรได้
- **คุณภาพของการนำเสนอ:** การนำเสนอมีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ ผู้ประกอบการดึงดูดความสนใจของผู้ชม มีความชำนาญในเนื้อหา และตอบคำถามได้ตรงประเด็น

โดยผู้ได้รับรางวัลชนะเลิศ¹ คือ บริษัท ZUPPORTS ที่ให้บริการจัดการการขนส่งสินค้าออนไลน์ โดยผู้ส่งออกและผู้นำเข้าสามารถเปรียบเทียบอัตราค่าบริการออนไลน์ได้ ช่วยติดตามเอกสารการจัดส่ง สถานะการจัดส่ง และใบแจ้งหนี้ รวมถึงมีระบบรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงาน และแดชบอร์ดช่วยในการวิเคราะห์ เช่น แนวโน้มอัตราค่าขนส่ง

สำหรับงาน Battle of startups 2021 ได้มีการจัดกิจกรรม Inspirational Talk ซึ่งเป็นการแข่งขันประชันการณ์ และบทเรียนจากผู้บริหารจาก บริษัท บริษัท แอนน์แวร์ทูโก (Claim Di) และบริษัท อีซี่ไรซ์ (Easyrice) โดยมีรายละเอียดการบรรยายปรากฏในส่วนต่อไป

¹ รายละเอียดผลคะแนนดูได้ที่

<https://drive.google.com/drive/folders/1X9ILJ31pa4HTLSBh9BEiVKxrDox6ZLNOD?usp=sharing>

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้สมัครเข้าร่วม Startup pitching

ที่	ชื่อบริษัท	ประเทศ	หมวดหมู่	เว็บไซต์	รายละเอียดติดต่อ
1	Makerbox	Lao	Eduucation	https://makerbox.la	Tee Chuangthevy +856 20 96323247 E-mail: tee@makerbox.la
2	Sweetie Home Production	Myanmar	Food	https://web.facebook.com/Sweetie-Home-Fermented-Drinks-1965306763689059/	Dr. Tin Mar Lar Thein +95-09 955 065764 E-mail: st114190@alumni.ait.asia
3	Village Link Company Limited	Myanmar	Agri	www.villagelink.co	Adrian Soe Myint Chief Executive Officer Phone Number: +959-976899535; +959-750211473 E-mail: adrian@villagelink.co
4	Tockto	Thailand	Education	https://www.tockto.me/	Patchranan (Net) 0865755956 E-mail: netball@tockto.me
5	COMMU Smart Access	Thailand	Travel	http://smartaccess.commu.in.th/	Wuttisak Saksribumrung +(66)86 007 7230 E-mail: wuttisak.s@cibkk.com

ที่	ชื่อบริษัท	ประเทศ	หมวดหมู่	เว็บไซต์	รายละเอียดติดต่อ
6	Stepsole Co.,Ltd	Thailand	Eduucation		Patpon Sriphongchan (+66)88 269 1590 E-mail: patpon.scc@gmail.com
7	Scone	Thailand	Food		Kasem Vongjamcharoen (+66)813758828 E-mail: kasemcab@gmail.com
8	ReNew Innovations	Thailand	Agri	https://www.renewinnovations.com	0989530882 E-mail: info@renewinnovations.com
9	Myscore	Thailand	Travel	https://golfmyscore.com	Miss.Rosatorn Toobunterng 081 895 1900
10	DeepPap	Thailand	Health		Wibool Piyawattanametha E-mail: wibool@gmail.com
11	HarJOBS	Thailand	Education		Khemjira Yothaitiang E-mail: khemjira.yot@dome.tu.ac.th
12	NRG TRAC CO.,LTD.	Thailand	Health		Nathawee Pong-ajarn Tel: 081 8551355 E-mail: pnathawee@gmail.com
13	Petaneer	Thailand	Health		Warangkhan Phanwanich CEO 061-46264445 E-mail: warangkhan.pha@gmail.com
14	Swees Cheese	Thailand	Food	https://sweescheese.com	Nick (Nicolas Frauenfelder) 098-9527527 E-mail: nick@sweescheese.com

ที่	ชื่อบริษัท	ประเทศ	หมวดหมู่	เว็บไซต์	รายละเอียดติดต่อ
15	Improvement of bacteriological quality of Kaeng Tai Pla by gamma irradiation	Thailand	Food		chatchai charoenlekuthai E-mail: chatchai.cha61@cdti.ac.th
16	Genfosis	Thailand	Health	http://www.genfosis.com/	Sacarin Bunbanjerdasuk (+66)98-8965514 E-mail: sacarin.b@genfosis.com
17	Surazense	Thailand	Health		Thita Sonklin +66(0) 99 063 59 25 E-mail: titasonklin@hotmail.com
18	Design FiberTech (DFT)	Thailand	Agri/Food		Dr. Rawisara Ruenwai University of Phayao 086-217-2442 E-mail: rawisara.rue@hotmail.com
19	Joya (From Foodie Innovation Co.,Ltd.)	Thailand	Food		Warunthorn Limsinsawat 083-446-9656 E-mail: warunthorn@foodieinno.com
20	Randovoo	Thailand	Travel	https://randevoo.app/	Chayapol Moemeng +66 96-964-4154 E-mail: mchayapol@gmail.com

ที่	ชื่อบริษัท	ประเทศ	หมวดหมู่	เว็บไซต์	รายละเอียดติดต่อ
21	NAÏVE INNOVA-Moving Nanotech From Lab to Market	Thailand			Naïve Innova Co., Ltd Line ID: Naïve_innova Dr. Teerapong Yata (Co-founder & CEO) 092-248-0199 Dr. Patcharapong Thangsunan (Co-founder & CTO) 083-576-1265 E-mail: naiveproducts@gmail.com
22	Kalos Tech	Thailand	Health		Nittun Lertwirojkul (North), Phawat Borisuitsawat (Mick) 086-364-5260 E-mail: North2429@gmail.com, E-mail: phawatb@outlook.com
23	Tutorest	Thailand	Education	https://www.tutorest.co/th	Worachote Ruangjirapas +66 63-651-6656 E-mail: markworachote@gmail.com
24	Nabsolute	Thailand	Health	https://en.nabsolute.co.th/	0957352510 Line ID 0957352510 Tanach Sangwattanarat E-mail: Nabsolute.th@gmail.com

ที่	ชื่อบริษัท	ประเทศ	หมวดหมู่	เว็บไซต์	รายละเอียดติดต่อ
25	Zupports	Thailand	Logistics	https://www.zupports.co/	Kongkiti Liwcharoenchai, CEO 0817801010 E-mail: kongkitl@scg.com
26	Your Moonshots	Thailand	Food		Thanyathorn Chatlaong (Pear) Co-Founder / Marketing & Business Development +66 81 647 0836 E-mail: pear@yourmoonshots.com
27	Milky Way	Thailand	Food		Chanapol Tantakosol 086-675-7134 E-mail: ct.chanapol@gmail.com
28	Junjida Co., Ltd.	Thailand	Agri/Food		คุณนันทิดา สินธุปี่ กรรมการผู้จัดการ 094-3632429 E-mail: nunthida.stp@gmail.com
29	Toura	Thailand	Travel		Chotipat Chaiyarat (+66) 0822664488 E-mail: chotipat312@gmail.com
30	Skaz	Thailand	Agri		Kitiphong Khongphinitbunjong E-mail: kitiphong.kho@mfu.ac.th
31	I Sec (Thai Ento Food Co.,Ltd.)	Thailand	Food		Khanitta E-mail: khanitta@thaiento.com

ที่	ชื่อบริษัท	ประเทศ	หมวดหมู่	เว็บไซต์	รายละเอียดติดต่อ
32	Logerex	Thailand	Logistics	https://web.facebook.com/logerex.co/	Thanainan Li Facebook: Logerex Line: @327scsqa E-mail: logerex.team@gmail.com
33	Green Vertical Farming	Thailand	Agri		Athima Chumkasonkulkit +66(0) 831371123 E-mail: atima.lilly@gmail.com
34	Einstein Quantum Tech	Thailand	Health	https://www.quantumbio.co	Manop Kaewkoi +66(0) 97 693 2329 +66(0) 84 522 5024 Line ID 0845225024 E-mail: support.research@quantumbio.co
35	Portal	Thailand	Travel	https://portal.nexlevel.tech/home	Watcharapong Wongkaew E-mail: 6230481521@student.chula.ac.th
36	Laundry Champion	Thailand			Sureerat 0988896636 E-mail: sureerat@robotofthings.ai
37	25 FIT	Vietnam	Health	http://www.25fit.net/	Dominuc Long Pham +84986090202 E-mail: dominiclong@25fit.net
38	DASUKI	Vietnam	Agri	www.sukifarm.com	Nguyen Xuan Duy +84 907411995 E-mail: duy.ntu.edu@gmail.com

1.2 Inspirational Talk

➤ “ClaimDi” Thai Tech Startup to Global Market - Mr. Kittinun Anupun, CEO & Co-founder – Claim Di

ผลิตภัณฑ์ Claim Di อยู่ภายใต้บริษัท แอนนี่แวย์ทูกอ ตั้งขึ้นเมื่อปี 2543 เริ่มด้วยแนวคิดที่ว่าสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นเรื่องของเวลาที่จะกำหนดชีวิตคน จากตัวเลขของผู้ที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ กว่าร้อยละ 35 เสียชีวิตในขณะที่รอการช่วยเหลือ (ข้อมูลปี 2012 จากองค์การอนามัยโลก) จึงเป็นแนวคิดในการที่สร้างบริการที่ช่วยเพิ่มเวลาในการช่วยชีวิตคน คือการไปถึงที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด นำมาสู่การพัฒนา Claim Di ที่เป็นแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสำหรับบุคคลทั่วไปที่ขับรถยนต์และมีกรมธรรม์ประกันภัย สามารถติดตั้งลงในสมาร์ทโฟน เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับบริษัทประกันภัย สำหรับทำรายการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทั้งตรวจสอบสภาพรถยนต์ก่อนทำประกันภัย แจ้งอุบัติเหตุเพื่อขอพนักงานสำรวจภัย ทำเคลมแบบไม่มีคู่มือ และทำเคลมแบบชนแล้วแยก

จากสถานการณ์โควิดที่รัฐบาลประกาศปิดเมือง ทำให้การใช้รถบนถนนน้อยลง บริษัทได้ปรับแผนกลยุทธ์เพื่อรับมือกับภาวะวิกฤตนี้เช่นกัน เนื่องจากรายได้จากการให้บริการเคลมประกันภัยรถยนต์ลดลง แต่บริษัทมีพนักงาน Call Center และพนักงานเคลมประกันรถยนต์ (surveyor) หรือเรียกว่า Claim Di Bike อีกกว่า 13,500 คนทั่วประเทศ ดังนั้น จึงตัดสินใจต่อยอดขยายเป็นธุรกิจรับขนส่งอาหารและขนส่งสินค้าภายใต้แพลตฟอร์ม Sent di เจาะกลุ่มลูกค้าที่ไม่ได้อยู่ในแพลตฟอร์มของผู้จัดส่งสินค้าอาหาร 4 รายใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะขนส่งสินค้ารูปแบบ B2B คือผู้ใช้บริการต้องโฆษณาสินค้าของตัวเองผ่านช่องทางต่าง ๆ ขณะที่บริษัทใช้สำนักงานใหญ่กลางเมืองย่านสามเหลี่ยมดินแดงเป็นศูนย์กระจายสินค้า เมื่อสินค้าของผู้ใช้บริการมารวมกันก็ให้เครดิตไปค์กระจายขนส่งสินค้าไปตามคำสั่งซื้อ ซึ่งปัจจุบันได้รับการตอบรับจากลูกค้าตั้งแต่รายใหญ่ตลอดจนถึงรายเล็กเป็นอย่างดี และช่วยให้พนักงานที่อยู่ในเครื่องมือรายได้ในช่วงที่เกิดภาวะวิกฤตอีกด้วย

นับตั้งแต่ปี 2559 ได้มีการปรับรูปแบบธุรกิจ S-curve ซึ่งจะเป็นการใช้ Big data ทั้งการใช้ AI และ Machine learning รวมทั้งบล็อกเชนที่นำมาใช้เก็บรูปถ่ายที่เป็นหลักฐานจากอุบัติเหตุ ซึ่งจะเป็นการเตรียมการเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยด้วย และเป็นการนำข้อมูลที่เก็บมากกว่า 20 ปี มาใช้ ซึ่งทำให้เห็นวงจรชีวิต ที่ต่อยอดไปสู่การทำ

การตลาดของผลิตภัณฑ์และบริการอื่น ๆ ปัจจุบัน Claim Di มีพาร์ทเนอร์อยู่ที่ไนจีเรีย และ สิงคโปร์ โดยที่สิงคโปร์ได้ร่วมมือกับ Income Insurance ตั้งแต่วันที่ 2560

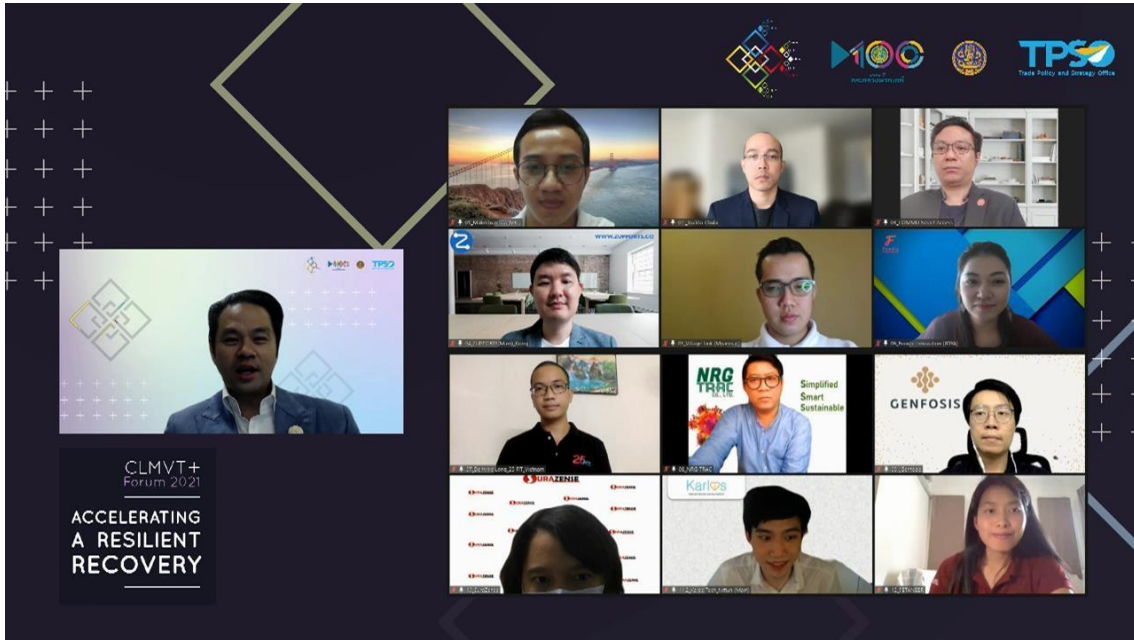
➤ **“Easyrice” Digitalized Agriculture Industry – Mr. Phuvin Kongsawat CEO - Easyrice**

Easyrice คือบริษัทที่นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างกลุ่ม deep tech เช่น AI หรือ IoT เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาที่พบในอุตสาหกรรมเกษตรให้กับเกษตรกรไทย โดยมีที่มาจาก โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบบ่อยในอุตสาหกรรมข้าว นั่นก็คือปัญหาเรื่องการตรวจสอบคุณภาพข้าวนั่นเอง ปัจจุบันสามารถระดมทุนได้จาก AI AND ROBOTICS VENTURES และ Ureka คิดเป็นมูลค่ารวม 1.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

จากสถิติของ NIA พบว่า ในธุรกิจเทคโนโลยีการเกษตรของไทย มีเพียงร้อยละ 33 ของ สตาร์ทอัพที่อยู่ในสถานะที่เติบโตและได้รับเงินลงทุนจาก Venture Capital (VC) และ Corporate Venture Capital (CVC) โดยส่วนใหญ่ ผู้ลงทุนจะแบ่งการจ่ายเงินในการลงทุนออกเป็น 3-4 งวด และมีการตั้งเกณฑ์ KPI ในการจะจ่ายเงินลงทุนแต่ละงวด การเลือก VC ที่ดีคือต้องมองหาผู้ที่เป็น Venture Builder (VB) ที่จะร่วมลงมือทดสอบกับเจ้าของไอเดียด้วยตนเอง ไม่ใช่แค่ให้คำแนะนำ หรือจัดอบรมเพียงเท่านั้น โดยเริ่มตั้งแต่การระบุปัญหา คิดหาทางแก้ ทดสอบไอเดียและวิเคราะห์ ศักยภาพของตลาด รวมถึงการพัฒนาและทดสอบแบบจำลอง (prototype) เพื่อพิสูจน์ว่าบริการที่สร้างขึ้นมานั้น สามารถแก้ไขปัญหาและตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้งานได้จริงๆ และไปจนถึงช่วงที่พิสูจน์ได้ว่ามีลูกค้าที่ต้องการใช้และจ่ายเงินเพื่อซื้อบริการนั้นจริง

ปัจจัยสำคัญของการดำเนินธุรกิจคือ การบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่จำเป็น โดยเฉพาะในยุคที่ AI และบล็อกเชน เป็นเครื่องมือสำคัญของการนำเสนอสินค้าและบริการ ที่ขึ้นอยู่กับ computing power ซึ่งเป็นต้นทุนหลักในการดำเนินธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงต้อง เปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างการใช้บริการประมวลผลบนระบบคลาวด์ (cloud computing) กับ ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายเป็นของตนเอง (on-premise)

1.3 ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ

08:00

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

ZUPPORTS
ONLINE FREIGHT MANAGEMENT SERVICES

Confidential & Copyright © 2021

Zupports Thailand

08:00

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

tockto
Learn Languages Immersively with Short Videos

GET IT ON Google Play | Download on the App Store

www.tockto.me

depa

Tockto Thailand

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

Logos: HITECH, 100th Anniversary, TPSO (Trade Policy and Strategy Office)

EASYRICE Journey

Digitalizing Grains Industry with Deep Technology.

“ To enhance the staple food of the global population with Deep Technology (Artificial Intelligence: AI and Big Data) to make grains delivery more efficient, fast, trustworthy, and healthy. ”

Logos: HITECH, 100th Anniversary, TPSO

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

On-demand Capability for Enterprises

PROFILE DECK

Apr 2021

Dispatching on-demand high-skill mobile workforce for enterprise

13,000+ bikers.
The only one with FULL Thailand coverage.

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

Approach to Enhance Development in Trade and New Economy in CLMVT

- Upgrading cross-border trade through adoption of digital technology
- Facilitating trade and investment through closer cooperation between each country under regional agreements
- Fostering sustainable growth of Micro-entrepreneurs, Small and Medium-sized Enterprises (MSMEs) in the growing e-commerce market
- Promoting growth of the Startups and their ecosystems to unlock the potential of economies in the CLMVT
- Boosting the growth of environment-friendly investment through awareness raising and promoting decarbonized means of transportation and logistics.

CLMVT+ Forum 2021
ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

ภาคผนวก 4

รายงานผลการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้
และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ

1.1 จัดทำสัปดาห์ (scoop)

สรุปประเด็นสำคัญ เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาลงในวารสารภาคเอกชน (ขนาดไม่ต่ำกว่า A4) และ/หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสม (ขนาดไม่ต่ำกว่า 6*10 นิ้ว) เพื่อประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 4 ครั้ง และลงสื่อออนไลน์อย่างน้อย 10 ครั้ง

➤ สื่อสิ่งพิมพ์

ที่	ชื่อสื่อ	วันที่
1	กรุงเทพธุรกิจ 6x10 (ภาษาไทย)	18 สิงหาคม 2564
2	ประชาชาติธุรกิจ 6x10 (ภาษาไทย)	19 สิงหาคม 2564
3	แนวหน้า 6x10 (ภาษาไทย)	21 สิงหาคม 2564
4	Vientiane Times 6x10 (ภาษาอังกฤษ)	18 สิงหาคม 2564

กรุงเทพธุรกิจ Krungthep Turakij Circulation: 160,000 Ad Rate: 1,800	Section: First Section/- วันที่: พุธ 18 สิงหาคม 2564 ปีที่: 34 ฉบับที่: 11926 หน้า: 1 (ขวา), 5 Col.Inch: 70.89 Ad Value: 113,424 PRValue (x3): 340,272 คลิก: สี่สี่ หัวข้อข่าว: เวที 'ซีแอลเอ็มวีที+ฟอรัม' ถกถึงดิจิทัลพัฒนา 'อนุภูมิภาค'

เวที 'ซีแอลเอ็มวีที+ฟอรัม' ถกถึงดิจิทัลพัฒนา 'อนุภูมิภาค'

กรุงเทพธุรกิจ ● **ภาวะถดถอยของเศรษฐกิจทั่วโลกและการระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างหนักต่อเศรษฐกิจ CLMVT (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย)** แม้สถานการณ์ยังไม่คลี่คลายแต่การปูทางเพื่อการฟื้นตัวเป็นสิ่งจำเป็น

ขณะเดียวกัน กระแสโลกได้ถูกขับเคลื่อนด้วยกระแสของเทคโนโลยีโลกาภิวัตน์และประชากร ซึ่งส่งผลกระทบต่อทิศทางของการค้าและการลงทุน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ ได้ศึกษาภายใต้โครงการ CLMVT+Plus ยกระดับการค้าและการลงทุนเพื่ออนาคต ซึ่งเห็นว่าการวางหนทางในการยกระดับการค้าและการลงทุนในอนาคตที่จำเป็นต้องเริ่มจากการฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในอนุภูมิภาค

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่าเศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะต้องมาจากการปรับปรุงการเชื่อมโยงการค้าข้ามพรมแดน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคเอกชนเป็นตัวกลางเพิ่มความร่วมมือในระดับภูมิภาค

อีกทั้งการควบคุมและกฎระเบียบที่สอดคล้องกันจะช่วยลดต้นทุนทางการค้าและการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนผ่านการส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกยกระดับความร่วมมือภายใต้กรอบการค้าเสรีระดับภูมิภาค ตามข้อตกลงต่างๆ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน และความตกลงหุ้น

ส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) ที่จะจัดทำแผนการค้าด้านภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี และที่สำคัญภาครัฐจำเป็นต้องสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) ในยุคการค้าดิจิทัล

โดยเริ่มจากความช่วยเหลือทางการเงินแบบเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนให้ MSMEs สามารถเริ่มต้นใหม่ และดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล (upskill) และการเข้าถึงตลาดในภูมิภาค ทั้งนี้การส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจ สตาร์ทอัพและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง จะช่วยเปิดมิติใหม่ของเศรษฐกิจใน CLMVT จากการเป็นเพียงแค่โรงงานผลิตสู่การเป็นดินแดนแห่งการลงทุน

ด้านนวัตกรรม ประเด็นที่ท้าทายสำหรับอนุภูมิภาคแห่งนี้การสร้างวิธีการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดเหล่านี้ยังขาดหายในอนุภูมิภาคนี้ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้บุคลากรในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น และส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้การขนส่งสินค้าที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

จิรเทพ เสนิงค์ ณ ออยุธยา กรรมการผู้จัดการ บริษัท โมลิทเทอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) ในฐานะที่ปรึกษา สนค. ในโครงการ "CLMVT+Forum 2021" กล่าวว่า สนค.มีแผนจัด "CLMVT+Forum 2021" ในหัวข้อ "Accelerating a Resilient Recovery" มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ผ่านทางช่องทาง Webinar (Zoom) ช่วงวันที่ 24-26 ส.ค.นี้ ในโอกาสนี้ จะได้มีการหารือและร่วมแสดงความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องต่อผลศึกษาโครงการ

ปัจจัยขับเคลื่อนระดับโลก

- การใช้เทคโนโลยีเพื่อการรับรองบัญชี**
 - บัญชีปัญญาประดิษฐ์ (AI)
 - ยานยนต์ไร้คนขับ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีอื่นที่จับต้องได้
 - การเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล (digital transformation)
- คลื่นลูกใหม่ของโลกาภิวัตน์**
 - ห่วงโซ่อุปทานอาจต้องแยกส่วน
 - กระแสการค้าและการลงทุนจะกลายเป็นภูมิภาคมากขึ้น
- การเติบโตของประชากร Gen Z**
 - ความคืบหน้าของนวัตกรรมการศึกษา
 - ความมุ่งมั่นสร้างโลกที่ยั่งยืน
 - กังวลเกี่ยวกับปัญหาค่าเงินเฟ้อ

ปัจจัยสำคัญ deep tech : CLMVT มีน้อย

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลภูมิภาค
- ช่วยเหลือสตาร์ทอัพในช่วงวิกฤติที่เปราะบาง
- ความร่วมมือภูมิภาคอย่างจริงจัง
- การเข้าถึงแหล่งเงินทุน
- การสร้างและรักษาทรัพยากรมนุษย์ (talent)

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กรุงเทพธุรกิจ 18.08.2021

CLMVT+Plus ยกระดับการค้าและการลงทุนเพื่ออนาคตนี้ด้วย

โดยมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และองค์การระหว่างประเทศจากกลุ่ม CLMVT ประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศคู่ค้าสำคัญร่วมหารือแสดงวิสัยทัศน์และกำหนดแนวคิดริเริ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาอนุภาคร่วมกันผ่านกิจกรรมสัมมนาวิชาการและการเสวนารดมความเห็น พร้อมจัดกิจกรรมประกวดแนวคิดทางธุรกิจของสตาร์ทอัพ (Startup pitch competition) เพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจที่เข้มแข็งสู่การยกระดับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

รหัสข่าว: C-210818011010 (18 ส.ค. 64/03:26)

หน้า: 1/2

InfoQuest Limited | 888/178 Ploenchit Rd., 17th FL, Mahatun Plaza Bldg., Lumpini, Patumwan, Bangkok 10330
 ☎ 02-253-5000, 02-651-4700 🌐 02-253-5001, 02-651-4701 ✉ help@iqnewsclip.com

กรุงเทพธุรกิจ Krungthep Turakij Circulation: 160,000 Ad Rate: 1,600	Section: First Section/- วันที่: พุธ 18 สิงหาคม 2564 ปีที่: 34 ฉบับที่: 11926 หน้า: 1 (ขวา), 5 Col.Inch: 70.89 Ad Value: 113,424 PRValue (x3): 340,272 คลิป: สีสี่ หัวข้อข่าว: เวที ซีเอสเอ็มวีที+ฟอรัม' ถกตั้งดิจิทัลพัฒนา'อนุภูมิภาค'

สำหรับ CLMVT+Forum 2021 มีกิจกรรมทั้งหมด 3 วัน ประกอบด้วยปาฐกถาพิเศษเรื่อง "CLMVT หลังยุคโควิด-19" โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายภาคส่วนการเสวนาระดมความเห็นในหัวข้อ "BRI & B3W : จุดยืนที่สมดุลท่ามกลางการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ"

ตามด้วยกิจกรรมระดมความเห็นใน 3 หัวข้อ ได้แก่ "กระแสโลก (Megatrends) กับอนาคตการค้าและการลงทุน" "ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อห่วงโซ่อุปทานและแนวทางการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ" และ "การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในสถานการณ์ความปกติรูปแบบใหม่ (New Normal) สู่นโยบายส่งเสริมสตาร์ทอัพใน CLMVT"

วันสุดท้ายมีกิจกรรม "Battle of Startups 2021" สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ผ่านการจับคู่ธุรกิจและนำเสนอธุรกิจ (Startup pitching) ในกลุ่มธุรกิจสำคัญเช่น เกษตร อาหาร สุขภาพ การศึกษา และโลจิสติกส์ ซึ่งมีเงินรางวัลสำหรับผู้ชนะการประกวด

"ปีนี้การจัดงานภายใต้หัวข้อ Accelerating a Resilient Recovery สะท้อนให้เห็นความมุ่งมั่นของไทยที่จะร่วมมือกับอีก 4 ประเทศ และประเทศคู่ค้าสำคัญในการฟื้นฟูหลังประเทศหลังวิกฤติโควิดโดยใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำ และส่งเสริมความเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างกันเพื่อใหกลุ่ม CLMVT เป็นภูมิภาคที่นำลงทุนที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และสามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่กำลังมาถึง"

รหัสข่าว: C-210818011010(18 ส.ค. 64/03:26)

หน้า: 2/2

InfoQuest Limited | 888/178 Ploenchit Rd., 17th FL Mahatun Plaza Bldg., Lumpini, Patumwan, Bangkok 10330
 ☎ 02-253-9000, 02-651-4700 📠 02-253-5001, 02-651-4701 ✉ help@iqnewsclip.com

ประชาชาติธุรกิจ Prachachat Turakij Circulation: 120,000 Ad Rate: 1,350	Section: First Section/เศรษฐกิจในประเทศ วันที่: พุธที่ 19 - อาทิตย์ 22 สิงหาคม 2564 ปีที่: 44 ฉบับที่: 5385 หน้า: 3(ล่าง) Col.Inch: 55.05 Ad Value: 74,317.50 PRValue (x3): 222,952.50 ศิลปิน: สีสี่ หัวข้อข่าว: CLMVT+Forum 2021 ฟันฟู ศก.ฝ่าโควิด			
--	---	--	--	--

CLMVT+Forum 2021

ฟันฟู ศก.ฝ่าโควิด

นารระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างหนักต่อเศรษฐกิจประเทศกลุ่มกัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย หรือ CLMVT ในปี 2563 โดยเฉพาะเวียดนาม ไทย และกัมพูชา มีการชะลอตัวลงอย่างชัดเจน ในขณะที่เศรษฐกิจลาวและเมียนมาเผชิญการหดตัวจากปัจจัยด้านลบรายประเทศด้วย

ซึ่งในปีที่ฟื้นตัวในภาพรวมจะยังคงเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและไม่ทั่วถึง โดยจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมการระบาดของโควิด-19 และความเสียหายของการกระจายวัคซีนอย่างทั่วถึง การฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศจะต้องอาศัยขนาดและประสิทธิภาพของมาตรการภาครัฐในการบรรเทาผลกระทบจากแผลเป็นทางเศรษฐกิจ (scarring effects) ระหว่างการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ภายในภูมิภาค (herd immunity)

CLMVT+Plus

ล่าสุดทางสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ เตรียมจัดงาน **"CLMVT+Forum 2021"** ในหัวข้อ **"Accelerating a Resilient Recovery"** มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ผ่านทางช่องทาง Webinar (Zoom) ระหว่างวันที่ 24-26 สิงหาคม 2564 นี้ โดยมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และองค์กรระหว่างประเทศจากกลุ่ม CLMVT ประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญร่วมหารือหรือแสดงวิสัยทัศน์และกำหนดแนวคิดริเริ่มต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาอนุภาคร่วมกัน ฟันฟูประเทศหลังวิกฤตโควิดโดยใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำ และส่งเสริมความเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างกันเพื่อ

ให้กลุ่ม CLMVT เป็นภูมิภาคที่น่าลงทุนที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และสามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่กำลังมาถึง ประเด็นสำคัญที่จะหยิบยกมาพูดคุยบนเวทีสัมมนาเป็นการต่อยอดจากผลการศึกษาภายใต้โครงการ CLMVT+Plus ยกระดับการค้าและการลงทุนเพื่ออนาคตของ สนค.ซึ่งเน้นย้ำว่าแนวทางในการยกระดับการค้าและการลงทุนในอนาคตจำเป็นต้องเริ่มจากการฟันฟูเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในอนุภูมิภาค

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่า **เศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะต้องมาจากการปรับปรุงการเชื่อมโยงการค้าข้ามพรมแดน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคเอกชนเป็นศูนย์กลาง เพิ่มความร่วมมือในระดับภูมิภาค**

อีกทั้งการควบคุมและกฎระเบียบที่สอดคล้องกันจะช่วยลดต้นทุนทางการค้า และการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน ผ่านการส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกยกระดับความร่วมมือภายใต้กรอบการค้าเสรีระดับภูมิภาคตามข้อตกลงต่าง ๆ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) จะจัดกำแพงการค้าด้านภาษี

และอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี **ด้านรายย่อย MSMEs** และที่สำคัญ ภาครัฐจำเป็นต้องสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ

ขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) ในยุคการค้าดิจิทัล โดยเริ่มจากความช่วยเหลือทางการเงินแบบเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนให้ MSMEs สามารถเริ่มต้นใหม่ และดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล (upskill) และการเข้าถึงตลาดในภูมิภาค

ทั้งนี้ การส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจสตาร์ทอัพและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องจะช่วยเปิดมิติใหม่ของเศรษฐกิจใน CLMVT จากการเป็นเพียงแค่โรงงานผลิตสู่การเป็นดินแดนแห่งการลงทุนด้านนวัตกรรม ประเด็นที่ทำนายสำหรับอนุภูมิภาคแห่งนี้ การสร้างวิถีการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

CLMVT+Forum 2021 ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 วัน โดยเริ่มต้นในวันที่ 24 สิงหาคม 2564 ด้วยปาฐกถาพิเศษเรื่อง "CLMVT หลังยุคโควิด-19" โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น คุณโจ ออร์น พิธโนทัย กรรมการผู้อำนวยการ บริษัท Strategy613 จำกัด ดร.ศรพล ศุภยะเสถียร รองผู้จัดการ หัวหน้าสายงานยุทธศาสตร์องค์กร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดร.สมประวีณ มันประเสริฐ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสายงานวิจัยและหัวหน้าทีมเศรษฐกิจ

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในช่วงบ่ายจะเสวนาระดมความเห็นในหัวข้อ **"BRI & B3W : จุดยืนที่สมดุลท่ามกลางการแข่งขันของประชาคมอาเซียนทางเศรษฐกิจ"** **ป็นสตาร์ทอัพ**

รหัสข่าว: C-210819023027 (18 ส.ค. 64/04:37)

หน้า: 1/2

InfoQuest Limited | 888/178 Ploenchit Rd., 17th FL Mahatun Plaza Bldg., Lumpini, Patumwan, Bangkok 10330
 ☎ 02-253-5000, 02-651-4700 📠 02-253-5001, 02-651-4701 📧 help@iqnewsclip.com

ประชาชาติ ธุรกิจ Prachachat Turakij Circulation: 1,20,000 Ad Rate: 1,350	Section: First Section/เศรษฐกิจในประเทศ วันที่: พฤหัสบดี 19 - อาทิตย์ 22 สิงหาคม 2564 ปีที่: 44 ฉบับที่: 5385 หน้า: 3(สาม) Col.Inch: 55.05 Ad Value: 74,317.50 PRValue (x3): 222,952.50 คลิก: สี่สี่ หัวข้อข่าว: CLMVT+Forum 2021 ฟันฟู สต.ฝ่าโควิด			

สำหรับการประชุมในวันที่ 25 สิงหาคม 2564 จะมีกิจกรรมระดมความเห็นใน 3 หัวข้อ ได้แก่ “กระแสโลก (Megatrends) กับอนาคตการค้าและการลงทุน” “ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อห่วงโซ่อุปทานและแนวทางการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ” และ “การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในสถานการณ์ความปกติรูปแบบใหม่ (New Normal)” ผู้แนวทางส่งเสริมสตาร์ทอัพใน CLMVT” และในวันที่ 26 สิงหาคม 2564 พิเศษในบีบีซี มีการจัดกิจกรรม “Battle of Startups 2021” สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ผ่านการจับคู่ธุรกิจและนำเสนอธุรกิจ (startup pitching) ในกลุ่มธุรกิจสำคัญ เช่น เกษตร อาหาร สุขภาพ การศึกษา และ โลจิสติกส์ ซึ่งมีเงินรางวัล 100,000 บาท

นับได้ว่า CLMVT Forum เป็นเวทีหารือสำคัญที่รวบรวมสุดยอดผู้นำทางความคิด เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าการลงทุนในภูมิภาค CLMVT ซึ่งเป็นพื้นฐานการผลิตที่เข้มแข็ง ตลาดที่กำลังเติบโต ประชากรรวมกว่า 244 ล้านคน ให้สามารถฝ่าวิกฤตกลับมาเป็นภูมิภาคแห่งการค้าและการลงทุนที่เข้มแข็งกว่าเดิมได้

รหัสข่าว: C-210819023027 (18 ส.ค. 64/04:37)

หน้า: 2/2

InfoQuest Limited | 888/178 Ploenchit Rd., 17th FL, Mahatun Plaza Bldg., Lumpini, Patumwan, Bangkok 10330
 ☎ 02-253-5000, 02-651-4700 📠 02-253-5001, 02-651-4701 ✉ help@iqnewsclip.com

<h1 style="margin: 0;">แนวหน้า</h1> <p style="font-size: 8px; margin: 0;">Naew Na Circulation: 900,000 Ad Rate: 900</p>	Section: First Section/ภูมิภาค		
	วันที่: เสาร์ 21 สิงหาคม 2564		
	ปีที่: 42	ฉบับที่: 14724	หน้า: 8(บนซ้าย)
	Col.Inch: 56.55	Ad Value: 50,895	PRValue (x3): 152,685
หัวข้อข่าว: รายงานพิเศษ: สนค.เปิดเวทีระดมผู้นำความคิด CLMVT+ Forum 2021 พื้นที่ความแข็งแกร่ง...			ศิลปิน: ชาว-ต้า

สนค.เปิดเวทีระดมผู้นำความคิด CLMVT+ Forum 2021 พื้นที่ความแข็งแกร่งเศรษฐกิจในภูมิภาคสู้วิกฤตโควิด-19

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ ปลุกพลังความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของ 5 ประเทศในภูมิภาค ได้แก่ ไทย กัมพูชา เมียนมา ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม เปิดเวที “CLMVT+ Forum 2021” ในหัวข้อ “Accelerating a Resilient Recovery” มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ผ่านทางช่องทาง Webinar (Zoom) ระหว่างวันที่ 24-26 สิงหาคม 2564 นี้ โดยมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และองค์กรระหว่างประเทศจากกลุ่ม CLMVT ประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญร่วมหารือ แสดงวิสัยทัศน์และกำหนดแนวคิดริเริ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาอนุภาคร่วมกันผ่านกิจกรรมสัมมนาวิชาการและการเสวนาระดมความเห็น พร้อมจัดกิจกรรมประกวดแนวคิดทางธุรกิจของสตาร์ทอัพ (Startup pitch competition) เพื่อสร้างเครือข่ายทางธุรกิจที่เข้มแข็งสู่การยกระดับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ประเด็นสำคัญที่จะหยิบยกมาพูดคุยบนเวทีสัมมนาเป็นการต่อสอดคล้องผลการศึกษาล่าสุดโครงการ CLMVT-Plus ยกระดับการค้าและการลงทุนเพื่อนาคต ของ สนค. ซึ่งเน้นย้ำว่าแนวทางในการยกระดับการค้าและการลงทุนในอนาคตจำเป็นต้องเริ่มจากการฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในอนุภูมิภาค

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะตั้งอยู่บนรากการปรับปรุงการเชื่อมโยงการค้าข้ามพรมแดน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ ในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคเอกชนเป็นตัวอย่างเพิ่มความร่วมมือในระดับภูมิภาค อีกทั้งการควบคุมและกฎระเบียบที่สอดคล้องกันจะช่วงลดต้นทุน

ทางการค้า และการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนผ่านการส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกยกระดับความร่วมมือภายใต้กรอบการค้าเสรีระดับภูมิภาค ตามข้อตกลงต่างๆ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) จะจัดทำแผนการค้าด้านภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี และที่สำคัญภาครัฐจำเป็นต้องสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) ในยุคการค้าดิจิทัล

โดยเริ่มจากความช่วยเหลือทางการเงินแบบเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนให้ MSMEs สามารถเริ่มต้นใหม่ และดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล (upskill) และการเข้าถึงตลาดในภูมิภาค ทั้งนี้การส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจ สตาร์ทอัพและระบอบนิเวศที่เกี่ยวข้อง จะช่วยเปิดมิติใหม่ของเศรษฐกิจใน CLMVT จากการเป็นเพียงแค่โรงงานผลิตผู้การเป็นดินแดนแห่งการลงทุนด้านนวัตกรรม ประเด็นที่ท้าทายสำหรับอนุภูมิภาคแห่งนี้ การสร้างวิถีการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดเหล่านี้ซึ่งขาดหายในอนุภูมิภาคนี้ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น และส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้การขนส่งสินค้าที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

นาถจิรเทพ เสนียงค์ ณ อุดรธา กรรมการผู้จัดการ บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) ในฐานะที่ปรึกษาสนค. ในโครงการ “CLMVT+ Forum 2021” กล่าวว่า งานเสวนาประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 วัน โดยเริ่มต้นในวันที่ 24 สิงหาคม 2564 ด้วยปาฐกถาพิเศษเรื่อง “CLMVT หลังยุคโควิด-19” โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายภาคส่วน ประกอบด้วย คุณโจ ฮอร์น พัทธินัย กรรมการผู้อำนวยการบริษัท Strategy613 จำกัด ดร.ศรพล ดุละเสถียร รองผู้จัดการ หัวหน้าสายงานยุทธศาสตร์องค์กร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดร.สมประวิณ มันประเสริฐ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสายงานวิจัยและหัวหน้าทีมเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ดร. กฤษณ์เดช สัมพันธ์รักษ์ รองศาสตราจารย์ University of California, San Diego (UCSD) และผู้แทนจาก Asian Development Bank ในช่วงน่าจะเป็นการเสวนาระดมความเห็นในหัวข้อ “BRI & B3W : จุดยืนที่สมดุลท่ามกลางการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ”

โดยสำหรับการประชุมในวันที่ 25 สิงหาคม 2564 จะมีกิจกรรมระดมความเห็นใน 3 หัวข้อ ได้แก่ “กระแสโลก (Megatrends) กับอนาคตการค้าและการลงทุน” “ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อห่วงโซ่อุปทานและแนวทางการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ” และ “การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในสถานการณ์ความปกติรูปแบบใหม่ (New Normal) สู่แนวทางส่งเสริมสตาร์ทอัพใน CLMVT” ซึ่งนำไปสู่กิจกรรมต่อเนื่องในวันที่ 26 สิงหาคม 2564 พิเศษไปเสียนี้ มีการจัดกิจกรรม “Battle of Startups 2021” สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ผ่านการจับคู่ธุรกิจและนำเสนอธุรกิจ (Startup pitching) ในกลุ่มธุรกิจสำคัญ เช่น เกษตร อาหาร สุขภาพ การศึกษา และโลจิสติกส์ ซึ่งมีเงินรางวัลสำหรับผู้ชนะการประกวด 100,000 บาท

... การจัดประชุม CLMVT Forum

รหัสข่าว: C-210821005041 (21 ส.ค. 64/07:14)
หน้า: 1/2

InfoQuest Limited | 888/176 Ploenchit Rd., 17th FL Mahatun Plaza Bldg., Lumpini, Patumwan, Bangkok 10330
☎ 02-253-5000, 02-651-4700 📠 02-253-5001, 02-651-4701 ✉ help@iqnewsclip.com

<h1>แนวหน้า</h1> <p>Naew Na Circulation: 900,000 Ad Rate: 900</p>	Section: First Section/ภูมิภาค วันที่: เสาร์ 21 สิงหาคม 2564 ปีที่: 42 ฉบับที่: 14724 หน้า: 8(บนซ้าย)		
	Col.Inch: 56.55 Ad Value: 50,895 PRValue (x3): 152,685 ศิลปิน: ชาว-ดำ	หัวข้อข่าว: รายงานพิเศษ: สন্দ.เปิดเวทีระดมผู้นำความคิด CLMVT+ Forum 2021 พื้นที่ความแข็งแกร่ง...	

ในปีนี้มีนัยเป็นการสานต่อความสำคัญจากการประชุมที่เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2559 โดยกระทรวงพาณิชย์ เพื่อสร้างเวทีสำหรับความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนระหว่าง 5 ประเทศในกลุ่ม CLMVT อันได้แก่ กัมพูชา ฟิลิปปินส์, ไทย, เวียดนาม, เวียดนาม และไทย โดยในการจัดงานภายใต้หัวข้อ Accelerating a Resilient Recovery สะท้อนให้เห็นความมุ่งมั่นของไทยที่จะร่วมมือกับอีก 4 ประเทศ และประเทศคู่ค้าสำคัญในการฟื้นฟูหลังประเทศหลังวิกฤติโควิด-19 โดยใช้เศรษฐกิจเป็นค้ำนำ และส่งเสริมความเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างกัน เพื่อให้กลุ่ม CLMVT เป็นภูมิภาคที่นำลงทุนที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และสามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่กำลังมาถึง

CLMVT Forum นับเป็นเวทีหรือสำคัญที่รวบรวมสุดยอดผู้นำทางความคิด เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้า การลงทุนในภูมิภาค CLMVT ผนวกว่าเวทีนี้ที่ผ่านมาจะเป็นช่วงเวลาที่ยากของการเติบโตทางเศรษฐกิจสำหรับทุกภาคส่วน แต่สำหรับประเทศไทยยังคงเชื่อมั่นในศักยภาพอันโดดเด่นของ 5 ประเทศสมาชิกทั้งการเป็นฐานการผลิตที่เข้มแข็ง ตลาดที่กำลังเติบโต ทุนมนุษย์ที่เป็นแรงงานทักษะสูง และจำนวนประชากรรวมกว่า 244 ล้านคน CLMVT ว่าจะสามารถกลับมาเป็นภูมิภาคแห่งการค้าและการลงทุนที่เข้มแข็งกว่าเดิมได้อย่างแน่นอน

สำหรับผู้สนใจเข้าร่วมงาน สามารถลงทะเบียนได้ที่ <https://qr.go.page.link/wtCC4> และผู้ประกอบการที่สนใจเข้าร่วมแข่งขันใน "Battle of Startups 2021" ติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่ อีเมล clmvt2021@gmail.com หรือโทร.09-2520-9121

รหัสข่าว: C-210821005041 (21 ส.ค. 64/07:14)

หน้า: 2/2

InfoQuest Limited | 888/178 Ploenchit Rd., 17th FL, Mahatun Plaza Bldg., Lumpini, Patumwan, Bangkok 10330
 ☎ 02-253-5000, 02-651-4700 📠 02-253-5001, 02-651-4701 ✉ help@iqnewsclip.com

Opinion

Thailand's Trade Policy and Strategy Office Invites Interested Persons to Join CLMVT+ Forum 2021

17 August 2021, Bangkok— Thailand's Ministry of Commerce's Trade Policy and Strategy Office (TPSO) would like to invite interested persons to join the "CLMVT+ Forum 2021". Entitled "Accelerating a Resilient Recovery", the forum is scheduled between 24-26 August 2021, through zoom webinar. Aiming to be a discussion forum to find directions towards economic rehabilitation of Cambodia, Laos PDR, Myanmar, Vietnam and Thailand in a resilient path, participants from the private and the public sector, academics and international organizations will share ideas and visions to build framework that enhance collaboration in the region. The forum also showcases a pitching competition for startups to promote conducive ecosystem for startups which will drive economic development in CLMVT.

Key themes for discussion are part of findings from TPSO's "CLMVT+ Plus: Enhancing Trade and Investment for the Future" study, which emphasizes the importance of achieving an even economic recovery in the Greater Mekong Subregion (GMS). The study showed that developing economies will benefit significantly from improving cross-border trade by using digital technology to increase competitiveness of the private sector's role as an important medium of regional cooperation. To achieve this, they should ensure there is no discrepancy in rules and regulations on cross-border activities with one another to reduce operating cost. The study also urges the CLMVT countries to strengthen cooperation under the framework of regional free trade agreements including ASEAN Free Trade Area (AFTA) and Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) which aim at removing tax and non-tax trade barriers. Importantly, the public sector has to their support micro, small and medium enterprises (MSMEs) to grow in a sustainable manner in the era of digital commerce. The policy for MSMEs in the CLMVT countries should start with providing financial support programs to help their business rehabilitation in the near term. After that, CLMVT countries should implement measures to improve their digital skills and enhance their access to the regional market. Above all, measures to promote startups are necessary as it will create an ecosystem that will redefine the CLMVT economy with transformation from a manufacturing base to an innovation-driven economy. Another challenge facing the CLMVT region is to push forward environmentally friendly trade and investment, as the issues have not been widely discussed in the region. In this respect, CLMVT needs to educate their public and the private sectors and drive transformation towards low-carbon logistics system.

CLMVT+ Forum 2021 will take place for 3 days. Starting on 24 August 2021, the first discussion sessions of the forums is entitled "CLMVT in the post-pandemic era" which will be participated by representatives for across sectors

including Mr. Joe Hom-Phanthasouai, FOUNDER & CEO, Strategy613; Dr. Soraphol Tulayathien, Senior Executive Vice President/ Head of Corporate Strategy Division, The Stock Exchange of Thailand; Dr. Sompravin Manprasert, Chief Economist and Executive Vice President, Bank of Ayudhya; Dr. Krislent Samphantharak, Professor of Economics, UC San Diego School of Global Policy and Strategy and representative from Asian Development Bank. In the afternoon session, the discussion entitled "Belt and Road Initiative & Build Back Better World: A Delicate Dance with the Major Powers" which will be participated by academic representatives and businesses in CLMVT.

On 25 August 2021, CLMVT+ Forum 2021 will feature discussion session in three topics namely "Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment", "Impact from COVID-19 on Supply Chains and Roads to Economic Recovery" and "Technology adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT" from which the audience will hear insights from the business sector, government agencies and international development agencies.

After two days of the discussion forums, the forum will showcase its first ever startup competition. Aptly entitled, "Battle of Startups 2021", the competition will represent a venue for 8-10 aspiring startups across CLMVT countries in key sectors such as farm, food, healthcare, education and logistics to pitch their ideas to a panel of committees. The winning startups will receive a cash prize of

100,000 baht, or approximately US\$ 3,000.

The CLMVT+ Forum 2021 is a part of Thailand's Ministry of Commerce's efforts to build a forum to promote collaboration in trade and investment across five CLMVT countries. The theme "Accelerating a Resilient Recovery" reflects Thailand's commitment to strengthen collaboration with the other four countries and the group's major trade partners to restore the CLMVT countries after the COVID-19 pandemic, leading by the economy. On top of that, Thailand aims to promote connectivity of trade within the group to position the region as one of the world's most attractive destination for investment and most resilient to adapt to upcoming global challenges.

CLMVT Forum is a region's prime discussion forum which showcases thought leaders across the region in economic development, trade and investment. Thailand remains confident in the prospects and potential of these five countries as a resilient manufacture base, growing markets, highly-skilled workforce, and large consumer market of a total 244 million population to restore its positioning as one of the world's most promising trade and investment destinations, amid the challenges during the past year.

Interested persons may register for participation at <https://tjgo.page.link/atCC4>. Meanwhile startups interested to join the "Battle of Startups 2021" may contact clmvt2021@gmail.com or +6609-2520-9121 for more details.

➤ สื่อออนไลน์

ที่	ชื่อเว็บไซต์	ลิงค์ข่าว	วันที่	ประเทศ
1	Post today (ภาษาไทย)	https://www.posttoday.com/economy/news/660743	16 สิงหาคม 2564	ไทย
2	Enterpriseitpro (ภาษาไทย)	https://www.enterpriseitpro.net/clmvt-forum-2021/	17 สิงหาคม 2564	ไทย
3	Bangkokpost (ภาษาอังกฤษ)	https://www.bangkokpost.com/thailand/pr/2167195	18 สิงหาคม 2564	ไทย
4	Itcoolgang (ภาษาไทย)	https://www.itcoolgang.com/clmvy-forum2021/	18 สิงหาคม 2564	ไทย
5	Itgenius (ภาษาไทย)	https://www.itgenius.co.th/article/clmvt-forum-2021-ร่วมหาแนวทางฟื้นฟูความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจในภูมิภาค.html?lang=en	18 สิงหาคม 2564	ไทย
6	Prachachat (ภาษาไทย)	https://www.prachachat.net/economy/news-741200	19 สิงหาคม 2564	ไทย
7	Innnews (ภาษาไทย)	https://www.innnews.co.th/news/news_171225/	19 สิงหาคม 2564	ไทย
8	Thailandplus (ภาษาไทย)	https://www.thailandplus.tv/archives/361847	19 สิงหาคม 2564	ไทย
9	MGRonline (ภาษาไทย)	https://mgronline.com/business/detail/9640000081670	19 สิงหาคม 2564	ไทย
10	Tamshee (ภาษาไทย)	http://tamshee.com/?p=186528	19 สิงหาคม 2564	ไทย

เศรษฐกิจ-ธุรกิจ > ข่าวเศรษฐกิจ-ธุรกิจ

สนค. กระทรวงพาณิชย์ จัด CLMVT+ Forum 2021

วันที่ 16 ส.ค. 2564 เวลา 23:05 น.

เชิญผู้สนใจและสตาร์ทอัพร่วม CLMVT+ Forum 2021 เพื่อร่วมหาแนวทางฟื้นฟูความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจในภูมิภาค

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ ขอเชิญท่านที่สนใจร่วมงาน “CLMVT+ Forum 2021” ในหัวข้อ “Accelerating a Resilient Recovery” มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ผ่านทางช่องทาง Webinar (Zoom) ระหว่างวันที่ 24-26 สิงหาคม 2564 นี้ โดยมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และ องค์กรระหว่างประเทศจากกลุ่ม CLMVT ประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญร่วมหารือหรือแสดงวิสัยทัศน์และกำหนดแนวคิดริเริ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาอนุภาคร่วมกันผ่านกิจกรรมสัมมนาวิชาการและการเสวนาระดมความเห็น พร้อมจัดกิจกรรมประกวดแนวคิดทางธุรกิจของสตาร์ทอัพ (Startup pitch competition) เพื่อสร้างเครือข่ายทางธุรกิจที่เข้มแข็งสู่การยกระดับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ประเด็นสำคัญที่จะหยิบยกมาพูดคุยบนเวทีสัมมนาเป็นการต่อยอดจากผลการศึกษาภายใต้โครงการ CLMVT+Plus ยกระดับการค้าและการลงทุนเพื่ออนาคต ของสนค.ซึ่งเน้นย้ำว่าแนวทางในการยกระดับการค้าและการลงทุนในอนาคตจำเป็นต้องเริ่มจากการฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในอนุภูมิภาค จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่าเศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะต้องเริ่มจากการปรับปรุงการเชื่อมโยงการค้าข้ามพรมแดน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคเอกชนเป็นศูนย์กลางเพิ่มความร่วมมือในระดับภูมิภาค อีกทั้งการ

CLMVT+ Forum 2021 ร่วมหาแนวทางฟื้นฟูความ แข็งแกร่งของเศรษฐกิจในภูมิภาค

สิงหาคม 17, 2021

แบ่งปัน

Facebook

Twitter

👍 ถูกใจ 0

Tweet

👁 จำนวนคนดู : 416

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ ขอเชิญท่านที่สนใจร่วมงาน "CLMVT+ Forum 2021" ในหัวข้อ "Accelerating a Resilient Recovery" มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งผ่านทางช่องทาง Webinar (Zoom) ระหว่างวันที่ 24-26 สิงหาคม 2564 นี้ โดยมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และ องค์กรระหว่างประเทศจากกลุ่ม CLMVT ประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญร่วมหารือแสดงวิสัยทัศน์และกำหนดแนวคิดริเริ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาอนุภาคร่วมกันผ่านกิจกรรมสัมมนาวิชาการและการเสวนาระดมความเห็น พร้อมจัดกิจกรรมประกวดแนวคิดทางธุรกิจของสตาร์ทอัพ (Startup pitch competition) เพื่อสร้างเครือข่ายทางธุรกิจที่เข้มแข็งสู่การยกระดับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ประเด็นสำคัญที่จะหยิบยกมาพูดคุยบนเวทีสัมมนาเป็นการต่อยอดจากผลการศึกษาภายใต้โครงการ CLMVT+ Plus ยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนเพื่ออนาคต ของสนค. ซึ่งเน้นย้ำว่าแนวทางในการยกระดับการค้าและการลงทุนในอนาคตจำเป็นต้องเริ่มจากการฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในอนุภูมิภาค จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่า เศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะต้องมาจากการปรับปรุงการเชื่อมโยงการค้าข้ามพรมแดน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มี

THAILAND | PHNEWS

Thailand’s Trade Policy and Strategy Office invites interested persons to join CLMVT+ Forum 2021

PUBLISHED : 18 AUG 2021 AT 10:00

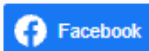

Thailand’s Ministry of Commerce’s Trade Policy and Strategy Office (TPSO) would like to invite interested persons to join the “CLMVT+ Forum 2021”. Entitled “Accelerating a Resilient Recovery”, the forum is scheduled between 24-26 August 2021, through zoom webinar. Aiming to be a discussion forum to find directions towards economic rehabilitation of Cambodia, Laos PDR, Myanmar, Vietnam and Thailand on a resilient path, participants from the private and the public sectors, academics and international organisations will share ideas and visions to build frameworks that enhance collaboration in the region. The forum also showcases a pitching competition for startups to promote a conducive ecosystem for startups which will drive economic development in CLMVT.

CLMVT+ Forum 2021 ร่วมหาแนวทางฟื้นฟูความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจในภูมิภาค

WRITTEN BY BIGGLIVE | © AUGUST 18, 2021 | ประชาสัมพันธ์, บทความ

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ ขอเชิญท่านที่สนใจร่วมงาน “CLMVT+ Forum 2021” ในหัวข้อ “Accelerating a Resilient Recovery” มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ผ่านทางช่องทาง Webinar (Zoom) ระหว่างวันที่ 24-26 สิงหาคม 2564 นี้ โดยมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และ องค์การระหว่างประเทศจากกลุ่ม CLMVT ประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญร่วมหารือแสดงวิสัยทัศน์และกำหนดแนวคิดริเริ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาอนุภาคร่วมกันผ่านกิจกรรมสัมมนาวิชาการและการเสวนาระดมความเห็น พร้อมจัดกิจกรรมประกวดแนวคิดทางธุรกิจของสตาร์ทอัพ (Startup pitch competition) เพื่อสร้างเครือข่ายทางธุรกิจที่เข้มแข็งสู่การยกระดับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ประเด็นสำคัญที่จะหยิบยกมาพูดคุยบนเวทีสัมมนาเป็นการต่อยอดจากผลการศึกษายภายใต้โครงการ CLMVT+Plus ยกระดับการค้าและการลงทุนเพื่ออนาคต ของสนค. ซึ่งเน้นย้ำว่าแนวทางในการยกระดับการค้าและการลงทุนในอนาคตจำเป็นต้องเริ่มจากการฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในอนุภูมิภาค จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่าเศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะต้องมาจากการปรับปรุงการเชื่อมโยงการค้าข้ามพรมแดน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคเอกชนเป็นตัวกลางเพิ่มความร่วมมือในระดับภูมิภาค

อีกทั้งการควบคุมและกฎระเบียบที่สอดคล้องกันจะช่วยลดต้นทุนทางการค้า และการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนผ่านการส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกกระชับความร่วมมือภายใต้กรอบการค้าเสรีระดับภูมิภาค ตามข้อตกลงต่างๆ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) จะจัดทำแพคเกจการค้าด้านภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี และที่สำคัญภาครัฐจำเป็นต้องสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) ในยุคการค้าดิจิทัล โดยเริ่มจากความช่วยเหลือทางการเงินแบบเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนให้ MSMEs สามารถเริ่มต้นใหม่ และดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล (upskill) และการเข้าถึงตลาดในภูมิภาค ทั้งนี้การส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจ สตาร์ทอัพและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง จะช่วยเปิดมิติใหม่ของเศรษฐกิจใน CLMVT จากการเป็นเพียงแค่โรงงานผลิตสู่การเป็นดินแดนแห่งการลงทุนด้านนวัตกรรม ประเด็นที่ท้าทายสำหรับอนุภูมิภาคแห่งนี้ การสร้างวิถีการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดเหล่านี้ยังขาดหายในอนุภูมิภาคนี้ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้บุคลากรในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น และส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้การขนส่งสินค้าที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

บทความทั้งหมด

CLMVT+ Forum 2021 ร่วมหาแนวทางฟื้นฟูความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจ

หมวดหมู่: [บทความทั่วไป](#) | เขียนเมื่อ 2021-08-18 12:57:02

CLMVT+ Forum 2021 ร่วมหาแนวทางฟื้นฟูความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจในภูมิภาค

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ ขอเชิญท่านที่สนใจร่วมงาน “CLMVT+ Forum 2021” ในหัวข้อ “Accelerating a Resilient Recovery” มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ผ่านทางช่องทาง Webinar (Zoom) ระหว่างวันที่ 24-26 สิงหาคม 2564 นี้ โดยมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และ องค์การระหว่างประเทศจากกลุ่ม CLMVT ประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญร่วมหารือแสดงวิสัยทัศน์และกำหนดแนวคิดริเริ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาอนุภาคร่วมกันผ่านกิจกรรมสัมมนาวิชาการและการเสวนาระดมความเห็น พร้อมจัดกิจกรรมประกวดแนวคิดทางธุรกิจของสตาร์ทอัพ (Startup pitch competition) เพื่อสร้างเครือข่ายทางธุรกิจที่เข้มแข็งสู่การยกระดับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ประเด็นสำคัญที่จะหยิบยกมาพูดคุยบนเวทีสัมมนาเป็นการต่อยอดจากผลการศึกษายภายใต้โครงการ CLMVT+Plus ยกระดับการค้าและการลงทุนเพื่ออนาคต ของสนค. ซึ่งเน้นย้ำว่าแนวทางในการยกระดับการค้าและการลงทุนในอนาคตจำเป็นต้องเริ่มจากการฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงในอนุภูมิภาค จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่าเศรษฐกิจใหม่ที่เข้มแข็งจะต้องมาจากการปรับปรุงการเชื่อมโยงการค้าข้ามพรมแดน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคเอกชนเป็นศูนย์กลางเพิ่มความร่วมมือในระดับภูมิภาค

อีกทั้งการควบคุมและกฎระเบียบที่สอดคล้องกันจะช่วยลดต้นทุนทางการค้า และการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนผ่านการส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกกระชับความร่วมมือภายใต้กรอบการค้าเสรีระดับภูมิภาค ตามข้อตกลงต่างๆ เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) จะช่วยกำหนดการค้าด้านภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี และที่สำคัญภาครัฐจำเป็นต้องสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของ

กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) ในยุคการค้าดิจิทัล โดยเริ่มจากความช่วยเหลือทางการเงินแบบเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนให้ MSMEs สามารถเริ่มต้นใหม่ และดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล (upskill) และการเข้าถึงตลาดในภูมิภาค ทั้งนี้การส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจ สตาร์ทอัพและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง จะช่วยเปิด

ประชาชาติธุรกิจ

WWW.PRACHACHAT.NET 002161

หน้าแรก หุ่น-การเงิน อสังหา เศรษฐกิจ การตลาด การเมือง ต่างประเทศ ในประเทศ รถยนต์ ไอที ก่อตั้ง

หน้าแรก > เศรษฐกิจในประเทศ > CLMVT+Forum 2...

ข่าวล่าสุด กรม. ขยายเวลานักท่องเที่ยวต่างชาติ ฟ่านักในไทยระยะยาวอีก 1 ปี

เศรษฐกิจในประเทศ

CLMVT+Forum 2021 ฟีนฟูเศรษฐกิจฝ่าโค วิด

วันที่ 19 สิงหาคม 2564 - 20:05 น.

[Facebook](#) [Twitter](#) [LINE](#)

การระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างหนักต่อเศรษฐกิจประเทศกลุ่มกัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย หรือ CLMVT ในปี 2563 โดยเฉพาะเวียดนาม ไทย และกัมพูชา มีการชะลอตัวลงอย่างชัดเจน ในขณะที่เศรษฐกิจลาวและเมียนมาเผชิญการหดตัวจากปัจจัยด้านลบรายประเทศด้วย

ในปีนี้การฟื้นตัวในภาพรวมจะยังคงเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและไม่ทั่วถึง โดยจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมการระบาดของโควิด-19 และความคืบหน้าของการกระจายวัคซีนอย่างทั่วถึง การฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศจะต้องอาศัยขนาดและประสิทธิภาพของมาตรการภาครัฐในการบรรเทาผลกระทบจากแผลเป็นทางเศรษฐกิจ (scarring effects) ระหว่างรอการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ภายในภูมิภาค (herd immunity)

CLMVT+Plus

ล่าสุดทางสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ เตรียมจัดงาน “CLMVT+Forum 2021” ในหัวข้อ “Accelerating a Resilient Recovery” มุ่งสู่การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ผ่านทางช่องทาง Webinar (Zoom) ระหว่างวันที่ 24-26 สิงหาคม 2564 นี้

โดยมีผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการและองค์การระหว่างประเทศจากกลุ่ม CLMVT ประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญร่วมหารือหรือแสดงวิสัยทัศน์และกำหนดแนวคิดริเริ่มต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาอนุภาคร่วมกันฟื้นฟูประเทศหลังวิกฤตโควิดโดยใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำ และส่งเสริมความเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างกันเพื่อให้กลุ่ม CLMVT เป็นภูมิภาคที่น่าลงทุนที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และสามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่กำลังมาถึง

เศรษฐกิจ

สนค.สัมมนาออนไลน์ CLMVT การ ค้าลงทุน

19 สิงหาคม 2021 - 13:18

Listen to this article

0:00 / 2:58 1x

สนค.ลุยสัมมนา CLMVT 2021 ออนไลน์ ช่วยผู้ประกอบการปรับตัวสู้โควิด-19 ระดมความคิดเห็นด้านการค้าลงทุน

นายภูสิต รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า หรือ สนค.กระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยว่า ขณะนี้ สนค. อยู่ระหว่างการเตรียมการจัดกิจกรรมสัมมนา ระดมความคิดเห็นและสร้างเครือข่าย (รูปแบบออนไลน์) ในหัวข้อ "CLMVT+ Forum 2021 Accelerating a Resilient Recovery" ระหว่างวันที่ 24 – 26 สิงหาคม 2564 เพื่อให้นักลงทุน ประกอบการในกลุ่ม CLMVT สามารถปรับการดำเนินงานธุรกิจเข้าสู่ New Normal และมีขีดความสามารถในการปรับรูปแบบการดำเนินงานธุรกิจให้คล่องตัวมากขึ้น เพื่อรับมือผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยคาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมงานจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมจากประเทศกลุ่ม CLMVT เข้าร่วมออนไลน์อย่างน้อย 200 คน

สำหรับรูปแบบการจัดงาน จะแบ่งเป็น 3 วัน โดยวันแรกจะมีการปาฐกถาพิเศษเรื่อง "CLMVT หลังยุคโควิด-19" การนำเสนอผลการศึกษาโครงการ และการเสนอประเด็นความเชื่อมโยง "BRI & BBW จุดยืนที่สมดุลท่ามกลางการแบ่งปันของประชาคมอาเซียนทางเศรษฐกิจ" วันที่ 2 จัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นใน 3 หัวข้อ ได้แก่ ทรานส์แลท (Megatrends) ต้นทุนการค้าและการลงทุน ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อห่วงโซ่อุปทานและแนวทางการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ และ การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในสถานการณ์ New Normal และแนวทางส่งเสริมสตาร์ทอัพ CLMVT และ วันที่ 3 จัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการรุ่นใหม่ผ่านการจับคู่ธุรกิจและนำเสนอธุรกิจในกลุ่มธุรกิจสำคัญ เช่น เทคโนโลยี สุขภาพ ไลฟ์สไตล์ ซึ่งมีเงินรางวัลให้ผู้ชนะการประกวดด้วย

โดย สนค. คาดว่า การจัดสัมมนา ระดมความคิดเห็นในครั้งนี้ จะได้รับข้อเสนอเชิงนโยบาย และสนับสนุนปัญหาอุปสรรคจากผู้ประกอบการ CLMVT เพื่อกำหนดแผนงานและการวางนโยบายของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจยุคใหม่ใน CLMVT และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ CLMVT ได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถรับมือกับผลกระทบที่เกิดจากโควิด-19 ได้ดีขึ้น

สนค. เตรียมจัดสัมมนา CLMVT 2021 ออนไลน์ ช่วยผู้ประกอบการปรับตัวสู่โควิด-19

🕒 19 สิงหาคม 2021 🌐 Thailandplus 📁 เศรษฐกิจ

สนค.เตรียมจัดสัมมนา CLMVT 2021 ผ่านทางออนไลน์ ระดมความคิดเห็นช่วยผู้ประกอบการปรับตัวเข้าสู่วิถีการค้ารูปแบบใหม่ยุค New Normal เผยจะจัดงานรวม 3 วัน เป็นहारีกำหนดทิศทาง CLMVT หลังโควิด-19 ระดมความคิดเห็นด้านการค้าลงทุน ผลกระทบโควิด-19 และแนวทางฟื้นฟู และการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ปิดท้ายจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผ่านการเจรจาจับคู่ธุรกิจ

นายภูสิต รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เปิดเผยว่า ขณะนี้ สนค. อยู่ระหว่างการเตรียมการจัดกิจกรรมสัมมนาระดมความคิดเห็นและสร้างเครือข่าย (รูปแบบออนไลน์) ในหัวข้อ "CLMVT+ Forum 2021: Accelerating a Resilient Recovery" ระหว่างวันที่ 24 – 26 สิงหาคม 2564 เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่ม

สนค. จัดสัมมนา CLMVT 2021 ออนไลน์ ช่วยผู้ประกอบการปรับตัวสู่โควิด-19

เผยแพร่: 19 ส.ค. 2564 10:19 | ปรับปรุง: 19 ส.ค. 2564 10:19 | โดย: ผู้จัดการออนไลน์

สนค.เตรียมจัดสัมมนา CLMVT 2021 ผ่านทางออนไลน์ ระดมความคิดเห็นช่วยผู้ประกอบการปรับตัวเข้าสู่วิถีการค้ารูปแบบใหม่ยุค New Normal เฝ้ามองงานรวม 3 วัน เน้นหารือกำหนดทิศทาง CLMVT หลังโควิด-19 ระดมความคิดเห็นด้านการค้าลงทุน ผลกระทบโควิด-19 และแนวทางฟื้นฟู และการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ ก่อนปิดท้ายด้วยการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผ่านการเจรจาจับคู่ธุรกิจ

นายภูสิต รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เปิดเผยว่า ขณะนี้ สนค. อยู่ระหว่างการเตรียมการจัดกิจกรรมสัมมนาระดมความเห็นและสร้างเครือข่าย (รูปแบบออนไลน์) ในหัวข้อ “CLMVT+ Forum 2021: Accelerating a Resilient Recovery” ระหว่างวันที่ 24 - 26 สิงหาคม 2564 เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่ม CLMVT สามารถปรับการค้าเน้นธุรกิจเข้าสู่วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) และมีขีดความสามารถในการปรับรูปแบบการค้าเน้นธุรกิจให้คล่องตัวมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยคาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมงานจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมจากประเทศกลุ่ม CLMVT เข้าร่วมออนไลน์อย่างน้อย 200 คน

Strength

“สนค.” เตรียมสัมมนา CLMVT 2021 ออนไลน์ ช่วยผู้ประกอบการ

By admin

© ส.ร. 19, 2021 [db:tags]

CLMVT+
Forum 2021

ACCELERATING
A RESILIENT
RECOVERY

WEBINAR
24-26
AUGUST
2021

Setting the Scene
+ CLMVT after Covid-19
Group Discussion
+ BRI & B3W : A Delicate Dance with the Major Powers
+ Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment
+ Impacts from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery
+ Technology Adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT
Battle of Startups 2021

SCAN
to register

FOR MORE INFORMATION PLEASE CONTACT

BOWORNLUK THONGMARK
Bowornluk.T@bolliger-company.com
(+66)92 520 9121

สนค.เตรียมจัดสัมมนา CLMVT 2021 ผ่านทางออนไลน์ ระดมความคิดเห็นช่วยผู้ประกอบการปรับตัวเข้าสู่วิถีการค้ารูปแบบใหม่ยุค New Normal ปรับใช้ ปิดท้ายจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายผ่านการเจรจาจับคู่ธุรกิจ

นายภูสิต รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.)เปิดเผยว่า ขณะนี้ สนค.อยู่ระหว่างการเตรียมการจัด 2564 เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่ม CLMVT สามารถปรับการค้าเน้นธุรกิจเข้าสู่วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) และมีขีดความสามารถรัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมจากประเทศกลุ่ม CLMVT เข้าร่วมออนไลน์อย่างน้อย 200 คน

1.2 จัดทำและเผยแพร่สโปตวิทยุหรือการให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อวิทยุ

จัดทำและเผยแพร่สโปตวิทยุหรือการให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อวิทยุเพื่อประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ อย่างน้อย 2 ครั้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมผลการศึกษาและการประชาสัมพันธ์โครงการ

➤ สัมภาษณ์ผ่านสื่อวิทยุเพื่อประชาสัมพันธ์

1. Sunday Talk FM 89.5 MHz

สัมภาษณ์ นายจิรเทพ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา กรรมการผู้จัดการ บริษัท โพลีเกอรัแอนด์คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด
ออกอากาศเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2564

2. Let s Talk Thailand FM.88 MHz

สัมภาษณ์ นายภูสิต รัตนกุลเสรีเรงฤทธิ์
ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์
ออกอากาศเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2564

1.3 อินโฟกราฟิกส์และคลิปวิดีโอ

ออกแบบเนื้อหาและจัดทำอินโฟกราฟิกส์ (Infographic) ในรูปแบบไฟล์ AI และคลิปวิดีโอ เพื่อใช้ประกอบการจัดประชุม/สัมมนา/เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

➤ อินโฟกราฟิกส์ (Infographic)

แนวโน้มสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจใน CLMVT

<p>การใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มการรับรู้ของมนุษย์</p> <ul style="list-style-type: none"> + 5g + Edge Computing + Next-generation Batteries + Precision Sensors + Quantum Computing 	<p>คลื่นลูกใหม่ของโลกาภิวัตน์</p> <ul style="list-style-type: none"> + นโยบายปกป้องทางการค้า (Protectionism) + สงครามเย็นด้านเทคโนโลยี (Technology Cold War) + กระแสประชานิยมและชาตินิยม (Populism And Nationalism) + ภูมิภาคาภิวัตน์ (Regionalization) 	<p>การเติบโตของกลุ่มประชากร Gen Z</p> <ul style="list-style-type: none"> + แนวโน้มในการใช้ทักษะและการพัฒนา + ความก้าวหน้าในประเด็นทางสังคม เช่น สิ่งแวดล้อม + อัตราการเข้าถึงโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเกือบทั้งหมดทั่วโลก 	<p>การค้าและการลงทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> + การเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) + การลงทุนเพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทาน

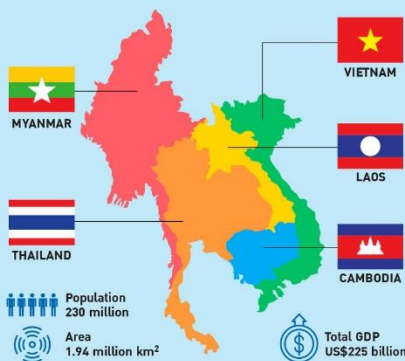
มาตรการหลักเพื่อลดผลกระทบจากโควิด-19 ของประเทศ CLMVT

มาตรการ	 กัมพูชา	 สปป.ลาว	 เมียนมา	 เวียดนาม	 ไทย
เป็นเจ้าภาพภาครัฐหรือสินเชื่อก้ำประกันให้แก่บริษัทเอกชน	●	●	●	●	●
เงินชดเชยรายได้ให้แก่ลูกจ้างที่ได้รับผลกระทบ (รวมถึงเงินช่วยเหลือรายเดือนแก่ผู้มีรายได้น้อย)	●	●	●	●	●
การเลื่อนระยะเวลาการชำระภาษี		●	●	●	●
การเลื่อนระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบเงินประกันสังคม	●	●		●	●
การพักชำระหนี้	●	●	●	●	●
ธนาคารกลางลดอัตราดอกเบี้ย	●	●	●	●	●

การส่งเสริมการค้าและความร่วมมือในภูมิภาค CLMVT

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อีอีซี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS)

 MYANMAR
 THAILAND
 LAOS
 CAMBODIA

Population: 230 million
 Area: 1.94 million km²
 Total GDP: US\$225 billion

มีจุดมุ่งหมายในการบูรณาการความร่วมมือด้านโครงสร้างพื้นฐานและวิชาการ มุ่งเน้นการนำความเจริญไปสู่แนวชายแดน เพื่อปูทางไปสู่การค้าและการลงทุน ซึ่งจะช่วยในการสร้างงาน สร้างรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างการพัฒนา

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS)

 MYANMAR
 THAILAND
 LAOS
 VIETNAM
 CAMBODIA
 YUNNAN, CHINA

ส่งเสริมความร่วมมือ 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม พลังงาน การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัว ต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลง

วิกฤต COVID-19 เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้ธุรกิจจำเป็นต้องสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Resilience) ผ่าน 3 ขั้นตอนดังนี้

	RESPOND	RECOVER	REIMAGINE
สภาวะตลาด (Market Conditions)	มีการปิดประเทศและปิดเมืองเพื่อลดอัตราการระบาดของ COVID-19	ประเทศต่าง ๆ ออกมาตรการรับมือกับการระบาดของไวรัสและเริ่มมีการคลายล็อกดาวน์ตามความเหมาะสม โดยความเสี่ยงในการปิดเมืองอีกครั้งยังคงมีอยู่	ในอนาคตการรักษาและวัคซีนสำหรับป้องกันโรคจะถูกพัฒนาขึ้นแต่ยังคงมีความไม่แน่นอนและความผันผวนในตลาดอยู่
ประเด็นที่ธุรกิจควรพิจารณา (Business Focus)	ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและความสามารถในการดำรงอยู่ของธุรกิจ คำนึงถึงความปลอดภัยและความมั่นคงทางทันสุภาพและการประกอบอาชีพของลูกจ้างเป็นอันดับแรก	เตรียมตัวสำหรับการกลับมาเริ่มดำเนินงานใหม่หลังสถานการณ์การระบาดดีขึ้น ธุรกิจควรเตรียมความพร้อมสำหรับการเติบโตในตลาดและระยะยาวที่เหมาะสม	ลงทุนในสิ่งที่สร้างผลประโยชน์ต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอย่างยั่งยืน ปรับเปลี่ยนธุรกิจให้มีความยืดหยุ่น ทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงและพร้อมกับการก้าวไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน

ที่มา: The Digital Path to Business Resilience, The Boston Consulting Group [2020]

แนวทางการพัฒนาระดับการค้า และเศรษฐกิจใหม่ของ CLMVT

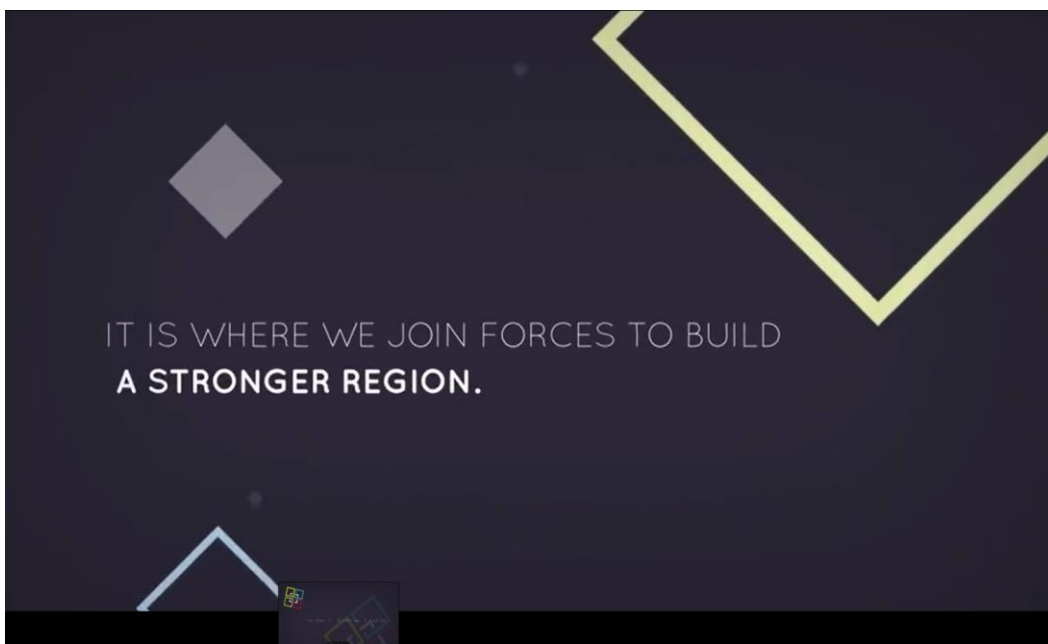

➤ คลิปวิดีโอ

 สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า August 21 · 🌐

ใกล้เข้ามาแล้ว สำหรับงาน
"CLMVT+ Forum 2021: Accelerating a Resilient Recovery"

ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่ม CLMVT สามารถปรับการ
ดำเนินธุรกิจเข้าสู่วิถีความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) และมีขีดความ
สามารถในการปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้คล่องตัวมากขึ้น เพื่อตอบสนอง
ต่อผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยการจัดงานจะแบ่งเป็น 3 วัน
.... See More

➤ สื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมอื่น ๆ

CLMVT+
Forum 2021

ACCELERATING
A RESILIENT
RECOVERY

WEBINAR
24-26
AUGUST
2021

Setting the Scene
+ CLMVT after Covid-19
Group Discussion
+ BRI & B3W : A Delicate Dance with the Major Powers
+ Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment
+ Impacts from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery
+ Technology Adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT
Battle of Startups 2021

scan
to register

FOR MORE INFORMATION PLEASE CONTACT

BOWORNLUK THONGMARK
Bowornluk.t@bolliger-company.com
(+66)92 520 9121

CLMVT+ Forum 2021

ACCELERATING A RESILIENT RECOVERY

Opening Remarks
H.E. Mr. Jurin Laksanawisit,
Deputy Prime Minister and
Minister of Commerce
of Thailand

Opening Remarks
H.E. Mr. Ouk Sarphorn
Ambassador Extraordinary
and Plenipotentiary of the Kingdom
of Cambodia to Thailand

Opening Remarks
H.E. Mr. Seng Soukhathivong
Ambassador Extraordinary
and Plenipotentiary of the Lao People's
Democratic Republic (Lao PDR) to Thailand

Closing Remarks
Mr. Phusit Ratanakul Sereraengrit,
Director General, Trade Policy
and Strategy Office,
Ministry of Commerce

Wrap-up Sessions
Mr. Chirathep Seniwong Na Ayuthaya
Managing Director,
Bolliger & Company

WEBINAR
**24-26
AUGUST
2021**

Setting the Scene

- + CLMVT after Covid-19

Group Discussion

- + BRI & B3W : A Delicate Dance with the Major Powers
- + Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment
- + Impacts from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery
- + Technology Adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT

Battle of Startups 2021

scan
to register

FOR MORE INFORMATION PLEASE CONTACT

BOWORNLUK THONGMARK
Bowornluk.t@bolliger-company.com
(+66)92 520 9121

24
AUGUST

Setting the Scene: CLMVT after Covid-19

- + Mr. Joe Horn-Phathanothai, FOUNDER & CEO, Strategy613
- + Dr. Soraphol Tulayasathien, Senior Executive Vice President/ Head of Corporate Strategy Division, The Stock Exchange of Thailand
- + Dr. Somprawin Manprasert, Chief Economist and Executive Vice President, Bank of Ayudhya
- + Mr. Asadullah Sumbal, Principal Regional Co-operation Specialist, Asian Development Bank
- + Dr. Krislert Samphantharak, Professor of Economics, UC San Diego School of Global Policy and Strategy

Knowledge Dissemination: "Forging Ahead with Trade and Investment in CLMVT"

- + Dr. Watcharas Leelawath, Honorary Advisors, Bolliger & Company

Group Discussion: BRI & B3W: A Delicate Dance with the Major Powers

- + Dr. Arm Tungnirun, Director of Chinese Studies Center, Institute of Asian Studies Chulalongkorn University
- + H.E. Ambassador Pou Sothirak, Executive Director, Cambodian Institute for Cooperation and Peace (CICP)
- + Dr. Le Dinh Tinh, Director-General of the Institute for Foreign Policy and Strategic Studies, Diplomatic Academy of Viet Nam
- + Mr. Rony Soerakoeseomah, Head of Sub-regional Office for Southeast Asia, UNESCAP
- + Ms. Gwen Robinson, Editor-at-large for Nikkei Asia

**ACCELERATING
A RESILIENT
RECOVERY**

**CLMVT +
Forum 2021
WEBINAR**

scan
to register

25
AUGUST

Group Discussion: Megatrends Shaping the Future of Trade and Investment

- + Mr. Madhurija Kumar Dutta, Director/Chief of Party, Mekong Sustainable Manufacturing Alliance (MSMA) at Institute for Sustainable Communities
- + Dr. Mia Mikic, Advisor at Large at ARTNeT- Asia Pacific Research and Training Network
- + Dr. Kulachet Mongkol, Assistant Professor, Faculty of Business Administration, Srinakharinwirot University, Thailand
- + Dr. Jayant Menon, Visiting Senior Fellow, Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS)
- + Dr. Simon Lacey, Senior Lecturer, Institute for International Trade, University of Adelaide

Group Discussion: Impact from COVID-19 on Supply Chain and Roads to Economic Recovery

- + Dr. Chayawadee Chai-Anant, Senior Director, Economic and Policy Department, Bank of Thailand
- + Dr. Cheng Kimlong, Director, Asian Vision Institute (Cambodia)
- + Mr. Moe Myint Kyaw, Managing Director, Myanmar Makro Industry Co., LTD.
- + Dr. Sthabandith Insisienmay, Vice President, National Institute for Economic Research (NIER), Lao PDR
- + Mr. Suriyan Vichitlekarn, Executive Director, Mekong Institute

Group Discussion: Technology adoption in the New Normal and Ways to Foster Startups in CLMVT

- + Mr. Jonathan Wong, Chief of Technology & Innovation, UNESCAP
- + Dr. Siah Hwee Ang, Professor of International Business and Strategy, Victoria University of Wellington
- + Dr. Pun-Arj Chairatana, Executive Director of National Innovation Agency (NIA), Thailand
- + Ms. Phi Van Nguyen, Chairwoman of Vietnam Angel Network

CLMVT+ BATTLE OF STARTUPS — 2021 —

YOUR BUSINESS IDEA
PITCH
COMPETITION

PRIZE FOR WINNER
100,000
BAHT

WE ARE LOOKING FOR

- + AG TECH & FOOD TECH
- + HEALTH TECH
- + ED TECH
- + TRAVEL TECH
- + LOGISTICS

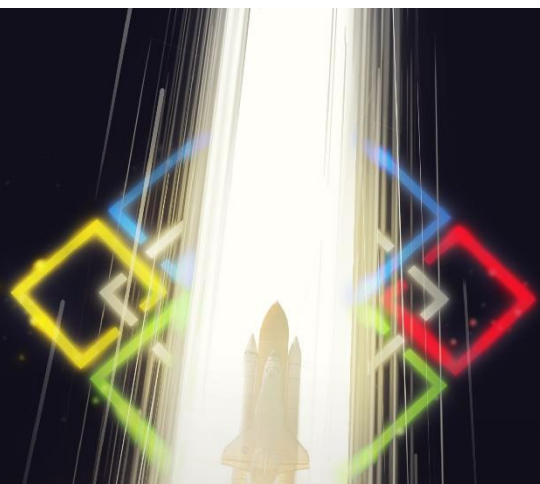
AND MUST
BE STARTUP FROM

SUBMIT YOUR BUSINESS IDEA (500 WORDS MAX.)
TO clmvt2021@gmail.com
APPLY BY 22 AUGUST 2021
(FINALISTS WILL BE SELECTED TO PARTICIPATE)

FOR MORE INFORMATION
PLEASE CONTACT

Bowornluk.t@bolliger-company.com
(+66)92 520 9121

VIRTUAL EVENT

26
AUGUST
2021

9.00-15.30 HRS.
(BANGKOK TIME)

to join the event
please register here

หลังการจัดงานสัมมนาเชิงวิชาการ

1.4 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลลัพธ์

เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลลัพธ์ลงในหนังสือพิมพ์ด้านธุรกิจ ขนาดไม่ต่ำกว่า 6*10 นิ้ว เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 2 ฉบับ และลงในเว็บไซต์หรือสื่อโซเชียลมีเดียด้านธุรกิจออนไลน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมอย่างน้อย 2 แห่ง

➤ สื่อสิ่งพิมพ์

ที่	ชื่อสื่อ	วันที่
1	ประชาชาติธุรกิจ (ภาษาไทย)	30 สิงหาคม 2564
2	Bangkok Post (ภาษาอังกฤษ)	30 สิงหาคม 2564

ประชาชาติธุรกิจ Praachath Turakij Circulation: 120,000 Ad Rate: 1,350	Section: First Section/เศรษฐกิจในประเทศ วันที่: จันทร์ 30 สิงหาคม - พุธ 1 กันยายน 2564 ปีที่: 44 ฉบับที่: 5388 หน้า: 3(บนซ้าย) Col.Inch: 37.24 Ad Value: 50,274 PRValue (x3): 150,822 คลิ๊ป: สีสี่ หัวข้อข่าว: ปิดฉาก'CLMVTฟอรัม' เชื่อมอนุภูมิภาคพื้นศก.
---	---

ปิดฉาก'CLMVTฟอรัม' เชื่อมอนุภูมิภาคพื้นศก.

"สมประวิณ-โจ ฮอร์น" ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอนุภาคผู้มน้ำใจ หนุนหนักกำลังเชื่อมจีน พื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิด-19 ผ่านสัมมนา CLMVT+ Forum 2021 นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยในงานสัมมนา CLMVT+ Forum 2021: Accelerating a Resilient Recovery ซึ่งจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 24-26 ส.ค.ที่ผ่านมาว่า วิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน การเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจถือเป็นวาระเร่งด่วนที่รัฐบาลทุกประเทศต้องให้ความสำคัญ และยังจำเป็นต้องเตรียมพร้อมสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิด-19 เพื่อขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้าพร้อมกันด้วย

"ไทยมุ่งมั่นจะร่วมมือกับประเทศกัมพูชา, ลาว, เมียนมา และเวียดนาม ในการฟื้นฟูวิกฤตหลังโควิด-19 โดยมุ่งสร้างกลไกความเชื่อมโยง CLMVT เป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนในภูมิภาค สร้างโอกาสให้ CLMVT เป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนเป็นฐานห่วงโซ่อุปทานของโลก ไม่เป็นเพียงแค่ตัวเลือกเท่านั้น สิ่งสำคัญต้องสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค เช่น การขนส่งข้ามพรมแดน การป้องกันโควิดไม่ให้แพร่ไปกับการค้าชายแดนด้วยวิธีต่าง ๆ"

ด้าน รศ.ดร.สมประวิณ มันประเสริฐ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา กล่าวว่า ครึ่งนี้ต้องยอมรับว่าสถานการณ์โควิดสร้างผลกระทบในระยะยาวกับการค้าการลงทุนและการเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าโลกของภูมิภาค เนื่องจากนักลงทุนมีแนวโน้มที่จะกระจายความเสี่ยงมากขึ้น และหันกลับมาลงทุนในภูมิภาคของตนเองมากขึ้น

"ผลกระทบของโควิดที่มีต่อแต่ละ

ประเทศแตกต่างกันไปตามเศรษฐกิจ โดยประเทศที่จะได้รับการฟื้นตัวเร็วที่สุดคือ สิงคโปร์ เวียดนาม และมาเลเซีย แต่ยังคงมองว่าเป็นโอกาสมากกว่าเป็นความเสี่ยงของภูมิภาคนี้ เนื่องจากแต่ละประเทศในกลุ่มนี้สามารถที่จะร่วมมือกันได้ เช่น ไทย และเวียดนาม ต่างกันคือไทยมีความแข็งแกร่งกว่าในด้านการบริการและการแพทย์ แต่เวียดนามอาจแข็งแกร่งในด้านสิ่งทอและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ หรือกัมพูชาแข็งแกร่งกว่าในด้านทรัพยากร"

ด้านนายโจ ฮอร์น พอดีไทย กรรมการผู้อำนวยการ บริษัท Strategy613 จำกัด ที่ปรึกษาเอกชนด้านการลงทุน กล่าวว่า โควิดมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและชาติตะวันตก ซึ่งจะสร้างโอกาสให้การลงทุนให้กับภูมิภาคอาเซียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง CLMVT เนื่องจากประเทศจีนมองว่า CLMVT มีความเป็นมิตรทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในอาเซียน

"อาเซียนเป็นคู่ค้าที่สูงที่สุดกับจีนในปี 2563 ตามมาด้วยสหภาพยุโรปและสหรัฐ สะท้อนว่าอาเซียนมีมากขึ้น จีนยอมรับว่า CLMVT เป็นประตูไปสู่เอเชียใต้และทั่วโลก ดังนั้น การลงทุนภายใต้ BRI ของจีนไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีก 2 ใน 5 ของการลงทุนทั้งหมด ตามด้วยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีก 1 ใน 5 และแอฟริกา 1 ใน 6 ประเทศ CLMVT ได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมาก สิ่งสำคัญ CLMVT ต้องจัดที่ทางของตัวเองสร้างความสัมพันธ์กับจีน และรับมือกับความไม่แน่นอนในอนาคต โดยอาศัยความแตกต่างซึ่งกันและกัน ที่เชี่ยวชาญด้านการค้าและบริการคนละแบบมาปรับเป็นกลยุทธ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาภูมิภาค"

รหัสข่าว: C-210830023084 (28 ส.ค. 64/04:36)

หน้า: 1/1

InfoQuest Limited | 888/178 Ploenchit Rd., 17th Fl. Mahatun Plaza Bldg., Lumpini, Patumwan, Bangkok 10330
 ☎ 02-253-5000, 02-651-4700 📠 02-253-5001, 02-651-4701 ✉ help@iqnewsclip.com

MONDAY, AUGUST 30, 2021

ASIA FOCUS

Bangkok Post ASIA NEWS 3

CLMVT strategy refined

Thailand and its neighbours need to prepare for a different and challenging post-pandemic world. By Parista Yuthamanop

With the Covid-19 pandemic expected to leave long-term impacts on global investment patterns and consumer behaviour, the CLMVT countries are counting on closer economic cooperation within Southeast Asia to help them benefit from each other's strengths.

That cooperation will help the region keep up with megatrends such as persistent geopolitical tension, fast changing technology and the impacts of climate change as they chart a sustainable future.

Representatives of the CLMVT countries — Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam and Thailand — came together last week to discuss ways to achieve a resilient economic recovery in the post-pandemic period, in the CLMVT 2021 Forum, organised by the Trade Policy and Strategy Office of the Thai Ministry of Commerce.

Although the CLMVT countries have promoted cross-border trade and investment through enhanced transport connectivity and streamlined regulations on trade and e-commerce, the pandemic has disrupted cross-border economic activity. Meanwhile, they have a pressing need to cope with uncertainty in the world market.

Thai Commerce Minister Jurin Laksanawit said the CLMVT countries must aim to achieve a sustainable and resilient economic recovery from the pandemic to maintain competitiveness as one of the world's most attractive investment destinations.

With underlying strengths including an established global supply chain, a highly skilled workforce and a growing market of 240 million consumers, the CLMVT countries are poised to recover from the pandemic crisis in a resilient manner in his view.

"Against the backdrop of the pandemic, the CLMVT countries are being forced to rethink their collaboration in trade and investment," Mr Jurin said. "Although the next normal post-pandemic will bring about changes in globalisation, pushing global investors to refocus their investment within their countries and regions, I believe the CLMVT region has many opportunities."

To ease the impacts of the pandemic on cross-border trade, Thailand is promoting paperless transactions while ensuring proper healthcare assessments are in place to prevent further contagion. Countries should also collaborate to ease the impacts of the pandemic on retail and logistics, while also improving welfare protection for informal labour, to foster collaboration.

Priorities should also include accelerating an environment-friendly framework for development of trade

Early-morning traffic in Ho Chi Minh City. With a population of 98 million and a young workforce, Vietnam is one of the CLMVT countries poised to grow in economic importance in the coming decades.

and investment, stepping up support to small and micro enterprises, as well as using blockchain technology to improve market access.

Bangkok-based Strategy613, which provides blue-chip corporate clients with strategic advice on cross-border investments with a focus on China, believes the CLMVT region is poised to reap benefits from geopolitical tension between China and the United States, which have escalated amid the pandemic and are expected to persist in the foreseeable future.

Outbound investments by Chinese state enterprises and corporations has declined in the US and Europe but Asean is getting more attention from Beijing as an investment destination, said Joe Horn-Phathanothai, the company's founder and CEO.

Asean last year became China's largest trade partner, followed by the European Union (EU) and the United States. The EU was China's largest trading partner, followed by Asean and the US, in 2015, he added.

In 2020, Asean was also the top recipient region of investment under China's Belt and Road Initiative (BRI) at approximately two-fifths of the total, followed by West Asia at one-fifth, sub-Saharan Africa, the Middle East and North Africa, South America and Europe.

"By and large, China views the CLMVT countries as being economically and politically friendly, and they are on the way to everywhere," Mr Horn noted.

"There has also been a pause in investment from China because of the pandemic and restricted cross-border travel and quarantine requirements for people coming back in. But once the restrictions are over, the area that will benefit the most is the CLMVT, which is the area China is most comfortable with."

Sompravin Manprasert, chief economist at Bank of Ayudhya, encouraged the CLMVT countries to build on each other's strengths as they prepare to face the megatrends reshaping the world economy after the pandemic. These

— — — — —

"By and large, China views the CLMVT countries as being economically and politically friendly, and they are on the way to everywhere"

JOE HORN-PHATHANOTHA
Founder and CEO,
Strategy613

include impacts from climate change possible new pandemics, fast-changing technology, and ageing demographics. "A pandemic-induced industrial transformation is going on, therefore

the world after the pandemic will never be the same," he said. "Countries should rebalance the need to address economic shocks and long-term investment to move forward on

economic transformation."

Mr Sompravin said the global supply chain after the pandemic would be shorter, more diverse and regionalised as investors focus on risk diversification. Thus, the CLMVT countries should push forward partnerships with countries they can benefit from at the sectoral level.

"The CLMVT as a region has a great diversity of economic factors, be it differences in their leading industries, levels of industrial development, sophistication of exports and demographics. We should push forward collaborations that leverage from each other's strengths."

Other panelists observed that the world market has become a place of great uncertainty in light of the disruptive force of digital technologies such as blockchain, quantum computing, automation and artificial intelligence (AI). These could undermine the development of trade and investment in CLMVT countries. They urged the countries to step up collaborations to benefit from connectivity in trade and investment.

Dr Chheng Kimlong, director of the Asian Vision Institute, said that continued investment to enhance connectivity in the region through both the physical and digital infrastructure is important in deepening connectivity, given to huge gap of technological capability among business sectors in the five countries.

The CLMVT countries, he said, should make more efforts in strengthening small and medium-sized enterprises and micro enterprises, which form most of the region's supply chain and employ the largest share of the workforce.

"There has been a shift even prior to the pandemic," Dr Chheng said. "Micro businesses are growing in importance for the strengthening and resilient recovery of the supply chain in the CLMVT, contributing to 65-70% of the region's exports and manufacture. This role of SMEs (small and medium enterprises) and micro businesses has picked up over the past ten years."

Shahabuddin Issamiyay, vice-president of the National Institute for Economic Research in Laos, said improvement of digital cross-border trade systems in the region is important to the economic recovery, as imports of raw materials and people movement have been restricted by pandemic prevention measures.

"CLMVT governments should facilitate movement of goods and people by using digital technology," he said. "Governments can digitalise trade documents and administrative procedures to fix problems in the supply chain."

ASEAN MATTERS TO AMERICA

"Health security is a matter of national economic importance and none of us are safe until all of us are safe," says Menassie Taddeose, president of emerging markets with Vitvits.

It would be really useful to convene a US-Asean economic forum similar to the one organised during the Obama administration, said Barbara Weisel, managing director at Rock Creek Global Advisors and a former assistant US trade representative for Southeast Asia and the Pacific.

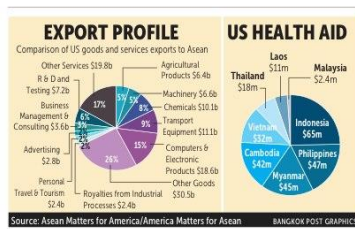
Such an event, she said, could discuss new areas that could be worked on, particularly US-Asean digital trade agreements and digital governance issues.

The digital economy in Asean has been growing rapidly, with citizens' reliance on online services highlighted further during the pandemic.

The value of the digital economy rose 5% to \$165 billion in 2020, according to the e-Economy SEA 2020 report by Bain & Company, Google and Temasek.

According to Asean Matters for America/America Matters for Asean, the digital economy in Asean is projected to surpass \$300 billion by 2025, propelled by the rise of e-commerce, online marketplaces and ride-hailing apps, among others.

The world's fastest-growing internet

market now has 915 million active mobile connections — almost 1.5 times the Asean population. Over 120,000 entrepreneurs in Asean have received continuous support from the US government and businesses since 2011 through various programmes, such as the US-Asean Business Alliance for Competitive SMEs and the online Asean SME Academy.

Amid the challenges posed by the pandemic, digital commerce and the utility of the internet in people's lives have accelerated, said Karan Bhatia, vice-president of government affairs and public policy at Google.

Eight out of 10 people across South-east Asia said that technology helped

them get through the virus and nine out of 10 plan to keep using at least one digital service beyond the pandemic.

"What I would ask people to think about is what do we need to do to continue to drive this and make it sustainable," he said.

As the role of technology in South-east Asia grows, the region has to equip people with growth and skills to navigate that digital economy, he added.

In Indonesia, for example, Google has partnered with major local tech companies this year, namely Gojek and Tokopedia to develop young digital talents.

The company has also been supporting the Asia Foundation to work with local nonprofits to help more than 200,000 small and medium-sized businesses, workers and underemployed young people get the skills that they need to digitalise, said Mr Bhatia.

Supported by a \$3.3-million grant from Google, the Go Digital Asean initiative focuses on closing the digital gap and broadening participation in the digital economy, with a special focus on people from rural regions and underserved communities to gain digital literacy skills and online safety awareness.

"It is exciting to see the momentum and important that we continue to give governments make digital skills a priority in their economic recovery plans going forward," he added.

Mr Bhatia also said a digital trade agreement between the US and like-minded countries in the region could help address this coordination challenge. It could also give governments the tools they need to effectively address issues in the digital sector while reinforcing durable trade principles like non-discriminatory national treatment and interoperability.

"It is important that we continue to see governments make digital skills a priority in their economic recovery plans," says Karan Bhatia, vice-president of public policy with Google.

"It's time for another US-Asean economic forum similar to the one held during the Obama administration," says Barbara Weisel, managing director of Rock Creek Global Advisors.

➤ สื่อออนไลน์

ที่	ชื่อเว็บไซต์	ลิงค์ข่าว	วันที่	ประเทศ
1	Prachachat (ภาษาไทย)	https://www.prachachat.net/economy/news-745548	24 สิงหาคม	ไทย
2	Matichon (ภาษาไทย)	https://www.matichon.co.th/economy/news_2902024	24 สิงหาคม	ไทย
3	กรุงเทพธุรกิจ (ภาษาไทย)	https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/956308	24 สิงหาคม	ไทย
4	phnompenhpost (ภาษาอังกฤษ)	https://www.phnompenhpost.com/business/clmvt-set-course-snapback-covid	25 สิงหาคม	กัมพูชา

ประชาชาติธุรกิจ

WWW.PRACHACHAT.NET (ฉบับออนไลน์)

หน้าแรก หุ่น-กรรมวิทย์ อสังหาฯ เศรษฐกิจ การตลาด การเมือง ต่างประเทศ ในประเทศ รถยนต์ ไอที ท่องเที่ยว

หน้าแรก > เศรษฐกิจในประเทศ > เปิดฉาก CLMVT...

Ranger XLT
คุณค่า เพิกขันธ์ครบครัน

ราคาพิเศษ
759,000 บาท
(รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม 887,000 บาท)

ดูบัตร

Ford

ข่าวล่าสุด โกลเบล็ก เนอะซีโอ 5 หุ่นเด่น รับคล้ายลือ "โรงหนัง-ลดเวลาเคอร์ฟิว"

เศรษฐกิจในประเทศ

เปิดฉาก CLMVT + Forum 2021 ฟัน เศรษฐกิจหลังโควิด-19

วันที่ 24 สิงหาคม 2564 - 12:55 น.

f Facebook

t Twitter

LINE

“จรินทร์” ปา ไทยผนึกกำลัง “กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม” ฟันฟู เศรษฐกิจหลังโควิด-19 ลุย ผ่านสัมมนา CLMVT+ Forum 2021

วันที่ 24 สิงหาคม 2564 นายจรินทร์ ลิกษณวิศิษฐ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยแพร่ร่างเป็นประธานเปิดงานสัมมนา CLMVT+ Forum 2021: Accelerating a Resilient Recovery โดยมีเอกอัครราชทูตกัมพูชาและ สปป.ลาว เข้าร่วม ว่า จากท่ามกลางวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนอยู่ในปัจจุบัน การเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ยังคงถือเป็นวาระเร่งด่วน

พินิจ ◊ เศรษฐกิจ ◊ (เว็บไซต์) For...

เศรษฐกิจ

**เปิดแล้ว! Forum 2021 CLMVT ‘จรินทร์’ หนุนไทยผู้นำ
ฟื้นศก.หลังโควิด ชวนแก้โจทย์ลดระดับข้ามแดน**

วันที่ 24 สิงหาคม 2564 - 11:15 น.

[Facebook](#) [Twitter](#) [LINE](#) [Copy Link](#)

**เปิดแล้ว! Forum 2021 CLMVT ‘จรินทร์’ หนุนไทยผู้นำฟื้นศก.หลังโค
วิด ชวนแก้โจทย์ลดระดับข้ามแดน**

วันที่ 24 สิงหาคม นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กล่าวในการเป็นประธานเปิดงานสัมมนา CLMVT+ Forum 2021: Accelerating a Resilient Recovery ที่มีเอกอัครราชทูตกัมพูชาและ สปป.ลาว เข้าร่วม ว่าท่ามกลางวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนอยู่ในปัจจุบัน การเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ถือเป็นวาระเร่งด่วนที่รัฐบาลจากทุกประเทศต้องให้ความสำคัญ แต่ขณะเดียวกัน ภาครัฐยังมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมพร้อมสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสถานการณ์โควิด-19 เพื่อขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้า จึงเป็นที่มาของการจัดงานในครั้งนี้ โดยประเทศไทยมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกับกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม รวมทั้งประเทศคู่ค้าสำคัญ ในการฟื้นฟูวิกฤตหลังโควิด-19 โดยใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำ และมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความเชื่อมโยงทางการค้าให้ CLMVT เป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนในภูมิภาค

นายจรินทร์ กล่าวอีกว่าภายใต้วิกฤตโควิด-19 ทำให้เราต้องหันกลับมาทบทวนเกี่ยวกับทิศทางการค้าและการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตร่วมกัน แม้โลกหลังโควิด-19 (New Normal) อาจนำมาซึ่งโลกาภิวัตน์ในทิศทางใหม่ที่ผู้ผลิตย้อนกลับไปลงทุนเพื่อผลิตในประเทศมากขึ้น แต่วันนี้ตนยังคงมองเห็นโอกาสในภูมิภาคนี้ โดย

กรุงเทพธุรกิจ

หน้าแรก **ข่าว** ▼ วิเคราะห์การเมือง เศรษฐกิจ-ธุรกิจ ▼ ยานยนต์ เทคโนโลยี ▼ คุณภาพชีวิต-สังคม ▼ สุขภาพ

คลินิกอายุรกรรม
Medicine Clinic
โดยทีมอายุรแพทย์
ผู้ผ่านการทดสอบ

ให้บริการตรวจรักษาทาง
ครอบครัว เครื่องมือทันสมัย
พร้อมด้วยทีมพยาบาล
ที่ได้รับการอบรมเฉพาะด้าน

หน้าแรก / เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจ

“จूरินทร์” นำ ไทยพนักำล้ง "กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม" ฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิด-19

© 24 ส.ค. 2564 เวลา 11:35 น. | 573

“จूरินทร์” เปิดงานสัมมนา CLMVT+ Forum 2021 ผนึกกำลัง กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม” ฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิด-19 ดันCLMVT เป็นศูนย์กลางทางการค้า และการลงทุนในภูมิภาค

เตรียมให้พร้อมก่อนไม่สบาย มีคู่มือเวอร์ชันบ้านไว้หรือยัง
และแจกให้ความเย็น รบายความเย็นตลอดถึงถึง 8 ชม. โฉมเด่น ๆ ที่ต้องมีประจำบ้าน

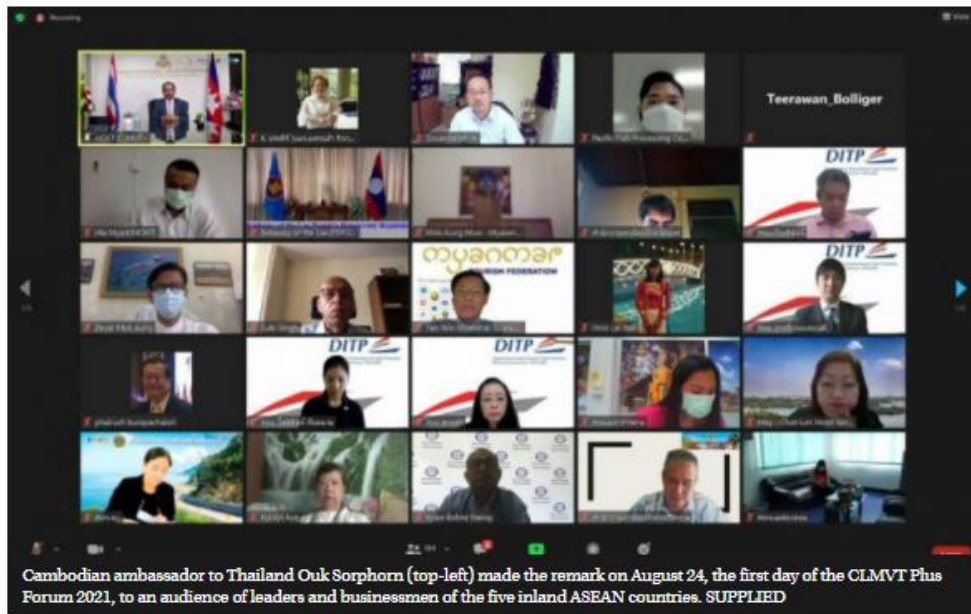
เปิด

นายจूरินทร์ ลักขณวิศิษฏ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยในการเป็นประธานเปิดงานสัมมนา CLMVT+ Forum 2021: Accelerating a Resilient Recovery โดยมีเอกอัครราชทูตกัมพูชาและ สปป.ลาว เข้าร่วม ว่า ท่ามกลางวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนอยู่ในปัจจุบัน การเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ยังคงถือเป็นวาระเร่งด่วนที่รัฐบาลจากทุกประเทศต้องให้ความสำคัญ แต่ในขณะเดียวกัน กาดร้ลฝั่งการค้าทางสำหึเพื่อจะด้ล้งเดริชเพร้ลลสำหรับสำหึการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสภวนการก่อดิวิด-19 เพื่อขั้บ

CLMVT set course for snapback from Covid

May Kunmakara | Publication date 25 August 2021 | 21:23 ICT

The government has carried out a host of sweeping economic reforms amid Covid-19 to achieve sustainable and inclusive economic growth in the long run, and remains fully determined to turn the crisis into a major catalyst for growth during and after the pandemic to build a stronger socio-economic system that is resilient to future crises.

Cambodian ambassador to Thailand Ouk Sorphorn made the remark on August 24, the first day of the CLMVT Plus Forum 2021, to an audience of leaders and businessmen of the five inland ASEAN countries.

Organised by the Thai Ministry of Commerce and held from August 24-26 under the theme “Accelerating a Resilient Recovery”, the event is meant to provide a dialogue platform to identify and explore avenues for economic rehabilitation of Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam and Thailand (CLMVT).

Sorphorn underscored that Cambodia has drawn up a series of focused reforms and measures, including the introduction of a new investment law and government credit guarantee; adoption of the e-commerce law and associated strategies; drafting of a law on public-private partnerships; development of an integrated online business registration platform; and a number of initiatives concerning the digital economy.